

2016-11-22

Socialnämnden

Tid 2016-11-22, kl 19:00

Plats Kommunhuset i Tumba, plan 2 rum 3

Ärenden

Justering

- 1 Mål och budget 2017 - muntlig information (SN 2016:1)
- 2 Ekonomisk månadsrapport oktober (SN 2015:1)
- 3 Förslag till policy för handläggning av ekonomiskt bistånd samt revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (SN 2016:155)
- 4 Fördelning av posterna i riksnormen (SN 2016:197)
- 5 Tillsynsplan över serveringstillstånden i Botkyrka kommun (SN 2016:152)
- 6 Ny delegationsordning för socialnämnden (SN 2016:105)
- 7 Långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning (SN 2016:198)
- 8 Remiss av Ds 2016:37 Åldersbedömning tidigare i asylprocessen KS/2016:663 (SN 2016:174)
- 9 Remiss: Samverkan kring personer med missbruk/beroende, överenskommelse KS/2016:530 (SN 2016:125)

- 10 Krishanteringsplan för socialförvaltningen (SN 2016:128)
- 11 Utseende av personuppgiftsombud till socialförvaltningen (SN 2016:213)
- 12 Sammanträdesordning 2017 för socialnämnden (SN 2015:188)
- 13 Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (SN 2015:90)
- 14 Strategi för flyktingmottagande (SN 2015:242)
- 15 Förvaltningschefen informerar – muntlig information
- 16 Uppföljning av Dialogforum (SN 2016:171)
- 17 Samordningsförbundet i Botkyrka, Huddinge och Salem (SN 2016:14)
- 18 Anmälan av delegationsbeslut (SN 2016:13)
- 19 Anmälningssärenden (2016:11)

Majoritetspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, plan 2 rum 3, kl 18.00
Oppositionspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, socialförvaltningens stora sammanträdesrum på plan 8, kl 18.00 .

Var vänlig och meddela Anneli Sjöberg om du inte kan närvara, tfn 530 618 34 eller anneli.sjoberg@botkyrka.se.

MATS EINARSSON
ordförande

ANNELI SJÖBERG
sekreterare

1

Mål och budget 2017 – muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Ekonomichef Jonas Ransmyr informerade om mål och budget för år 2017.

2

Ekonomisk månadsrapport oktober 2016 (SN 2015:1)

Beslut

Socialnämnden godkänner den ekonomiska rapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Sammanfattning

Socialnämnden prognosticerar efter oktober månad ett budgetöverskott för 2016 på +3,5 Mkr. Det är en förbättring med 1,7 Mkr jämfört med föregående prognos.

2016-11-08

Dnr SN/2015:1

Referens
Jonas RansmyrMottagare
Socialnämnden

Ekonomisk månadsrapport oktober 2016

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner den ekonomiska rapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Sammanfattning

Socialnämnden prognosticerar efter oktober månad ett budgetöverskott för 2016 på +3,5 Mkr. Det är en förbättring med 1,7 Mkr jämfört med föregående prognos.

Ärendet

Prognosen landar på en nettokostnad på +3,5 Mkr jämfört med budget. Följande analyser och trender går att utläsa av oktoberrapporten:

Verksamhet

Ansvar: Ansvar 88 - Interntransaktioner: Inklusiv - Prognos: Prognos 10

Verksamhet	Netto	Utfall Jan - Okt 2016 (tkr)	Budget 2016 (tkr)	Prognos 10 2016 (tkr)	Avv Prognos- Budget 2016 (tkr)
Alla verksamheter	Netto	-456 346	-571 687	-568 189	3 498
01 Dialog och service	Netto	-236	-1 197	-456	741
03 Allmän kommunadministr	Netto	-1 915	-2 921	-2 921	-0
14 Flyktningåtgärder	Netto	-10 686	-8 010	277	8 287
72 Barnomsorg	Netto	-4 291	-5 049	-5 046	3
73 Barn o ungdomar t o m 20	Netto	-157 146	-204 646	-202 790	1 856
74 Vuxna exkl missbrukare	Netto	-88 403	-97 506	-110 086	-12 580
75 Vuxna missbrukare	Netto	-32 042	-41 737	-45 302	-3 565
76 Försörjningsstöd	Netto	-124 673	-161 624	-151 919	9 705
79 Gemensam verksamhet	Netto	-33 839	-48 996	-49 946	-950

För Verksamhet 01 - Dialog och Service - redovisar nämnden ett överskott på 0,7 Mkr gällande de personliga ombuden. Årets nettokostnad beräknas bli lägre än den som överfördes till nämnden i samband med budget 2016.

Socialförvaltningen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45, Tumba · Kontaktcenter 08-530 610 00

Direkt 08 530 610 00 / Sms-/HandläggareMobilTelefon/ · E-post jonas.ransmyr@botkyrka.se

Org.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

2016-11-07

Dnr SN/2015:1

Utredningsenheten redovisar ett stort prognosöverskott, varav merparten ligger inom verksamhet 14 och handläggningen av ensamkommande barn. Ett överskott huvudsakligen orsakat av momsåtersökningsmöjligheter för HVB-boende och arbete med att få ner placeringskostnader. Överskottet inom denna verksamhet är något mindre än i föregående prognos.

Verksamhet 73 - Barn o ungdomar tom 20 - har fortsatt ett överskott i förhållande till budget. Mindre köp av vård, bland annat fortsätter kostnaderna för institution att minska. Undantaget är kostnaderna för köpta jour- och familjehem, som fortsätter öka, jämfört med förra prognosen en ökning med 1,1 Mkr. Utredningsenheten har en åtgärdsplan för att minska dessa kostnader på sikt, som framför allt innefattar rekrytering av egna jourplatser, så kallade kontrakterade jourhem. Men även en mer långsiktig plan att organisatoriskt samla de funktioner som arbetar med rekrytering av jour- och familjehem, som idag är spridda i organisationen.

Nämndens stora underskott ligger som tidigare under året inom verksamhet 74 - Övriga vuxna. Under hela året har kostnader för verksamheten som avser Våld i nära relation (VINR) ökat markant. Sedan två år tillbaka finns särskilda utredartjänster för våld i nära relation. Dessa inrättades för att svara upp mot Socialstyrelsens föreskrifter avseende kompetens hos personal som handlägger dessa ärenden. Specialisttjänsterna har bidragit till fördjupad kunskap på området som i sin tur lett till en ökad riskmedvetenhet hos berörd personal. Kompetensökningen är en bidragande orsak till att placering i skyddade boenden bedömts nödvändigt i fler fall än tidigare. Uppföljning av placeringarna har dock uteblivit till förmån för akut handläggning då handläggargruppen inte har varit fulltalig. Placeringskostnaderna förväntas i denna prognos minska något då personalbemanningen nu ökat. Detta är den post i nämndens prognos som uppvisar störst förbättring i förhållande till delår 2.

Socialpsykiatriska enheten överskrider budget på samma poster som vid delår 2, personal ffa inom vård- och stödsamordningen och inom boende internt, oväntat höga kostnader för larm och enheten har tillfälligt inhyrd personal inom utredningssektionen för att säkerställa kvalitet och kontinuitet, samt i syfte att socialsekreterarna inte ska säga upp sig pga den höga arbetsbelastningen som varit under en längre tid. Enhetens prognosticerade underskott är något lägre i denna prognos jämfört med delår 2.

Kostnaderna för institutionsvård för vuxna inom verksamhet 75 – Vuxna missbrukare - ökar åter. Prishöjningar ger genomslag på kostnader och omvårdnadsbehoven totalt för målgruppen äldre hemlösa är stora, vilket ger höga dygnskostnader i många fall. Efterfrågan och behov av HVB vård har under hela året varit stort, och i flera fall blir placeringar långvariga för de

2016-11-07

Dnr SN/2015:1

ur målgruppen med samsjuklighet. Kostnaderna för tillfälliga korttidsboenden för missbrukare ökar också då vi inte har interna boendelösningar.

Prognosen för verksamhet 76 - Försörjningsstöd - minskar åter och ser ut att ha stabiliserat sig på samma nivå som närmast föregående två år. Det går dock att se en tendens att försörjningsstödet för nyanlända kommer att öka. Den hejdade kostnadsökningen bedöms vara en positiv effekt av inhyrd personal då de är erfarna försörjningsstödshandläggare samt att personalgruppen är mer stabil än tidigare.

Verksamhet 79 – Gemensam verksamhet – redovisar ett underskott. Den mest påverkande posten är IT-kostnaderna. Funktionskostnaderna för IT-arbetsplatser prognosticeras bli högre än budget. Ramen minskades med 1,8 Mkr inför 2016 utifrån den nya prislistan. Prognosen visar att antagandet om kostnadsminskning ej ser ut att infrias fullt ut. Underlaget prognosen är gjord utifrån är dock behäftad med stor osäkerhet.

Marie Lundqvist
Socialchef

Expedieras till
Text

3

Förslag till policy för handläggning av ekonomiskt bistånd samt revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (SN 2016:155)

Beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget till policy för handläggning av ekonomiskt bistånd.

Socialnämnden beslutar att anta förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd.

Sammanfattning

Socialförvaltningen föreslår att tidigare, av kommunfullmäktige i mars 2016 beslutade riktlinjer för ekonomiskt bistånd, SN 2011:105, ersätts av två styrdokument, Policy för handläggning av ekonomiskt bistånd och Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Policyn är ett styrdokument av sådan principiell beskaffenhet som enligt 3 kap. 9 § Kommunallagen ska antas av kommunfullmäktige. Riktlinjerna är enbart styrande för socialförvaltningens enheter som handlägger ekonomiskt bistånd och kan därför antas av socialnämnden.

2016-10-19

Dnr SN/2016:155

Referens
Malin ErikssonMottagare
Socialnämnden

Förslag till policy för handläggning av ekonomiskt bistånd samt revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att förslaget till policy för handläggning av ekonomiskt bistånd antas.

Socialnämnden beslutar att förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd antas.

Sammanfattning

Socialnämnden beslutade för första gången om riktlinjer för ekonomiskt bistånd i november 2004. Kommunfullmäktige beslutade senast i mars 2016 om en revidering, SN 2011:105. Med anledning av att riktlinjerna enbart är förvaltningsövergripande föreslås att tidigare riktlinjer ersätts med två styrdokument, en policy för handläggning av ekonomiskt bistånd som beslutas av kommunfullmäktige och riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd som beslutas av socialnämnden.

Bakgrund

Den 30 november 2004 beslutade socialnämnden om riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Botkyrka kommun. Kommunfullmäktige har vid flera tillfällen, senast 31 mars 2016, reviderat riktlinjerna, dnr 2011:105. Senaste revideringen var med anledning av förändringar i reglerna kring fritidspeng. Sedan dess har det skett ytterligare förändringar och ett behov av en översyn av riktlinjerna.

Förvaltningens förslag

Socialförvaltningen föreslår att tidigare, av kommunfullmäktige beslutade, riktlinjer för ekonomiskt bistånd, SN 2011:105 ersätts med två styrdokument, Policy för handläggning av ekonomiskt bistånd som beslutas av kommunfullmäktige och socialnämndens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Anledningen till förändringen är att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd inte är förvaltningsövergripande utan enbart är styrande för socialförvaltningens enheter som handlägger ekonomiskt bistånd.

2016-10-19

Dnr SN/2016:155

Utgångspunkten för handläggningen är lagstiftning och socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd vilket förtydligas i socialnämndens riktlinjer. Handläggningen av ekonomiskt bistånd i Botkyrka kommun har tidigare framförallt beskrivits i tre olika typer av dokument; riktlinjer, handläggningsrutiner och övriga rutiner. Förslaget innebär att arbetet beskrivs i följande dokument: policy, socialnämndens riktlinjer och enhetens rutiner.

Marie Lundqvist
Förvaltningschef

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen

Bilagor

1. Policy för handläggning av ekonomiskt bistånd, SN 2016:155
2. Socialnämndens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd, SN 2016:155
3. Beskrivning av förändringar jämfört med tidigare riktlinjer, SN 2011:105

Beskrivning av förändringar jämfört med tidigare riktlinjer

Föreslagna förändringar

Handläggningen av ekonomiskt bistånd i Botkyrka kommun har tidigare framförallt beskrivits i tre olika typer av dokument; riktlinjer, handläggningsrutiner och övriga rutiner. Socialförvaltningen har reviderat riktlinjerna och inom ramen för det arbetet har även handläggningsrutinerna och övriga rutiner setts över. Arbetet har lett fram till att handläggningsrutinerna och övriga rutiner så långt det varit möjligt har inkluderats i riktlinjerna för att skapa ett enhetligt arbetsdokument och för att undvika att handläggarna behöver leta information på allt för många ställen och att det ska finnas en röd tråd i handläggningen.

Ändringarna innebär bland annat:

- En tydligare koppling till Socialstyrelsens allmänna råd, handböcker och övriga vägledningar
- Förändringar utifrån ny lagstiftning eller rättspraxis
- Ett nytt kapitel, Handläggningsprocessen, har införts
- Språkliga justeringar
- Rutiner för arbetet har inkluderats

Tidigare riktlinjer har enbart innehållit tre kapitel och framförallt saknat en beskrivning av handläggningsprocessen och innehållet i en utredning. I föreslagna riktlinjer har detta inkluderats och riktlinjerna har därmed utökats med ett kapitel.

Inom ramen för revidering har en tydligare koppling till Socialstyrelsens allmänna råd, handböcker och övriga vägledningar lyfts in och hänvisningar till ytterligare vägledning har kopplats till berört avsnitt.

Förändringarna i stort

Det har skett både språkliga och regelmässiga förändringar utifrån befintlig lagstiftning och rättspraxis i hela dokumentet. Föreslagna riktlinjerna består av sex kapitel inklusive bilagor.

Kapitel 1, Allmänt

Kapitlet har utökats för att ge en bättre sammanhangsbeskrivning och utgångspunkt kring socialtjänstens arbete vid handläggningen av ekonomiskt bistånd. Det fanns även tidigare ett inledande kapitel i riktlinjer men nuvarande förslag innehåller fler avsnitt så som:

- Lagstiftning med tillhörande avsnitt:
 - Rätten till ekonomiskt bistånd – 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen
 - God kvalitet
 - Skyldighet att rapportera missförhållande – Lex Sarah
 - Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

2016-10-19

Dnr SN/2016:155

- Ansvarsfördelning mellan kommunerna
- Våld i nära relationer
- Stöd till anhöriga/Föräldrastöd
- Uppsökande arbete
- Minoritetspråk
- Motiverande samtal
- Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar
- Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, handböcker och vägledningar
- Övriga styrdokument

Kapitel 2, Handlägningsprocessen

Kapitlet är helt nytt och har inte funnits i tidigare riktlinjer, den största delen av kapitlet har funnits i tidigare handlägningsrutiner men har förtydligats och utökats eftersom dessa var inaktuella. Helt nytt är avsnittet om Barnrättsperspektiv.

Kapitel 3, Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

Kapitlet har tidigare funnits i befintliga riktlinjer men har utökats med några grupper så som:

- Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom
- Personer med social och/eller medicinska problem
- Personer som vistas utomlands

Övriga avsnitt har setts över och har reviderats utifrån nuvarande rättspraxis.

Kapitel 4, Försörjningsstöd och kapitel 5, Bistånd till livsföringen i övrigt

Kapitel 4 och 5 avser vilket bistånd som beviljas och innehåller inga större förändringar utan har framförallt förtydligats utifrån gällande rättspraxis och nuvarande handlägningsrutiner. Det rör främst avsnitten:

- Kapitel 4, Boende och tillhörande boendekostnader som el och vattenförbrukning
- Kapitel 5, avsnitt Hemutrustning
- Kapitel 5, avsnitt Tandvård

Kapitel 6, Bilaga – Lagstiftning

Kapitlet är helt nytt och är en sammanställning av de lagar som framgår i dokumentet och som reglerar handläggningen av ekonomiskt bistånd.

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Handläggning av ekonomiskt bistånd

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: 2016:155

Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige

Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx

Dokumentet gäller för: Socialnämnden

Dokumentet gäller till den: Tillsvidare

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentet ersätter: Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, dnr 2011:105

Dokumentansvarig är: Socialförvaltningen

För revidering av dokumentet ansvarar: Socialförvaltningen

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Socialförvaltningen

Relaterade dokument: Socialnämndens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Policy för handläggning av ekonomiskt bistånd

Utgångspunkten för handläggningen av ekonomiskt bistånd är relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

Socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupperns egna resurser, med hänsyn till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Arbetet ska bygga på människors lika värde, respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

Socialtjänsten har två huvuduppgifter inom ekonomiskt bistånd, den första är stöd till självförsörjning vilket innebär att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem. Fokus är på att sökande ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Den andra är att under tiden pröva sökandes rätt till ekonomiskt bistånd.

Vem vänder sig policyn till?

De enheter på Socialförvaltningen som handlägger ekonomiskt bistånd.

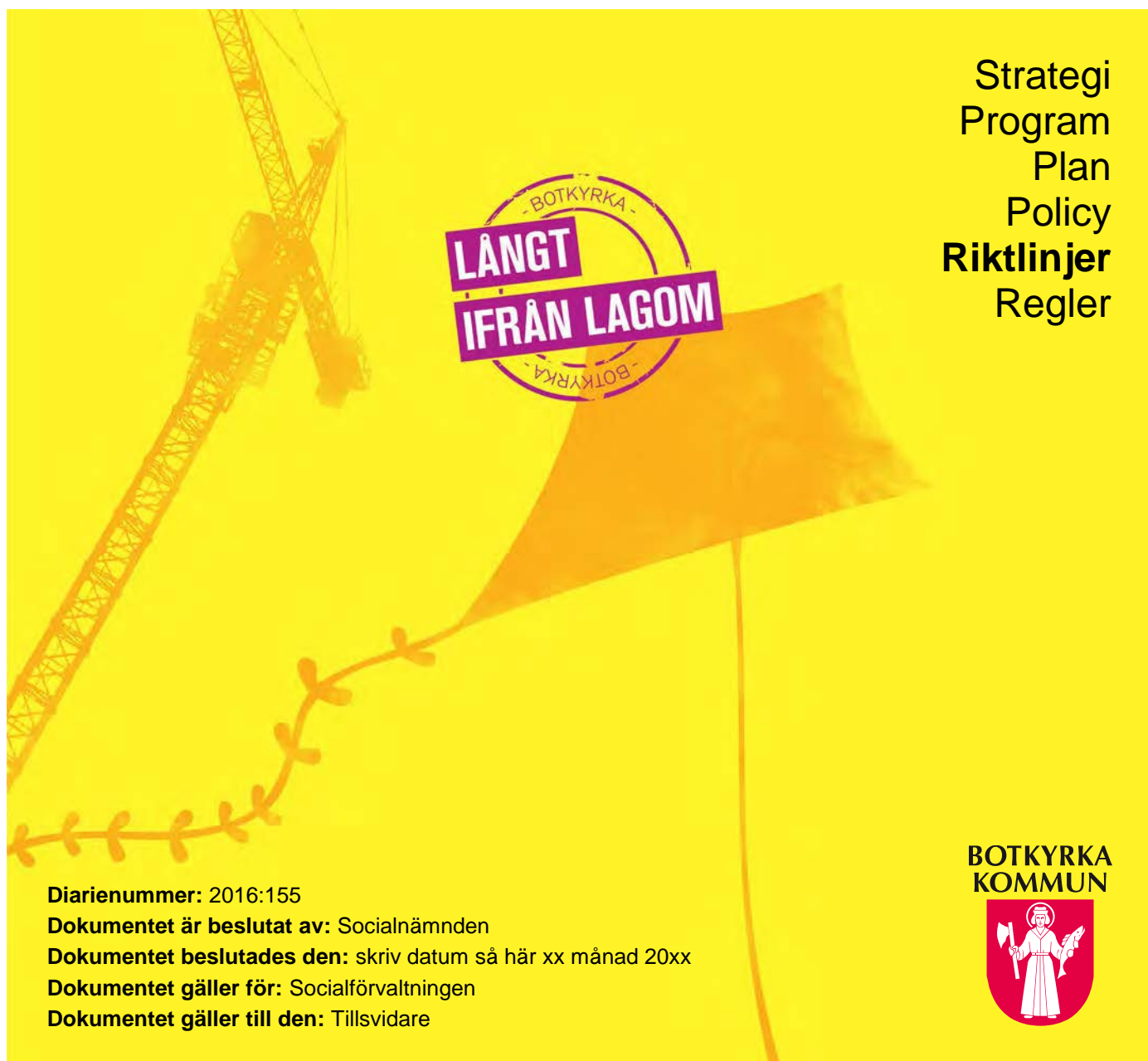
Socialnämndens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Socialnämnden har riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i kommunen. Riktlinjerna ger ett stöd i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen. Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men en individuell behovsprövning ska alltid göras.

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Socialnämndens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Diarienummer: 2016:155
Dokumentet är beslutat av: Socialnämnden
Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx
Dokumentet gäller för: Socialförvaltningen
Dokumentet gäller till den: Tillsvidare

Dokumentet ersätter: Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, dnr 2011:105.
Dokumentansvarig är: Stöd- och utvecklingsenheten, Socialförvaltningen
För revidering av dokumentet ansvarar: Socialförvaltningen
För uppföljning av dokumentet ansvarar: Socialförvaltningen
Relaterade dokument: Policy för handläggning av ekonomiskt bistånd

Innehåll

1. Allmänt	6
Inledning	6
Läshänvisning	6
Riktlinjernas syfte och innehåll	6
Lagstiftning	6
Socialtjänstlagen (SoL).....	7
Motiverande samtal	10
Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar	10
Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, handböcker och vägledningar	11
Övriga styrdokument	12
2. Handläggningsprocessen	13
Ansökan	13
Skillnad mellan ansökan och rådgivande samtal.....	14
Återtagande av ansökan.....	14
Att inleda en utredning	14
Utredning	14
Vägen till självförsörjning	14
Utredning av rätten till bistånd under tiden	14
Förenklad handläggning	15
Innehållet i en utredning	15
Information	15
Barnrättsperspektiv.....	16
Föra barnen på tal	17
Rätt utbetalning till rätt person - verifikation av inlämnade uppgifter.....	19
Olika hushållstyper	23
Inkomstberäkning	26
Beslut	30
Överklagande	31
Avslut av ärende	31
Återkrav och Återsökning	31
Återsökning Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten	31
Återsökning Migrationsverket.....	32
Återkrav enligt socialtjänstlagen	34
Handläggning av felaktiga utbetalningar (FUT)	36
Utredningsåtgärder	37
Återkrav	38
Polisanmälan vid misstanke om bidragsbrott	39
Registrering i Procapita	40
3. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd	41
Arbetslösa	41
Att stå till arbetsmarknadens förfogande.....	41
Insatser	41

SFI-studier.....	42
Kompetenshöjande verksamhet	42
Sökande som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande	42
Frånvaro	43
Ledighet	43
Personer som har sagt upp sig	43
Arbetssökande med otillräcklig A-kassa eller Alfabakassa	44
Arbetssökande med otillräcklig föräldrapenning.....	44
Barn och ungdom 0-18 år.....	44
Handläggning av beslut om fritidspeng	44
Företagare.....	45
Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård.....	46
Kontraktsvård	46
Samhällstjänst	47
Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten.....	47
Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.....	47
Rehabilitering/samverkansmöte.....	49
Sjukersättning eller aktivitetsersättning	50
Avslag på ansökan om ersättning från Försäkringskassan	50
Personer med sociala och/eller medicinska problem	50
Personer med missbruksproblem	50
Personer med psykisk ohälsa	50
Personer som vistas utomlands.....	51
Personer 65 år och äldre	52
Studerande.....	52
Vuxenstuderande	52
Ungdomar under 21 år som går i skolan.....	53
Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar	54
Utländska medborgare	54
EU-medborgare	54
Personer utan uppehållstillstånd	56
Personer med uppehållstillstånd	57
Nordiska medborgare	61
Återföreningar.....	61
4. Försörjningsstöd	62
Riksnorm.....	62
Merkostnader för umgänge med barn.....	63
Övrigt försörjningsstöd.....	63
Allmänt om boende.....	63
Hushållsel.....	69
Bredband och dator	70
Hemförsäkring	70
Kostnad för vattenförbrukning.....	70

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa.....	71
Resekostnad med allmänna kommunikationsmedel.....	71
Försörjningsstöd vid vistelse på institution.....	71
Nödprövning och akut bistånd.....	73
Beslut som löper över flera månader.....	74
5. Bistånd till livsföringen i övrigt.....	76
Begravningskostnad.....	76
Skäliga kostnader.....	76
Asylsökande.....	77
Diskmaskin, tvättmaskin etc.....	77
Flyttkostnader.....	77
Färdtjänstavgift.....	77
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg.....	78
Glasögon eller kontaktlinser.....	78
Hemtjänst/boendestöd.....	78
Hemutrustning.....	79
Generellt.....	79
Vilket bistånd kan beviljas och till vad?.....	80
Juridiska kostnader och stämpelavgifter.....	80
Advokatkostnader.....	80
Stämpelavgifter.....	81
Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet.....	81
Hälso- och sjukvård.....	81
Magasineringskostnad.....	82
Resor.....	82
Rekreativresor.....	82
Resa till begravning.....	83
Återföreningsresor.....	83
Resor i samband med umgänge med barn.....	83
Sjukresor.....	84
Renoverings-/underhållskostnad.....	84
Skolkort – SL.....	84
Skulder.....	84
Spädbarnsutrustning.....	86
Tandvård.....	86
Kostnadsförslag.....	87
Akut tandvård.....	87
Nödvändig tandvård.....	87
Yttrande till utskott.....	89
6. Bilaga - Lagstiftning.....	90

1. Allmänt

Inledning

Dokumentet innehåller riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Utgångspunkten för arbetet är relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

Socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupperns egna resurser, med hänsyn till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Arbetet ska bygga på människors lika värde, respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem. Fokus är på att sökande ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas sökandes rätt till ekonomiskt bistånd.

Ekonomiskt bistånd handläggs främst på enheten för ekonomiskt bistånd. Utöver detta så handläggs ekonomiskt bistånd på sektionen för nyanlända samt fickpengar på Vuxenenheten. Samtliga enheter som handlägger ekonomiskt bistånd omfattas av dessa riktlinjer.

Läshänvisning

I riktlinjerna finns flera hänvisningar kopplade till respektive avsnitt. Hänvisningar sker framförallt till följande:

- Ett annat avsnitt i riktlinjerna
- Relevanta handböcker och vägledningar från Socialstyrelsen
- Kommunens övriga rutiner och styrdokument

Följande begrepp används:

- *Se vidare* - innebär en hänvisning om att läsare måste läsa vidare för att få en helhetsbild av situationen.
- *Läs mer* – används när det finns mer information att fördjupa sig i på området.

Riktlinjernas syfte och innehåll

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i kommunen. Riktlinjerna ger ett stöd i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men en individuell behovsprövning ska alltid göras. Det är i dessa riktlinjer inte möjligt att beskriva alla olika sorters situationer eller behov utan enbart de vanligt förekommande.

Lagstiftning

Socialtjänstens arbete regleras i huvudsak i socialtjänstlagen (SoL), förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL). För socialtjänstens verksamhet gäller ytterligare en rad andra lagar så som äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, föräldrabalken (FB), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialförsäkringsbalken (SFB) m.fl.

Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar. Riktlinjerna kompletteras efter hand med ny lagstiftning och prejudicerande domar t.ex. från Högsta förvaltningsdomstolen. Det sker dock inte kontinuerligt vilket gör att ny lagstiftning och rättsliga utslag fortlöpande måste beaktas.

Socialtjänstlagen (SoL)

Rätten till ekonomiskt bistånd – 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en, i första hand, är skyldig att själv försöka tillgodose sina behov. Detta innebär att använda alla de möjligheter som finns för att själv klara sin försörjning. Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov. Det ekonomiska biståndet ska i princip vara en tillfällig hjälp och det är bättre för sökande att klara sin försörjning på egen hand än genom bistånd. Socialtjänsten ska hjälpa sökande på så sätt att hen kan uppnå egen försörjning. Det är bland annat detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker sökandes resurser att leva ett självständigt liv. Biståndet ska tillförsäkra en skälig levnadsnivå. I förarbeten till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en person med låg inkomst i allmänhet har råd att kosta på sig.

Kommunens övergripande mål i arbetet med ekonomiskt bistånd är att varje hushåll så snart som möjligt blir oberoende av bistånd eller minskar sitt behov så mycket som möjligt genom annan försörjning.

Individuell behovsprövning

Socialtjänstlagen förutsätter att det i varje enskilt falls görs en individuell bedömning av hjälpbehovet och omfattningen av det. Bedömningen ska präglas av ett helhetsperspektiv på sökande och hushållets totala situation. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer sökande från en låginkomsttagare i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet¹. Det innebär att verksamheten uppfyller de krav och mål som gäller enligt lagstiftning och föreskrifter.

Läs mer i:

¹ 3 kap. 3 § SoL

- Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS
- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Socialtjänstens uppgift.
- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, styrdokument för socialförvaltningen.

Skyldighet att rapportera missförhållande – Lex Sarah

Lex Sarah är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas samt, om de ändå uppstår, rättas till. Enligt bestämmelserna om lex Sarah ska anställda genast rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden.²

Utöver arbetet med lex Sarah tillkommer arbetet med att uppmärksamma avvikelser, i verksamheten, som behöver åtgärdas.

Läs mer i

- Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS, avsnitt Skyldighet att rapportera missförhållanden – lex Sarah.
- Rutiner för lex Sarah.
- Rutiner för avvikelserapportering.

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten finns i offentlighets- och sekretesslagen³. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att sökande eller någon närstående till denne lider men⁴. Undantag från sekretessen kan göras när det finns ett samtycke från sökande eller om det finns reglerat i lag. Inför utlämnande av sekretessbelagda uppgifter ska en sekretessprövning alltid göras.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 6 Regler om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt mm.

Ansvarsfördelning mellan kommunerna

I socialtjänstlagen⁵ finns bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommunerna, ansvaret är antingen bosättningskommunen och/eller vistelsekommunen beroende på situation. *Se vidare i* Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar.

I Stockholms län finns en överenskommelse mellan kommunerna för hemlösa personer. *Se vidare i* Kommunförbundet i Stockholms läns (KSL) överens-

² 14 kap. SoL

³ 2009:400

⁴ 26 kap. 1 § OSL

⁵ 2 a kap. SoL

kommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län.

Våld i nära relationer

Socialnämndens ansvar för våldsutsatta personer stadgas framförallt i den s.k. brottsofferparagrafen i socialtjänstlagen⁶. Där anges bland annat att nämnden ansvarar för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Kvinnor och barn som utsatts för våld, eller barn som upplevt våld mellan närstående, ska särskilt beaktas. Det är även viktigt att uppmärksamma våldsutövare och erbjuda insatser för att våldet ska upphöra.

Begreppet ”närstående” är enligt Socialstyrelsens definition könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Bedömningen om vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet. Det är viktigt att beakta att våld kan förekomma i både heterosexuella och samkönade relationer och att såväl kvinnor som män kan vara utsatta respektive förövare.

Våldet kan ta sig många uttryck: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt eller i form av försummelse.

Om nämnden får kännedom om att ett barn antingen själv utsatts för våld eller andra övergrepp, eller har upplevt att någon närstående har blivit det, ska en utredning av barnets behov av stöd och hjälp inledas utan dröjsmål⁷. Det innebär att om nämnden får kännedom om att en vuxen som utsätts för våld har barn/bor tillsammans med barn, ska informationen omgående överlämnas till utredningsenheten för barn och unga.

Behov av ekonomiskt bistånd

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis placering i skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den sökande själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hans eller hennes ekonomiska behov. I det akuta skedet är dock skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes egna ekonomiska förutsättningar.

Se vidare i

- Socialstyrelsens handbok: Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, se särskilt kapitel Insatser till våldsutsatta vuxna, avsnitt Ekonomiskt bistånd.
- Rutinerna Socialförvaltningens arbete med våld i nära relation, 2015-06-11.

Stöd till anhöriga/Föräldrastöd

⁶ 5 kap. 11 § SoL

⁷ 6 kap. 1 § SOSFS 2014:4

Enligt socialtjänstlagen bör socialnämnden verka för att den som utsatts för brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp. Det gäller särskilt kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet (även personer utsatta för människohandel) samt barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna.⁸ Om det uppmärksammas att en person är i behov av detta kan handläggaren vända sig till kommunens anhörigsamordnare eller förebyggandesektionen för mer information.

Uppsökande arbete

Socialtjänsten har en skyldighet att bedriva uppsökande och informerade verksamhet för att upplysa om socialtjänsten och erbjuda enskilda och grupper sin hjälp⁹. Inom Botkyrka kommun bedrivs framförallt det uppsökande arbetet inom Vuxenenheten, Resursenheten och Socialpsykiatriska enheten.

Minoritetsspråk

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk¹⁰ innebär utökade rättigheter för vissa minoriteter att använda det egna språket. Bestämmelserna innebär bland annat att sökande har rätt använda sitt språk i sina kontakter med myndigheter som geografiskt helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Botkyrka kommun ingår i förvaltningsområdet för finska.

Motiverande samtal

Motiverande samtal (motivational interviewing, MI) är en samarbetsinriktad samtalsstil i syfte att stärka egen motivation och åtagande till förändring, som kan användas i rådgivning och behandling.

Viktiga principer inom MI är att:

- ha ett empatiskt förhållningssätt
- försöka förstå genom ett empatiskt och reflekterande lyssnande
- stärka sökandes tro på sin förmåga och möjligheten till förändring

Om personen själv inte ser någon anledning till förändring är det viktigt att undersöka varför istället för att argumentera. Den professionelles roll är sammanfattningsvis att hjälpa personen att formulera en egen förståelse av sin situation, egna argument för förändring, och att stärka dennes beslut och åtagande att genomföra förändringen. Även om personen inte alltid har ett specifikt problem eller står inför en specifik förändring, så är MI en viktig komponent för att ha samarbetsinriktade samtal och ett empatiskt förhållningssätt, som är användbart inom ekonomiskt bistånd.

Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar

För att underlätta arbetet bör det finnas en logisk och enhetlig gemensam ordning för förvaring av olika handlingar i personakten. Det ska gå snabbt och enkelt att hitta relevanta dokument i personakten. Upplägget ska även under-

⁸ 5 kap. SoL

⁹ 3 kap. 4 § SoL

¹⁰ 2009:724

lätta aktvård och gallring. Inkomna handlingar ska som regel inte rensas, utan slängs först i samband med gallring.

Nedan presenteras ett exempel på hur man kan lägga upp strukturen i en akt. Handlingarna sorteras i kronologisk ordning i varje mapp. Varje mapp består av en inläggare som läggs in i akten.

- Mapp 1: Ansökningar
Mappen innehåller ansökningar i kronologisk ordning. Till varje ansökan finns verifikationer för beslutet häftade med ansökan. Verifikationerna består av t.ex. fakturor, kvitton eller kontoutdrag för berörd månad.
- Mapp 2: Myndighetsmapp
Mappen innehåller handlingar som rör överklagan, eventuell framställan, återkrav etc.
- Mapp 3: Planeringsmapp
Mappen innehåller handlingar som rör planering t.ex. anställningsavtal, arbetsplaner och jobbplaner eller läkarintyg.
- Mapp 4: Övrigt
Mappen innehåller t.ex. sökandes hyreskontrakt, deklARATION, årsbesked, umgängesavtal, intyg om barns skolgång.

Se vidare i

- Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Bevarande och gallring av handlingar m.m.
- Botkyrka kommuns dokumenthanteringsplan.

Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, handböcker och vägledningar

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är utöver lagstiftningen styrande och vägledande för arbetet.

- SOSFS 2013:1 Allmänna råd om Ekonomiskt bistånd. Tillhörande handbok *Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten* (2013).
- SOSFS 2014:5 Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Tillhörande handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* (2015).
- SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Tillhörande handbok *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete – Handbok för tillämpningen av föreskrifter och allmänna råd* (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (2012).
- SOSFS 2011:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Lex Sarah. Tillhörande handbok *Lex Sarah – Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah* (2014).

- SOSFS 2014:4 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Tillhörande handbok *Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer* (2015).
- Socialstyrelsens vägledning - Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området (2014)
- Socialstyrelsens vägledning - Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd (2003)
- Socialstyrelsens vägledning - Vråningsförebyggande arbete – stöd till socialtjänsten och andra aktörer (2008)
- Socialstyrelsens vägledning - Brottsoffer och deras närstående - socialtjänstens ansvar för att ge stöd och hjälp (2012)
- Socialstyrelsen vägledning - Stöd till anhöriga – vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap 10 § socialtjänstlagen (2013)
- Socialstyrelsens PM: Ensamkommande barn och ungdomars försörjning, dnr 3.2-27697/2015

Övriga styrdokument

- Anvisningar om skyddade personuppgifter i verksamhetssystemet, 2014-06-26.
- Delegationsordningen 2016-06-14.
- Dokumenthanteringsplanen 2015-03-10.
- Handläggningsrutiner vid anhöriginvandring till minderårigt barn. 2012-11-05, reviderade i maj 2015.
- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, styrdokument för socialförvaltningen, 2013-12-13.
- Lokal överenskommelse för nyanländas etablering (LÖKEN).
- Procapitas e-support för handbok och guider.
- Rutinen för samverkan med socialjouren
- Rutiner - Socialförvaltningens arbete med våld i nära relation, 2015-06-11.
- Rutiner för avvikelserapportering
- Rutiner för lex Sarah, 2016-06-20.
- Samverkansrutin mellan utredningsenheten och enheten för ekonomiskt bistånd (Rutin UE/EEB).
- Överenskommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län, Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) från 2013-10-10.

2. Handläggningsprocessen

Ansökan

En ansökan kan ske både muntligt och skriftlig men huvudprincipen är att kommunens e-ansökan eller ansökningsblankett används. I ansökan fyller sökande i sina uppgifter om t.ex. hushållsgemenskap, boende och ekonomi. På ansökan ges även samtycke till vissa kontroller.

Minst var tredje månad bokas ett besök med sökande för att personligen lämna ansökan och gå igenom uppgifterna i ansökan. Under besöket diskuteras sökandes situation utifrån befintlig planering och framtiden. Resterande månader lämnas ansökan i receptionen, medborgarkontoret eller genom e-ansökan.

Utgångspunkten är att ansökningsblanketten alltid ska vara fullständig ifylld. En ofullständigt ifylld ansökan bör inte utgöra underlag för utbetalning utan synnerliga skäl. Den sökande ska ges tydlig information om hur ansökan ska fyllas i. Om en ansökan är ofullständigt ifylld eller om handlingar saknas ska en begäran om komplettering ske snarast. Det kan ske via brev, telefon eller besök. Handläggaren ska aldrig skriva på ansökningsblanketten förutom om personen inte kan skriva på egen hand. I dessa fall ska det framgå att det är handläggaren som fyllt i ansökan.

När en ansökan inkommer ska det dokumenteras följande uppgifter i journal¹¹:

- Datum när ansökan inkom
- Vilken månad den avser
- Kort bedömning kring planering, att handlingsplanen följs och eventuella tillhörande inkomna handlingar och vilken period underlaget avser. T.ex. handlingar från arbetsförmedlingen, läkarintyg eller närvarorapport.
- Uppgift om kontoutdrag och vilken period det avser och eventuella andra uppgifter som framkommer på kontoutdraget som är av vikt för beslutet
- Eventuell annan nödvändig information

I beräkningen dokumenteras:

- Vad ansökan avser
- Vilka beräkningsunderlag som bifogats, vilken period det avser och vad som framkommit av handlingarna, t.ex. förfallodatum för fakturor.
- Uppgift om föregående månads utgifter för el och hyra är betalda
- Vad som beviljats och varför
- Personens inkomstuppgifter
- Eventuell övrig nödvändig information

Se vidare om ansökningsförfarande i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Ansökan om ekonomiskt bistånd.

¹¹ Särskild mall finns i Procapita

Skillnad mellan ansökan och rådgivande samtal

I de fall en person enbart hör av sig och ställer frågor till socialtjänsten är det inte att betrakta som en ansökan. Om det är oklart, ska handläggaren kontrollera med personen om det är en ansökan eller inte. Det är viktigt att informera om rätten att ansöka om bistånd.

Återtagande av ansökan

Om sökande återtar sin ansökan om bistånd under utredningens gång avskrivs ärendet och utredningen avslutas. En journalanteckning görs om att ansökan har återtagits. Att ansökan återtagits innebär **inte** att sökande får tillbaka inlämnade handlingar.

Att inleda en utredning

När en ansökan om ekonomiskt bistånd inkommer ska nämnden alltid utan dröjsmål inleda en utredning. Inom ekonomiskt bistånd görs inga förhandsbedömningar eftersom nämnden inte har rätt att neka till att ta emot ansökningar. Utredningar som rör ekonomiskt bistånd sker med stöd av 11 kap. 1 § SoL.

Utredning

Utredningar inom ekonomiskt bistånd består av två delar:

- Vägen till självförsörjning
- Utredning av rätten till bistånd under tiden

Utredningen sammanställs i utredningsmallen i Procapita.

Vägen till självförsörjning

Utredningens primära fokus är att undersöka vad sökande gör för att bli självförsörjande och vilket stöd socialtjänsten kan erbjuda. Utgångspunkten ska vara individens egen förmåga och individuellt anpassade insatser ska ges. De insatser som erbjuds är beroende av vilket hinder för självförsörjning sökande har.

Beroende på personens situation ställs olika krav, *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd.

Utredning av rätten till bistånd under tiden

Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Följande frågeställningar ska alltid utredas:

- *Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?*

En bedömning ska göras om den sökande kan anses ha gjort vad den kan för att nå självförsörjning i enlighet med planeringen.

- *Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?*

Annat sätt kan exempelvis vara genom andra försörjningsskyldiga, genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar.

- *Vilket bistånd ska beviljas?*

Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens riktlinjer en bedömning göras av vilket behov som föreligger och vad som är en skälig levnadsnivå för sökande.

Förenklad handläggning

Vid genomgång av ett ärende kan det leda till bedömningen att det inte finns grund att ställa några sysselsättningskrav på sökande och ärenden kan då remitteras till förenklad handläggning av socialassistent.

Det ska inte finnas något som behöver utredas vidare, exempelvis företag/bil/bostadsrätt. När ärendet remitteras bör de fullmakter som behövs i ärendet vara aktuella, exempelvis fullmakt för god man.

Det skrivs en sammanfattning¹² i ärendet med följande rubriker:

- Bakgrund (med motivering till varför bedömning görs att ärendet ska remitteras till förenklad handläggning)
- Familj
- Kontaktuppgifter
- Boendesituation (sökande ska ha ordnat boende)
- Tidigare sysselsättning
- Ekonomisk situation (Även en bedömning av om sökande ska beviljas SL-kort eller reskassa eller om den inte ska beviljas någon kostnad för resor alls).
- Övrigt (Exempelvis om det är något speciellt som handläggaren bör tänka på som att sökande behöver hjälp med att betala in fakturor eller att det finns en god man etcetera).

Efter att sammanfattningen skrivits ska ärendeakten med sammanfattning, lämnas till sektionschef för resonemang om bedömningen. Därefter kan fördelning till socialassistent göras.

Personer som handläggs genom förenklad handläggning ska erbjudas besök eller hembesök minst var sjätte månad.

Innehållet i en utredning

Information

Socialtjänsten har en informationsskyldighet oavsett om syftet med kontakten är att ansöka om ekonomiskt bistånd eller få allmänna upplysningar. Information som ges till sökande ska vara lätt att förstå och tillgänglig för så många som möjligt.

För att underlätta för den sökande att göra rätt och lämna rätt uppgifter vid ansökan ska varje sökande ges tydlig information om:

- sin rätt att ansöka om bistånd
- vilka krav med målet att nå självförsörjning som socialtjänsten ställer på sökande för att vara berättigad till bistånd
- sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter

¹² Frastext finns i Procapita.

- skyldighet att anmäla ändrade förhållanden
- handlägningsprocessen och de kontroller som görs
- att lämnade uppgifter registreras i kommunens socialregister (Procapita).

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, se särskilt kapitel Handlägningsprocessen.

Barnrättsperspektiv

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd i hushåll med barn ska FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, särskilt beaktas. Konventionen är inriktad på individen, det enskilda barnet, och ger en universell definition av vilka rättigheter som ska gälla för barn över hela världen. Den täcker rätten att få sina basbehov tillgodosedda, rätten till skydd mot utnyttjande och diskriminering samt rätten till medinflytande genom att få uttrycka sin åsikt och få den respekterad. Konventionen inkluderar alla typer av mänskliga rättigheter, såväl de ekonomiska, sociala och kulturella som de politiska och medborgerliga.

Barnkonventionen består av 54 artiklar varav fyra artiklar beskriver konventionens principer; icke diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätt till liv och utveckling (artikel 6) samt åsiktsfrihet och rätten att bli hörd (artikel 12).

Två av barnkonventionens huvudprinciper finns införda i socialtjänstlagen:

- När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver¹³.
- Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad¹⁴.

I förarbetet till socialtjänstlagen¹⁵ förtydligas att detta även gäller då barn ingår i hushåll när vuxna ansöker om ekonomiskt bistånd. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och redovisas även om det inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas.

Att ha ett barnrättsperspektiv och göra barnkonsekvensanalyser innebär inte att en ansökan alltid beviljas utan det ska utgöra en del av övrigt underlag inför ett beslut.

Att ta hänsyn till barnets bästa kan till exempel vara genom särskilda satsningar för att hjälpa föräldrar med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd att komma igång med ett arbete och bli självförsörjande. I andra fall kan det handla om att vid en bedömning om det finns behov för en familj att sänka sin boendekostnad genomföra en barnkonsekvensanalys innan beslut fattas för att klargöra vad det innebär för barnet att flytta. Det kan även handla om att efter en barnkonsekvensanalys bevilja ekonomiskt bistånd till något som barnet be-

¹³ 1 kap. 2 § SoL

¹⁴ 11 kap.10 § SoL

¹⁵ prop.1996/97:124

höver för sitt liv och sin utveckling, exempelvis stöd för att ett barn ska kunna fortsätta med en fritidsaktivitet.

Särskilt viktigt i handläggningen är att **aldrig** använda ett barn som tolk utan att alltid anlita en professionell tolk.

Hänsyn till barns bästa får dock aldrig innebära att barnet uppmärksammas eller utreds mot föräldrarnas vilja, om det inte finns tecken på att barnets situation kräver en särskild utredning. En särskild utredning inleds då enligt 11 kap. 1 § och 2 §§ SoL och inleds av utredningsenheten för barn och unga.

Vad innebär ett barnrättsperspektiv inom ekonomiskt bistånd

Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Barnrättsperspektiv innebär både att se något ur barnets synvinkel och att vuxna har barnet i sin synvinkel. Ett första steg innebär att kartlägga barnets situation och behov. Detta sker genom samtal med föräldrarna om deras barn, både vid första kontakten/nybesök eller vid uppföljningsmöten. Särskilt viktigt är att vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd uppmärksamma barnets behov och situation med tydlig koppling till den ekonomiska situationen. Hushåll som har varit aktuella 10 månader eller längre räknas som långvarigt¹⁶.

Det innebär även följande:

- Upprätta en planering för hur självförsörjning ska uppnås för föräldern där barnets situation ingår.
- Bedöma barnets bästa utifrån en helhetsbedömning med stöd av t.ex. riktlinjer, barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov.
- Beakta barns behov inom särskilt viktiga områden, t.ex. boende, umgänge med föräldrar, hälsa, fritidsaktiviteter och ungdomars feriekomster.
- Vid behov göra hembesök, i samråd med föräldrarna, för att bedöma vilket bistånd som familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Dokumentera hur barnets behov beaktats, vilka eventuella överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller både negativa och positiva beslut.

Föra barnen på tal

Att föra barnen på tal är viktigt, särskilt vad gäller vissa frågor inom ekonomiskt bistånd. Att föra barnen på tal är en metod för samtal som delvis innebär att man erbjuder stöd till en familj innan problem uppstår.

I familjer där det finns barn är ett första steg att fråga alla som har barn; Skulle du vilja tala om dem och fundera på hur du det är för dem i den här situation-

¹⁶ Enligt Socialstyrelsens definition är man långvarigt aktuell om man varit aktuell mellan 10-12 månader.

en? Inom arbetet med ekonomiskt bistånd kan frågan användas som en ingång för att synliggöra barnets perspektiv och stödja föräldern i att prata med barnet om olika specifika situationer som de står inför. Finns oro för barnet så ska en orosanmälan till utredningsenheten göras omgående.

Samtalen syftar bland annat till att aktivera nätverket och därmed en möjlighet att hitta stödet i barnets vardag. Barn utvecklas genom dagligt samspel och daglig samvaro i sina utvecklingsmiljöer, t.ex. i hemmet, på daghem/förskola, i skola, på fritiden. För att förebygga problem är det viktigt att få ögonen på de faktorer i vardagen som ökar risken för problem och vilka faktorer som stödjer barnets gynnsamma utveckling samt vad som är familjens skyddsfaktorer.

Barnkonsekvensanalys

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver och i ärenden där det finns barn i familjen ska de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas. Berörd förälder ska göras delaktig i analysen av barnets bästa kopplat till beslutet.

I samband med att en barnkonsekvensanalys görs är det också viktigt att väga in hur beslutet påverkar föräldrarnas/föräldrarnas möjligheter att bli självförsörjande, något som i sig är en positiv faktor för barnet.

Barnkonsekvensanalysen är individuell och görs för ett barn åt gången, då barn inom ett hushåll kan ha olika behov. Barnkonsekvensanalysen ska utgå från barnkonventionens artiklar om barnkonventionen men ska även ta hänsyn till det individuella barnets behov utifrån exempelvis ålder, kön, utvecklingsnivå, funktionsnedsättning och övriga förutsättningar.

En barnkonsekvensanalys ska göras när ett beslut får påtagliga konsekvenser för ett barn.

- Exempel på beslut som inte direkt rör barn men får starka konsekvenser är beslut rörande hyresskuld, elskuld, boendekostnad för tillfälligt och/eller förlängt boende, rådtrum gällande boendekostnad, vid risk för avslag av riksnorm och vid nödprövningar.
- Bistånd riktad direkt till barnet. Exempel på sådana beslut är bistånd till umgänge, fritidsaktiviteter, SL-kort för barnet eller hemutrustning för barnet.

Hur ska en barnkonsekvensanalys göras?

En barnkonsekvensanalys innebär att socialtjänsten utreder vilka konsekvenser ett beslut får för ett barn genom att:

- Kartlägga barnets situation tillsammans med föräldrarna.
- Redovisa möjliga ställningstaganden som finns, t.ex. bifall eller avslag.
- Besluten jämförs sedan med artiklarna i barnkonventionen, vilka är barnets rättigheter som påverkas av besluten? Vilket beslut påverkar barnets rättigheter mest positivt eller negativt av?

- Bedöma för- och nackdelarna med olika ställningstaganden och se eventuella kort- och långsiktiga effekterna som besluten kan anses ha för barnet.
- Barnkonsekvensanalysen ska sedan dokumenteras och utgöra underlag för beslut.

Särskilda områden som är viktiga att beakta:

- Boende
- Barnomsorg/skola
- Socialt nätverk
- Hälsa
- Fritidsaktiviteter
- Umgänge med förälder
- Ungdomars ferieinkomster

Mer om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalyser

- Socialstyrelsens vägledning – Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd, artikelnr: 2003-109-1
- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Viktiga utgångspunkter vid biståndsbedömning, avsnitt Hänsyn till barns bästa
- Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Barnkonventionen och barnperspektivet i svensk lagstiftning

Rätt utbetalning till rätt person - verifikation av inlämnade uppgifter

Allmänt

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd är det som huvudregel den sökandes sak att visa att hen har rätt till det bistånd som söks. Socialtjänsten ska även ge stöd och hjälp i de fall en person har svårt att inhämta uppgifterna på egen hand.

Att verifiera uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan ingår som en del i utredningen. För att säkerställa rätt utbetalning till rätt person ska relevanta kontroller göras redan innan beslut om utbetalning fattas. I kommande avsnitt beskrivs först vilka kontroller som är viktiga i utredningen och avslutas med en mer ingående beskrivning av hur kontrollerna genomförs.

Socialtjänsten har enligt lag rätt att inhämta vissa uppgifter från andra myndigheter utan sökandes samtycke. Det gäller Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och arbetslöshetskassorna.¹⁷

Godkännande av att olika kontroller görs sker i huvudsak genom ansökan. I vissa fall kan andra kontroller än de som godkänts på ansökan behöva göras, vilket ska godkännas av den sökande. Om den sökande har lämnat muntligt samtycke ska detta dokumenteras i en journalanteckning. Om den sökande inte lämnar samtycke måste socialtjänsten ta ställning till om beslutsunderlaget är

¹⁷ 11 kap. 11§ SoL och förordning om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen.

tillräckligt eller inte. Om inte, kan beslut om avslag fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar till utredningen.

Dokumentera i en journalanteckning vilken kontroll som genomförts, hur kontrollen genomförts, resultatet av kontrollen och behovet av eventuella åtgärder samt tidsplan för när åtgärderna ska vara genomförda.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handlägningsprocessen, avsnitt Utredning av den enskildes ekonomiska situation.

I samband med första ansökan och nybesöket

Utredningen i samband med nybesöket är den mest grundläggande. Det som primärt måste utredas är om den sökande kan anses tillhöra kommunen.

Följande punkter ska alltid utredas:

- Identitet
- Uppehållstillstånd/uppehållsrätt
- Uppgifter om boende och vistelse
- Sökandes egna försök att bli självförsörjande
- Tidigare försörjning/orsak till behov av bistånd
- Uppgifter från folkbokföringen
- Hushållssammansättning/civilstånd
- Barnens boende, skolgång/barnomsorg och ev. extra arbete
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet, ev. umgängesavtal
- Inkomster
- Tillgångar
- Utgifter
- Eventuell tidigare aktualitet vid annan socialtjänst

Innan varje beslut

När den första utredningen är klar behöver vissa uppgifter verifieras med varje ansökan:

- Att ansökan är fullständigt ifylld
- Följa upp vad som framkommer på ansökan, t.ex. sökt ersättning från annan myndighet. (a-kassan, CSN, FK etc)
- Att planeringen för att nå självförsörjning följs
- Att det finns verifikationer för lämnade inkomster/utgifter som ansökan omfattar
- Kontroll med SSBTEK och vid behov Sambruks Multifråga
- Kontoutdrag senaste månaden
- Aktuell hyresavi (om hyresavin skickas sent, kan avin lämnas med en månads eftersläpning)
- Kvitto på att föregående månads hyra är betald (kan styrkas via kontoutdrag)

- Kvitto på att föregående fackavgift/a-kassa/elfaktura/barnomsorgsavgift är betald (kan styrkas via kontoutdrag)
- Vid behov bedöma ev. uppehållsrätt

Regelbundet för att upptäcka eventuella förändringar

Följande bör utredas regelbundet enligt befintligt årshjul.

- Årsbesked från banken (obs kan ha flera banker) – januari
- Deklaration, samtliga sidor lämnas in tillsammans med ansökan för maj för hela hushållet.
- Skatteåterbäring (utbetalas mellan juni-september)
- Barns inkomster och tillgångar genom t.ex. kontoöversikt och deklARATION
- Intyg om skolgång för barn som studerar på gymnasiet – minst vid varje nytt läsår (HT-start i augusti/september)
- Intyg om umgänge – minst 1 gång/år eller vid förändringar
- Följa upp eventuellt tillfälligt uppehållstillstånd
- Infotorg (2 gånger/år)
 - Samhörighet och civilstånd
 - Folkbokföringsadress + antal skrivna på adressen
 - Företag
 - Fordon: Bil, MC, moped, båt etc.

Beskrivning av hur kontrollerna genomförs

Arv

Om socialtjänsten får kännedom om att en person fått arva kan bouppteckningen begäras in från sökande för att få ta del av hur arvet har fördelats. Dessa uppgifter kan även begäras från Skatteverket, om det finns kännedom om den avlidnes personnummer.

Boende

För att utreda frågor kring boende *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Allmänt om boende.

Deklaration

Deklaration med tillhörande specifikationer begärs in varje år i syfte att kontrollera hur den ekonomiska situationen ser ut för den sökande. Av deklARATIONEN kan man se om den sökande har haft några skattepliktiga inkomster under året eller kapitaltillgångar. DeklARATIONEN kan även visa om en sökande har pantsatt tillgångar och betalar ränta på lånet.

De som uppger att de inte har fått någon deklARATION hänvisas till Skatteverket för att styrka detta med en begäran om kontrolluppgifter. Om en person förlorat sin deklARATION kan hen få en kopia från Skatteverket istället för kontrolluppgifter.

Om sökande har haft inkomster och/eller tillgångar ska det kontrolleras mot den dokumentation som finns i ärendet. Framkommer det att personen har inkomster eller tillgångar som inte redovisats ska de nya uppgifterna utredas.

Vid kontroll av deklaration kan det vara bra att tänka på följande:

- Mest information går att utläsa av specifikationen där de olika posterna är förtydligade.
- Under inkomst av tjänst ser man vilka inkomster den sökande haft under året. (Inkomst av näringsverksamhet kan också förekomma.) Under inkomst av tjänst kan man också utläsa om personen haft skattepliktig ersättning från Försäkringskassan.
- Tillgångar kan vara lättast att se under inkomst av kapital men även avdrag av kapital kan förekomma vid försäljning av fonder, aktier m.m. Om det framgår att den sökande har schablonintäkt kan det betyda att personen har eller har haft ett investeringssparkonto.
- Förekommer det underlag för fastighetsavgift betyder det att personen äger eller har ägt en fastighet under förgående år.
- Om den sökande kommer att få återbäring sker det tidigast i juni. Notera beloppet i journal och ta sedan upp som inkomst när det är klart att personen fått återbäringen.
- Det kan även framgå uppgifter om skulder till olika kreditinstitut. I dessa fall kan det vara bra att höra med den sökande hur hans eller hennes ekonomi ser ut och fråga om personen är i behov av att remitteras till budget- och skuldrådgivare.

Fordonsinnehav

För handläggning av personer som har tillgångar i form av fordon *se vidare* i avsnittet nedan om tillgångar.

Företag

För att utreda personer med företag *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupper förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Företagare.

Inkomstuppgifter

Inkomstuppgifter kontrolleras genom att sökande lämnar: kontoutdrag, specifikationer till inkomster och deklaration. Socialtjänsten kan vid behov be den sökande att lämna medgivande till att socialtjänsten kontaktar exempelvis arbetsgivare eller försäkringsbolag.

Utländska inkomster eller tillgångar

Utgångspunkten är att den sökande själv lämnar in underlag angående sina inkomster och tillgångar. Möjligheterna att få fram uppgifter varierar från land till land. Migrationsverkets hemsida (LIFOS), landets ambassad i Sverige eller Sveriges ambassad i landet kan ge hänvisning om vilka handlingar som är möjliga att begära in och vilka myndigheter som kan tillhandahålla dessa.

Värdering av fastighet, tomt, villa och bostadsrätt

För bedömning av tillgång i form av fastighet, tomt, villa, eller bostadsrätt se *vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende och boendekostnader.

Olika hushållstyper

Sammanboende med hushållsgemenskap

Det finns två typer av sammanboende med hushållsgemenskap.

Den ena typen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. *Makar och registrerade partners* har försörjningsplikt gentemot varandra vilket innebär att mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. Inom ekonomiskt bistånd och övriga socialförsäkringssystemet gäller detta även *sambors*, dvs. par som sammanbor.

En gemensam ansökan och bådas sammanräknade inkomster ska ligga till grund för beräkning av biståndsbehov. Det innebär till exempel att om bara den ene har inkomst får hen stå också för sin sammanboendes kostnader så långt inkomsten räcker. Först därefter kan eventuellt kompletterande bistånd beviljas. Det innebär även att om den ena parten inte har rätt till bistånd påverkar det hela hushållet. Underhållsskyldighet gentemot övriga familjemedlemmar går före familjemedlemmarnas rätt till bistånd.

Endast om det är uppenbart olämpligt att makar/sambor har gemensam ekonomi, exempelvis när våld i nära relation förekommer, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås och makarna kan handläggas var för sig. Undantag kan även göras vid akuta nödsituationer. Hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär. Under vissa förhållanden, se nedan om Giftna men ej sammanboende, gäller den även efter parterna flyttat isär. Endast om särskilda skäl finns kan man räkna separat på någon som lever i denna typ av hushållsgemenskap. I så fall ska halva normen för makar/sammanboende användas och hälften av övriga gemensamma utgifter räknas in i månadsbehovet.

Övriga sammanboende med hushållsgemenskap - Den andra typen av hushållsgemenskap är mer begränsad. Det gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar för varandra, till exempel vuxna barn som bor kvar hemma, vänner eller nära släktingar som delar lägenhet. För denna grupp används en särskild norm som är beräknad utifrån storleken på hushållet. Konstruktionen på denna norm innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men de hushållsgemensamma kostnaderna beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör, barnen inräknade. Om flera vuxna delar hushåll varav några är par så ska de som utgör par räknas enligt sammanboendenorm och de som är ensamstående enligt beräkningen om sammanboende med hushållsgemenskap.

Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttning sker. Exempel på situationer när hel hushållsgemenskap gäller redan från första månaden

är när ett par väntar barn eller då de sökt och stått i kö för att få bostad tillsammans. Om sammanboendet är oplanerat och osäkert kan undantag från principen om ekonomisk hushållsgemenskap göras upp till sex månader. Avsteg från principen kan också göras om det ur rehabiliteringssynpunkt eller av andra sociala skäl framstår som viktigt med delad ekonomi.

Hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär.

Gifta men ej sammanboende

Gifta makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra och försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av bistånd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska inte tas till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Bistånd beviljas endast till en boendekostnad. Även om t.ex. den ena parten vistas utomlands eller sitter i fängelse kvarstår försörjningsplikten.

En utredning ska däremot alltid göras om den andra personens möjligheter att försörja sin partner t.ex. om den ena parten befinner sig utomlands i avvaktan på beslut om uppehållstillstånd eller är i fängelse. Hänsyn ska även tas till vilka möjligheter det finns från respektive land att få fram uppgifter och handlingar. Om ens partner är försvunnen kan bistånd beviljas om det är styrkt och efter en individuell bedömning.

Ansökan om äktenskapsskillnad - Om ett gift par eller registrerade partners separerar och ansöker om skilsmässa eller partnerskillnad gäller försörjningsplikten till dess att tingsrätten har beslutat att den är slutgiltig. Om den ena parten inte bidrar till försörjningen kan en ansökan om stämning lämnas till domstolen, i de fall när den ena partens ekonomi gör det möjligt att bidra till försörjningen.

En ansökan om ekonomiskt bistånd prövas tillsammans till dess att tingsrätten meddelat dom om äktenskapsskillnad. Observera att särskilda regler gäller om det förekommer våld i nära relationer.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Medlemmar i hushållet.
- kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Genom andra personers inkomster och tillgångar.

Inneboende

För sökande som är inneboende räknas sökande inte ha hushållsgemenskap med den/dem som hen är inneboende hos. För att betraktas som inneboende ska den sökandes hushåll som huvudregel disponera eget rum i bostaden, även om en individuell bedömning alltid behöver göras utifrån omständigheterna. Sökandens behov av bistånd bedöms enligt vanlig norm för ensamstående. Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgif-

ter som till exempel telefon, förbrukningsvaror, ingår i hyran kan normen anpassas efter det.

Hushåll med underåriga barn

Föräldrarna ska ta ut hel, dvs. sju dagar per vecka, föräldrapenning till dess barnomsorgsplats erbjuds. Vid parallellt deltagande i arbetsökarverksamhet får ersättningsdagarna delas upp mellan föräldrarna. Föräldrarna har rätt att spara del av föräldrapenning. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Genom socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar.
- kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Förmåner under föräldraledighet.

Barnet ska ställas i barnomsorgskön så snart det är möjligt¹⁸, för att kunna börja vid ett års ålder. Bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Så snart det är praktiskt möjligt ska den hemmavarande föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Den som har bistånd i avvaktan på plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats för att ha rätt till fortsatt bistånd. Undantag från denna princip bör göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg. För tid efter att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Föräldraledighetslagen¹⁹ reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Gymnasiestuderande ungdom

Föräldrarna har försörjningsskyldighet för ungdomar upp till 21 år förutsatt att de går i skolan, grundutbildning, och ska då räknas in som barn i hushållets norm. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Ungdomar under 21 år som går i gymnasiet.

När barnet inte längre omfattas av föräldrarnas försörjningsplikt ska de tas ur föräldrarnas hushåll och vid eventuellt behov av bistånd söka på egen hand. I föräldrarnas beräkning tas en hyresdel upp. För beräkning av hyresdel *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna

Om barnet eller barnen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska halva barnbidraget räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet förutsätts delas mellan föräldrarna, exempelvis beviljas övrigt ekonomiskt bistånd med halva barnomsorgsavgift, medicinkostnad etc.

¹⁸ Vid sex månaders ålder i Botkyrka

<http://www.botkyrka.se/barnochutbildning/forskolaochbarnomsorg1-5ar/attsokaochbytaplats>

¹⁹ 1995:584

Se vidare i riktlinjerna beträffande umgängesbarn, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Merkostnader för umgänge med barn.

Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underårige själv blir förälder. Däremot har de inget försörjningsansvar för barnbarnet.

Vid giftermål övertar make/maka försörjningsplikten för underårig eller gymnasiestuderande upp till 21 år. Om maken/makan inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

Inkomstberäkning

Vid bedömningen av behovet av ekonomiskt bistånd ska hushållets samtliga faktiska inkomster räknas. Inkomsterna bör i regel beräknas utifrån de inkomster hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkningen avser. Om det upptäcks inkomster som inte redovisades föregående månad kan även dessa i vissa fall påverka beräkningen av biståndet. Observera att socialtjänsten inte får kvitta eller jämka utbetalt belopp med framtida belopp. I dessa fall ska det beslutas om ett återkrav.

Behov av försörjningsstöd beräknas i normalfallet så att normen läggs ihop med godkända utgifter för hyra, hushållsel, hemförsäkring, SL-resor och avgift för a-kassa eller fackföreningsavgift. På så sätt erhålls hushållets totala norm. Från denna avräknas hushållets alla nettoinkomster månaden innan ansökningsmånaden. Mellanskillnaden utgör hushållets behov av försörjningsstöd.

Vid nybesök kan det vara nödvändigt att göra en grundligare utredning. Det kan till exempel vara lämpligt att värdera inkomsterna olika beroende på hur hushållets ekonomi sett ut en tid bakåt och vid vilka tidpunkter olika inkomster erhållits.

Utgångspunkten är att bistånd inte beviljas till skulder eller lån vilket innebär att t.ex. avbetalning på studielån eller andra avbetalningar inte ska räknas med. Underhållsstöd är ett undantag om personen har en inkomst, t.ex. lön och därmed inte kan ansöka om att få underhållsstödet nedsatt eller uppskjutet via Försäkringskassan. I dessa fall ska fastställt underhållsstöd räknas bort från disponibel inkomst innan den ekonomiska prövningen sker.

Överskjutande inkomst från tidigare månader

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, Avsnitt inkomstperiod och beräkningsperiod.

Inkomster

Inkomster som i sin helhet reducerar det ekonomiska biståndet

- Aktivitetsstöd

- Arbetslöshetsersättning/Ersättning från alfa-kassan
- Avgångsvederlag
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag, BTP (bostadstillägg för pensionär)
- Ersättning från kriminalvården, frigivningskonto.
- Etableringsersättning inkl bostadsersättning
- Extra försäkringsförmåner till exempel AGS (avtalsgruppsjukförsäkring), AMF (arbetsmarknadsförsäkring), AFA-försäkring (vid sjukskrivning) eller STP/ITP (särskild tilläggs pension/övriga avtalsspensioner).
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ideell del för ”sveda och värk”
- Habiliteringsersättning (”flitpeng”)
- Hemvårdsbidrag eller hemsjukvårdsbidrag - räknas som inkomst för den person som mottar bidraget för utfört arbete
- Hyresdel från inneboende
- Kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta (KBH)
- Lön eller sjuklön från arbete. Avdrag för förskott på lön eller förmåner, exempelvis lunchkuponger, ska inte täckas med försörjningsstöd. Undantag kan göras i de fall utredningen visar att förskottet tagits på grund av omständigheter som normalt skulle ha beaktats vid prövning av rätten till bistånd, t.ex. för att bekosta tandvård.
- Pension, livränta
- Räntor och utdelningar
- Sjukersättning och aktivitetsersättning
- Sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning
- Skatteåterbäring, observera att om skatteåterbäringen tagits i anspråk av Kronofogdemyndigheten räknas den inte som inkomst.
- Studiehjälp: studiebidrag, studiemedel
- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevandestöd
- Äldreförsörjningsstöd

Även andra former av inkomster som ska inräknas vid prövning av ekonomiskt bistånd kan förekomma, exempelvis en persons insättningar.

Inkomster som delvis reducerar det ekonomiska biståndet

- Familjehemsersättning

Hela arvodesdelen ska räknas som inkomst samt den del av omkostnadsersättning som avser ersättning för bostad per månad och barn. För familjehem som blivit särskilt förordnad vårdnadshavare enligt avtal gäller samma beräkningsätt som för familjehem.

- Stipendier

De som är villkorade eller riktade till särskilda ändamål ska inte tas med i beräkningen men övriga. Bedömning av hur ett stipendium ska reducera ekonomiskt bistånd får göras från fall till fall.

- Handikappersättning och vårdbidrag

Beträffande handikappersättning och merkostnadsersättning vid vårdbidrag är det viktigt att kontrollera vilka kostnader ersättningen ska täcka, då dessa kostnader således inte ska täckas av ekonomiskt bistånd. En prövning behöver göras i varje enskilt fall.

Inkomster som inte reducerar ekonomiskt bistånd

- Extra tillägg till studiebidrag till gymnasiestuderande ungdomar
- Stipendier eller fondmedel som utbetalats efter en social bedömning
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ekonomisk del avsett för särskilt ändamål som till exempel ersättning för läkar- eller tandvårdsbehov som uppkommit av skadan
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort
- Utbetalning av ersättning enligt lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelse i samhällsvården av barn och unga i vissa fall

Jobbstimulans – särskild beräkningsgrund

Om en sökande uppfyller vissa villkor innebär den särskilda beräkningsregeln i 4 kap 1 b § SoL att 25 procent av nettoinkomsten inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd, under förutsättning att personen uppfyller vissa förutsättningar.

Se vidare i

- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen
- Socialstyrelsens meddelandeblad nr 7/2013 Ändringar i socialtjänstlagen den 1 juli 2013 som gäller ekonomiskt bistånd.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för sökandes försörjning innan hen har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, guld, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Även utländska tillgångar påverkar rätten till bistånd. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av rätten till bistånd.

Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

Bosparande

Alla former av bosparande räknas som realiserbar tillgång. Undantag från denna princip kan göras när biståndsbehovet bedöms som kortvarigt, högst tre månader, eller om den sökande saknar egen bostad. I dessa fall godtas endast inestående kapital i bosparande eller liknande upp till den nivå som krävs för bibehållen kötid eller för att kunna bo kvar.

Om personen även står i en annan bostadskö som inte kräver bosparande så påverkar det bedömningen och är en grund för att personen kan nyttja ovanstående bosparande.

Bostadsrätt/Villa

För information om bostadsrätt och villa *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnittet Boende och boendekostnader.

Fritidshus/fastighet

För mer information om fritidshus/fastighet *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnittet Boende och boendekostnader.

Fordon

Transportstyrelsen har uppgifter om en person äger fordon, en persons fordonshistorik eller ett fordonns ägarhistorik. Uppgifterna kan sökas via personnummer, registreringsnummer eller ett företags organisationsnummer. Från Transportstyrelsen kan man även begära kopia på den handling som upprättats och skickats in för att genomföra ägarbytet.

Grundprincipen är att en bil eller annat fordon är en lätt realiserbar tillgång och ska säljas omgående. Om bedömningen görs att sökande inte har något godtagbart och styrkt behov av att få behålla bilen men inte kan sälja bilen omgående kan rådrum ges på försäljningen. Rådsumbeslutet ska vara skriftligt (där datum för när rådsummet går ut framgår). I normalfallet bör rådsummet vara på en månad. I rådsumbeslutet ska det framgå att bilens uppskattade värde kommer att räknas som inkomst vid nästa månads beräkning. Rådsumbeslut är överklagningsbara.

Vid fordonsinnehav är det sökande själv som ska visa fordonets värde. Detta kan ske genom att låta värdera fordonet hos en auktoriserad bilfirma. Sökande ska sälja bilen till ett marknadsvärdespris. Jämförelse med motsvarande fordon som annonseras för försäljning på marknaden kan vara vägledande. Vid en försäljning ska ett kvitto som styrker försäljningen lämnas in.

Vid särskilda skäl kan bistånd beviljas trots innehav av bil, till exempel om bilen är en förutsättning för att ta sig till och från arbete.

Se vidare i

- Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd, kapitel Prövning av rätten till bistånd.

Läs mer på Transportstyrelsens hemsida vad gäller

- avställning/avregistrering av fordon
- bedrägerianmälan

Pensionssparande

Pensionssparande räknas i princip som en tillgång bortsett från i de fall de inte är möjligt att ta ut pensionsparandet i förtid.

Barns inkomster och tillgångar

Det finns undantag för hemmavarande barns och skolungdomars inkomster²⁰. De har rätt att behålla en del av sin inkomst av arbete om de studerar. Denna regel gäller inte för barn som inte är hemmavarande, dvs. inte bor tillsammans med sin förälder, t.ex. ensamkommande barn. Istället gäller bestämmelsen om jobbstimulans för dessa barn.

Barn får även ha ett visst sparkapital i syfte att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning, vilket även gäller barn som inte bor med sin vårdnadshavare.

Barn är aldrig försörjningsskyldiga för sina föräldrar. Om barn har inkomster och tillgångar utöver vad barnet själv får disponera, bör inkomsten räknas av mot barnets del i familjens kostnader inklusive barnets del av boendekostnaden. Innebär det att barnet blir helt självförsörjande tas barnet ut ur föräldrarnas norm och eventuell hyresdel tas upp i föräldrarnas beräkning.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd

- avsnitt Barns och skolungdomars tillgångar och inkomster av kapital
- avsnitt Barns och skolungdomars inkomster av arbete
- Socialstyrelsens PM: Ensamkommande barn och ungdomars försörjning

Beslut

Beslut om ekonomiskt bistånd är myndighetsutövning och beslut fattas på grundval av utredningen. Utredningen leder vanligtvis till ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Besluten, både bifall och avslag, ska motiveras.

Av besluten ska följande framgå:

- Vad ansökan avser
- Hänvisning till gällande lagstiftning
- Eventuell tidsperiod
- Motivering till beslutet
- Om beslutet rör barn direkt eller indirekt ska konsekvenserna för barnet finnas med.

Avslagsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL ska alltid vara skriftliga och delges den sökande. Information ska även ges om att beslutet går att överklaga (besvärshänvisning).

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, se särskilt följande avsnitt:

- Underlag till beslut
- Delaktighet i utredningen och rätten att yttra sig över den

²⁰ 4 kap. 1a § SoL

- Beslut
- Utbetalning

Socialtjänsten kan även bevilja bistånd utöver vad som gäller i 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det. Biståndet beviljas då enligt 4 kap. 2 § SoL. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, kapitel Rätten till bistånd.

Överklagande

När en överklagan inkommer ska socialtjänsten först ta ställning till om det finns förutsättningar för att ompröva beslutet. Om beslutet inte ändras helt i enlighet med den sökandes önskemål ska en prövning göras om överklagan kommit in i rätt tid. Om den kommit in i rätt tid ska den snarast och senast inom en vecka skickas vidare till förvaltningsrätten. Om överklagan kommit in för sent ska ett avvisningsbeslut fattas och en ny besvärshänvisning skickas med. Om avvisningsbeslutet överklagas ska det, tillsammans med det beslut som ursprungligen överklagades, skickas till förvaltningsrätten.

Avslut av ärende

När en person inte längre ansöker om ekonomiskt bistånd ska ärendet avslutas. Ärendet avslutas två månader efter sista besluts månad. I de fall en överklagan är överlämnad till t.ex. Förvaltningsrätten bör ärendet (överklagningsutredningen) vara öppet till dess att dom fallit.

Om sökande återkommer inom sex månader och inga väsentliga förändringar har skett, ska tidigare handläggare/grupp fortsätta handläggningen. Om väsentliga förändringar²¹ skett hänvisas sökande att kontakta mottagningssektionen som gör en ny aktualisering.

Återkrav och Återsökning

Huvudprincipen är att bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för sökande. Undantag från denna princip regleras i 107 kap. 5 § SFB (återsökning) och 9 kap. 1 och 2 §§ SoL (återkrav).

Återsökning Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

Kommunen kan återsöka bistånd som sökande beviljas under den tid Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten prövar en periodisk förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt retroaktiva förmåner enligt socialförsäkringsbalken.

Handläggning av återsökning - Återsökning sker genom att begäran om utbetalning för retroaktiv tid görs till Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten. Särskild blankett återfinns på Försäkringskassans/Pensionsmyndighetens hemsida. En begäran om utbetalning per förmån och beslutstillfälle (avseendemånad) måste göras varje månad. Följande uppgifter ska framgå:

²¹ T.ex. skilsmässa, äktenskap, tillgångar/inkomster av betydelse eller längre tids utlandsvistelse.

- Förnamn, efternamn och personnummer för den försäkrade
- Uppgifter om förmån och period (avseendemånad)
- Totalt belopp av ekonomiskt bistånd som har betalats ut till hushållet för perioden/månaden
- Det ska även framgå om ytterligare någon begäran om utbetalning, för hela eller delar av samma period, gällande annan förmån har sänts in
- Uppgifter om nämnden (kontaktperson, tel., adress, pg/bg-nr)
- Nämndens (det vill säga ansvarig tjänstemans) underskrift, datum och namnförtydligande

Personens ansökan om ersättning behöver följas upp varje månad, innan nästa månads beslut, för att se om Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten har fattat ett beslut. Om Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten avslår ansökan om ersättning finns det inte längre grund för att göra en begäran nästa månad.

Återsökning Migrationsverket

Socialtjänsten kan söka tillbaka pengar från Migrationsverket för flykting med insats från enheten för ekonomiskt bistånd eller sektionen för nyanlända. Återsökning kan göras för kostnader för ekonomiskt bistånd, tomhyror och kvotflyktingar. Återsökningen görs för föregående år. Återsökning kan göras fram till att personen blir svensk medborgare, fyller 65 år eller avlider. Återsökningen handläggs av ekonomienheten på Stöd och utvecklingsenheten²².

Definition av flykting är enligt Migrationsverkets begreppsförklaring: Utlänning som har ansökt om asyl och fått uppehållstillstånd i Sverige av flyktingskäl.

Återsök av ekonomiskt bistånd

För följande grupper kan en återsökning göras:

- Flykting som är under 65 år och har helt eller delvis nedsatt prestationsförmåga.
- Flykting vars etableringsplan har upphört och som inte har möjlighet att försörja sig på grund av en sjukdom eller ett funktionshinder.
- Flykting som fyllt 18 år men inte 21 år, går i gymnasieskolan samt har eget boende men inte har sina föräldrar i landet.

Innan bistånd beviljas behöver följande handlingar begäras in:

- Underlag på helt nedsatt prestationsförmåga på flykting från Arbetsförmedlingen.
- Kopia ur etableringsplan för delvis nedsatt prestationsförmåga.

Ärendet kodas som *anvisning nyanländ* (gäller endast för sektion nyanlända och inte för enheten för ekonomiskt bistånd som istället kodar ärendet *etablering*) i Procapita och ska förses med lila pappersakt som behålls även om ärendet byter handläggare.

²² Handläggare Osama Jamil

En begäran, från stöd- och utvecklingsenheten, skickas månadsvis om att alla handläggare ska återrapportera vilka personer inkl. kundnummer som gäller. Begäran kompletteras sedan med en kopia på de underlag som finns i beskrivna ovan. Återkopplingen ska ske skyndsamt.

Återsök tomhyror

Kostnader kan återsökas för:

- Bostad som har anmälts till Migrationsverket.
- Personen som flyttar in i bostaden ska omfattas av förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar
- Bosättningen har skett efter ett beslut om anvisning av Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen.
- Kommunens ansökan ska avse en sammanhängande period från och med datumet då bostaden anmälts tillgänglig till dess att den eller de nyanlända personerna flyttar in i bostaden.

Stöd- och utvecklingsenheten skickar ut en begäran 1 gång per vecka till sektionschef på sektionen för nyanlända och frågar efter uppgifter på lägenheter som står tomma i väntan på anvisning. Utifrån underlaget görs en anmälan om lediga lägenheter till Migrationsverket och en återsökning för den period som lägenheten stått tom.

Återsök av kostnader för kvotflyktingar:

Kostnader kan återsökas för:

- resekostnader för hämtning av kvotflyktingar från flygplatsen till bostad
- resekostnad för att ordna uppehållstillståndskort (UT-kort) hos Migrationsverket
- resekostnad för att hämta id-kort hos Skatteverket
- personalkostnader vid hämtning utöver ordinarie arbetstid
- mat för första dygnet
- kostnader för vinterkläder vid ankomsten till Sverige
- akututrustning i avvaktan av hemutrustningslånet via Centrala studie-stödsnämnden (CSN)
- tolkkostnader under första tiden i Sverige (upp till fyra månader)
- kostnader för försörjningsstöd månaden efter mottagningsdatum (från och med månad två) till och med att kvotflyktingen fått sitt UT-kort
- ersättning för insatser för personer eller familjer med särskilda behov i syfte att underlätta anvisning av plats för bosättning i en kommun. Denna ersättning betalas ut om kommunen i samband med anvisningen har fått ett så kallat förhandsbeslut.

Ärendet kodas som *anvisning kvot* i Procapita och ska förses med lila pappersakt som behålls även om ärendet byter handläggare.

En begäran, från stöd- och utvecklingsenheten, skickas månadsvis om att alla handläggare ska återrapportera vilka personer inkl. kundnummer på kvotflykting med insats från den senaste månaden. Återkopplingen ska ske skyndsamt.

Handläggaren kompletterar sedan med de underlag som behövs för återsökningsarbetet som exempelvis; underlag som styrker vilka särskilda kostnader för flyktingmottagandet kommunen haft.

Återkrav enligt socialtjänstlagen

Reglerna kring återkrav regleras i 9 kapitlet socialtjänstlagen. De formella kraven är absoluta och får inte åsidosättas. Vid en eventuell prövning i förvaltningsrätten innebär åsidosättande av de formella kraven att talan inte kan fullföljas. Att bevilja bistånd mot återkrav ska tillämpas restriktivt.

Det finns tre sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd:

1. Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL med villkor om återbetalning (*9 kap. 2 § st. 1 SoL*) som förskott på förmån, ersättning etc.
2. Bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning gäller (*9 kap. 2 § st. 2 SoL*)

Återkrav enligt punkt 1-2 beskrivs under respektive rubrik nedan.

3. Återkrav av bistånd som hushållet/personen fått för mycket eller på oriktiga grunder (*9 kap. 1 § SoL*).

Återkrav enligt 9 kap. 1 § SoL beskrivs i avsnittet Handläggning av felaktiga utbetalningar.

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan ske på tre grunder enligt 9 kap. 2 § st 1. SoL:

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning.
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt.
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för sökandes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska det inte beslutas om återkrav.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt Återkrav av bistånd som förskott på förmån eller ersättning m.m.

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen

Återkrav enligt 9 kap. 2 § st 2 vid bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL är endast tillämpliga för hushåll som har egna inkomster eller tillgångar och därför inte kan anses vara berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller för bistånd till något som är utöver skälig levnadsnivå. När biståndet prövas enligt 4 kap. 2 § SoL måste även prövning med avslag ha gjorts enligt 4 kap. 1 § SoL.

Bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om det beviljats med sådant villkor. Följande situationer kan bli aktuella för återkrav enligt 4 kap. 2 § och 9 kap 2 § st. 2 SoL:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan exempelvis bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning beviljas till hyresskuld där behovet kunnat tillgodoses genom egen inkomst och där återbetalningsförmåga finns.

Handläggning

Överenskommelse och eventuell fullmakt

- Skriftlig överenskommelse görs med sökande om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske.
- Skriftlig fullmakt upprättas vid behov och i de fall utbetalaren av förmanen eller ersättningen begär det. Observera att sökande när som helst ensidigt kan säga upp fullmakten.

Beslut

Observera också att det är två beslut som ska fattas och att detta gäller vid varje biståndstillfälle och biståndsmånad:

1. Beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller 4 kap. 2 § SoL. Vid 4 kap. 2 § SoL måste även ett avslagsbeslut fattas enligt 4 kap. 1 § SoL.
 2. Beslut om återkrav enligt 9 kap. 2 § SoL.
- Besluten ska vara skriftliga och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
 - Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges sökande innan biståndet utbetalas.
 - Sökanden ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Hen ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalning prövas i förvaltningsrätten på initiativ av socialtjänsten.

Uppföljning av återkrav

Socialtjänsten ska verka för att den enskilde frivilligt återbetalar återkravet. Huvudregeln är att personen återbetalar summan snarast eller enligt överenskommen återbetalningsplan. I de fall en återbetalning uteblir inleds en utredning om ersättningstalan.

Ersättningstalan enligt 9 kap. 3 § socialtjänstlagen

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap. 1 eller 2 §§ SoL kan socialtjänstens med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan ska väckas så snart det står klart att personen inte betalar och senast inom tre år från det biståndet utbetalades. Om socialtjänsten inte har väckt talan inom tre år från det att biståndet utbetalades och personen inte återbetalar skulden saknas möjlighet för socialtjänsten att få skulden återbetald. Innan talan väcks ska betalningspåminnelser ha skickats.

Talan får inte bifallas av förvaltningsrätten om den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Det är socialtjänsten som utreder personens förmåga att återbetala. Personens aktuella ekonomiska situation ska utredas så långt det är möjligt. Vid en bedömning av återbetalningsförmåga är utgångspunkten riksnormen. Personen ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden. Visar utredningen att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas hos förvaltningsrätten. Visar utredningen att personen för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Är det troligt att personen betalningsförmåga inte inom rimlig tid förbättras kan återkravet efterges.

Observera att beslut om ersättningstalan måste fattas av socialnämndens vuxenutskott. Ansökan ska göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen är bosatt.

Ansökan ska innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och handläggaren
- Beslutsdatum
- Den ersättningskyldiges namn, personnummer, adress och telefon
- Vilken typ av återkrav det är (§ i SoL)
- Bistånd som har beviljats
- Belopp som yrkas
- När biståndet som återkrävs utbetalades
- Uppgift om de betalningspåminnelserna som har skickats
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- Yrkande (Botkyrka kommun yrkar att förvaltningsrätten ålägger XX att återbetala...)

Utöver ansökan ska följande biläggas:

- Beslut om återkrav och beslut om beviljat bistånd
- Den ekonomiska utredningen om personens betalningsförmåga
- Överenskommelse om återbetalning
- Uppgift om den enskilde betalt tillbaka del av återkravet

Om förvaltningsrätten beslutar att den enskilde är ersättningskyldig utgör domen underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogden.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt Talan hos förvaltningsrätten.

Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att personen inte inom tre år från det biståndet utbetalades kommer att kunna återbetala får kommunen enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge återkravet. Detta beslut går inte att överklaga.

Handläggning av felaktiga utbetalningar (FUT)

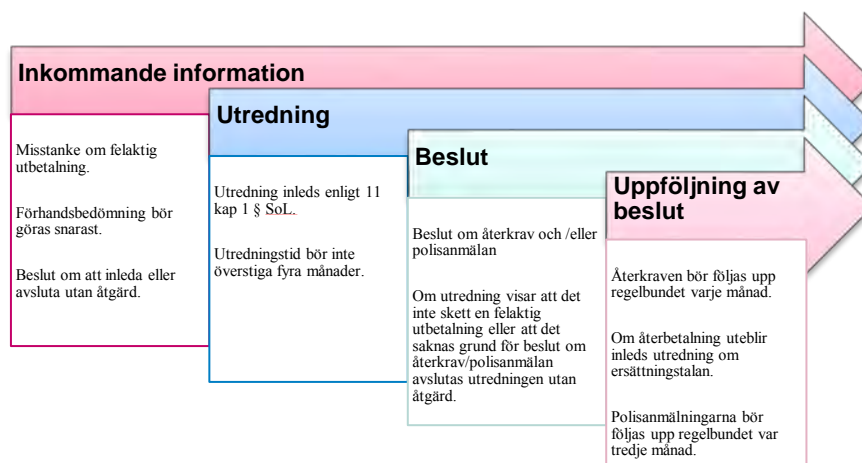
Handläggning av felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd regleras främst av två lagar, socialtjänstlagen och bidragsbrottslagen.

Utöver detta tillkommer lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Lagen innebär att myndigheter är skyldiga att underrätta varandra om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån felaktigt betalats ut eller betalats ut med för högt belopp. Socialtjänsten är fråntagen underrättelseskyldigheten och är enbart mottagare av underrättelser.

Vid misstanke om en felaktig utbetalning behöver frågan diskuteras med berörd chef vem som utreder misstanken och vem som fortsätter handlägga ekonomiskt bistånd. Samma handläggare bör inte utreda båda delarna.

Att det pågår en utredning om felaktigt utbetalning innebär inte automatiskt att personen inte har rätt till ekonomiskt bistånd framöver, däremot behöver det utredas på vilket sätt uppgifterna påverkar rätten till bistånd.

FUT-utredningsprocessen

Utredningsåtgärder

I samband med en FUT-utredning behöver en rad kontroller göras för att kunna sammanställa ett beslutsunderlag. Till stor del används samma som vid handläggningen av ekonomiskt bistånd.

De samtycken som lämnats i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd gäller inte vid en FUT-utredning. Om det inom ramen för FUT-utredningen krävs externa kontakter ska ett samtycke inhämtas. Samtycke kan inhämtas muntligt eller skriftligt. Ett muntligt samtycke ska dokumenteras i journal.

Offentliga uppgifter som kan inhämtas digitalt via t.ex. tjänster hos Infotorg så som Företag-, Person-, Fordon, Fastighets- och Kreditrapporter kräver inte den enskildes samtycke. Om offentliga uppgifter behöver inhämtas muntligen krävs inget samtycke om utredaren anger att den ringer från Botkyrka kommun och i övrigt inte lämnar ut några sekretessbelagda uppgifter.

I vissa fall och endast om det inte är möjligt att få uppgifterna från personen kan kontakter tas utan samtycke. För att kunna fullgöra sina uppgifter kan det ibland vara nödvändigt att utredaren tar kontakt med och därmed lämnar ut uppgifter till t.ex. en annan myndighet. Socialtjänsten tar i dessa fall kontakter med stöd av 10 kap. 2 § OSL. Tillämpningen ska utföras restriktivt. Möjligheterna till att få samtycke måste först ha prövats.

I de fall personen inte medverkar kan socialtjänsten behöva fatta beslut på befintligt underlag. I de fall en person inte medverkar i utredningen får beslut tas på befintligt underlag. Det innebär att återkravet och/eller polisanmälan omfattar utredningsperioden istället för den faktiska perioden för den felaktiga utbetalningen. Att en person inte medverkar i utredningen får inte medföra att den därmed undanhåller sig ett återkrav och/eller en polisanmälan.

Återkrav

Enligt 9 kap. 1 § 1 st. SoL får socialnämnden återkräva ekonomiskt bistånd som betalats ut för mycket om någon

- har lämnat oriktiga uppgifter eller
- har låtit bli att lämna uppgifter eller
- på annat sätt har förorsakat att ekonomiskt bistånd beviljats felaktigt eller med för högt belopp

Socialtjänsten kan återkräva för högt utbetalt bistånd även om personen inte haft för avsikt att orsaka en felaktig utbetalning. Det räcker att felaktiga uppgifter faktiskt har lämnats och att detta *orsakat* den felaktiga utbetalningen från socialtjänstens sida.

Paragrafen omfattar inte enbart uppgifter som den enskilde lämnar eller utlämnar, utan även om personen på *annat sätt* orsakat felaktig utbetalning. Det kan vara fråga om att den enskilde har lämnat oriktig handling, manipulerat sin närvarorapport eller ansökt om bistånd för en utgift som hen inte hade för avsikt att betala. I det senare fallet ska socialtjänsten styrka att den enskilde inte hade för avsikt att betala utgiften som han eller hon sökte bistånd för. Det kan även avse när en person söker bistånd samtidigt som den har sökt ersättning men inte uppger det på ansökan. Om personen inte redovisar det på ansökan har socialtjänsten inte haft möjlighet att bevilja mot återbetalning och återfå en retroaktiv utbetalning.

Mall för beslut om återkrav finns i Procapita.

Socialtjänstens misstag

Enligt 9 kap. 1 § 2 st. SoL får socialnämnden återkräva ekonomiskt bistånd som betalats ut för mycket om någon

- har tagit emot ekonomiskt bistånd som socialtjänsten utbetalat felaktigt eller med för högt belopp och om personen *skäligen borde ha förstått detta*

Enligt 9 kap. 1 § 2 st. SoL kan alltså återkrav göras även om socialtjänsten själv av misstag gjort den felaktiga utbetalningen. Det krävs då att den enskilde

skäligen borde ha insett felet. Det är framförallt uppenbara fel som till exempel när socialtjänsten råkar betala ut ett belopp med en nolla för mycket. Ett annat exempel är när en faktura för en hotellkostnad betalas till den enskilde istället för till hotellet. Vid bedömningen av återkrav enligt detta lagrum bör en restriktiv tolkning göras.

Interna felaktigheter – frivillig återbetalning

I vissa fall framkommer det att socialtjänsten har gjort fel och en person har beviljats för mycket pengar. Om detta upptäcks kort tid efter utbetalningen så kan den sökande informeras om möjligheten att frivilligt återbetala biståndet eller att socialtjänsten korrigerar detta på nästa månads normberäkning. Sökande måste informeras om att det är en frivillig återbetalning och att det annars är reglerna kring återkrav som gäller.

Kommunicering

Innan beslut fattas om återkrav ska utredningen kommuniceras med den det gäller. Personen ska få tid på sig att bemöta det som framkommit. Mellan 1-2 veckor kan vara rimlig tid beroende på materialet. Utredningen kommuniceras företrädesvis skriftligen. I vissa fall kan det vara lämpligt att kalla den enskilde till ett möte för att få frågor spontant besvarade. I dessa fall bör den skriftliga utredningen kommuniceras efter mötet.

Det finns inget formkrav på hur den enskildes svar på kommunikeringen ska vara utformat. Vid muntligt svar ska socialtjänsten dokumentera inkomna synpunkter och uppgifter. Dokumentationen ska vara tydlig, saklig och återge det som personen har framfört. Synpunkterna vägs därefter in i det slutliga beslutsunderlaget.

Återbetalning

Socialtjänsten följer upp beslutet om återkrav och om personen inte återbetalar gäller samma regler för ersättningstalan som för övriga återkrav.

Polisanmälan vid misstanke om bidragsbrott

Polisanmälan ska ske, enligt 6 § bidragsbrottslagen, när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Innan en polisanmälan görs ska kommunen ta ställning till om eventuellt uppsåt eller om grov oaktsamhet föreligger. Om det finns en brottsmisstanke får kommunen inte avstå från att göra polisanmälan för att personen har återbetalat det felaktigt utbetalda beloppet.

Innan beslut om polisanmälan ska utredningen av den felaktiga utbetalningen vara klar och ligga till grund för beslutet. Socialtjänsten är inte skyldig att underrätta den enskilde om att polisanmälan gjorts eftersom åtgärden inte är ett sådant förvaltningsbeslut som avses 21 § i förvaltningslagen och faller utanför ramen för myndighetsutövningen.

Bedömning om uppsåt eller grov oaktsamhet bör ske utifrån:

- Den information som den enskilde har fått, muntlig och skriftlig. T.ex. bekräftelsen på mottagen information, information vid nybesök eller annan information som framkommer i journal.

- Den enskildes kognitiva förmåga och hälsa och vad som kan förväntas av denne.
- Den normala aktsamheten som kan förväntas av andra som söker bidrag.
- Den enskildes tidigare beteende.
- Beloppets storlek, ju högre belopp desto större skäl att anta uppsåt.
- Den enskildes villighet att förklara det inträffade. Om den enskilde vägrar medverka till att bringa klarhet i det inträffade utgör detta skäl till att anta att uppsåt föreligger.
- Trovärdigheten i den enskildes förklaring.
- Aktivt handlande, t.ex. om den enskilde har förfalskat handlingar.

Läs mer i Rättspm 2013:4 Bidragsbrottslagen²³

Anmälans innehåll

I polisanmälan sammanställs relevanta uppgifter som framkommit i utredningen. Det är viktigt att anmälan innehåller den information som är nödvändig för att polis och åklagare ska kunna starta och genomföra en utredning utan att behöva begära kompletteringar av sådan information som var känd vid anmälningstillfället. Det är också viktigt att anmälan innehåller en beskrivning av händelseförloppet i det aktuella ärendet. Utredningen ska även besvara om den enskilde har fått tillfredsställande information om vilka regler som gäller och om den den enskilde varit medveten om konsekvenserna av sitt handlande.

Skadestånd - Polisanmälan ska även omfatta ett skadeståndsyrkande. Skadeståndet motsvarar det belopp som betalats ut felaktigt. Skadeståndskrav ska inte göras om den felaktiga utbetalningen är återbetald eller reglerad på annat sätt, eller om det gäller ett farebrott. Farebrott är när det inte skett en utbetalning men det har funnits en fara för att en felaktig utbetalning skulle ske.

Mall för polisanmälan återfinns i Procapita.

Registrering i Procapita

Dokumentation och utbetalning görs i Procapita som är kommunens socialregister. För att kunna garantera rätts säkerheten och möjliggöra resultatuppföljning och planering ska anvisningarna för registrering följas noggrant. Det gäller såväl uppgifter i samband med biståndsansökan, som försörjningshinder, ändamål och avskrivningsorsaker, som uppgifter i samband med handläggningen av felaktiga utbetalningar. *Se vidare* i e-supporten för handbok och guider.

23

https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/rattspromemorior/rattspm_2013_04_bidragsbrotts.pdf

3. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

Arbetslösa

Om en sökande är utan arbete vid första kontakten görs en bedömning om personen är arbetsför. Är personen arbetsför ska information ges om kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande för att beviljas bistånd. Arbetsföra personer som söker ekonomiskt bistånd ska erbjudas stöd i sitt arbetssökande. Insatserna ska ges utifrån en individuell bedömning av behov och förmåga. En utredning för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning ska göras. För att nå ett gott resultat för den enskilde är det viktigt att krav kombineras med aktiva och stödjande insatser. I arbetet ska stöd- och motivationssamtal ingå där den arbetssökande även har ett ansvar att visa hur arbete söks.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till bistånd om hen står till arbetsmarknadens förfogande²⁴. Utgångspunkten vid bedömningen om sökande står till arbetsmarknadens förfogande är den individuella planering som upprättats tillsammans med den enskilde. I de fall sökande är inskriven på Arbetsförmedlingen bör en handlingsplan finnas hos dem. Varje månad sker även inlämning av aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen. Kopia på handlingsplan, aktivitetsrapport och/eller en daganteckning kan utgöra ett underlag i bedömningen om rätten till bistånd.

I Socialstyrelsens handbok beskrivs ytterligare kring kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd,

- avsnitt Prövningen av om behovet kan tillgodoses genom arbete och tillhörande avsnitt där innebörden av kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande preciseras.

Insatser

Utgångspunkten är att en arbetsför ska vara inskriven som arbetssökande på Arbetsförmedlingen och erbjudas insatser där igenom. I kommunen kan även insatser erbjudas via Arbete och rehabilitering i Botkyrka (ARB) och Jobbcenter.

Arbete och Rehabilitering i Botkyrka består av fyra delar som arbetar för att stödja personer till självförsörjning:

- Paraplyteamet – insatser för ungdomar som varken studerar eller arbetar.
- Hälsa – insats för personer som är psykiskt och/eller fysiskt sjuka.
- Språkprogression – personer som läser SFI men har språksvårigheter.

²⁴ 4 kap. 1 § SoL

- Jobbteamet – insats för personer som behöver stöd i sitt arbetssökande.

Jobbcenter Botkyrka stödjer personer som söker arbete eller studier och erbjuder studie- och yrkesvägledning utifrån behov och förutsättningar hos individen. De kan även erbjuda kompetenshöjande insatser som t.ex. kurser eller hjälpa till med praktikplatser.

SFI-studier

SFI-studerande betraktas som arbetssökande. Svenskstudierna är en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Krav på motprestationer ska ställas som för arbetssökande i övrigt. En individuell bedömning och planering behöver alltid göras. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta sina studier för att påbörja erbjudet arbete. Undantag kan göras om sökande genom att slutföra en kortare utbildning ökar möjligheten till framtida självförsörjning.

SFI studier utöver godkänd C- nivå, med bibehållet ekonomiskt bistånd, godkänns endast efter individuell prövning alternativt om studierna sker utöver att sökande står till arbetsmarknadens förfogande på heltid (dvs. att studierna sker på kvällstid).

Kompetenshöjande verksamhet

För rätt till ekonomiskt bistånd kan det ställas krav på deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som kommunen tillhandahåller.²⁵ Kravet och den kompetenshöjande insatsen ska vara tidsbegränsad och utformas i samråd med sökande. Dessa beslut går inte att överklaga med förvaltningsbesvär. Om sökande utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten kan biståndet avslås eller reduceras.²⁶ Ett sådant beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Sökande som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande

Om sökande inte bedöms uppfylla kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande, t.ex. genom att inte söka arbete eller genom att inte delta i arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkas rätten till ekonomiskt bistånd för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl. Giltigt skäl kan till exempel vara sjukdom eller vård av barn. Enstaka frånvarotillfällen som rapporteras först i efterhand, där giltigt skäl finns, bör inte medföra att den enskilde bedöms ha brutit sin planering.

²⁵ 4 kap. 4 § SoL

²⁶ 4 kap. 5 § SoL

Frånvaro

Vid frånvaro p.g.a. *sjukdom* se vidare i riktlinjerna i avsnittet Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Vid frånvaro p.g.a. *vård av barn* - En arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsinsatser, praktik eller andra insatser och som har barn har som är sjukt eller behöver gå till läkare/tandläkare ska sjukanmäla sig på samma sätt som vid egen sjukdom. Sjukdomen ska styrkas med läkartintyg efter mer än sju dagars frånvaro. Skriftlig dokumentation ska alltid uppvisas vid besök hos läkare eller myndighet som hindrar deltagande i arbetssökarverksamhet.

Ordinarie förskolas/skolas eventuella semesterstängning utgör inget hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom föräldrarna alltid erbjuds alternativ barnomsorgsplats. Inom kommunen ges däremot en möjlighet att vara ledig under sommaren, *se vidare* nedan i avsnittet om ledighet.

Möjligheten att spara föräldrapenning och använda vid inskolning på förskola finns även för personer som uppbär ekonomiskt bistånd. Frånvaro vid inskolning påverkar inte rätten till bistånd. Beträffande ledighet i samband med helgdagar är det de av riksdagen beslutade helgdagarna som gäller.

Ledighet

I Botkyrka kommun erbjuds barn förskola/fritidshem till och med den termin som barnet fyller 10 år. Barn som går på förskola/fritidshem har rätt till fyra veckors sammanhängande ledighet under perioden juni till augusti. Det gäller såväl arbetande, studerande som personer utan sysselsättning som har barnet på förskola mer än 15 timmar per vecka.

Om föräldrar som har ekonomiskt bistånd vill vara lediga med barnen under sommaren med hänvisning till ovanstående gäller följande:

- Om det finns två föräldrar till barnet/barnen bör de sinsemellan komma överens om vem som är ledig med barnet/barnen. Den förälder som bedöms vara närmast arbetsmarknaden behåller sin planering.
- Om föräldern/föräldrarna nyligen fått ett arbete är det inte självklart att de kan vara lediga 4 sammanhängande veckor under sommaren så en individuell prövning bör göras.

Utifrån barnets bästa bör alltid en individuell prövning göras.

Personer som har sagt upp sig

Om sökande har blivit arbetslös på grund av att denne har sagt upp sig själv är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som detta medför. Om den arbetssökande i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande har haft syn-

nerliga skäl för sin uppsägning ska denne alltid uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

För sökande som har sagt upp sig på egen begäran men inte har rätt till arbetslöshetsersättning gäller motsvarande princip, dvs. om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till ekonomiskt bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning skulle ha inträtt om denne hade omfattats av sådan ersättning.

Arbetsökande med otillräcklig A-kassa eller Alfakassa

Sökande som har ersättning från A-kassa eller Alfakassa riskerar att förlora sin ersättning om de deltar i kommunal aktivering eller SFI-studier. Det är olika regler som gäller beroende på a-kassetillhörighet. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin kassa vilket ska styrkas med ett intyg.

Arbetsökande med otillräcklig föräldrapenning

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Hushåll med underåriga barn.

Barn och ungdom 0-18 år

I syfte att förbättra möjligheterna för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i organiserade fritidsaktiviteter i samma utsträckning som andra barn så ger Botkyrka kommun möjlighet att bevilja riktat bistånd i form av s.k. fritidspeng. Barnets fritidsaktiviteter ska vara regelbundna och ledarledda samt främja ett aktivt deltagande i samhällets gemenskap. Det är viktigt att handläggaren informerar om möjligheten att ansöka om detta.

Hushållet ska vid ansökan ha försörjningsstöd och ha haft detta under minst sex månader den senaste tolv månadersperioden. Vid eventuellt normöverskott har sökande inte rätt till fritidspeng eftersom ett av kriterierna är att sökande ska ha försörjningsstöd. Vid normöverskott enbart en månad kan sökande vara berättigad till fritidspeng nästkommande månad.

Fritidspengen kan beviljas vid flera tillfällen men maximalt 1 500 kr per år per barn och ungdom. Sökande ska lämna in en kopia på faktura eller annat underlag som visar kostnaden för aktiviteten.

Handläggning av beslut om fritidspeng

Beslutet fattas enligt 4 kapitlet 2 § SoL. Beslutet är ett enskilt beslut i Procipita.

Vid bifall: Ansökan måste först prövas enligt 4 kap. 1 § SoL och ett avslagsbeslut fattas. Bistånd beviljas sedan enligt 4 kap. 2 § SoL. Sökande ska inkomma med kvitto på att avgiften är betald.

Vid avslag t.ex. när sökande inte omfattas av kriterier ovan: Ansökan avslås först enligt 4 kap. 1 § SoL och avslås sedan även enligt 4 kap. 2 § SoL.

Företagare

Sökande som är egenföretagare beviljas inte ekonomiskt bistånd som huvudregel. Företagare konkurrerar med andra näringsidkare och om bistånd beviljas skulle det leda till att den näringsidkare som inte behöver ta ut lön får en otillbörlig konkurrensfördel. Om en sökande har ett företag eller ett uppdrag i företag ska alltid eventuella inkomster och tillgångar i företaget alltid utredas. Handlingar som behöver begäras in beror på företagsform. Exempel på handlingar är:

- årsredovisning eller årsbokslut
- uppgift om företagskonton inklusive transaktioner senaste året
- resultat- och balansräkning
- inkomstdeklaration för företaget

Företaget i sig kan representera en realiserbar tillgång men kan variera beroende på företagsform. Det medför att även inventarier samt lokaltillgång kan behöva utredas.

Utöver att bedriva näringsverksamhet kan sökande även ha funktionärs- eller styrelseuppdrag. Det innebär i regel någon form av ersättning.

Om en egenföretagare ansöker om ekonomiskt bistånd måste sökande i första hand ta ut avtalsenlig lön. Om sökande inte kan försörja sig på den egna verksamheten kan socialtjänsten hänvisa personen till att avveckla företaget och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

I varje enskilt fall behöver en individuell prövning göras. I detta ingår att bedöma vilket resultatet blir för den enskilda om bistånd beviljas eller inte. *Läs mer* i RÅ 2000 ref 37.

Bistånd kan beviljas vid vissa undantag:

- Vid akut eller tillfälligt behov av bistånd.
- Under tiden företagaren uppbär ”starta eget bidrag” (aktivitetsstöd) från Arbetsförmedlingen (sex månader).

Läs mer:

- Vägledning kan inhämtas från Skatteverket eller Boverket. Skatteverket har en skrift som heter Starta företag där mer information finns om t.ex. de olika bolagsformerna.

Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

Sökande som har dömts till fängelsestraff ska själva ta reda på om de har möjlighet att omgående påbörja verkställigheten. Sökande kan beviljas bistånd enbart i de fall som verkställigheten inte omedelbart kan påbörjas och längst till dess att verkställigheten kan påbörjas.

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för kostnader i form av hyra och uppehälle under frigivningspermission²⁷. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad kan socialtjänsten i vissa fall bevilja boendekostnad under en begränsad tid vilket beskrivs i Socialstyrelsens handbok, se vidare i hänvisningen nedan.

Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården.

I samband med frigivning och därmed avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd på folkbokföringskommunen²⁸.

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar,
 - avsnitt, Gränsen mot hälso- och sjukvård och kriminalvård,
 - avsnitt Folkbokföringskommunens ansvar.
- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boendekostnad under fängelsevistelse.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där kriminalvården och socialtjänsten (vuxenheten) upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning.

²⁷ Även synundersökning, glasögon samt akut- och grundläggande tandvård

²⁸ 2 a kap. 5 § SoL

Vid behandling på institution står kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädustrustning, fritids- och sportutrustning samt hygienartiklar. I dessa fall ska ekonomiskt bistånd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Sökandes behov av bistånd ska prövas av socialtjänsten.

Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos t.ex. ideella föreningar och är ett alternativ till fängelse. Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, t.ex. kvällar eller veckoslut, under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömda kan behålla sitt ordinarie arbete eller studier eller vara aktivt arbetsökande. Det faktum att en person är dömd till samhällstjänst ska därför inte påverka socialtjänstens krav på att sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid och t.ex. delta i praktik.

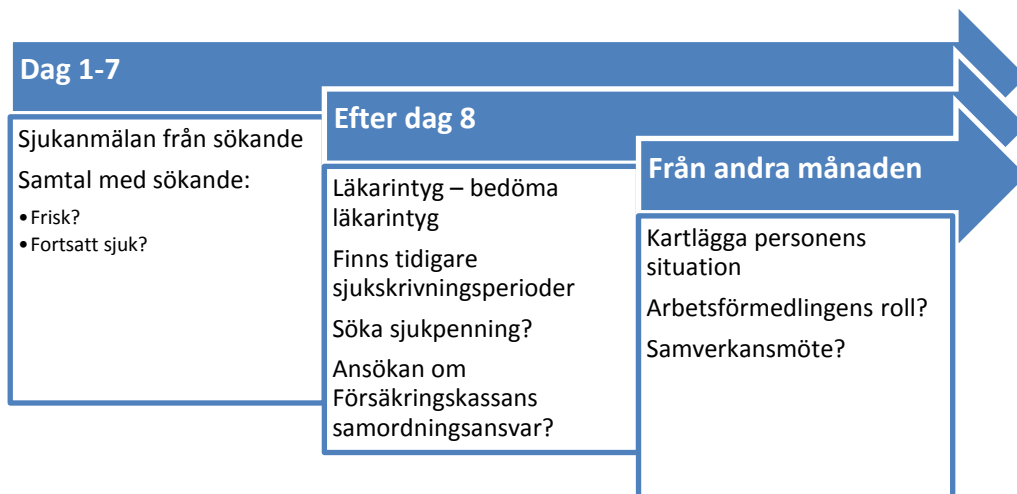
Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling som insats är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Biståndet ska reduceras för kostnader den sökande inte har under vårdperioden. *Se vidare* i riktlinjerna vilket bistånd som beviljas i kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Bistånd vid institutionsvistelse.

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

En sökande som är sjuk ska styrka detta med läkarintyg från och med den åttonde dagen. Socialtjänsten bedömer läkarintyget och utreder behovet av insatser enligt processen nedan. För att vara berättigad till bistånd ska sökande medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. För arbetsökande/SFI-studerande som är sjukskrivna på deltid ska alltid en bedömning göras om de ska delta i arbetssökarverksamhet/SFI-studier i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

Processen nedan är en vägledning för hur arbetet med sjukskrivna kan bedrivas och en individuell bedömning ska alltid göras.

Dag 1-7: En arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsinsatser, praktik eller andra insatser och som blir sjuk ska sjukanmäla sig första sjukdagen på motsvarande sätt som en arbetstagare.

Socialtjänsten tar kontakt med sökande för att utreda orsaken till frånvaron.

Efter dag 8: Vid frånvaro på grund av sjukdom mer än sju dagar ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas ska ett läkarintyg som styrker oförmåga att arbeta eller delta i insatser, helt eller delvis, finnas. Det är arbetsförmågan som bedöms och inte sjukdomen i sig. Socialtjänsten bedömer läkarintyget och behovet av andra insatser. För stöd i bedömningen används Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd²⁹. Personens arbetsförmåga eller möjlighet till aktivering kan behöva diskuteras med läkaren eftersom sjukskrivande läkaren oftast inte är medveten om vilka insatser som socialtjänsten kan erbjuda.

I vissa fall inkommer ett läkarintyg som socialtjänsten inte godkänner eller som inte är fullständigt ifyllt, i dessa fall kan detta behöva diskuteras med både sökande och sjukskrivande läkare.

Om personen kan ha rätt till sjukpenning ska en ansökan lämnas till Försäkringskassan. Om sökande inte har rätt till sjukpenning ska personen vid behov göra en ansökan om samordning av rehabiliteringsinsatser till Försäkringskassan. Arbetsförmedlingen har även ett ansvar för arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetssökande.

Från andra månaden:

²⁹ Försäkringsmedicinskt beslutsstöd finns på www.socialstyrelsen.se

Arbetslösa som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. En kartläggning av den enskildes situation bör genomföras.

Om Försäkringskassan gör bedömningen och sjukskrivande läkare gör olika bedömningar avseende arbetsförmåga ska Försäkringskassans bedömning gälla för socialtjänsten. För att vara berättigad till bistånd ska sökande medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa som är deltidssjukskrivna ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning. Arbetsförmedlingen har ett ansvar att ge arbetslivsinriktad rehabilitering.

Den som inte kan arbeta på grund av sjukdom ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning eller aktivitetsersättning. Insatser ska erbjudas i form av samverkan med vårdcentral, psykiatrimottagning, arbetsförmedling och försäkringskassa. I vissa fall kan även samråd med konsultläkare göras.

I Botkyrka finns även Samordningsförbundet³⁰ där kommun, landsting, arbetsförmedling och försäkringskassan samarbetar. Inom ramen för det arbetet finns olika projekt och insatser i syfte att samordna arbetslivsinriktad rehabilitering. *Se även vidare* i avsnittet kring Arbetslösa och olika insatser.

Rehabilitering/samverkansmöte

Socialtjänsten och/eller Försäkringskassan sammankallar till ett möte för att diskutera behovet av rehabilitering. Utöver socialsekreterare och sökande bjuds även berörda samverkansparter in. Det kan till exempel vara landstinget, Arbetsförmedlingen, eller annan enhet inom socialtjänsten. I de fall personen är aktuell på flera enheter inom socialtjänsten behöver handläggaren göra en samlad planering.

Samordnad individuell plan - SIP³¹

I arbetet med sjukskrivna så kan en samordnad individuell plan användas. Alla som behöver både hälso- och sjukvård och stöd från socialtjänsten, och dessutom behöver en plan för att behoven ska kunna tillgodoses, kan få en SIP. Planen är frivillig och den enskilde måste ge sitt samtycke till den och till vilka aktörer som är involverade. Om en person begär en SIP ska den i regel få det. I en SIP ska det framgå vilka insatser som behövs, vilka insatser kommunen eller landstinget ansvarar för, vilka åtgärder som vidtas av någon annan än landstinget eller kommunen samt vem av kommunen eller landstinget som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

³⁰ <http://www.samordningsforbundethbs.se/>

³¹ <http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/samordnadindividuellplan-sip>

Sjukersättning eller aktivitetsersättning

Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer att arbetsförmågan inte kommer att återfås inom all överskådlig framtid ska ansökan om sjukersättning göras. Om den sökande är under 30 år ska ansökan om aktivitetsersättning göras om arbetsförmågan bedöms vara nedsatt minst ett år.

Avslag på ansökan om ersättning från Försäkringskassan

Vid avslag på sökt ersättning från Försäkringskassan till exempel sjukpenning eller sjukersättning/aktivitetsersättning bör sökande lämna in beslutsunderlaget till socialsekreterare då Försäkringskassans bedömning är utgångspunkt även för den fortsatta planeringen hos socialtjänsten.

Personer med sociala och/eller medicinska problem

Sökande med missbruksproblematik, psykisk ohälsa eller sjukdom har i regel betydande resurser trots detta. Det finns dock ofta behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten och/eller från landstinget. För att vara berättigad till bistånd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för sökande som har en missbruksproblematik. Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. Däremot kan det för rätten till ekonomiskt bistånd ställas krav på att sökande, som visserligen har pågående missbruk men som inte visar att de av medicinska skäl är arbetsförmögna, deltar i arbetssökarverksamhet. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka för att utarbeta en planering eller att göra en utredning tillsammans med socialtjänsten kan detta påverka rätten till bistånd.

Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL kan tillämpas på sökande med lindrigare missbruksproblem, men ska inte ersätta vård och behandling för missbruk. Deltagandet kan dock vara förebyggande vid begynnande missbruk eller utgöra komplement till andra insatser mot missbruket. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Personer med psykisk ohälsa

När det gäller sökande med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste socialtjänsten först utreda de grundläggande problemen för att kunna ta ställning till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka den enskildes fram-

tida försörjningsförmåga. I arbetet är det oftast nödvändigt att samverka med andra enheter inom förvaltningen och med landstinget. En individuell planering behöver alltid göras.

Om personen är sjukskriven *se vidare* i riktlinjerna, avsnitt Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Ibland saknar dessa personer sjukdomsinsikt och man kan behöva en längre tids motivationsarbete för att få personen att gå med på att söka kontakt med sjukvården.

Liksom vad gäller personer med lindriga missbruksproblem kan socialtjänsten på personer med lindrigare psykiska problem ställa krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL. Detta ska inte ersätta vård och behandling, men insatserna kan vara ett komplement eller ett led i rehabilitering. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Vid eventuell oro

Vid oro för sökandens psykiska hälsa kan kontakt tas med jourmottagningen på psykiatri sydväst för vägledning. I de fall som enskilda ärenden diskuteras måste sökande ge sitt samtycke.

Socialtjänsten kan, efter samtycke från sökande, även göra en orosanmälan till de aktuella läkarvårdskontakter som personen faktiskt har t.ex. vårdcentral, beroendemottagning etc. De har möjlighet att vid behov skriva en remiss till jourmottagningen psykiatri sydväst.

I de fall det finns behov av tvångsvård, LPT (Lagen om psykiatrisk tvångsvård) är det läkare som skriver en vårdintygbedömning och vid behov begär polishandräckning.

Personer som vistas utomlands

Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas vid utlandsvistelse. Socialtjänstens vistelsebegrepp ska dock inte tolkas så att den som får ekonomiskt bistånd har reseförbud. En sökande kan ha rätt till bistånd vid tillfällige vistelse utomlands så länge de krav som ställts för rätt till bistånd uppfylls. Med tillfällig vistelse menas en kortare resa på en eller ett par veckor. Resan ska varken påverka försörjningen eller försämra möjligheterna till framtida försörjning i Sverige. Det kan även gälla i samband med sjukdom eller begravning. Ytterligare exempel på resor är resor till hemlandet för att rekognosera eventuell återflyttning eller om den sökande av särskilda skäl behöver besöka hemlandet.

Resan ska ske i samråd med socialtjänsten. En bedömning görs i varje enskilt fall. Vid bedömningen ska följande beaktas:

- Resans påverkan för sökande att bli självförsörjande
- Hur resan påverkar fortsatt behov av bistånd, t.ex. om pengarna istället kan användas till personens uppehälle

Om en person t.ex. inte är arbetsför och blir bjuden av släktingar på en resa bör bistånd utgå om resan inte är längre än en månad.

Personer 65 år och äldre

Sökande som är 65 år eller äldre och som har låg eller ingen pension ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd istället för att ansöka om försörjningsstöd. När försörjningsstöd beviljas i avvaktan beslut hos Pensionsmyndigheten ska det återsökas.

Sökande med pension eller äldreförsörjningsstöd som ansöker om ekonomiskt bistånd till exempelvis tandvård eller glasögon kan beviljas detta efter sedvanlig prövning av deras egna möjligheter att betala dessa utgifter.

Sökande över 65 år som riskerar avhysning, blivit avhysta eller av annan anledning är bostadslösa kan skilja sig från övriga gruppen bostadslösa. De kan behöva ett extra stöd i att ordna ett annat boende. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för målgruppen³² och i dessa ärenden behöver oftast samverkan ske med vård och omsorgsförvaltningen.

Studerande

Vuxenstuderande

Studerande vars studier kan finansieras med studiemedel ska som huvudregel inte beviljas ekonomiskt bistånd. Vuxenutbildning ska i första hand finansieras genom det statliga studiemedelssystemet från Centrala studiestödsnämnden eller med aktivitetstöd från Arbetsförmedlingen. Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därmed inte är berättigade till bistånd. En individuell prövning ska dock alltid göras, och hänsyn tas till om studierna leder till förbättrade möjligheter till anställning eller inte. Krav kan samtidigt ställas att sökande i slutet av studierna ska stå till arbetsmarknadens förfogande och delta i kompetenshöjande åtgärder. För SFI studerande, *se vidare* i avsnittet Arbetslösa.

Ekonomiskt bistånd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetssökande, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

³² 5 kap. 5 § SoL

Om ekonomiskt bistånd ges av socialtjänsten för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

I undantagsfall kan bistånd beviljas vid längre vuxenstudier. I dessa fall ska personen alltid söka studiemedel. Det kan t.ex. vara:

- Studerande under studieuppehåll
- Studerande som har familj

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd,

- avsnitt Genom studiestödsformer
- avsnitt Genom andra personers inkomster och tillgångar.

Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrar har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar upp till 18 år. Går barnet i skolan efter denna tidpunkt gäller försörjningsskyldigheten under den tid som skolgången pågår eller till dess gymnasiestudierna avslutas dock längst till dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. Det gäller även ungsom under 21 år som läser upp sina betyg på komvux. För ungdom som fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga bara om den unge går i skolan. Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen om och när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Under tiden ska barnet söka studiebidrag och eventuellt extra tilllägg från CSN.

Försörjningsskyldigheten gäller oavsett om barnet bor i egen bostad eller inte. I möjligaste mån ska den unge ingå i föräldrarnas hushåll men om det finns särskilda skäl kan den unge ses som ett eget hushåll. Om föräldrarna till en skolungdom inte fullgör sin underhållsskyldighet och om socialtjänsten inte kan förmå föräldrarna till det, kan socialtjänsten i undantagsfall ge ekonomiskt bistånd direkt till ungdomen.

Om en skolungdom på egen hand ansöker om ekonomiskt bistånd bör socialtjänsten vid behovsbedömningen överväga att bortse från föräldrarnas underhållsskyldighet i de fall skolungdomen är:

- utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller
- har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna

Ungdomen kan ha särskilda behov, t.ex. när utredningsenheten har beviljat placering i träningslägenhet. *Se vidare* i rutinen mellan utredningsenheten för barn och unga och enheten för ekonomiskt bistånd.

Sökande som är under 21 år ska uppmuntras att fortsätta sina gymnasiestudier i de fall de inte ännu har avklarat dessa.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd,

- avsnitt Medlemmar i hushållet
- avsnitt Ekonomiskt bistånd till barn.
- Riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barns inkomster och tillgångar.

Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Sökanden som har fyllt 18 år och som saknar föräldrar med försörjningsansvar, exempelvis ensamkommande flyktingbarn, kan beviljas bistånd till sitt uppehälle så länge de studerar på ungdomsgymnasium. Personen ska söka studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag hos CSN.

För beräkning av personens inkomster och tillgångar *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningsprocessen, Barns inkomster och tillgångar.

Utländska medborgare

Det finns olika grupper av utländska medborgare vilka presenteras nedan:

- EU-medborgare (med och utan uppehållsrätt)
- Personer utan uppehållstillstånd
- Personer med uppehållstillstånd
- Nordiska medborgare

EU-medborgare

För EU-medborgare gäller det s.k. rörlighetsdirektivet som reglerar unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom EU. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz³³. Det innebär att uppehållstillstånd inte krävs av utländska medborgare för vistelse i Sverige under de tre första månaderna.

EU-medborgare har rätt att resa in i Sverige utan visum eller uppehållstillstånd och vistas här i tre månader. Efter tre månader måste de uppfylla vissa villkor för att ha uppehållsrätt och därmed få stanna. En EU-medborgare kan återgå till sin rätt att vistas här tillfälligt i tre månader genom att lämna landet och sen återkomma.

³³ i 2 kap. 5 § utlänningslagen, UtL

Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd under de tre första månaderna bedöms deras ansökan på samma sätt som personer som tillfälligt vistas i kommunen. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Uppehållsrätt

Med uppehållsrätt avses en rätt för EU/ EES-medborgare och deras familjemedlemmar att under vissa förutsättningar vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Uppehållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda. Villkoren för uppehållsrätt varierar beroende på om personen är ekonomiskt aktiv, ekonomiskt icke-aktiv eller är en familjemedlem till en EU/EES-medborgare. En EU/ EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år får permanent uppehållsrätt och kan ansöka om intyg från Migrationsverket om permanent uppehållsrätt.

Bedöma uppehållsrätt

Det är socialtjänsten som måste bedöma om en sökande har uppehållsrätt i Sverige eller inte. Denna bedömning måste göras av respektive socialsekreterare vid tidpunkten för ansökan om ekonomiskt bistånd varje månad.

- EU/ EES- medborgare med uppehållsrätt

EU/ EES- medborgare med uppehållsrätt har samma rättigheter som svenska medborgare. Handläggningen ska då ske på samma sätt som för svenska medborgare. För familjemedlemmar gäller huvudprincipen att deras uppehållsrätt är beroende av anknytningen till en EU/ EES-medborgare med uppehållsrätt, så länge de inte själva har fått uppehållsrätt. En familjemedlem som har uppehållsrätt har rätt till likabehandling av socialtjänsten på samma sätt som svenska medborgare. *Se vidare* om EU-medborgare och uppehållsrätt i

- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar.
- Socialstyrelsens vägledning Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området.

- EU/ EES-medborgare utan uppehållsrätt:

EU/ EES-medborgare utan uppehållsrätt har inte rätt till ekonomiskt bistånd förutom vid akuta situationer. En individuell bedömning ska alltid göras. Ett avslagsbeslutet på grund av att en person inte bedöms ha uppehållsrätt ska innehålla en motivering till varför uppehållsrätt inte kan anses föreligga.

En ansökan om akut bistånd bedöms på samma sätt som personer som tillfälligt vistas i kommunen. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Personer utan uppehållstillstånd

Detta avsnitt avser personer som är tredjelandsmedborgare och som inte omfattas av EU-rätten.

Tillfällig vistelse

En utländsk medborgare får tillfälligt vistas i Sverige i högst tre månader utan uppehållstillstånd³⁴. I de flesta fall krävs dock ett visum för inresa till Sverige. Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat.

Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd bedöms deras ansökan på samma sätt som personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Denna grupp benämns ofta som papperslösa och det avser personer som vistas i landet utan tillstånd. Det kan finnas flera orsaker till att personerna saknar tillstånd att vistas i Sverige. Några exempel kan vara att personen fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd och fått ett utvisningsbeslut, deras uppehållstillstånd har löpt ut och de inte har förnyat sin ansökan eller att de aldrig har sökt uppehållstillstånd. Det kan även vara personer på genomresa i Sverige för att söka uppehållstillstånd i något annat land.

Papperslösa har rätt till hälso- och sjukvård som inte kan vänta³⁵. Det innebär att papperslösa ges samma rätt till hälso- och sjukvård som asylsökande. Barn som lever som papperslösa har rätt till fullständig hälso- och sjukvård och regelbunden tandvård på samma sätt som bofasta barn. Dessa barn har även rätt till skolgång³⁶.

I och med att personerna vistas utan tillstånd i Sverige begränsas socialtjänstens ansvar till stöd och hjälp i akuta situationer, vilket är vistelsekommunens ansvar. Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd bedöms deras ansökan på samma sätt som personer som tillfälligt vistas i kommunen. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Asylsökande som ansöker om ekonomiskt bistånd

³⁴ 2 kap. 5 § UtLL

³⁵ Lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

³⁶ Skollag (2010:108)

Den som söker asyl i Sverige får ekonomisk ersättning från Migrationsverket, enligt lagen om mottagande av asylsökande med flera (LMA). Migrationsverket ansvarar för försörjning och boende för personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. I vissa fall ska socialtjänsten betala ut LMA-ersättning. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Kommunens ansvar för asylsökande.

Personer med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehållstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländska medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd.

Utländska medborgare med arbetstillstånd har tillstånd för att arbeta och det finns reglerat kring vilka krav som ställs på anställningen och försörjningen. Studerande med uppehållstillstånd har beviljats tillstånd för studier och ska ha sin försörjning ordnad. *Se vidare* på Migrationsverkets hemsida kring vad som gäller vid arbets- och studietillstånd.

Bistånd beviljas enbart i undantagsfall, vid en akut nödsituation. I de fall familjemedlemmar beviljas tillstånd som anknytning till personer med arbets- eller studietillstånd ska försörjningen vara ordnad. Om en person som har arbetstillstånd och blir av med sitt arbete, kan bistånd beviljas för att undanröja en akut situation i avvaktan på att personen kan resa hem. Personen ska vid arbetslöshet och eller sjukdom först utreda sina möjligheter till a-kassa eller sjukpenning.

Personer som omfattas av etableringslagen och som ansöker om ekonomiskt bistånd

Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av insatser för nyanlända flyktingar³⁷. En person har rätt till en etableringsperiod på två år, som ska genomföras inom tre år från det att uppehållstillståndet beviljades. Under etableringsperioden kan individen ansöka om etableringsersättning hos Arbetsförmedlingen. Etableringsersättningen administreras av Försäkringskassan.

Läs mer i den lokala överenskommelsen för nyanländas etablering (LÖKEN).

Målgrupp - Lagen om etableringsinsatser vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder (20-64 år) som har fått uppehållstillstånd (UT) som flyktingar eller av flyktingliknande skäl samt kvotflyktingar. Även nyanlända i åldern 18-19 år, som saknar föräldrar i Sverige, omfattas av den nya lagen liksom vissa anhöriga till nyanlända flyktingar. Individen ska påbörja etableringen senast ett år

³⁷ Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

från första folkbokföring i Sverige. Personer med nedsatt prestationsförmåga kan ingå i etableringen till 25, 50 eller 75 %.

Anhörig till flykting, som ansöker inom sex år från det att den första individen beviljas uppehållstillstånd har rätt att ingå i etableringen. Den som anlände först förväntas planera familjens ankomst och boende.

Handläggning av personer som omfattas av etableringslagen och som ansöker om ekonomiskt bistånd

Ansökningar om bistånd ska hanteras enligt samma regler och rutiner som för andra sökanden och samma krav på egenansvar och egen planering gäller även för denna grupp. I vissa delar skiljer sig emellertid situationen för de som omfattas av etableringsreformen från andra som uppstår ekonomiskt bistånd, till exempel avseende boende och sysselsättning.

För att återsökning av statsbidrag inte ska missas är det viktigt att alla blir inregistrerade i Procapita som etablering. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningprocessen, avsnitt Återsökning Migrationsverket.

Väntan på etableringsersättning ("glappet")

Den som ansöker om ekonomiskt bistånd mellan det att uppehållstillståndet beviljas till första utbetalning av etableringsersättning och eventuella tilläggförmåner ska likabehandlas som övriga sökande i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen. Ekonomiskt bistånd beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och kraven är uppfyllda. Om det finns oklarheter i ärendet t.ex. att sökande har barn och inte kommer att bli självförsörjande på etableringsersättningen ska ansökan handläggas som en vanlig ansökan och en nybesökutredning genomföras.

Huvudregeln är att dessa personer ska handläggas som övriga sökande men vissa delar skiljer sig:

- Avisering från Arbetsförmedlingen

Inkommer i form av ifylld blankett, särskild mall finns. Aviseringen innehåller uppgifter från handläggaren på Arbetsförmedlingen och från sökande och ska vara underskriven av sökande. Kompletterande information kan behöva inhämtas per telefon från Arbetsförmedlingen. Aviseringen är den sökandes ansökan om bistånd.

- Utredning

Utredningen sker i första hand per telefon men vid behov kan besök bokas. I första hand utreds kommundillhörighet, med anledning av att Arbetsförmedlingen inte har samma uppdelning som kommunerna. Utgångspunkten vid utredning om kommundillhörighet är reglerna om vistelse respektive bosättningskommun i socialtjänstlagen. I de fall en person är folkbokförd på annan

adress än där person bor och en annan kommun som därmed får schablonersättningen ska personen uppmanas att folkbokföra sig där personen bor. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar.

Observera att om en sökande är gift är utgångspunkten försörjningsplikt mellan makarna. Försörjningsplikten behöver utredas utöver de uppgifter som framgår i aviseringen. Utredningen görs i första hand per telefon med sökande. I de fall försörjningsplikten ska undantas finns särskilda beslutsgrunder.

I vissa fall behöver sökande komplettera sin ansökan med handlingar som styrker sökandes ekonomi och situation.

- **Beräkning**

Biståndet beviljas från dagen efter sista LMA till och med dagen innan utbetalning av full etableringsersättning, dvs. glappetperioden. Bistånd beviljas enligt samma bedömning som övriga sökande. En förutsättning för etableringsersättning kan betalas ut är att personen har fått sitt personnummer.

- **Utbetalning**

Utbetalning görs till personens bankkonto eller till ICA-kort om personen saknar personnummer.

Kompletterande ekonomiskt bistånd

Den som söker kompletterande ekonomiskt bistånd för att inkomsterna inom etableringsreformen inte är tillräckliga ska likabehandlas med övriga sökande i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen.

Inom ramen för etableringsersättning kan sökande beviljas bostadsersättning, se nedan. Det gäller inte för personer som bor inneboende. Etableringsersättningen är högre än riksnormen och inkluderar därmed möjlighet att även betala sin inneboendekostnad och det bör täckas av etableringsersättningen. En individuell bedömning ska alltid göras som inkluderar en bedömning om inneboendekostnaden är skälig, precis som för övriga sökande. Se även avsnittet nedan om boende.

Förlorad etableringsersättning

Sökande som avbrutit sin etableringsplan har inom ett års tid (inom en treårsram) möjlighet att gå in i etableringen igen och beviljas full etableringsersättning. I normalfallet bör därför avslag ges på ansökan om ekonomiskt bistånd med hänvisning till att behovet kan tillgodoses om den sökande återupptar etableringsplanen.

Person med rätt till a-kassa

Den som uppstår etableringsersättning men samtidigt är berättigad till a-kassa har enligt etableringslagen rätt att själva välja vilken ersättning personen vill ha. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska denne dock hänvisas till att välja den ersättning som ger högst inkomst.

Boende

Bostadsersättning för ensamstående utan hemmavarande barn inom etableringen lämnas till den som bor i bostad hen äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt. Bostadsersättning kan även beviljas de som har skriftliga, av hyresvärden godkända andrahandskontrakt. Personer med hemmavarande barn söker bostadsbidrag hos Försäkringskassan.

Ansökan om ekonomiskt bistånd till boendekostnader för personer inom etableringssystemet ska bedömas på samma sätt som andra sökande oavsett kontraktsform. Om till exempel en familj inte blir självförsörjande inom etableringssystemet, på grund av sin något högre hyreskostnad, har socialtjänsten samma skyldighet att bevilja kompletterande bistånd som när det gäller exempelvis personer med låg a-kassa eller liknande. *Se vidare* i kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Allmänt om boende.

Bostadslöshet - Samma egenansvar och krav på egen planering gäller som för andra sökanden. Om den sökande tackar nej till boende via Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen kan detta vara grund för avslag på ansökan om bistånd till hotellboende eller motsvarande då behovet kan tillgodoses på annat sätt än genom ekonomiskt bistånd.

Extraarbete

Personer med etableringsersättning kan ta extrajobb utan att den inkomsten minskar deras ersättning. Socialtjänsten har dock inte möjlighet att ställa krav på att någon ska vara sysselsatt mer än till 100 %. Om den sökande har en heltidsplan med insatser inom etableringen, det vill säga 40 timmar i veckan, kan vi inte kräva att denne ska jobba extra utöver detta. Om den sökande däremot har en deltidplan är det möjligt att ställa krav på arbete upp till heltidssysselsättning.

Sjukskrivna och personer med nedsatt prestationsförmåga

Personer inom etableringen som är sjukskrivna heltid avslutas efter 30 dagar enligt regelverket. Inför avslut bör avstämning ske med Arbetsförmedlingen t.ex. genom ett trepartssamtal för att tydliggöra situationen för alla parter och personen får veta vilka krav som socialtjänsten ställer. Samma regler gäller som för övriga personer som är sjukskrivna.

Ensamkommande flyktningbarn

Nyanlända (18-20 år) som saknar föräldrar i Sverige har rätt att ingå i etableringen, men inom etableringen finns inte möjligheter att läsa på gymnasium.

Praxis är att dessa ungdomar uppmuntras välja gymnasiestudier och ekonomiskt bistånd kan därför beviljas för denna grupp. Kostnaderna ska återsökas genom statsbidrag. *Se vidare* i riktlinjerna kapitel Olika gruppers förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar.

Nordiska medborgare

Danmark, Finland, Norge och Island är tillsammans med Sverige en del av Norden. De nordiska länderna har en överenskommelse om att de nordiska medborgarna har rätt att bo i vilket nordiskt land som helst utan att de behöver ansöka om uppehållstillstånd. Nordiska medborgare likställs med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige³⁸.

Återföreningar

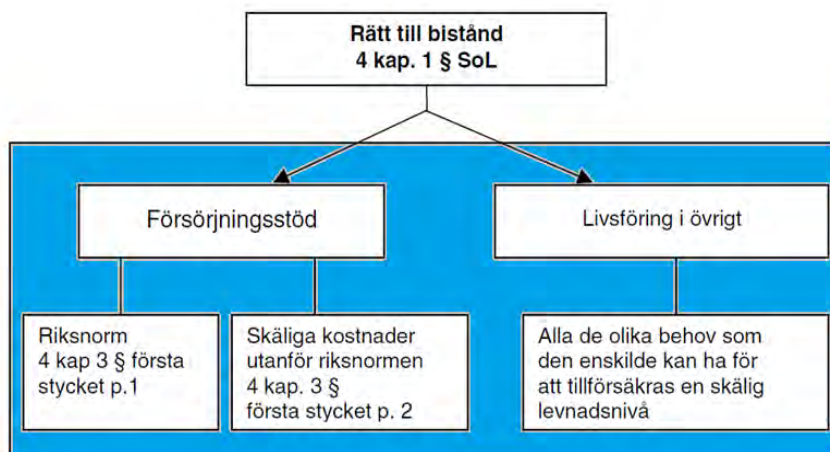
Enheten för ekonomiskt bistånd och utredningsenheten för barn och unga har rutiner för handläggningen av när ett ensamkommande flyktingbarns familjemedlemmar kommer till Sverige. *Se vidare* i Handläggningsrutiner vid anhöriginvandring till minderårigt barn.

³⁸ Lag (1995:479) om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster

4. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd definieras i 4 kap. 3 § SoL. Det består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd för ett antal regelbundet återkommande behovsposter. Genom biståndet ska sökande tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Utgångspunkten är att biståndet inte bör överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

Beloppen ska täcka kostnader för de produkter som behövs i ett hushåll för att på ett tillfredsställande sätt kunna klara vardagens behov. I beräkningarna ingår till exempel inte utgifter för presenter, kalas eller gäster, semester, alkohol, tobak eller spel. Beräkningarna innehåller ett visst sparutrymme för inköp eller ersättning av sällanköpsprodukter, till exempel en cykel till barn eller dyrare klädesplagg. Det innebär att man under en tid ska kunna spara en del av beloppet i riksnormsposten för att kunna köpa detta. En individuell prövning ska alltid göras.

Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju för barn och ungdomar.

Följande poster ingår i normen:

- Livsmedel
- Kläder och skor
- Lek och fritid
- Barn och ungdomsförsäkring
- Hälsa och hygien
- Förbrukningsvaror
- Dagstidning, telefon, TV-avgift mm.

I vissa fall kan det även finnas skäl till att höja normen på grund av merkostnader. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning, vårdbidrag eller underhåll. T.ex. vid behov av särskild kost på grund av sjukdom eller vid sjukhusvård. Vid sjukdom behöver behovet styrkas med läkarintyg. I särskilda fall kan det även finnas skäl att sänka normen.

Se vidare om vad som ingår i posterna och för höjning/sänkning av normen i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd.

Merkostnader för umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Socialtjänsten bör beräkna kostnaderna efter det antal dagar barnet eller ungdomen vistas hos respektive förälder.

Tillägget omfattar normposterna livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien och förbrukningsvaror. För att bedöma rätten till ekonomiskt bistånd bör omfattningen av umgänget styrkas genom dom, avtal eller intyg. Intyget kommer från barnets andra förälder alternativt annan person som kan styrka detta, exempelvis socialsekreterare från utredningsenheten för barn och unga.

Beträffande resor i samband med umgänge med barn, *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Bistånd till livsföring i övrigt, avsnitt Resor i samband med umgänge med barn.

Om barnen bor växelvis *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Olika hushållstyper.

Övrigt försörjningsstöd

Allmänt om boende

Boende och vistelsetillhörighet kontrolleras genom hyreskontrakt, aktuell hyresavi och folkbokföring.

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek. Den sökande ska uppmanas att folkbokföra sig på adressen där personen bor eftersom man enligt folkbokföringslagen³⁹ ska vara skriven där man bor och vistas. Om flera personer är folkbokförda på adressen påverkar det rätten till bistånd. En person som är folkbokförd på en adress förutsätts bo där och därmed bidra med hyreskostnaden m.m. Detta gäller framförallt vid förstahandskontrakt eftersom det

³⁹ Folkbokföringslagen 1991:481

är främst då sökande kan påverka vilka andra personer som är folkbokförda där.

För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående månads hyra är betald. Beträffande boendekostnader och boendeformer, *se vidare avsnitt nedan*.

Se även vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd,

- avsnitt Boendekostnad vid kort respektive långvarigt biståndbehov
- avsnitt Hemlöshet.

Hembesök

Hembesök kan göras av olika anledningar t.ex. för att få en uppfattning om hur sökande bor och eventuellt behov av ytterligare bistånd eller stöd. Det kan även ske som ett erbjudande för t.ex. barnfamiljer eller personer som har haft bistånd under en längre period.

Det kan även vara för att det finns oklarheter kring boendesituationen som behöver utredas vidare. Hembesök ska enbart användas när det inte finns andra utredningssätt. Vid oklarheter kring boendesituationen bör man innan ett hembesök ha ett klargörande samtal med sökande. Under besöket får sökande beskriva hemmet t.ex. hur stor del av lägenheten sökande disponerar, hur lägenheten ser ut, hur många som bor där. Syftet är att socialsekreteraren ska få en bild av boendesituationen och som sedan kan verifieras vid ett eventuellt hembesök.

Ett hembesök ska alltid vara frivillig och personen ska ha en möjlighet att tacka nej. I de fall frågan inte kan utredas på annat sätt ska personen ges information om att det kan påverka rätten till bistånd.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt hembesök.

Boendekostnader

Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare i kommunen har möjlighet att kosta på sig. I Botkyrka kommun är Försäkringskassans norm för genomsnittshyra vägledande men får inte ses som ett tak utan individuella bedömningar ska göras. Den högsta godtagbara hyresnivån enligt Försäkringskassans norm ska endast överskridas om det finns synnerliga skäl.

Följande avgifter som kan ingå i hyran godtas inte:

- Avgift för parkeringsplats eller garage
- Avgift för medlemskap i hyresgästförening
- Kostnad för kabel-TV och andra tillval utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet

Undantag kan göras för förhandlingsavgift. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd kan beviljas. Hembesök för att bedöma lägenhetens skick bör göras innan godkännande. Om bedömning görs att personen inom en snar framtid kommer att bli självförsörjande så bör personen kunna avvakta detta.

Tillsammans med boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket oräknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska en individuell bedömning ske, varvid det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet.

Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än tre månader) ska den sökande uppmanas att sänka bostadskostnaden. Undantag från kravet att byta till billigare boende ska göras för de sökande som av medicinska eller sociala skäl anses oförmögna att genomföra ett bostadsbyte eller i de fall där bostadsbytet anses direkt olämpligt med tanke på de konsekvenser som bytet skulle medföra. *Se vidare* nedan om mer information i Socialstyrelsens handbok.

Rådrom: Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrom ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Ett sätt att sänka boendekostnaden är att hyra ut ett rum i bostaden. Skäligt rådrom för att hitta en inneboende bedöms vara två månader. Om sökanden avser att byta till mindre boende anses skäligt rådrom uppgå till fyra månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta, men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran sättas ned i nivå med vad som ovan sägs om vägledande hyreskostnad.

Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndsperiod och detta medför ökad boendekostnad bör detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande utan samråd med socialtjänsten flyttar till dyrare boende ska den nya hyran beviljas endast om den är skälig.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende, se särskilt följande delar:

- Särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde.
- Skälig tid för bostadsbyte

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett andrahandskontrakt ska vara godkänt av hyresvärden och styrkas med intyg. För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid visas upp. Avtalet ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek, vad som ingår i hyran samt lägenhetens adress. Ett påslag på hyran med max 15 % godkänns för möblerad lägenhet. I de fall andrahandsuthyrningen inte är godkänd av hyresvärden ska ett inneboendekontrakt lämnas in, *se vidare* under rubriken inneboende.

Bostadsrätt eller villa

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. Krav kan då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. Det är sökande som ska värdera sin bostadsrätt och visa underlag för socialtjänsten. Socialtjänsten kan kontakta mäklarfirmor och fråga vad ett objekt kan ha för marknadsvärde för att få vägledning. En individuell prövning ska dock göras och hänsyn ska tas till om en försäljning förväntas ge ett överskott som kan bidra till försörjningen. I övrigt gäller vad som sägs ovan om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det.

Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, försäkring och tomträttsavgäld. Under förutsättning att den sökande har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 % av räntan som kostnad. Sökande med lån på bostad ska alltid uppmanas att söka skattejämkning för räntekostnaden. Amortering på lån ska inte räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende, se särskilt avsnitt Särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde och avsnitt Skälig tid för bostadsbyte.
- kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Bostad som har ett ekonomiskt värde.

Fastighet/fritidshus

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet/fritidshus, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas bistånd annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning.

Ett beslut om rådrum ska skickas till den sökande. Om det finns särskilda skäl - fel säsong, tvist i samband med försäljning, etc. - kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning. När det finns ett skrivet förbehåll ska personen lämna en kopia på förbehållet. Förbehållet ska vara daterat från den period förbehållet började gälla.

Det är sökande som ska värdera sin fastighet och visa underlag för socialtjänsten. Socialtjänsten kan kontakta mäklarforetag och fråga vad ett objekt kan ha för marknadsvärde för att få vägledning.

Inneboende

Detta avsnitt avser hyra som inneboende hos annan än nära släkting eller delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Hänsyn tas även till om rummet är möblerat eller inte. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig i förhållande till hyreskostnaden för hela bostaden.

Delad bostad

När kamrater, syskon eller annan släkt delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att de som bor tillsammans mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. För beräkning av hyresdelen *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Om hushållsgemenskap inte finns, gäller reglerna vid inneboenderum, *se avsnitt ovan*.

Vuxet hemmaboende barn

Bistånd till hyresdel kan göras om:

- Föräldrarna behöver bo kvar i en större lägenhet och därmed behålla en högre hyra.
- Föräldrarna får minskat bostadsbidrag.

- Om barnet tidigare betalat hyresdel och kan styrka detta. Perioden ska ligga nära i tiden och haft en varaktighet.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd:

- Bistånd till hyresdel för barn som bor kvar hemma, avsnitt Skäliga och faktiska boendekostnader.
- För beräkning av hyresdelen, avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det finns starka sociala skäl till flyttningen. Utredningsenheten bör ha utrett att behov finns innan beslut fattas för ungdomar där föräldrarna fortfarande har försörjningsplikt.

Se vidare i

- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Bistånd till ungdomar för eget boende.
- Rutinen mellan utredningsenheten för barn och unga och enheten för ekonomiskt bistånd.

Förälder boende hos barn

För beräkning av hyresdel *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andrahand etc. Kostnader för boende med den faktiska boendekostnaden kan beviljas om den sökande har stora svårigheter att få ett annat boende och/eller om socialtjänsten inte kan erbjuda något annat alternativ.

Person som saknar boende eller snart kommer sakna boende

Huvudregeln är att sökande själv ska vara aktivt bostadssökande exempelvis genom att söka bostad via bostadsförmedlingen, ställa sig i kö hos olika hyresvärdar, söka på internet, fråga vänner och bekanta om de kan hjälpa till på något sätt och sätta upp lappar om behov av boende. Att vara aktivt bostadssökande innebär även att personen söker bostäder i andra kommuner än hemkommunen.

Ovanstående regler gäller även med beaktande av barnperspektivet. Det vill säga, enbart det skälet att det är en barnfamilj räcker inte för att socialtjänsten ska vara skyldig att ordna boende. Skyldigheten för socialtjänsten att ordna ett boende åt en barnfamilj inträder först när familjen är helt bostadslös och de vuxna i familjen bedöms tillhöra den grupp som har speciella svårigheter att på egen hand ordna med bostad och behovet dessutom inte kan tillgodoses på annat sätt. Det kan t.ex. vara starkt medicinska och/eller andra psykosociala eller sociala skäl.

De personer som bott i Sverige under relativt kort tid och därför saknar bostadsreferenser och ännu inte har lärt sig det svenska språket bedöms inte heller, av enbart de skälen, omfattas av den grupp som har speciella svårigheter att på egen hand ordna med bostad.

En individuell bedömning utifrån personers förmåga och eventuella barns situation ska alltid göras.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd,

- avsnitt Hemlöshet
- avsnitt Andra boendeformer.

Hushållsel

Bistånd ska beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten är Konsumentverkets beräknade förbrukning av hushållsel. Individuell bedömning ska göras, t.ex. kan högre elkostnad godkännas om det finns särskilda behov.

För att förebygga uppkomsten av elskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående periods elräkning är betald.

Konsumentverkets beräkning avser uppskattad genomsnittlig förbrukning per månad i kilowatt i hyreslägenhet. Beräkningen är gjord 2010 och genomförs inte längre, men enligt uppgift från Konsumentverket är det sannolikt så att den genomsnittliga förbrukningen inte ökat. Beloppen är endast vägledande för bedömningen av om elförbrukningen är skälig.

Hushållsstorlek	1 person	2 personer	3 personer	4 personer	5 personer	6 personer	7 personer
Genomsnittlig förbrukning av hushållsel/månad	180 kWh	240 kWh	280 kWh	340 kWh	380 kWh	430 kWh	460 kWh

När vuxna som inte är gifta eller sambor delar lägenhet och sammanboendekostnad utifrån hushållsstorlek används får en anpassning till förhållandena i det

enskilda fallet göras. Den fasta avgiften för abonnemanget ska dock alltid lägenhetsinnehavaren stå för. Övriga i hushållet kan beviljas bistånd till sin del av förbrukningen. Kostnaden för förbrukningen delas på antal personer, inklusive barn, i hushållet.

En alltför hög elräkning kan behöva accepteras tillfälligt så att sökande får rådrum att minska kostnaden eftersom det kan få stora negativa konsekvenser att inte betala sin elräkning.

Om elkostnaden anses hög eller om en elräkning har ökat avsevärt från tidigare månader, bör man förslagsvis stämma av med sökande om någonting i hushållet tillkommit som förbrukar mer el, exempelvis hushållsapparater. Vid behov ska vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande genom att t.ex. hänvisa till kommunens energirådgivare.

Bredband och dator

Skolungdomar⁴⁰ i Botkyrka kommun erbjuds elevdator. För dessa elever kan kostnad för bredbandsanslutning beviljas med lägsta paketpris. Gemensamma hushållskostnader ökas med kostnaden för bredband.

I övrigt gäller vad som framgår i Socialstyrelsens handbok kring dator och bredband. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt hemutrustning.

Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd ska beviljas till en faktisk kostnad för hemförsäkring om kostnaden bedöms som skälig.

Bistånd beviljas till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Egendomsskydd beviljas maximalt för ett lösöresbelopp på 300 000 kr. I de fall den sökande har års- eller halvårsinbetalningar ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas. Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring.

Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring, om de har hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren. I de fall de inte omfattas ska de uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Kostnad för vattenförbrukning

Varmvatten: En person förbrukar ca 1150 kWh per år⁴¹ enligt Energimyndigheten för att värma vatten.

⁴⁰ Elever på högstadiet och gymnasiet

<http://www.botkyrka.se/barnochutbildning/IKT-satsning/IKT-satsningi%20grundskolan>

Kallvatten: En person förbrukar ca 200 liter vatten per dygn⁴².

En individuell bedömning måste alltid göras. Vägledning kan ges från kommunens energirådgivare.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd.

Resekostnad med allmänna kommunikationsmedel

Bistånd till SL-resor beviljas inom ramen för försörjningsstödet om behov av resor finns för att kunna arbeta eller för att kunna delta i regelbundna aktiviteter för att nå självförsörjning.

Arbetande

Sökande som arbetar, heltid eller deltid, beviljas bistånd till SL-kort förutsatt att de inte bor på gång avstånd till arbetet.

Arbetsökande

Utgångspunkten är att arbetsökande är i behov av ett SL-kort för att kunna delta i arbetssökarverksamhet, praktik eller dylikt. En arbetsökande ska även kunna resa för att kunna gå på intervjuer eller besöka arbetsplatser.

Övriga

I de fall en sökande är i behov av att regelbundet besöka läkare eller annan rehabilitering kan bistånd till SL-reskassa alternativt SL-kort beviljas utifrån det enskilda behovet. Kostnaden för nödvändigt antal resor med SL:s reskassa (accesskort) ska jämföras med kostnaden för månadskort och det billigaste alternativet ska väljas.

Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Ekonomiskt bistånd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst.

Utgångspunkten är att ta reda på den sökandes behov och vad som faktiskt ingår i vårdkostnaden i det enskilda fallet och göra en individuell bedömning. Institutionsnormen inkluderar fickpengar⁴³, eventuell avgift till fackförening

⁴¹ 2016 års pris ca 85-125 kr per månad, fjärrvärme i den högre nivån.

⁴² 2016 års pris ca 100 kr per månad.

⁴³ Fickpengar - försörjningsstöd som innehåller kostnader för kläder och skor, lek och fritid, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift mm.

eller A-kassa samt eventuella arbetsresor. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet.

När en person är placerad prövar placerande enhet behovet av bistånd till fickpengar, kläder och SL-kort. Om personen är i behov av bistånd till annat hänvisas de till enheten för ekonomiskt bistånd.

Fickpengar⁴⁴

Utgångspunkten är att ta reda på den sökandes behov. Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag. Eventuellt extra aktivitetsbidrag ska ingå i vårdkostnaden.

Kostnader i samband med egen bostad

För sökande som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet. Dessa kostnader är hyra, hushållsel, abonnemangskostnad telefon, hemförsäkring och TV-avgift. Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning. Bistånd till TV-avgift beviljas om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem understiger 2 månader. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsfrielse.

Egenavgift vid vård och behandling

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare på institution med HVB-tillstånd och familjehem är densamma som vid sjukhusvård. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslutet. Försörjningsstöd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling.

Egenavgift vid stöd- och omvårdnadsboende

Vid stöd och hjälpåtgärder i form av olika boenden ska sökande betala egenavgift för mat och logi. Detta gäller boenden utan HVB-tillstånd.⁴⁵ Om den placerade saknar egna inkomster kan egenavgift för kost och logi beviljas i form av försörjningsstöd. Kostnader utöver egenavgiften ska betraktas som kostnad för omvårdnad och betalas via konto för vårdkostnader.

När det gäller egenavgiften för nattlogi på härbärke ska så långt det är möjligt en vanlig inkomstprövning göras. Ibland kan det dock finnas sociala skäl som talar för bistånd till avgiften på härbärke även om egen inkomst funnits. Vid

⁴⁴ Se ovan.

⁴⁵ IVO har uppgifter om vilka boenden som har HVB-tillstånd.

boende på inackorderingshem kan den del av egenavgiften som utgör boendekostnad ge rätt till bostadsbidrag.

Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om en sökande hävdar att nödsituation föreligger. Bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan beviljas efter individuell prövning. Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

För personer som är utsatta för våld i nära relationer *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Allmänt, avsnitt Våld i nära relationer.

Personer som har fått avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd

Om sökande får avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd ska en nödprövning göras först när sökande själv hävdar nöd. Sökande kan då efter en bedömning ha rätt till reducerat försörjningsstöd, nödprövning, för att tillgodose behov av t.ex. mat och eventuellt boende. Observera att nödprövning inte ska göras rutinmässigt vid avslag på försörjningsstöd då all utredning och alla beslut rörande ekonomiskt bistånd måste utgå från en ansökan från sökande. Däremot kan socialtjänsten informera om möjligheten att ansöka om nödprövning.

I de fall det finns barn i hushållet så ska en bedömning göras kring om familjens inkomster av t.ex. barnbidrag täcker behovet av matpengar.

Sökande som har haft tillräckliga inkomster

Situationer kan uppstå där den sökande har haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna inkomster eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till sitt uppehälle. Efter bedömning i det enskilda fallet kan extra bidrag tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven som t.ex. mat och bostad för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen. Bidrag registreras i detta fall som övrigt ekonomiskt bistånd. Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning.

Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?

- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling och därmed anmälas till utredningsenheten för barn och unga.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprövning görs. Uppföljning av eventuella utbetalningar från försäkringsbolag behöver göras. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då det är uppenbart att beskrivningen av en situation inte stämmer.

Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person som tillfälligt vistas i kommunen kan beviljas bistånd för att förhindra en nödsituation. Biståndet kan t.ex. vara en biljett till hemresa. Bistånd kan även beviljas till matpengar. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan även nattlogi beviljas efter särskild prövning. Om det finns barn i familjen ska deras behov särskilt beaktas.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsens för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar.

Beslut som löper över flera månader

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå. Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, till exempel om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett för sökande gynnande beslut till hans nackdel, vilket inte är tillåtet enligt förvalt-

ningslagen⁴⁶. Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: ”Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas”.

⁴⁶ 27 § FL

5. Bistånd till livsföringen i övrigt

I detta avsnitt ges riktlinjer för vanliga ändamål utöver försörjningsstödet. Ändamålen står i bokstavsordning. Vissa ingår vanligtvis i skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i kommunen kan kosta på sig. En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre en kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska beaktas vid prövningen.

Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, dvs. föräldrars och efterlevande makars/registrerade partners, inkomster eller tillgångar. Sammanboende omfattas inte av denna skyldighet. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar.

Alla kända tillgångar som finns på dagen för dödsfallet avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuell kommande skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden får begära avbetalning hos begravningsbyrån.

Om dödsboet saknar tillgångar helt eller delvis bör bistånd beviljas som möjliggör en värdig begravning.

Skäliga kostnader

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader bör i regel inte vara högre än ett halvt prisbasbelopp. Kostnaderna ska styrkas.

Kostnadsposter som godkänns är:

- Grundtjänster från begravningsbyrå (riktvärde ca 25-30 % av basbeloppet), dvs. begravningsbyråns arvode, kista med enkel kistdekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning och transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna samt representant vid begravningen.
- Gravsten/ inskription på befintlig gravsten (riktvärde ca 15 % av basbeloppet)
- Enklare förtäring

I förekommande fall beviljas även bistånd till officiant vid borgerlig begravning. Kostnaden bör inte överstiga vad en låginkomsttagare skulle ha råd med.

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Begravningskostnader.

Asylsökande

För mer information om bistånd till begravningskostnader för asylsökande *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt begravningskostnader.

Diskmaskin, tvättmaskin etc.

Bistånd till diskmaskin, tvättmaskin och/eller torktumlare beviljas om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom t.ex. handikappersättning. Innan bistånd beviljas ska undersökas om värden kan installera diskmaskin mot hyreshöjning. Bistånd till diskmaskin, tvättmaskin och/eller torktumlare kan också beviljas om det finns starka sociala skäl och man kan påvisa att resultat uppnås med insatsen.

Flyttkostnader

För mer information om bistånd till flyttkostnader *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt flyttkostnader.

Färdtjänstavgift

För färdtjänst beviljas som huvudregel grundavgiften. SL-kort beviljas inte samtidigt. Om handikappersättning finns ska denna i första hand täcka kostnader för färdtjänst. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala.

Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg

Den sökande ska i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av de kommunala avgifterna. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Nedsättning av kommunala avgifter m.m.

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg (årskurs 1-3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4-6) beviljas. Detta gäller även enskilt anordnad verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens. Kontrollera att avgiften är satt utifrån familjens aktuella inkomster.

Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som i samband med ansökan erbjuds av optiker.

Vid behov av vanliga läsglasögon som är avsedda för personer över 35-40 år med avtagande synskärpa s.k. ålderssynthet hänvisas till riksnormens post för hälsa och hygien.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas om behovet är styrkt av läkarordination. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnad för linser godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

Barn och unga i åldern 8-19 år får bidrag från landstinget för glasögon eller kontaktlinser.

Hemtjänst/boendestöd

Ekonomiskt bistånd ska inte utgå till kostnaden för hemtjänst/boendestödsavgift. För person som blivit beviljad hemtjänst eller som bor i särskilt boende görs en beräkning av avgiften. Innan beslut om avgift verkställs görs en beräkning av vård- och omsorgsförvaltningen (VOF) eller socialpsykiatriska enheten (SPE) om rätt att ta ut avgift föreligger samt storleken på avgiften. Den person som inte har inkomst av tjänst, pension eller avkastning av kapital, betalar ingen avgift.

Har en person skulder eller andra akuta ekonomiska behov minskas inte hemtjänst/boendestödavgift. Vid bedömning av bistånd i dessa fall ska samma avvägningar göras som vid reducerat bistånd. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Nödprövning och akut bistånd.

Om sökande p.g.a. särskilda omständigheter har ett varaktigt behov av ett belysning ska VOF/SPE i skälig omfattning ta hänsyn till detta vid beräkning av avgiften för hemtjänst/boendestöd. Detta kan vara t.ex. vid kostnader för god mat, fördyrade kostnader för arbets- eller sjukresor, fritidsaktiviteter mm. I dessa fall ska sökande uppmanas att ansöka om nedsättning av avgiften. I avvaktan på avgiftsändringen kan ekonomiskt bistånd ges.

I vissa fall kan det vara så att personen trots att jämkning skett av hemtjänstavgiften till 0 kr saknar medel när avgift för boende och mat är betald. I dessa fall kan personen ansöka om ekonomiskt bistånd.

Hemutrustning

Generellt

Inom ramen för skälig levnadsnivå ingår att ha ett hem som fungerar. Utgångspunkten är att varje person själv ansvarar för att ordna med utrustning till hemmet genom att låna, spara etc. Det gäller särskilt för yngre personer som kan planera för flytt till eget boende.

Vid bedömning om en person har rätt till hemutrustning ska hänsyn tas till personens individuella situation, vad personen har behov av och vilka möjligheter personen själv har att i framtiden ordna med hemutrustning.

Hänsyn ska även tas till lägenhetens storlek. Storleken på biståndet bör också bedömas utifrån lokala förhållanden, prisnivån i affärer i området, tillgången till affärer för bättre begagnat, etc. I de fall där det finns barn i hushållet ska även barnets bästa särskilt beaktas.

Personer som omfattas av flyktingmottagande eller etableringsförordningen ska i första hand söka hemutrustningslån via CSN.

Hemutrustning kan omfatta det som behövs för att tillgodose behov som t.ex:

- Förvaring
- Matlagning
- Radio, TV och dator med internetuppkoppling
- Rekreation
- Rengöring
- Sömn
- Umgänge

I bedömningen ska följande punkter övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att den sökande med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer den sökande inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera sin hemutrustning?
- Vilka möjligheter har den sökande haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?

- Vilken hjälp kan den sökande få av sitt nätverk? Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd till grundutrustning.

Vilket bistånd kan beviljas och till vad?

En individuell bedömning måste göras enligt ansökan om kostnaden och vad som anses vara en skälig kostnad utifrån vad en låginkomsttagare har råd med.

Bistånd kan beviljas till:

- Underhåll, reparation eller komplettering eller
- Hemutrustning vid bosättning (hel grundutrustning). Maximalt 50 % av prisbasbeloppet kan ses som en vägledning. Om det är flera i hushållet kan det tillkomma extra kostnader för t.ex. fler sängar.

Hemutrustning kan omfatta följande delar där procentsatserna är tänkta som en vägledning. Utgångspunkten är sökandes ansökan och behov.

Möbler:

- Säng (3-4 % av prisbasbeloppet)
- Köksbord inkl. stolar (3-4 % av prisbasbeloppet)
- Soffa och soffbord (7 % av prisbasbeloppet)
- Bokhyllor
- Skrivbord

Tillbehör:

- Husgeråd och handdukar (1-2 % av prisbasbeloppet)
- Sängutrustning (1-2 % av prisbasbeloppet)
- Lampor och mattor
- Gardiner
- Städartiklar och dammsugare
- Tv, radio och dator

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hemutrustning.

Juridiska kostnader och stämpelavgifter

Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån personens ekonomi och är numera avsevärt begränsad.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden. Bistånd i övrigt till advokatkostnader beviljas enbart om det av sociala skäl är mycket viktigt att en person får behålla sin bostad.

Stämpelavgifter

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag kan göras i enskilda fall t.ex.

- om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs (t.ex. för en kvinna som utsatts för misshandel)
- identitetshandling för de som saknar sådan (beroende på biståndslängd)

De avgifter Migrationsverket infört för ansökan om uppehålls- och/ eller arbetstillstånd ska som huvudregel inte beviljas eftersom skyddsbehövande personer och personer som söker uppehållstillstånd av humanitära skäl inte behöver betala för det.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter.

Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte ingår i försörjningsstödet. Om personen har handikappsersättning ska först utredas att behovet inte täcks av handikappsersättningen. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd ges endast till merkostnader.

Fördyrade kostnader vid behov av ortopediska skor beviljas. Mellanskillnaden beviljas för skor enligt riksnorm och den faktiska kostnaden för ortopediska skor.

Bistånd kan även beviljas om en person på grund av att den blivit fri från sitt missbruk eller medicinering ökat eller minskat i vikt och därmed är i behov av nya kläder.

Hälso- och sjukvård

Omfattar egenavgift för läkarföreskriven medicin som ingår i högkostnads-skyddet. Enligt Socialstyrelsen ska prövning av bistånd till läkemedelskostnader som inte ingår i högkostnadsskyddet prövas mycket restriktivt. Avseende värktabletter och liknande så innefattas detta i posten hälsa och hygien.

Vad gäller sjukvård utgår ekonomiskt bistånd till sådan vård som ingår i högkostnadsskyddet. Biståndet kan omfatta t.ex. besök hos distriktssköterska, sjukgymnast, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Kostnadens ska styrkas med kvitto. I Stockholms läns landsting finns elektroniskt högkostnads-kort. På kvittot framgår hur långt kvar det är till frikort. Kostnad för faktureringsavgift godkänns inte. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Försörjningsstöd vid vistelse på institution.

Kostnader för till exempel sjukgymnast eller naprapat kan beviljas, efter remiss av läkare om behovet inte kan tillgodoses genom någon behandling som omfattas av högkostnadsskyddet.

Fysisk aktivitet på recept (FAR) rekommenderas av Socialstyrelsen vid en mängd olika diagnoser. I många fall innebär detta ingen extra kostnad för patienten. I de fall den fysiska aktiviteten specificeras i receptet – exempelvis simning, stavgång eller ledarledd gruppträning – kan den innebära kostnader för avgifter eller utrustning. Dessa kostnader ingår för närvarande inte i högkostnadsskyddet. Bistånd kan beviljas till sådana kostnader efter individuell prövning av behovet.

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier, etc., om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller försäkringskassan.

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och rymms delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, beviljas i form av förhöjd norm.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hälso- och sjukvård om t.ex.

- Läkavård
- Medicin
- Hjälpmedel
- Psykoterapi

Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas om sökande inom överskådlig tid förväntas kunna få en ny bostad. Vad som avses med överskådlig tid måste bedömas individuellt. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är sökande som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Vid bedömningen ska följande beaktas:

- bohagets innehåll och skick
- kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning
- konsekvenser för sökande vid eventuell försäljning av bohaget

Resor

Rekreationsresor

Bistånd till rekreation beviljas om det finns särskilda skäl.

Vuxen ensamstående person

För ensamstående vuxen person kan bistånd beviljas till resa när det finns starka sociala skäl, som resa till anhörig eller liknande eller resa där syftet är medicinskt/rehabiliterande. I vissa fall finns möjlighet att få rehabiliteringsresor via Försäkringskassan.

Barnfamiljer

Bistånd kan beviljas till barnfamiljer som haft långvarigt behov av bistånd och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning av barnets behov av rehabiliteringsresa bör göras i samråd med utredningsenheten. Bistånd beviljas till skälig kostnad för resa till släkting inom Norden eller dylikt. Kostnaden ska vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till. Kostnader för aktiviteter i form av resor inom skolan ska skolan stå för.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföringen i övrigt, avsnitt Rekreation.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas till en skälig kostnad för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon mor-farföräldrar och barnbarn. Det gäller även vid begravning i utlandet. Utgångspunkten för hur länge en person kan vara frånvarande är vad en arbetstagare brukar få vara borta från arbete, vilket i normalfallet är maximalt tio arbetsdagar.

Återföreningsresor

Bistånd till resa för att återförenas med släkt beviljas om det finns synnerliga skäl. Det kan t.ex. vara vid återförening av förälder och minderårigt barn. När Röda Korset beviljat hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige. Vid sådan resa kan bistånd beviljas till egenavgiften.

Resor i samband med umgänge med barn

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi.

Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgänkesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en inkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta. En resa per månad bör vara huvudregel inom Norden. Bistånd till utlandsresor kan beviljas om det finns synnerliga skäl. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne.

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan

Bistånd kan i vissa fall även avse föräldrars resor till barn som är placerade i familjehem eller institution. Utredningsenheten kan i dessa fall bevilja reskostnader upp till ett år efter det att placeringen inletts om detta krävs för att umgänge ska komma till stånd. Därefter är det Enheten för ekonomiskt bistånd som ska bedöma rätten till bistånd.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföringen i övrigt, avsnitt Umgängesresor.

Sjukresor

I de fall sökande fått vård på sjukhus, vårdcentral eller motsvarande har personen rätt till ersättning för hela det belopp som resan kostat, från landstinget vilket handläggs av sjukhuset.

Renoverings-/underhållskostnad

Avser kostnader för renovering p.g.a. onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Bistånd kan beviljas om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning. Det ska finnas ekonomiska, medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

Skolkort – SL

Skolkort från SL för barn i grundskolan prövas och beviljas av skolan. Vid avslag från skolan och om det finns särskilda skäl kan bistånd beviljas, t.ex. övergångsvis vid en flytt innan barnet hunnit byta skola.

Bistånd till SL-kort för gymnasieungdomar ska inte beviljas eftersom gymnasieelever i ungdomsgymnasiet erbjuds SL-kort från skolan. Gymnasieungdomar i familjer med låga inkomster ska uppmanas att ansöka om extra tillägg till studiebidraget.

Bistånd till SL-tilläggskort kan beviljas för ungdomar som studerar på grundskolenivå och som deltar i aktiviteter långt från hemmet om aktiviteterna har betydelse för deras utveckling och särskilda behov.

Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortskulder, privata skulder, etc. samt böter och underhållstöd beviljas i normalfallet inte. Undantag kan göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och

där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd. Om sökanden p.g.a. skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska hen erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare. Socialtjänsten ska utreda orsaken till att en skuld uppstått innan beslut fattas.

Undantag kan t.ex. göras för *hyresskuld* i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl inte haft egna inkomster som räckt till hyra.
- Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade han eller hon haft rätt till bistånd.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om särskilda sociala och/eller medicinska skäl finns.

För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld vid behov följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld görs en uppföljning genom en serie samtal. Vid dessa samtal ges personen/hushållet ekonomisk rådgivning. I vissa fall finns det behov av insatser från andra enheter eller myndigheter t ex vård- och omsorgsförvaltningen eller överförmyndarnämnden.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för *hushållsel* i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

Skuld för *avgift för förskoleverksamhet* behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med barn- och ungdomsförvaltningen. Om barnet p.g.a. sociala skäl har behov av att delta i förskoleverksamhet får barnet enligt skollagen inte sägas upp.

Om utbetalning av beviljad ersättning från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten minskats på grund av att den ersättningsberättigade sedan tidigare har en skuld till dem, kan sökande meddela myndigheten att avdrag inte ska göras.⁴⁷ Hela ersättningen betalas då ut till den sökande. Om sökanden väljer att fortsätta betala av på skulden genom att inte ta ut hela ersättningen, beviljas inte bistånd till den del som sökanden valt att inte ta ut.

⁴⁷ 108 kap 22 § socialförsäkringsbalken (SFB) och Försäkringskassans vägledning 2005:2, version 10, s 38

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföringen i övrigt, avsnitt Skulder.

Spädbarnsutrustning

Den som har haft ekonomiskt bistånd en längre tid eller av andra skäl inte har haft möjlighet att planera för spädbarnsutrustning kan beviljas bistånd till detta. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet, exempelvis genom arv från större syskon eller lån av utrustning från anhöriga. Vägledning är upp till 11 % av prisbasbeloppet utifrån sökandes behov och faktiska kostnader. Biståndet beviljas i rimlig tid innan barnet föds.

Bistånd kan beviljas till exempelvis:

- Grunduppsättning kläder
- Säng med sängutrustning
- Barnvagn

Personer som har rätt att söka hemutrustningslån (personer som omfattas av flyktingmottagande eller etableringsförordningen) kan ansöka om tilläggs lån hos CSN. Det gäller om de får barn inom perioden, två år från och med kommunplaceringsdatumet på den första personen/personerna som anlänt.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Spädbarnsutrustning.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård men bör även beviljas till skäligen kostnader för nödvändig tandvård. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Tandvård.

Observera att ett beslut om bistånd till tandvård ofta sträcker sig över flera månader och ska därmed alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel, Försörjningsstöd, avsnitt Beslut som löper över flera månader.

Ansökan om tandvård ska handläggas inom rimlig tid. Om inte hela beloppet som ansökts om beviljas ska ett avslagsbeslut fattas. *Se vidare* i delegationsordningen.

Vid nybesök ges kortfattad information om tandvård. Viktigt att det framgår att beslut om tandvård föregås av att sökande lämnar in ett kostnadsförslag från tandläkaren och att socialtjänsten i vissa fall konsulterar förtroendetandläkare.

Dokumentet ”Informationsblad om tandvård” finns inlagt i Pro Capita och kan delas ut till personen vid behov.

I Procapita finns även beslutsmallar för beslut om tandvård och informationsblad till tandläkare.

Kostnadsförslag

Förutom vid akut tandvård ska bedömning av om bistånd kan beviljas till tandvård göras utifrån ett kostnadsförslag. För att tala med tandläkaren krävs ett samtycke från sökande.

- Hur länge har personen varit aktuell? Personen bör ha varit aktuell längre än 12 månader eller haft inkomster i nivå med normen för att kunna beviljas kostnad för tandvård som inte är av direkt akut karaktär.
- Har bistånd till tandvård beviljats tidigare?
- Bedöms personen bli självförsörjande inom sex månader? (t.ex. arbete/annan ersättning)

Dokumentationen av utredningen görs i en journalanteckning och utifrån detta görs en bedömning av om handläggningen ska utföras av socialassistent eller om det finns grund avslag.

Akut tandvård

Bistånd⁴⁸ till akut tandvård kan beviljas vid svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag (t.ex. tappad fyllning, fraktur på tand, värk, infektiösa tillstånd och traumaskador). Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas.

Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står ”akut besök” på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Nödvändig tandvård

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst ett år har haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster.

Med nödvändig tandvård menas åtgärder som enligt tandläkarens bedömning är nödvändig för att sökande ska:

- Uppnä godtagbar tuggförmåga
- Förhindra väsentligt försämrade tandstatus

⁴⁸ Bör inte överstiga 3000 kr.

Förutom rent medicinska aspekter bör socialtjänsten beakta de sociala konsekvenser som kan uppstå vid utebliven tandvård.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå ska i första hand hänvisas till avbetalning hos tandläkaren eller om möjlighet finns betala per ingrepp. Om kostnad och omfattning är skäligt kan dock bistånd beviljas till den del av kostnaden som överstiger vad sökanden själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader.

Vid ansökan om bistånd till nödvändig tandvård skall normalt ett specificerat kostnadsförslag föreligga innan behandlingen påbörjas. Förslaget bör innehålla:

- Planerad behandling: specificerat akut eller mer omfattande tandvård
- Tillstånd och åtgärds-koder enligt tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
- Kostnad: ingående högkostnadsbelopp och priser på tandvårdsåtgärder enligt tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
- Information om ersättningsperioden

Råder tveksamhet utifrån det skriftliga kostnadsförslaget bör kontakt tas med behandlande tandläkare för en eventuell konsekvensutredning av uppskjuten eller utebliven behandling och om andra alternativ finns.

Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök. Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets referenspriser ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska infordras och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av försäkringskassan.
- Oberoende tandläkare ska konsulteras vid ansökningar om dyrare eller mer omfattande tandvård. Om förvaltningen inte har avtal med egen konsulttandläkare kan den sökande t.ex. uppmanas att på förvaltningens bekostnad skaffa kostnadsförslag från Folktandvården för jämförelse.
- En individuell bedömning ska även göras av sökandes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt

med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig landstingets terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla inom ramen för den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högstkostnadsskydd.

Exempel på behandlingar som normalt ej är att betrakta som nödvändig tandvård:

- estetisk tandvård
- utbyte av fyllningar/kronor
- attachmentförankrade delproteser
- blekning av tänder
- implantatbehandling
- porslins- och guldinläggsterapi
- kron- och broterapi bakom hörntänder

Tandvård som utförts före ansökan betraktas som en skuld. *Se vidare* i avsnitt Skulder.

Yttrande till utskott

Beslut om tandvård som överskrider 10 000 kronor ska enligt nuvarande delegationsordning fattas av vuxenutskottet. Särskild mall⁴⁹ finns i Procapita. Sektionschef eller gruppleddare skriver under yttrande. Yttrande tillsammans med kopior av bilagorna skickas till utskottet. Originalhandlingar och skivor förvaras av socialassistent i avvaktan på beslut av utskottet. Journalför datum för när yttrandet skickades till utskottet. När beslutet kommer från utskottet registreras det av socialassistent i Procapita, utskottet är beslutsfattare. Kopia på utskottets skrivelse och beslutet skickas till sökande.

⁴⁹ Yttrande gällande tandvård till utskott

6. Bilaga - Lagstiftning

Lagstiftning	Svensk författningssamling
Begravningslag (BegrL)	SFS 1990:1144
Bidragsbrottslag	SFS 2007:612
Delgivningslag	SFS 2010:1932
Folkbokföringslag	SFS 1991:481
Förvaltningslag	SFS 1986:223
Föräldrabalk (FB)	SFS 1949:381
Föräldraledighetslag	SFS 1995:58
Hälsa- och sjukvårdslag (HSL)	SFS 1982:763
Kommunallag (KL)	SFS 1991:900
Lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	SFS 2010:197
Lag om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd	SFS 2013:407
Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)	SFS 1994:137
Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk	SFS 2009:724
Lag om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	SFS 1993:387
Lag om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster	SFS 1995:479
Offentlighets- och sekretesslag (OSL)	SFS 2009:400
Sambolag	SFS 2003:376
Skollag	SFS 2010:800
Socialförsäkringsbalk (SFB)	SFS 2010:110
Socialtjänstförordningen	SFS 2001:937
Socialtjänstlag (SoL)	SFS 2001:453
Utlänningslag	SFS 2005:716

4**Fördelning av posterna i riksnormen (SN 2016:197)****Beslut**

Socialnämnden beslutar om fördelning av procentsatser av utgiftsposterna enligt bilaga 1.

Socialnämnden uppdrar till chefen för enheten för ekonomiskt bistånd att med anledning av kommande ändringar i socialtjänstförordningen fördela utgiftsposterna enligt beslutad modell.

Ärendet

Regeringen beslutar varje år om ändring i socialtjänstförordningen (2001:937), kapitel 2, som innehåller bestämmelser om riksnormen för försörjningsstöd. Ändringarna baseras på prisbasbeloppet.

Fram till 2011 fördelade Socialstyrelsens underlagssummor per månad för de olika utgiftsposterna. Från 2012 bedömdes att Socialstyrelsen saknade lagstöd för den fördelningen och att det var upp till kommunerna att ta fram underlagssummor för de olika utgiftsposterna. Sedan dess har vissa kommuner valt att göra en uppdelning av utgiftsposterna. Botkyrka kommun har fram tills nu inte fördelat posterna.

Fördelningen av utgiftsposterna behövs när en person inte beviljas full riksnorm utan t.ex. bistånd till kläder eller fickpengar. För att underlätta dessa beräkningar framöver föreslår förvaltningen att Botkyrka kommun beslutar om en fördelning av utgiftsposterna enligt bilaga. Fördelningen är procentsatser baserad på Socialstyrelsens tidigare uträkningar och de förändringar som beslutats om riksnormen sedan 2011.

2016-10-12

Dnr SN/2016:197

Referens
Malin Eriksson

Mottagare
Socialnämnden

Fördelning av posterna i riksnormen

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar om fördelning av procentsatser av utgiftsposterna enligt bilaga 1.

Socialnämnden beslutar att för kommande ändringar i socialtjänstförordningen att verksamhetschefen för enheten för ekonomiskt bistånd ges i uppdrag att fördela utgiftsposterna enligt beslutad modell.

Ärendet

Regeringen beslutar varje år om ändring i socialtjänstförordningen (2001:937), kapitel 2, som innehåller bestämmelser om riksnormen för försörjningsstöd. Ändringarna baseras på prisbasbeloppet.

Fram till 2011 fördelade Socialstyrelsens underlagssummor per månad för de olika utgiftsposterna. Från 2012 bedömdes att Socialstyrelsen saknade lagstöd för den fördelningen och att det var upp till kommunerna att ta fram underlagssummor för de olika utgiftsposterna. Sedan dess har vissa kommuner valt att göra en uppdelning av utgiftsposterna. Botkyrka kommun har fram tills nu inte fördelat posterna.

Fördelningen av utgiftsposterna behövs när en person inte beviljas full riksnorm utan t.ex. bistånd till kläder eller fickpengar. För att underlätta dessa beräkningar framöver föreslår förvaltningen att Botkyrka kommun beslutar om en fördelning av utgiftsposterna enligt bilaga. Fördelningen är procentsatser baserad på Socialstyrelsens tidigare uträkningar och de förändringar som beslutats om riksnormen sedan 2011.

Marie Lundqvist
Förvaltningschef

Bilagor

1. Fördelning riksnormen – procentsatser
2. Norm 2017 med hjälptabeller

Fördelning av riksnormen, procentsatser

Personliga kostnader för vuxna

	Ensamstående	Makar/sammanboende
Livsmedel	58 %	52 %
Kläder och skor	19 %	21 %
Lek och fritid	14 %	16 %
Hälsa och hygien	9 %	11 %
Summa	100 %	100 %

Personliga kostnader för hemmavarande barn och skolungdomar

	0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år*	19-20 år*
Livsmedel	41 %	41 %	52 %	54 %	49 %	49 %	52 %	52 %
Kläder och skor	17 %	20 %	24 %	21 %	21 %	19 %	18 %	18 %
Lek och fritid	8 %	11 %	13 %	17 %	24 %	24 %	22 %	22 %
Hälsa och hygien	30 %	24 %	7 %	4 %	5 %	5 %	6 %	6 %
Barn/ungd.försäkr.	4 %	3 %	4 %	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

* För 18–20-åringar används ungdomsnormen endast för hemmavarande barn som omfattas av föräldrars försörjningsskyldighet.

Gemensamma hushållskostnader (antal personer i hushållet)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Förbrukningsvaror	12 %	13 %	18 %	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %
Tidning/tele/TV-avg.	88 %	87 %	82 %	81 %	81 %	81 %	81 %	81 %	81 %	81 %
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

För att beräkna kostnader för hushåll med fler än 10 personer lägger man till 170 kronor för varje ytterligare familjemedlem.

Norm för försörjningsstöd 2017 – Botkyrka kommun

Normen för ett hushåll är summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet adderat med de gemensamma hushållskostnaderna.

Personliga kostnader för vuxna

	Ensamstående	Makar/sammanboende
Livsmedel	1727	2800
Kläder och skor	558	1111
Lek och fritid	421	850
Hälsa och hygien	274	609
Summa	2980	5370

Personliga kostnader för hemmavarande barn och skolungdomar

	0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år*	19-20 år*
Livsmedel	766	868	963	1132	1310	1540	1825	1845
Kläder och skor	313	420	440	450	554	588	636	635
Lek och fritid	144	238	243	363	634	757	781	792
Hälsa och hygien	566	503	133	84	121	165	228	228
Barn/ungd.försäkr.	71	71	71	71	71	71	71	71
Summa	1860	2100	1850	2100	2690	3120	3540	3570

* För 18–20-åringar används ungdomsnormen endast för hemmavarande barn som omfattas av föräldrars försörjningsskyldighet.

Gemensamma hushållskostnader (antal personer i hushållet)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Förbrukningsvaror	114	136	242	292	332	378	412	446	480	514
Tidning/tele/TV-avg.	836	924	1088	1228	1408	1602	1738	1874	2010	2146
Summa	950	1060	1330	1520	1740	1980	2150	2320	2490	2660

** För att beräkna kostnader för hushåll med fler än 10 personer lägger man till 170 kronor för varje ytterligare familjemedlem.

Prisbasbeloppet 2017 = 44 800 kr

Hjälptabeller 2017

Norm	Hel månad	½ månad	1 vecka	1 dag
Ensamstående***	2980	1470	686	98
Makar/sammanboende***	5370	2648	1236	177
Barn 0 år***	1860	917	428	61
Barn 1-2 år***	2100	1036	483	69
Barn 3 år***	1850	912	426	61
Barn 4-6 år***	2100	1036	483	69
Barn 7-10 år***	2690	1327	619	88
Barn 11-14 år***	3120	1539	718	103
Barn/ungdom 15-18 år***	3550	1751	817	117
Barn/ungdom 19-20 år***	3570	1761	822	117
Matpengar	Hel månad	½ månad	1 vecka	1 dag
Ensamstående	1727	852	398	57
Makar/sammanboende	2800	1381	644	92
Barn 0 år	766	378	176	25
Barn 1-2 år	868	428	200	29
Barn 3 år	963	475	222	32
Barn 4-6 år	1132	558	260	37
Barn 7-10 år	1310	646	301	43
Barn 11-14 år	1540	759	354	51
Barn/ungdom 15-18 år	1825	900	420	60
Barn/ungdom 19-20 år	1845	910	425	61

*** Innehåller endast personliga kostnader. Hushållsgemensamma kostnader för hela hushållet läggs till utifrån antal personer som ingår i det aktuella hushållet, enligt tabell nedan.

Hushållsgemensamma kostnader										
Antal personer i hushållet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hel månad	950	1060	1330	1520	1740	1980	2150	2320	2490	2660
½ månad	468	523	656	750	858	976	1060	1144	1228	1312
1 vecka	219	244	306	350	400	456	495	534	573	612
1 dag	31	35	44	50	57	65	71	76	82	87

Umgängesbarn, kronor per dag ¹

0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år
61	69	61	69	88	103	117	117

¹ Innehåller personliga kostnader. För barn som bor halva tiden hos vardera föräldern läggs hushållsgemensamma kostnader för ½ månad till utifrån antal personer som ingår i det aktuella hushållet, enligt tabell ovan.

Fickpengar ²

Hel månad	½ månad	1 vecka	1 dag
2076	1024	478	68

² Innehåller kostnader för kläder och skor, lek och fritid, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift mm.

Alla dagsbelopp är framräknade genom att normen eller normposten multiplicerats med 12 och därefter dividerats med 365 enligt rekommendation av Socialstyrelsen. En vecka innebär 7 dagar och halv månad 15 dagar.

5

Tillsynsplan över serveringstillstånden i Botkyrka kommun (SN 2016:152)

Beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna föreslagna tillsynsplan. Tillsynsplanen gäller från och med 1 januari 2017 till och med 31 december 2018.

Sammanfattning

I alkohollagen (2010:1622) finns bestämmelser om att kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Nuvarande tillsynsplan beslutades av socialnämnden 2014-11-25 (diarie nr SN 2014:174) och gäller fram till 2016-12-31. Det primära syftet med en tillsynsplan är att den ska fungera som ett stöd för den direkta tillsynsverksamheten och därmed bidra till ökad kostnadseffektivitet. En tillsynsplan kan vara årlig eller flerårig men bör revideras vid behov.

I Botkyrka kommun finns för närvarande 48 stycken stadigvarande serveringstillstånd. Kommunens tillsyn är uppdelad i förebyggande, inre och yttre tillsyn. Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning. Inre tillsyn är av administrativ art och görs för att kontrollera att förutsättningarna för att få serveringstillstånd fortfarande är uppfyllda. Yttre tillsyn är den kontroll som sker vid besök på serveringsstället. Socialförvaltningens åtagande är att serveringsställen med serveringstillstånd till allmänheten där öppettiden normalt är till klockan 22.00. eller senare ska få tillsynsbesök en gång per år. Natklubbsverksamhet får tillsyn två gånger per år. Vid behov kan även andra serveringsställen få fler tillsynsbesök än en gång. Övriga serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd ska få tillsynsbesök en gång vartannat år.

Referens
Göran Öhman

Mottagare
Socialnämnden

Tillsynsplan över serveringstillstånden i Botkyrka kommun

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna föreslagna tillsynsplan. Tillsynsplanen gäller från och med 1 januari 2017 till och med 31 december 2018.

Sammanfattning

I alkohollagen (2010:1622) finns bestämmelser om att kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Nuvarande tillsynsplan beslutades av socialnämnden 2014-11-25 (diarie nr SN 2014:174) och gäller fram till 2016-12-31. Det primära syftet med en tillsynsplan är att den ska fungera som ett stöd för den direkta tillsynsverksamheten och därmed bidra till ökad kostnadseffektivitet. En tillsynsplan kan vara årlig eller flerårig men bör revideras vid behov.

I Botkyrka kommun finns för närvarande 48 stycken stadigvarande serveringstillstånd. Kommunens tillsyn är uppdelad i förebyggande, inre och yttre tillsyn. Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning. Inre tillsyn är av administrativ art och görs för att kontrollera att förutsättningarna för att få serveringstillstånd fortfarande är uppfyllda. Yttre tillsyn är den kontroll som sker vid besök på serveringsstället. Socialförvaltningens åtagande är att serveringsställen med serveringstillstånd till allmänheten där öppettiden normalt är till klockan 22.00. eller senare ska få tillsynsbesök en gång per år. Nattklubsverksamhet får tillsyn två gånger per år. Vid behov kan även andra serveringsställen få fler tillsynsbesök än en gång. Övriga serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd ska få tillsynsbesök en gång vartannat år.

Tillsynsplan över serveringstillstånden i Botkyrka kommun

Bakgrund

Kommunen har tillsammans med Polismyndigheten det primära tillsynsansvaret över att reglerna i alkohollagen följs av den som meddelats serveringstillstånd.

I alkohollagen (2010:1622) finns bestämmelser om att kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Nuvarande tillsynsplan beslutades av socialnämnden 2014-11-25 (diarie nr SN 2014:174) och gäller fram till 2016-12-31. Det primära syftet med tillsynsplanen är att den ska fungera som ett stöd för den direkta tillsynsverksamheten och därmed bidra till ökad kostnadseffektivitet. En tillsynsplan kan vara årlig eller flerårig men bör revideras vid behov.

Tillsyn av serveringstillstånd

Alkohollagen är en skyddslag med syfte att främja folkhälsan och minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. På serveringsställen ska servering av alkoholdrycker ske under ordnade förhållanden. Serveringen får inte leda till problem med ordning och nykterhet.

I Botkyrka kommun finns för närvarande 48 stycken stadigvarande serveringstillstånd. Kommunens tillsyn är uppdelad i förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn.

Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning. Utbildning i ansvarsfull alkoholservering erbjuds årligen.

Inre tillsyn

Inre tillsyn är av administrativ art och görs för att kontrollera att förutsättningarna för att få serveringstillstånd fortfarande är uppfyllda. Det innebär bland annat kontroll av att det inte skett någon ägarförändring i bolag som innehar serveringstillstånd eller att bolaget och dess företrädare inte är restförd för skulder hos kronofogden. Inre tillsyn görs också efter att anmälan har inkommit om ändrade ägarförhållanden i bolag som har serveringstillstånd. Då kontrolleras personlig och ekonomisk vandel och hur finansieringen av inköp i

eller köp av rörelsen har gått till. I den inre tillsynen ingår även granskning av restaurangrapporter.

Yttre tillsyn

Yttre tillsyn kallas den kontroll som sker vid besök på serveringsstället. Tillsynen kan ske av kommunen enskilt eller genom samordnad tillsyn.

Vid besöken kontrolleras i första hand:

- Ordning och nykterhet
- Att ingen minderårig servereras alkoholdrycker
- Att serveringsansvarig finns på plats
- Att marknadsföringen av alkoholdrycker är måttfull
- Att lagad eller på annat sätt tillredd mat tillhandahålls. Vid tillstånd för servering till allmänheten kontrolleras att det finns ett varierat utbud av maträtter
- Prissättning och tillgång till lättdrycker
- Att servering sker i enlighet med tillståndet
- Hur alkoholdrycker registreras i kassaregistret

Brister som upptäcks tas upp direkt med tillståndshavaren eller med serveringsansvarig om inte tillståndshavaren är på plats. Finns inte tillståndshavaren på plats skickas brev till tillståndshavaren. Vid allvarigare försummelse öppnas tillsynsutredning.

Socialförvaltningens åtagande och uppföljning kring tillsyn

Serveringsställen med serveringstillstånd till allmänheten där öppettiden normalt är till klockan 22.00. eller senare ska få tillsynsbesök en gång per år. Nattklubsverksamhet får tillsyn två gånger per år. Vid behov kan även andra serveringsställen få fler tillsynsbesök än en gång. Övriga serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd ska få tillsynsbesök en gång vartannat år.

Uppföljning av åtagandet sker i delårsuppföljningar och i bokslut. En allmänt hållen redovisning av tillsynen görs också varje år och lämnas skriftligt som anmälningsärende till socialnämnden.

Tillsynsplanens giltighet

Tillsynsplanen gäller från och med 1 januari 2017 till och med 31 december 2018.

Marie Lundqvist
Socialchef

6

**Ny delegationsordning för socialnämnden (SN 2016:105)
(SN/2016:105)**

Beslut

Socialnämnden godkänner förslaget om ny delegationsordning.

Sammanfattning

I ärendet föreslås en ny delegationsordning för socialnämnden. Förslaget syftar till att uppdatera, men framförallt förtydliga och åstadkomma en mer enhetlig och tydlig delegationsordning.

Ändringarna är främst redaktionella.

2016-11-01

Dnr SN/2016:105

Referens
Jennifer Gavin

Mottagare
Socialnämnden

Ny delegationsordning för socialnämnden

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förslaget om ny delegationsordning.

Sammanfattning

I ärendet föreslås en ny delegationsordning för socialnämnden. Förslaget syftar till att uppdatera, men framförallt förtydliga och åstadkomma en mer enhetlig och tydlig delegationsordning.

Ändringarna är främst redaktionella.

Bilaga:
Delegationsordning

Följande ändringar och tillägg har gjorts (markerade med röd färg och kursivering i dokumentet):

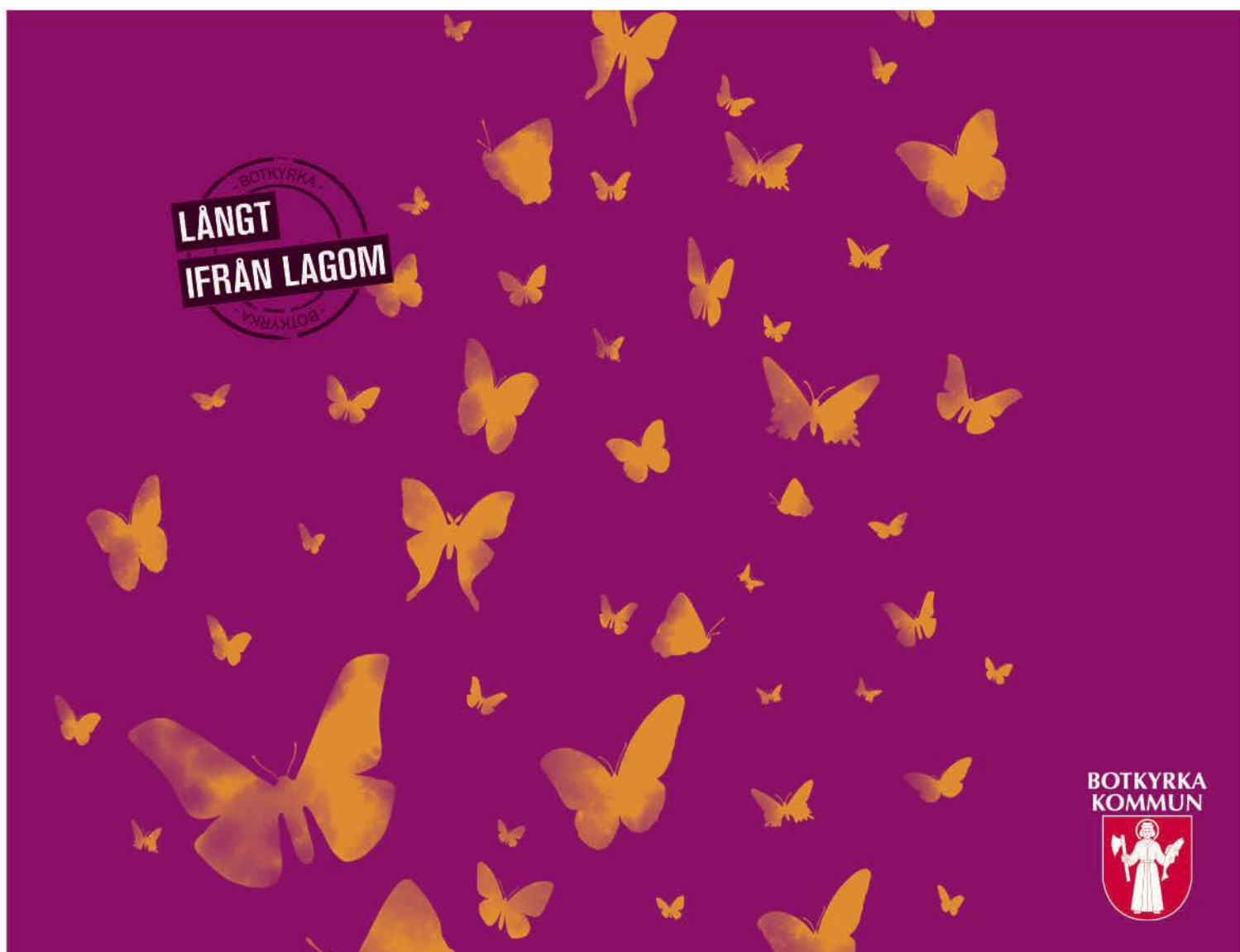
- A9 Ny.
- F10 Ny.
- F11 Ny.
- H17 Orden ”för vård av barn upp till 18 år” tillagda.
- H19 Beloppsbegränsning och delegation gruppleddare borttagen.
- H20 Ny.
- Gamla H21 Borttagen.
- H22 Kommentar tillagd.
- H23 Uppdelning i inom och utom ramavtal samt delegation till gruppleddare borttagen.
- H24 Beloppsgräns upp till 2.500 kr med delegation till gruppleddare tillagd.
- H25 Delegation till sektionschef ändrad till gruppleddare. Delegation till verksamhetschef ändrad till sektionschef.
- H28 Orden ”(inkl. YAP)” tillagda.
- H 30 Delegation till socialsekreterare ändrad till gruppleddare, kommentar tillagd.
- H31 Kommentar uppdaterad. Delegation till socialsekreterare ändrad till gruppleddare.
- H32 Kommentar uppdaterad. Delegation till socialsekreterare ändrad till gruppleddare.
- H34 Delegation till gruppleddare ändrad till socialsekreterare, delegation till sektionschef ändrad till gruppleddare, delegation till utskott ändrad till sektionschef. Sektionschef ändrat till gruppleddare i kommentaren.
- H35 Kommentar tillagd.
- H36 Delegation till gruppleddare ändrad till sektionschef.
- H 37 Delegation till socialsekreterare ändrad till administrativ sekreterare.
- H38 Delegation till socialsekreterare ändrad till administrativ sekreterare.
- H39 Delegation till socialsekreterare ändrad till administrativ sekreterare.
- H40 Ny. Borttagen från familjerätt se J 11.
- I23 Kommentar tillagd.
- J11 Borttagen, lagd som ny punkt under H40.
- J15 Borttagen
- K9 Hänvisning till lagrum tillagd.

K17	Ny.
K18	Ny. Flyttad från L27.
L7	Texten: "HVB eller" borttagen
L19	Hänvisning till lagrum ändrad.
L27	Borttagen

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Delegationsordning Socialnämnden

Förslag november 2016

Allmänt om delegation

Socialnämnden har enligt 6 kap 33 § kommunallagen rätt att uppdra åt anställd att besluta i ett visst ärende eller i en viss typ av ärenden. Vid delegation överförs beslutanderätten helt och hållet från nämnden till delegaten. Delegat fattar således beslut på nämndens vägnar och beslutet gäller som nämndens beslut. Delegation ges efter besked av närmsta chef.

Ett beslut fattat med stöd av delegation kan inte återtas eller omprövas nämnden. Däremot kan nämnden när som helst återta delegation. Den tjänsteman till vilken beslutanderätten är delegerad har rätt att överlämna ärende till socialnämnden/utskotten för avgörande.

Under rubriken ”delegat” i delegationsförteckningen anges alltid lägsta beslutsnivå. Detta betyder att överordnad chef upp till socialchef har motsvarande beslutanderätt.

Om ett ärende är av större vikt eller principiell betydelse ska delegaten överlåta beslutanderätten till socialnämnden/utskotten även om rätten att besluta delegerats till tjänsteman. Beslutanderätten avser såväl bifall som helt/delvis avslag såvida inget annat anges.

Samtliga beslut som fattas på delegation ska anmälas till nästa nämnd. Beslut i enskilda ärenden fattade av utskotten anmäls till socialnämnden via protokoll från utskottens sammanträden varje månad. Om beslut är fattade i verksamhetssystemet Procapita anmäls det till utskotten genom en datalista.

Ansvarig för ändringar i delegationsordningen är förvaltningens jurist.

Beslut i enskilda ärenden som inte kan delegeras

Enligt 10 kap 5 § socialtjänstlagen råder delegationsförbud för vissa typer av enskilda ärenden, dvs beslut måste fattas av nämnden i sin helhet. Dessa ärenden är:

2 kap. 3 § FB	Överflyttning/mottagande av faderskapsutredning
2 kap. 7 och 9 §§ FB	Beslut om nedläggning av faderskapsutredning
2 kap. 9 § FB	Beslut att inte påbörja faderskapsutredning
4 kap. 10 § FB	Yttrande till domstol i adoptionsärenden
6 kap. FB	Anmälan/ansökan till domstol ifråga om vårdnad och förmyndarskap,
7 kap. 7 § FB	Godkännande av avtal om att underhållsbidrag skall betalas för längre perioder än tre månader.
5 kap 2 § SoL	Förbud att utan socialnämndens medgivande ta emot andras underåriga barn för vistelse som inte är tillfällig.
16 kap. 18 § SFB	Framställan om ändring av betalningsmottagare (barnbidrag)
18 kap. 19 § SFB	Framställan om ändring av betalningsmottagare (underhållstöd)

Delegation till utskott

I vissa typer av enskilda ärenden kan beslutanderätten, enligt 10 kap 4 § socialtjänstlagen, endast delegeras till särskilt utskott som består av ledamöter eller ersättare i nämnden. Beslut i dessa typer av ärenden kan således inte delegeras till tjänsteman, utan till nämndens utskott.

Kompletterande beslutanderätt

I vissa ärenden enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om

vård av missbrukare i vissa fall (LVM) finns en i lagen direkt angiven rätt för nämndens ordförande eller av nämnden förordnad ledamot att fatta beslut. I dessa fall föreligger s.k. kompletterande beslutanderätt:

6 § 2 st LVU	Beslut om omedelbart omhändertagande.
9 § LVU	Beslut om omhändertagande enligt 6 § LVU ska upphöra
11 § 3 st LVU	Beslut jml 11 § 1 st LVU om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas
11 § 3 st LVU	Beslut jml 11 § 2 st LVU om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden
27 § LVU	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud
43 § 1 st 1 p. LVU	Begäran om biträde av polis för att genomföra läkarundersökning
13 § 2 st LVM	Beslut om omedelbart omhändertagande

I följande fall har någon ledamot eller *tjänsteman* som nämnden förordnat tillagts kompletterande beslutanderätt:

43 § 1 st 2 p LVU	Begäran om biträde av polis för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU
-------------------	--

Delegater inom organisationen

Socialchefen är den högsta delegaten. Därefter kommer verksamhetschefer, sektionschefer, grupp- ledare, socialsekreterare och socialassistent. Utöver detta så finns ytterligare delegater såsom registrator, kommunarkivarie, alkoholhandläggare och medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS),

Förkortningar

AlkL Alkohollagen (2010:1622)
BrB Brottsbalken (1962:700)
Bidragsbrottslagen (2007:612)
Förordning om offentligt biträde (1997:405)
FB Föräldrabalken (1949:381)
FL Förvaltningslagen (1986:223)
HemvärnsF Hemvärnsförordningen (1997:146)
KL Kommunallagen (1991:900)
Körkortsförordningen (1998:980)
LUL Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964:167)
LVU Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52)
Lag om anordnande av visst automatspel (1982:636)
Lag om bostadsanpassningsbidrag (1992:1574)
Lag om färdtjänst (1997:736)
LMA Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137)
Lag om offentligt biträde (1996:1620)
LOU Lag om offentlig upphandling (2007:1091)
LSS Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
LVM Lag om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870)
Lotterilagen (1994:1000)
OSL Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)
Patientsäkerhetslagen (2010:659)
SFB Socialförsäkringsbalken (2010:110)
SoF Socialtjänstförordningen (2001:937)
SoL Socialtjänstlagen (2001:453)
TF Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
ÄB Ärvdabalken (1958:637)
ÄktB Äktenskapsbalken (1987:230)

BoE Boenheten
EEB Enheten för ekonomiskt bistånd
RE Resursenheten
SPE Socialpsykiatriska enheten
UE Utredningsenheten
VE Vuxenenheten

Grupp	Ärende	Lagrum	Delegat	Kommentar
A	ALLMÄNT			
A 1	Beslut å nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens eller utskottens beslut inte kan avvaktas	6 kap 36 § KL	Ordf. eller, vid förhinder, nämndens 1:e eller 2:e vice ordf. samt ordf. eller vid förhinder 1:e vice eller 2:e vice ordf. i nämndens utskott	Anmäls fortlöpande till nämnd eller till utskott om ursprungsdelegationen ligger på utskott
A 2	Å nämndens vägnar underteckna avtal och kontrakt -inom nämndens förvaltningsområde -kopplat till budgettram inom eget verksamhetsområde		Socialchef Verksamhetschef	Anmäls till nämnd
A 3	Föra kommunens talan eller befullmäktiga ombud att föra kommunens talan -i administrativa mål och allmänna ärenden samt i mål vid allmän domstol och förvaltningsdomstol inom nämndens verksamhetsområde -i mål vid allmän domstol eller förvaltningsdomstol kopplat till eget verksamhetsområde	10 kap 2 § SoL	Socialchef Verksamhetschef	Anmäls till nämnd
A 4	Yttrande md anledning av remisser, dock inte sådana som infordras av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen eller sådana där annan hantering föreskrivs i särskild ordning		Socialchef	Anmäls till nämnd

A 5	Avge yttrande med anledning av klagan över delegats beslut (laglighetsprövning)	10 kap. 1 § KL	Socialchef	Anmäls till nämnd
A 6	Yttrande i ärende om antagning till hemvärdet	5 § hemvärnsF (1997:146)	Socialchef	Anmäls till nämnd
A 7	Besluta om behörighet i verksamhetssystemet till övriga förvaltningar vid behov		Socialchef	Anmäls till nämnd
A 8	Beslut om utdelning av sociala samfonden		Registrator 29:1002	Redovisning till nämnden årligen
A 9	Beslut om behörighet i ekonomisystem		Ekonomichef	Anmäls till nämnd
B	ALLMÄNNA HANDLINGAR MM			
B 1	Fullgöra arkivredogörarskapet för socialnämndens arkivbildning	Arkivlag SFS 1990:782	Registrator 29:1002	Sammanställning en gång per år
B 2	Beslut om rutinmässiga ändringar i nämndens dokumenthanteringsplan	Arkivlag SFS 1990:782	Kommunarkivarie	Anmäls till nämnd
B 3	Beslut om avslag på begäran om utlämnande av allmän handling samt uppställande av förbehåll i samband med utlämnande till enskild	2 kap. 14 § TF, 6 kap 1-5 §§, 6 kap. 6 § 2 st, 10 kap. 4 § och 13-14 §§ OSL	Socialchef samt verksamhetschef inom respektive verksamhetsområde där begäran inkommer	Anmäls till nämnd
B 4	Beslut att lämna ut uppgifter för forskningsändamål och i utbildningssyfte	12 kap. 6 § SoL till myndighet och 10 kap 14 § OSL till enskild	Socialchef	Anmäls till nämnd
C	EKONOMI OCH UPPHANDLING			

C 1	Utse budgetansvariga och beslutsattestanter	Kommunens reglemente för budgetansvar och internkontroll	Socialchef	Anmäls till nämnden årligen i samband med bokslut
C 2	Utse delegat att öppna anbud	1 kap. 20 § LOU kommunens upphandlingspolicy	Socialchef	Minst två särskilt utsedda personer ska utses inom förvaltningen. Anmäls till nämnd.
C 3	Avskrivning av fordringar upp till 10.000 kr per gäldenär		Socialchef	Anmäls till nämnd
C 4	Beslut om ersättning för eller återanskaffning av stulen eller skadad personlig egendom		Närmsta chef	Anmäls till nämnd
D	PERSONAL			
D 1	Beslut om anställning av medarbetare inom det egna ansvarsområdet		Närmsta chef	Detta gäller alla anställningsformer. Kontrollera att det inte råder övertalighet eller att det finns behov av omplaceringar
D 2	Beslut om fortsatt anställning efter uppnådd pensionsålder		Närmsta chef	Efter 67 års ålder – I samråd med HR
D 3	Beslut om lön vid nyanställning och i samband med löneöversyn		Närmsta chef	I samråd med HR
D 4	Beslut om lön -kvarköp		Socialchef	I samråd med HR
D 5	Beslut om en anställnings upphörande på egen begäran		Närmsta chef	
D 6	Beslut om avstängning av medarbetare	10 § AB	Socialchef	I samråd med HR
D 7	Beslut om disciplinpåföljd i form av skriftlig varning för medarbetare	11 § AB	Socialchef	I samråd med HR
D 8	Uppsägning från arbetsgivarens sida	33 § HÖK	Socialchef	I samråd med HR
D 9	Beslut om avsked av	18 § LAS	Socialchef	I samråd med HR

	medarbetare			
D 10	Beslut om omställningsbidrag, avgångsvederlag samt avtalspension (upp till 12 månadslöner)		Socialchef	I samråd med HR, riktlinjer KLK 061214 (omställningsstrategin)
D 11	Beslut om särskild avtalspension		Socialchef	I samråd med HR, riktlinjer KLK 061214 (omställningsstrategin)
D 12	Beslut om ledighet för medarbetare		Närmsta chef	
D 13	Beslut om inrättande, indragning och omreglering av befattning		Verksamhetschef	I samråd med socialchef och HR
D 14	Beslut rörande arbetsmiljöfrågor och arbetsmiljöorganisation		Socialchef	Anmäls till nämnd
D 15	Beslut att utse brandskydds- och säkerhetsansvarig inom varje verksamhet/enhet		Socialchef	Anmäls till nämnd
D 16	Beslut om att godkänna/förbjuda bisyssla	8 § AB	Närmsta chef	I samråd med HR - se regler för bisysslor.
D 17	Samverkan/förhandlingar i Socsam samt då fler enheter berörs	11-14 samt 38 § MBL	Socialchef	Lokalt samverkansavtal
D 18	Samverkan/förhandlingar i enhetens samverkansgrupp samt då fler sektioner berörs	11-14 samt 38 § MBL	Verksamhetschef	Lokalt samverkansavtal
D 19	Samverkan/förhandlingar inom det egna ansvarsområdet	11-14 samt 38 § MBL	Närmsta chef	Lokalt samverkansavtal
D 20	Beslut om tjänsteresor - inom Sverige - utom Sverige		Närmsta chef Socialchef	Anmäls till nämnd
E	SERVERINGS- TILLSTÅND MM			
E 1	Beslut i ärenden rörande serveringstillstånd	8 kap. 2 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd

E 2	Beslut om utvidgning av serveringstillstånd till att gälla även uteservering	8 kap. 14 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 3	Beslut om utvidgning av serveringstillstånd, dock inte uteservering	8 kap. 2 §, 14 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 4	Beslut om ändring av serveringstid - inom normtid - utom normtid	8 kap. 19 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 5	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten	8 kap. 2 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
E 6	Beslut om tillfälligt utökad serveringstid till allmänheten	8 kap 19 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 7	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till slutna sällskap	8 kap. 2 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 8	Beslut med anledning av ansökan från konkursbo om att få fortsätta rörelsen	9 kap. 12 § alkL	Alkoholhandläggare	Ansökan ska behandlas med förtur Anmäls till nämnd
E 9	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd	9 kap. 18 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 10	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd när ägarbyte skett och det gamla bolaget inte längre har tillträde till lokalerna eller när restaurangen upphör med sin verksamhet eller när bolaget själv begär återkallelse	9 kap. 18 § p 1 alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 11	Beslut om att meddela tillståndshavare varning	9 kap. 17 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 12	Beslut om förbud eller inskränkning av försäljning av alkoholdrycker för visst tillfälle	3 kap. 10 § 2 st alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd

E 13	Begära biträde av polismyndighet vid tillsyn	9 kap. 9 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 14	Beslut om att meddela tillståndshavare en erinran	9 kap. 17 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 15	Beslut om stadigvarande tillstånd att bedriva cateringverksamhet för slutna sällskap	8 kap. 4 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 16	Beslut om att godkänna lokal där servering äger rum vid cateringverksamhet	8 kap. 4 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 17	Beslut om tillstånd för anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten	8 kap. 2 och 6 §§ alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
E 18	Beslut om särskilt tillstånd för provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker	8 kap. 2 och 7 §§ alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 19	Beslut om särskilt tillstånd för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme	8 kap. 14 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 19	Registrering och tillståndsprövning av lotterier	lotterL (SFS 1994:1000)	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 20	Yttrande angående värdeautomatspel	44 § lotteriL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 21	Yttrande angående restaurangcasinospel	43 § lotteriL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 22	Yttrande angående anordnade av visst automatspel (förströelsespel)	Lag om anordnande av visst automatspel (SFS 1982:636)	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 23	Yttrande till domstol i ett överklagningsärende	10 kap. 1 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Vid brådska då ett presidiebeslut inte kan avvaktas Anmäls till nämnd

E 24	Prövning av ett överklagande inkommit i rätt tid och avvisning av ett överklagande som kommit in försent.	24 § FvL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 25	Överklaga/begära inhibition till kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen	10 kap. 1 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
F	HANDLÄGGNING AV ENSKILDA ÄRENDEN			
F 2	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
F 3	Beslut att utredning inte ska inledas eller läggas ned (vuxna)	11 kap. 1 § SoL	Sektionschef	
F 4	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav	9 kap. 3 § SoL	Utskott	
F 5	Beslut om framställan om överflyttning av ärende till annan kommun, samt <i>beslut</i> i fråga om mottagande av ärende från annan kommun, ansökan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) då mottagande kommun ej samtycker till överflyttning samt yttrande till IVO i dessa ärenden	2 a kap. 10 och 11 §§ SoL	Sektionschef	Anmäls till nämnd
F 6	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare samt om detta inte längre föreligger	5 kap. 3 § 1 p SoF	Sektionschef	
F 7	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet	9 kap. § 1 st SoL	Utskott	Gäller t ex bedrägerier och återkrav enligt 4 kap. 2 § SoL
F 8	Beslut om avskrivning av fordran - upp till 10.000 kr inom eget verksamhetsområde	redovisningsL	Verksamhetschef	Anmäls till nämnd

	- övrigt		Utskott	
F 9	Yttrande i körkortsärende	3 kap. 2 § körkortsL	Socialsekreterare	
<i>F 10</i>	<i>Ta emot, besluta om och utreda missförhållande/risk om missförhållande enligt lex Sarah samt anmäla till Inspektionen för vård och omsorg</i>	<i>14 kap. 3-7 §§ SoL, 24 a-g §§ LSS</i>	<i>Chef stöd- och utvecklingsenheten</i>	<i>Anmäls till nämnd</i>
<i>F 11</i>	<i>Beslut om anmälan till IVO av händelser som medfört eller har kunnat medföra allvarlig vårdskada (lex Maria)</i>	<i>3 kap 5 § patientsäkerhetslagen</i>	<i>MAS</i>	<i>Anmäls till nämnd</i>
G	ÖVERKLAGANDEN MM			
G 1	Anmälan om behov av offentligt biträde	3 § lagen om offentligt biträde	Socialsekreterare	
G 2	Yttrande över ansökan om rättshjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsräkning	3 § lagen om offentligt biträde samt 7 § förordningen om offentligt biträde	Sektionschef	
G 3	Avvisande av ombud	9 § FvL	Verksamhetschef	
G 4	Avvisning av ett överklagande som kommit in för sent	24 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	Gäller ej ärenden enligt alkL
G 5	Omprövning av beslut	27 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
G 6	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut och detta ursprungligen fattats av delegaten samt yttrande i SoL, LVU- och LVM-ärenden där ursprungsbeslutet fattas av delegat	10 kap 1 och 2 §§ SoL, 3 kap. 10 §, 6 kap 33 och 34 p 3 §§ KL	Delegaten i ursprungsbeslutet	Ärenden av principiell betydelse ska dock beslutas av nämnd
G 7	Överklagande och yrkande om inhibition samt yttrande i SoL, LVU- och LVM-	10 kap 1 och 2 §§ SoL, 6 kap 36 § KL	Utskott	

	ärenden där ursprungsbeslutet fattas av utskott			
G 8	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut som ursprungligen fattats av delegaten samt avgivande av yttrande i LSS-ärenden	27 § LSS, 6 kap. 33 och 34 §§ p 3 KL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
G 9	Yttranden i ärenden om förordnade om god man eller förvaltare för någon som har fyllt 16 år	11 kap. 16 § FB	Sektionschef	
H	BARN OCH UNGA			
H 1	Beslut om att utredning inte ska inledas eller att inledd utredning ska läggas ned	11 kap. 1 § SoL	Gruppledare	
H 2	Beslut om att utredning inte ska föranleda åtgärd	11 kap. 1 § SoL	Gruppledare	
H 3	Förlängning av utredningstiden	11 kap 2 § SoL	Sektionschef	
H 4	Beslut att polisanmäla/ej polisanmäla brott mot underårig samt vissa grövre brott	12 kap 10 § SoL, 10 kap. 21-23 §§ OSL	Gruppledare	Beslut att inte polisanmäla anmäls till nästa utskott
H 5	Beslut om att anmäla till överförmyndaren om förhållanden beträffande förvaltningen av underårigs egendom	5 kap. 3 § 3 p SoF	Sektionschef	Avser all slags egendom inkl ATP
H 6	Framställan till domstol om behov av målsägandebiträde för underårig	5 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	
H 7	Yttrande till allmän domstol i brottmål		Sektionschef	Text unga lagöverträdare eller ang barns behov av umgänge i samband med prövning av ev utvisning av vårdnadshavare

H 8	Yttrande till åklagar- myndigheten	11 § 1 st LuL	Gruppledare	
H 9	Yttrande till åklagar- myndigheten med anledning av ev utredning beträffande misstänkt under 15 år	31 § LuL	Sektionschef	
H 10	Begäran hos åklagren om förande av bevistalan	31 § LuL	Sektionschef	
H 11	Yttrande till passmyndigheten vid utfärdande av pass utan vårdnadshavares samtycke	3 § 2 st passF	Sektionschef	
H 12	Yttrande i samband med omedelbar äktenskapsskillnad	5 kap. 5 § ÄktB	Sektionschef	
H 13	Beslut om bistånd i form av öppna insatser för barn som har fyllt 15 år utan vårdnadshavarens samtycke	3 kap. 6 a SoL	Utskott	
H 14	Beslut om uppföljning efter att utredning avslutas utan insats	11 kap. 4 a § SoL	Sektionschef	
H 15	Beslut om uppföljning efter placering i familjehem eller HVB upphör	11 kap. 4 b § SoL	Sektionschef	
H 16	Beslut om placering i familjehem	4 kap. 1 § SoL	Utskott	I beslutet innefattas medgivande enligt 6 kap 6 § SoL
H 17	Övervägande om vård <i>för barn upp till 18 år</i> i annat hem än det egna behövs	6 kap. 8 § SoL	Utskott	Övervägande ska ske 6 mån efter att placering har inletts. Gäller både SoL-placeringar och s k privata placeringar
H 18	Medgivande att ta emot ett barn för stadigvarande vård i ett enskilt hem	6 kap 6 § SoL	Utskott	Avser medgivande till s k privatplacering. Notera att ett beslut om vård i familjehem (se ovan) är att betrakta som ett medgivande
H 19	Beslut om placering i jourhem eller annat tillfälligt boende	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef	Placering ska pågå max 2 månader efter avslutad placering om det inte finns

				särskilda skäl. Utskottet ska överväga vården inom 6 mån
H 20	Beslut om placering i stödboende	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef	
H 21	Beslut om medgivande att barn får tas emot i jourhem	6 kap 6 § 3 st SoL	Utskott	Detta är inte ett beslut i det enskilda ärendet, utan ett generellt beslut att ett jourhem är lämpligt
H 22	Beslut om bistånd i form av träningslägenhet	4 kap 1 § SoL	Sektionschef	<i>Föregås av remiss till prioritetsgruppen</i>
H 23	Beslut om bistånd åt barn och unga i form av vård i HVB <ul style="list-style-type: none"> - upp till 4.000 kr/dygn - övrigt 	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	Avtalssekreterare ansvarar för tecknande av kontrakt
H 24	Beslut om ekonomiskt bistånd i samband med utredning, placering och utslussning <ul style="list-style-type: none"> - upp till 2.500 kr - upp till 4.000 kr - upp till 6.000 kr - övrigt 	4 kap 1 § soL	Gruppledare Sektionschef Verksamhetschef Utskott	Gäller endast akut bistånd som inte kan avvakta beslut från EEB Enligt kommunens riktlinjer för ekonomiskt bistånd så kan undantag göras för umgängesresor för föräldrar upp till ett år efter att placeringen har inletts
H 25	Beslut om ersättning till familjehem (arvode, omkostnadsersättning samt ersättning för förlorad arbetsinkomst) <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer samt socialnämndens beslut om familjehems-arvode för pers-oner över 18 år - övrigt 		Gruppledare Sektionschef	Gäller även ersättning till särskild förordnad vårdnadshavare/tidigare familjehem. Beslut om förlorad arbetsinkomst avser max 6 månader
H 26	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som ej varit		Sektionschef	För ersättningsnivå – se socialnämndens beslut 120924.

	familjehemsförälder			Omkostnadsersättning kan beviljas vid behov.
H 27	Beslut om upphörande av bistånd i form av HVB eller i familjehem	4 kap 1 § SoL	Gruppledare	
H 28	Beslut om bistånd i form av kontaktperson/kontaktfamilj eller särskilt kvalificerad kontaktperson (<i>inkl. YAP</i>)	4 kap. 1 § SoL	Gruppledare	Gäller även förordnande och entledigande
H 29	Beslut att utse en viss person att medverka vid umgänge (umgängesstöd)	6 kap. 15 c § 3 st FB	Socialsekreterare	Gäller även entledigande
H 30	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktfamilj <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer om grundkostnad och grundarvode - enligt SKLs rekommendationer om grundkostnad och grundarvode plus tilläggs-kostnad och förhöjt arvode - övrigt upp till ett totalt belopp på 10.000 kr/månad - övrigt 		Gruppledare Gruppledare Sektionschef Utskott	Grundkostnad och grundarvode avser en helg per månad <i>Gäller även grundutrustning</i>
H 31	Beslut om arvode till kontaktperson och till person i samband med umgänge (umgängesstöd) <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer - övrigt upp till ett totalt belopp på 4.000 kr/månad - övrigt upp till ett totalt belopp på 7.000 kr/månad - övrigt 		Gruppledare Gruppledare Sektionschef Utskott	<i>Enligt SKLs rekommendationer för år 2015 så ligger spannet mellan 371 kr -2040 kr/månad</i>
H 32	Beslut om omkostnads-			<i>Enligt SKLs</i>

	ersättning till kontaktperson och till person i samband med umgänge (umgängesstöd)			<i>rekommendationer för år 2015 så ligger spannet mellan 371 kr -1483 kr/månad</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer - övrigt upp till ett totalt belopp på 2.500 kr/månad - övrigt upp till ett totalt belopp på 4.000 kr/månad - övrigt 		<p>Gruppledare</p> <p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	
H 33	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till särskilt kvalificerad eller organiserad kontaktperson			
	<ul style="list-style-type: none"> - upp till ett totalt belopp på 5.000 kr/månad - upp till ett totalt belopp på 10.000 kr/månad - övrigt 		<p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	
H 34	Beslut om bistånd i form av personligt stöd/öppenvård	4 kap. 1 § SoL		Vårdplan ska vara godkänd av <i>gruppledare</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - internt - externt inom ramavtal - extern utom ramavtal 		<p><i>Socialsekreterare</i></p> <p><i>Gruppledare</i></p> <p><i>Sektionschef</i></p>	
H 35	Beslut om bistånd i form av strukturerad öppenvård			Avtalssekreterare svarar för tecknande av kontrakt
	<ul style="list-style-type: none"> - internt - inom ramavtal - utom ramavtal 		<p>Socialsekreterare</p> <p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p>	<i>Med strukturerad öppenvård avses ett program där man är inskriven under en period. Exempelvis behandlade skola, hemmabaserad vård och liknande</i>
H 36	Beslut om ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i annat hem än det egna	8 kap. 1 § 2 st SoL och 6 kap. 2-3 §§ SoF		
			<i>Sektionschef</i>	
H 37	Beslut om framställan till	106 kap 6-7 §§SFB	<i>Administrativ</i>	Anmälan till

	försäkringskassa om ändring av betalningsmottagare för barnbidrag		<i>sekreterare</i>	försäkringskassa ska göras omgående vid placeringar, omplaceringar samt vid återflytt till föräldrar
H 38	Underrättelse till försäkringskassa om att barn med underhållsstöd placerats i familjehem eller HVB	2 § förordning om underhållsstöd, 11 § lag om underhållsstöd	<i>Administrativ sekreterare</i>	Underrättelse ska ske omgående när barnet placeras i familjehem (även jourhem) eller HVB samt då placering upphör
H 39	Beslut om framställan till CSN om ändring av betalningsmottagare för studiehjälp	2 kap. 33 § studiestödsförordningen	<i>Administrativ sekreterare</i>	
H 40	<i>Beslut om medgivande till en viss åtgärd mot den ena vårdnadshavarens samtycke</i>	<i>6 kap. 13 a § FB</i>	<i>Utskott</i>	<i>Det gäller barnpsykiatrisk och psykologisk utredning och behandling (HSL), behandling i öppna former samt utseende av en kontaktperson eller familj enligt SoL. Vården ska krävas för barnets bästa.</i>
I	LVU			
I 1	Beslut om ansökan om vård enligt LVU	4 § LVU	Utskott	
I 2	Övervägande om vård med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs	13 § 1 och 2 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte månad
I 3	Prövning av om vård med stöd av 3 § LVU ska upphöra	13 § 1 och 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte månad
I 4	Övervägande om beslut om umgänge eller hemlighållande av vistelseort fortfarande behövs	14 § 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var tredje månad
I 5	Beslut om att vård enligt LVU ska upphöra	21 § 1 st LVU	Utskott	
I 6	Beslut om regelbunden kontakt med särskilt utsedd kontaktperson eller behandling i öppna former	22 § 1 st LVU	Utskott	
I 7	Prövning av om beslut om	22 § 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte

	förebyggande insats ska upphöra att gälla			månad
I 8	Ansökan hos förvaltningsrätt om flyttningsförbud	24 § LVU	Utskott	
I 9	Övervägande om flyttningsförbud fortfarande behövs	26 § 1 st LVU	Utskott	
I 10	Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra	26 § 2 st LVU	Utskott	
I 11	Beslut om omedelbart omhändertagande av ungdom under 20 år	6 § LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde.
I 12	Beslut att begära förlängd tid hos förvaltningsrätten för ansökan om vård enligt LVU	8 § LVU	Gruppledare	
I 13	Beslut om upphörande av omedelbart omhändertagande	9 § 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 14	Beslut om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas under vårdtiden	11 § 1 och 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 15	Beslut om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden	11 § 2 och 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 16	Beslut rörande den unges personliga förhållanden i den mån beslutet inte är att hänföra till 11 § 1 och 2 st LVU	11 § 4 st LVU	Gruppledare	Text kortare vistelse utanför familjehem eller HVB
I 17	Beslut om hur rätt till	14 § 2 st 1 p LVU		Anmäls till utskott

	umgänge med den unge ska utövas när överenskommelse inte kan nås med förälder eller vårdnadshavare - I avvaktan på utskottets beslut		Utskott Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	
I 18	Beslut om att den unges vistelseort inte ska röjas för förälder eller vårdnadshavare - I avvaktan på utskottets beslut	14 § 2 st 2 p LVU	Utskott Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	Anmäls nästa utskott
I 19	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud	27 § LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 20	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU ska upphöra	30 § 2 st LVU	Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	Anmäls nästa utskott
I 21	Beslut om den unges umgänge med förälder eller vårdnadshavare efter beslut om flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud när överenskommelse ej kan nås (umgängesbegränsning)	31 § LVU	utskott	
I 22	Beslut om läkarundersökning, att utse läkare samt plats för läkarundersökning	32 § 1 st LVU	Gruppledare	Anmäls nästa utskott
I 23	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra läkarundersökning	43 § 1 p LVU	Utskott	<i>Om utskottets beslut inte kan avvaktas finns möjlighet till kompletterande beslutarrätt dock endast för ordförande. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde</i>
I 24	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra beslut om vård	43 § 2 p LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i

	eller omhändertagande med stöd av LVU			utskotten eller tjänsteman som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
J	FAMILJERÄTT			
J 1	Medgivande att ta emot ett barn för adoption	6 kap 6 och 12 §§ SoL	Utskott	
J 2	Återkallelse av medgivande att ta emot ett adoptivbarn	6 kap. 13 § SoL	Utskott	
J 3	Vägran att samtycka att adoptionsförfarande får fortsätta	6 kap. 14 § SoL	Utskott	
J 4	Samtycke till fortsatta adoptionsförfarande	6 kap. 14 § SoL	Socialsekreterare	
J 5	Godkännande av faderskapsbekräftelse	1 kap. 4 § FB	Socialsekreterare	
J 6	Inleda faderskapsutredning och sörja för att faderskapet fastställs - i de fall föräldrarna sammanbor	2 kap. 1 och 9 §§ FB	Socialassistent Socialsekreterare	
J 7	Beslut om att återuppta nedlagd faderskaps-utredning	2 kap 1 § FB	Sektionschef	
J 8	Beslut att inleda utredning om fastställande av faderskap när dom eller bekräftelse finns och faderskapet kan ifrågasättas	2 kap. 1 § FB	Sektionschef	
J 9	Beslut att väcka och föra barnets talan i mål om faderskap	3 kap. 5-6 §§ FB	Socialsekreterare	
J 10	Godkänna föräldrars avtal om vårdnad, boende och umgänge	6 kap. 6 § FB, 14 a § sat 15 a § FB	Socialsekreterare	Beslut att ej godkänna avtal ligger på utskott
J 11	Lämna snabbupplysningar till tingsrätt beträffande vårdnad, boende eller umgänge	6 kap. 19 § 2 st FB	Socialsekreterare	

J 12	Beslut att utse utredare i mål och ärenden om vårdnad, boende och umgänge	6 kap 19 § 3 st FB	Sektionschef	
J 13	Yttrande beträffande barns efternamn	45 och 46 §§ namnL	Socialsekreterare	
	VUXNA			
K	EKONOMISKT BISTÅND			EEB och Sektionen för nyanlända
K 1	Beslut i ärenden om försörjningsstöd a) enligt riksnorm och riktlinjer b) över riksnorm och enligt riktlinjer c) under riksnorm och enligt riktlinjer - avslag - med villkor om kompetenshöjande åtgärder - vägran av eller nedsättning av fortsatt försörjningsstöd	4 kap 1 och 3 § SoL 4 kap 4 § SoL 4 kap 5 § SoL	Socialassistent Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Sektionschef	
K 2	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 2 § SoL	4 kap 2 § SoL	Utskott	
K 3	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt (faktiska kostnader enligt riktlinjer för barnomsorg, hemtjänst, läkarvård inkl medicin, sjukvårdsavgift, akut tandvård, glasögon)	4 kap 1 § SoL	Socialassistent	
K 4	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; nödvändig tandvård (ej akut) - upp till 10.000 kr - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef	

			Utskott	
K 5	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; vid hyresskuld - upp till 3 månader - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 6	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; flyttkostnader - upp till 15.000 kr - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 7	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; saneringskostnader - upp till 20.000 kr - övrigt	4 kap 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 8	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; - hemutrustning - enligt prislista - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef samt av verksamhetschef utsedd handläggare Utskott	
K 9	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; begravningskostnader - enligt handläggningsrutiner - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Utskott	
K 10	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; Övrigt - upp till 3.000 kr - upp till 10.000 kr - mer än 10.000 kr - avslag	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef samt av verksamhetschef utsedd handläggare Utskott Socialsekreterare	
K 11	Beslut om fritidspeng till barn som lever i familjer som är långvarigt biståndsberoende	4 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	Se kommunens riktlinjer för ekonomiskt bistånd
K 12	Beslut om bistånd till asylsökande (dagersättning och särskilt bidrag)	1 § 3 p 17 och 18 §§ LMA (SFS 1994:971)	Socialsekreterare	

K 13	Beslut om nedsättning av dagersättning till asylsökande	10 § LMA (SFS 1994:971)	Sektionschef	
K 14	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL	9 kap 1 § SoL	Sektionschef	Detta gäller oriktiga uppgifter utbetalning med för högt belopp mm.
K 15	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL med återkrav	4 kap. 1 §, 9 kap. 2 § 1 st SoL	Socialsekreterare	T ex förskott på förmån Beslutet ska innehålla uppgift om återbetalningsplikten
K 16	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med återkrav	4 kap. 2 §, 9 kap. 2 § SoL	Utskott	Beslutet ska innehålla uppgift om återbetalningsplikten
K 17	<i>Beslut om att anmäla bidragsbrott</i>	<i>6 § bidragsbrottslagen</i>	<i>Sektionschef</i>	
K 18	<i>Dödsboanmälan</i>	<i>20 kap. 8 a ärvdabalken</i>	<i>Handläggare för dödsboanmälan</i>	
L	INSATSER ENLIGT SOL			
L 1	Beslut om bistånd i form av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Gäller VE, SPE
L 2	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson - enligt SKLs rekommendationer - övrigt		Socialsekreterare Sektionschef	Gäller VE, SPE
L 3	Beslut om bistånd i form av sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	SPE Omfattar ej beslut enligt LSS
L 4	Beslut om intern öppenvård	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	VE
L 5	Beslut om extern öppenvård - Inom ramavtal - Utom ramavtal	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	VE Avtalskonsult svarar för tecknande av avtal
L 6	Beslut att överta kostnad för vård efter villkorlig frigivning och för kontraktsvård - Inom ramavtal	4 kap 1 § SoL	Sektionschef	VE

	- Utom ramavtal		Verksamhetschef	
L 7	Beslut om bistånd i form av akut boende - upp till en månad - mer än en månad	4 kap 1 § SoL	Sektionschef SPE Socialsekreterare VE utskott	Ej särskilt boende
L 8	Beslut om bistånd i form av akut boende - upp till 3 månader - mer än 3 månader	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef	EEB, sektionen för nyanlända
L 9	Beslut om bistånd i form av HVB eller stödboende - Inom ramavtal - Utom ramavtal	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	OBS! Avgiftsbeslut enligt 8 kap 1 § SoL. Även personer utan missbruk innefattas
L 10	Beslut om avgift för uppehälle (egenavgift) vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär när bistånd ges i form av plats på HVB eller familjehem	8 kap. 1 § 1 st SoL och 6 kap. 1 § SoF	Socialsekreterare	När beslut om avgift fattas kan avgiften alltså variera mellan 0 kr - maxbelopp.
L 11	Beslut om bistånd i form av träningslägenhet	4 kap 2 § SoL	Sektionschef	VE, SPE
L 12	Beslut om boende i kommunkontrakt	4 kap. 2 § SoL	Sektionschef	Boenheten
L 13	Beslut om bistånd i form av familjehem (organiserade) - Inom ramavtal - Utom ramavtal	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	
L 14	Beslut om bistånd i form av särskilt boende för psykiskt funktionshindrade, service och omvårdnad	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	SPE Omfattar ej beslut enligt LSS eller beslut om HVB. Avgiftsbeslut fattas enligt 8 kap 2 § SoL (maxtaxa).
L 15	Beslut om avgift för särskilt boende, service och omvårdnad	8 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	Obs! Ej HVB
L 16	Beslut om nedsättning eller befrielse från avgift inom psykiatriverksamhet	8 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	Prövning av förbehållsbelopp
L 17	Jämkningsavgift för	8 kap. 4-9 §§ SoL	Socialsekreterare	Prövning av förbehållsbelopp

	service, omvårdnad samt boende inom psykiatri			
L 18	Beslut om ekonomiskt bistånd i samband med utredning, placering eller omplacering - upp till 3.000 kr - upp till 5.000 kr - upp till 6.000 kr - övrigt	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef Verksamhetschef Utskott	Avser kostnader för kläder, aktiviteter, resor och dylikt
L 19	Beslut om att underrätta försäkringskassa om att nämnden ska uppbära ersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB)	107 kap 5 § SFB	Socialassistent	
L 20	Beslut om anmälan till försäkringskassa om att nämnden ska uppbära sjukpenning för den som bereds vård i sådant HVB eller familjehem enligt SoL som ger vård och behandling för personer med missbruk	106 kap. 38 § SFB	Socialsekreterare	
L 21	Beslut om bistånd i form av förmedling av egna medel	4 kap 1 § SoL	Sektionschef	
L 22	Upplysningar i vapenärenden		Socialsekreterare	Uppgifter får endast lämna ut om den enskilde samtycker
L 23	Beslut om rekvisition av utdrag ur belastnings/misstanke-registret	6 § lag om belastnings-register och 5 § om misstanke-register	Socialsekreterare	
L 24	Beslut om polisanmälan vid misstanke om brott mot den egna verksamheten	12 kap 10 § SoL, 10 kap. 2 § OSL	Utskott	
L 25	Beslut om avskrivning av hyresskuld upp till 5.000 kr		Verksamhetschef BoE	Anmäls till nämnd
L 26	Uppgiftslämnande till smittskyddsläkare	29 § smittskyddsL	Sektionschef	
M	LVM			Utredningsenhet / Vuxenenheten

M 1	Beslut att inleda utredning om det finns skäl för tvångsvård	7 § LVM	Sektionschef	
M 2	Beslut om att utredning inte ska inledas eller att inledd utredning ska läggas ned alternativt övergå i en utredning enligt 11 kap. § 1 SoL	7 § LVM	Sektionschef	
M 3	Beslut om vilken tjänsteman som ska vara kontaktman	8 § LVM	Socialsekreterare	
M 4	Beslut om läkarundersökning samt utse läkare samt undersökning	9 § LVM	Socialsekreterare	Beslut om läkarundersökning ska fattas om en sådan inte är uppenbart obehövlig
M 5	Beslut om omedelbart omhändertagande av person med missbruk	13 § LVM	utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
M 6	Beslut om att begära polis-handräckning för att föra en person med missbruk till läkarundersökning	45 § p 1 LVM	Ordf, 1:e vice och 2:e vice i utskott	Anmäls till utskott
M 7	Beslut att begära polis-handräckning för inställelse vid vårdinstitution	45 § p 2 LVM	Sektionschef	Anmäls till utskott
M 8	Yttrande till åklagare vid åtalsprövning	46 § LVM	Sektionschef	
M 9	Yttrande till allmän domstol då den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM-vård	31 kap. 2 § brB	Sektionschef	
N	LSS			SPE
N 1	Beslut om personkretstillhörighet	1 och 7 §§ LSS	Socialsekreterare	Beslut fattas inte särskilt, utan är en del av en insats enligt 9 § LSS. Beslutet kan inte överklagas separat.
N 2	Biträde av personlig assistent (permanent)	9 a p 2 LSS		

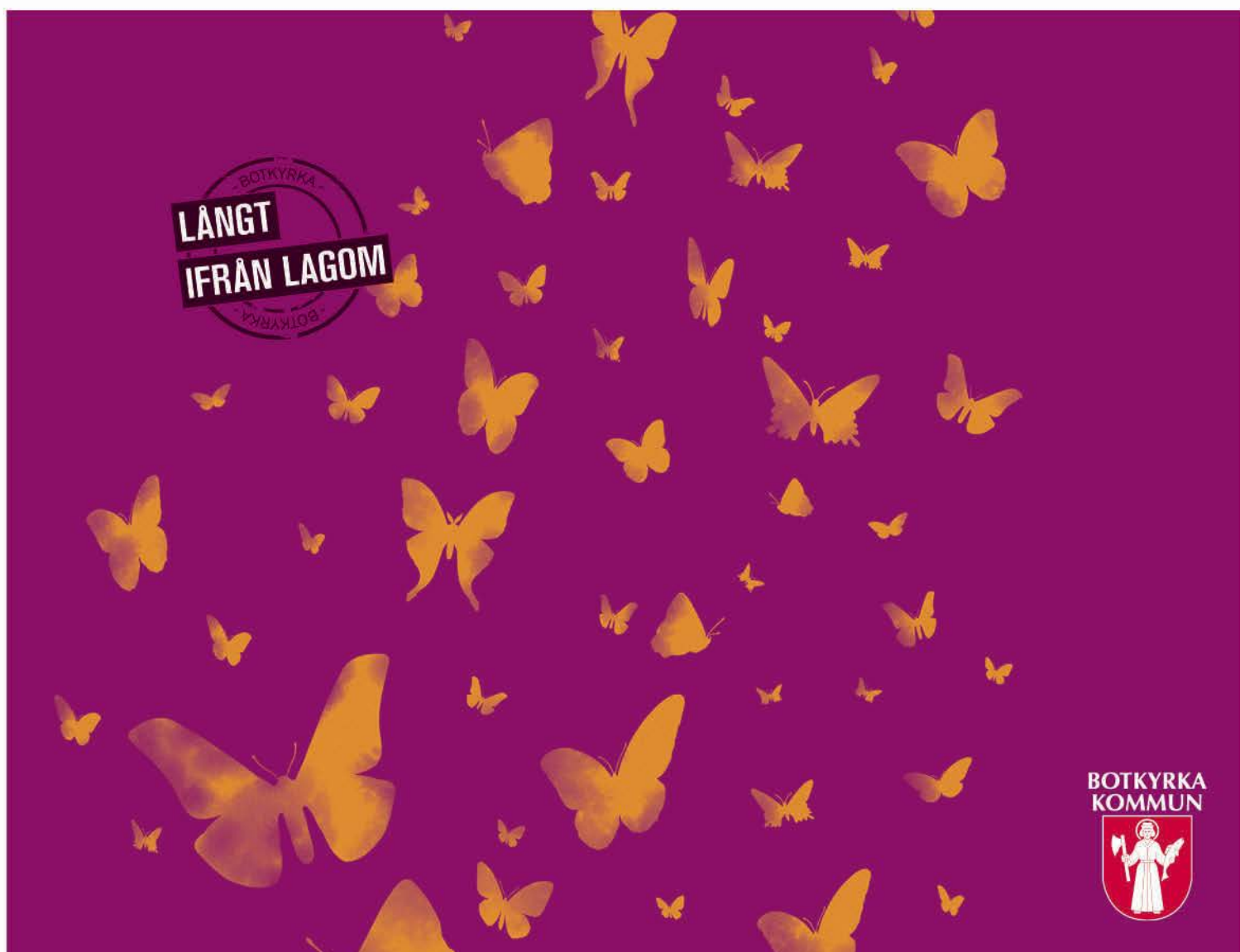
	<ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 20 tim/vecka 		Socialsekreterare Utskott	
N 3	<p>Biträde av personlig assistent (tillfällig)</p> <ul style="list-style-type: none"> - upp till 200 tim/vecka - mer än 200 tim/vecka 	9 a p 2 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 4	<p>Ledsagarservice (permanent)</p> <ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 20 tim/vecka 	9 a p 3 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 5	<p>Ledsagarservice (tillfälligt)</p> <ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 200 tim/vecka 	9 a p 3 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 6	<p>Biträde av kontaktperson</p> <ul style="list-style-type: none"> - ersättning 15-25 % av prisbasbeloppet samt omkostnader enligt SKLs rekommendationer - ersättning över SKLs rekommendationer 	9 § p 4 LSS	Sektionschef Utskott	
N 7	<p>Avlösarservice (permanent) upp till 20 timmar/vecka</p>	9 § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 8	<p>Avlösarservice (permanent) mer än 20 timmar/vecka</p>	9 § p 5 LSS	Utskott	
N 9	<p>Avlösarservice (tillfälligt) upp till 20 timmar/vecka</p>	9 § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 10	<p>Avlösarservice (tillfälligt) mer än 20 timmar/vecka</p>	9 § p 5 LSS	Utskott	
N 11	<p>Korttidsvistelse utanför hemmet inom kommunen</p>	9 b § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 12	<p>Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna inom kommunen</p>	9 b § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 13	<p>Bostad med särskild service</p>	9 b § p 9 LSS	Utskott	

	för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna utom kommunen			
N 14	Förhandsbesked om LSS- insats	16 § LSS	Utskott	
N 15	Akuta LSS-ärenden i avvaktan på utskottssammanträde		Ordf, 1:e vice och 2:e vice ordf. i utskott	Anmäls till utskott

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Delegationsordning Socialnämnden

Beslut 20160614

Allmänt om delegation

Socialnämnden har enligt 6 kap 33 § kommunallagen rätt att uppdra åt anställd att besluta i ett visst ärende eller i en viss typ av ärenden. Vid delegation överförs beslutanderätten helt och hållet från nämnden till delegaten. Delegat fattar således beslut på nämndens vägnar och beslutet gäller som nämndens beslut. Delegation ges efter besked av närmsta chef.

Ett beslut fattat med stöd av delegation kan inte återtas eller omprövas nämnden. Däremot kan nämnden när som helst återta delegation. Den tjänsteman till vilken beslutanderätten är delegerad har rätt att överlämna ärende till socialnämnden/utskotten för avgörande.

Under rubriken ”delegat” i delegationsförteckningen anges alltid lägsta beslutsnivå. Detta betyder att överordnad chef upp till socialchef har motsvarande beslutanderätt.

Om ett ärende är av större vikt eller principiell betydelse ska delegaten överlåta beslutanderätten till socialnämnden/utskotten även om rätten att besluta delegerats till tjänsteman. Beslutanderätten avser såväl bifall som helt/delvis avslag såvida inget annat anges.

Samtliga beslut som fattas på delegation ska anmälas till nästa nämnd. Beslut i enskilda ärenden fattade av utskotten anmäls till socialnämnden via protokoll från utskottens sammanträden varje månad. Om beslut är fattade i verksamhetssystemet Procapita anmäls det till utskotten genom en datalista.

Ansvarig för ändringar i delegationsordningen är förvaltningens jurist.

Beslut i enskilda ärenden som inte kan delegeras

Enligt 10 kap 5 § socialtjänstlagen råder delegationsförbud för vissa typer av enskilda ärenden, dvs beslut måste fattas av nämnden i sin helhet. Dessa ärenden är:

2 kap. 3 § FB	Överflyttning/mottagande av faderskapsutredning
2 kap. 7 och 9 §§ FB	Beslut om nedläggning av faderskapsutredning
2 kap. 9 § FB	Beslut att inte påbörja faderskapsutredning
4 kap. 10 § FB	Yttrande till domstol i adoptionsärenden
6 kap. FB	Anmälan/ansökan till domstol ifråga om vårdnad och förmyndarskap,
7 kap. 7 § FB	Godkännande av avtal om att underhållsbidrag skall betalas för längre perioder än tre månader.
5 kap 2 § SoL	Förbud att utan socialnämndens medgivande ta emot andras underåriga barn för vistelse som inte är tillfällig.
16 kap. 18 § SFB	Framställan om ändring av betalningsmottagare (barnbidrag)
18 kap. 19 § SFB	Framställan om ändring av betalningsmottagare (underhållstöd)

Delegation till utskott

I vissa typer av enskilda ärenden kan beslutanderätten, enligt 10 kap 4 § socialtjänstlagen, endast delegeras till särskilt utskott som består av ledamöter eller ersättare i nämnden. Beslut i dessa typer av ärenden kan således inte delegeras till tjänsteman, utan till nämndens utskott.

Kompletterande beslutanderätt

I vissa ärenden enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om

vård av missbrukare i vissa fall (LVM) finns en i lagen direkt angiven rätt för nämndens ordförande eller av nämnden förordnad ledamot att fatta beslut. I dessa fall föreligger s.k. kompletterande beslutanderätt:

6 § 2 st LVU	Beslut om omedelbart omhändertagande.
9 § LVU	Beslut om omhändertagande enligt 6 § LVU ska upphöra
11 § 3 st LVU	Beslut jml 11 § 1 st LVU om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas
11 § 3 st LVU	Beslut jml 11 § 2 st LVU om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden
27 § LVU	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud
43 § 1 st 1 p. LVU	Begäran om biträde av polis för att genomföra läkarundersökning
13 § 2 st LVM	Beslut om omedelbart omhändertagande

I följande fall har någon ledamot eller *tjänsteman* som nämnden förordnat tillagts kompletterande beslutanderätt:

43 § 1 st 2 p LVU	Begäran om biträde av polis för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU
-------------------	--

Delegater inom organisationen

Socialchefen är den högsta delegaten. Därefter kommer verksamhetschefer, sektionschefer, grupp- ledare, socialsekreterare och socialassistent. Utöver detta så finns ytterligare delegater såsom registrator, kommunarkivarie, alkoholhandläggare och medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS),

Förkortningar

AlkL Alkohollagen (2010:1622)
BrB Brottsbalken (1962:700)
Bidragsbrottslagen (2007:612)
Förordning om offentligt biträde (1997:405)
FB Föräldrabalken (1949:381)
FL Förvaltningslagen (1986:223)
HemvärnsF Hemvärnsförordningen (1997:146)
KL Kommunallagen (1991:900)
Körkortsförordningen (1998:980)
LUL Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964:167)
LVU Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52)
Lag om anordnande av visst automatspel (1982:636)
Lag om bostadsanpassningsbidrag (1992:1574)
Lag om färdtjänst (1997:736)
LMA Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137)
Lag om offentligt biträde (1996:1620)
LOU Lag om offentlig upphandling (2007:1091)
LSS Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
LVM Lag om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870)
Lotterilagen (1994:1000)
OSL Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)
Patientsäkerhetslagen (2010:659)
SFB Socialförsäkringsbalken (2010:110)
SoF Socialtjänstförordningen (2001:937)
SoL Socialtjänstlagen (2001:453)
TF Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
ÄB Ärvdabalken (1958:637)
ÄktB Äktenskapsbalken (1987:230)

BoE Boenheten
EEB Enheten för ekonomiskt bistånd
RE Resursenheten
SPE Socialpsykiatriska enheten
UE Utredningsenheten
VE Vuxenenheten

Grupp	Ärende	Lagrum	Delegat	Kommentar
A	ALLMÄNT			
A 1	Beslut å nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens eller utskottens beslut inte kan avvaktas	6 kap 36 § KL	Ordf. eller, vid för-hinder, nämndens 1:e eller 2:e vice ordf. samt ordf. eller vid förhinder 1:e vice eller 2:e vice ordf. i nämndens utskott	Anmäls fortlöpande till nämnd eller till utskott om ursprungsdelegationen ligger på utskott
A 2	Å nämndens vägnar underteckna avtal och kontrakt -inom nämndens förvaltningsområde -kopplat till budgetram inom eget verksamhetsområde		Socialchef Verksamhetschef	Anmäls till nämnd
A 3	Föra kommunens talan eller befullmäktiga ombud att föra kommunens talan -i administrativa mål och allmänna ärenden samt i mål vid allmän domstol och förvaltningsdomstol inom nämndens verksamhets-område -i mål vid allmän domstol eller förvaltningsdomstol kopplat till eget verksamhetsområde	10 kap 2 § SoL	Socialchef Verksamhetschef	Anmäls till nämnd
A 4	Yttrande md anledning av remisser, dock inte sådana som infordras av kommun-fullmäktige eller kommun-styrelsen eller sådana där annan hantering föreskrivs i särskild ordning		Socialchef	Anmäls till nämnd

A 5	Avge yttrande med anledning av klagan över delegats beslut (laglighetsprövning)	10 kap. 1 § KL	Socialchef	Anmäls till nämnd
A 6	Yttrande i ärende om antagning till hemvärdet	5 § hemvärnsF (1997:146)	Socialchef	Anmäls till nämnd
A 7	Besluta om behörighet i verksamhetssystemet till övriga förvaltningar vid behov		Socialchef	Anmäls till nämnd
A 8	Beslut om utdelning av sociala samfonden		Registrator 29:1002	Redovisning till nämnden årligen
B	ALLMÄNNA HANDLINGAR MM			
B 1	Fullgöra arkivredogörarskapet för socialnämndens arkivbildning	Arkivlag SFS 1990:782	Registrator 29:1002	Sammanställning en gång per år
B 2	Beslut om rutinmässiga ändringar i nämndens dokumenthanteringsplan	Arkivlag SFS 1990:782	Kommunarkivarie	Anmäls till nämnd
B 3	Beslut om avslag på begäran om utlämnande av allmän handling samt uppställande av förbehåll i samband med utlämnande till enskild	2 kap. 14 § TF, 6 kap. 1-5 §§, 6 kap. 6 § 2 st, 10 kap. 4 § och 13-14 §§ OSL	Socialchef samt verksamhetschef inom respektive verksamhetsområde där begäran inkommer	Anmäls till nämnd
B 4	Beslut att lämna ut uppgifter för forskningsändamål och i utbildningssyfte	12 kap. 6 § SoL till myndighet och 10 kap 14 § OSL till enskild	Socialchef	Anmäls till nämnd
C	EKONOMI OCH UPPHANDLING			
C 1	Utse budgetansvariga och beslutsattestanter	Kommunens reglemente för budgetansvar och internkontroll	Socialchef	Anmäls till nämnden årligen i samband med bokslut

C 2	Utse delegat att öppna anbud	1 kap. 20 § LOU kommunens upphandlingspolicy	Socialchef	Minst två särskilt utsedda personer ska utses inom förvaltningen. Anmäls till nämnd.
C 3	Avskrivning av fordringar upp till 10.000 kr per gäldenär		Socialchef	Anmäls till nämnd
C 4	Beslut om ersättning för eller återanskaffning av stulen eller skadad personlig egendom		Närmsta chef	Anmäls till nämnd
D	PERSONAL			
D 1	Beslut om anställning av medarbetare inom det egna ansvarsområdet		Närmsta chef	Detta gäller alla anställningsformer. Kontrollera att det inte råder övertalighet eller att det finns behov av omplaceringar
D 2	Beslut om fortsatt anställning efter uppnådd pensionsålder		Närmsta chef	Efter 67 års ålder – I samråd med HR
D 3	Beslut om lön vid nyanställning och i samband med löneöversyn		Närmsta chef	I samråd med HR
D 4	Beslut om lön -kvarköp		Socialchef	I samråd med HR
D 5	Beslut om en anställnings upphörande på egen begäran		Närmsta chef	
D 6	Beslut om avstängning av medarbetare	10 § AB	Socialchef	I samråd med HR
D 7	Beslut om disciplinpåföljd i form av skriftlig varning för medarbetare	11 § AB	Socialchef	I samråd med HR
D 8	Uppsägning från arbetsgivarens sida	33 § HÖK	Socialchef	I samråd med HR
D 9	Beslut om avsked av medarbetare	18 § LAS	Socialchef	I samråd med HR

D 10	Beslut om omställningsbidrag, avgångsvederlag samt avtalspension (upp till 12 månadslöner)		Socialchef	I samråd med HR, riktlinjer KLK 061214 (omställningsstrategin)
D 11	Beslut om särskild avtalspension		Socialchef	I samråd med HR, riktlinjer KLK 061214 (omställningsstrategin)
D 12	Beslut om ledighet för medarbetare		Närmsta chef	
D 13	Beslut om inrättande, indragning och omreglering av befattning		Verksamhetschef	I samråd med socialchef och HR
D 14	Beslut rörande arbetsmiljöfrågor och arbetsmiljöorganisation		Socialchef	Anmäls till nämnd
D 15	Beslut att utse brandskydds- och säkerhetsansvarig inom varje verksamhet/enhet		Socialchef	Anmäls till nämnd
D 16	Beslut om att godkänna/förbjuda bisyssla	8 § AB	Närmsta chef	I samråd med HR - se regler för bisysslor.
D 17	Samverkan/förhandlingar i Socsam samt då fler enheter berörs	11-14 samt 38 § MBL	Socialchef	Lokalt samverkansavtal
D 18	Samverkan/förhandlingar i enhetens samverkansgrupp samt då fler sektioner berörs	11-14 samt 38 § MBL	Verksamhetschef	Lokalt samverkansavtal
D 19	Samverkan/förhandlingar inom det egna ansvarsområdet	11-14 samt 38 § MBL	Närmsta chef	Lokalt samverkansavtal
D 20	Beslut om tjänsteresor - inom Sverige - utom Sverige		Närmsta chef Socialchef	Anmäls till nämnd
E	SERVERINGS-TILLSTÅND MM			
E 1	Beslut i ärenden rörande serveringstillstånd	8 kap. 2 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd

E 2	Beslut om utvidgning av serveringstillstånd till att gälla även uteservering	8 kap. 14 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 3	Beslut om utvidgning av serveringstillstånd, dock inte uteservering	8 kap. 2 §, 14 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 4	Beslut om ändring av serveringstid - inom normtid - utom normtid	8 kap. 19 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 5	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten	8 kap. 2 § alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
E 6	Beslut om tillfälligt utökad serveringstid till allmänheten	8 kap 19 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 7	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till slutna sällskap	8 kap. 2 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 8	Beslut med anledning av ansökan från konkursbo om att få fortsätta rörelsen	9 kap. 12 § alkL	Alkoholhandläggare	Ansökan ska behandlas med förtur Anmäls till nämnd
E 9	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd	9 kap. 18 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 10	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd när ägarbyte skett och det gamla bolaget inte längre har tillträde till lokalerna eller när restaurangen upphör med sin verksamhet eller när bolaget själv begär återkallelse	9 kap. 18 § p 1 alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 11	Beslut om att meddela tillståndshavare varning	9 kap. 17 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd

E 12	Beslut om förbud eller inskränkning av försäljning av alkoholdrycker för visst tillfälle	3 kap. 10 § 2 st alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 13	Begära biträde av polismyndighet vid tillsyn	9 kap. 9 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 14	Beslut om att meddela tillståndshavare en erinran	9 kap. 17 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 15	Beslut om stadigvarande tillstånd att bedriva cateringverksamhet för slutna sällskap	8 kap. 4 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 16	Beslut om att godkänna lokal där servering äger rum vid cateringverksamhet	8 kap. 4 § alkL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 17	Beslut om tillstånd för anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten	8 kap. 2 och 6 §§ alkL	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
E 18	Beslut om särskilt tillstånd för provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker	8 kap. 2 och 7 §§ alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 19	Beslut om särskilt tillstånd för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme	8 kap. 14 § alkL	Nämndens presidium	Anmäls till nämnd
E 19	Registrering och tillstånds-prövning av lotterier	lotterL (SFS 1994:1000)	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 20	Yttrande angående värdeautomatspel	44 § lotteriL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd

E 21	Yttrande angående restaurangcasinospel	43 § lotteriL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 22	Yttrande angående anordnade av visst automat-spel (förströelsespel)	Lag om anordnande av visst automatspel (SFS 1982:636)	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 23	Yttrande till domstol i ett överklagningsärende	10 kap. 1 § alkl	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Vid brådska då ett presidiebeslut inte kan avvaktas Anmäls till nämnd
E 24	Prövning av ett överklagande inkommit i rätt tid och avvisning av ett överklagande som kommit in för sent.	24 § FvL	Alkoholhandläggare	Anmäls till nämnd
E 25	Överklaga/begära inhibition till kammarrätte och Högsta förvaltningsdomstolen	10 kap. 1 § alkl	Ordf, 1:e vice ordf, 2:e vice ordf	Anmäls till nämnd
F	HANDLÄGGNING AV ENSKILDA ÄRENDEN			
F 2	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
F 3	Beslut att utredning inte ska inledas eller läggas ned (vuxna)	11 kap. 1 § SoL	Sektionschef	
F 4	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav	9 kap. 3 § SoL	Utskott	
F 5	Beslut om framställan om överflyttning av ärende till annan kommun, samt beslut i fråga om mottagande av ärende från annan kommun, ansökan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) då mottagande kommun ej samtycker till överflyttning samt yttrande till IVO i dessa ärenden	2 a kap. 10 och 11 §§ SoL	Sektionschef	Anmäls till nämnd

F 6	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare samt om detta inte längre föreligger	5 kap. 3 § 1 p SoF	Sektionschef	
F 7	Beslut om eftergift av ersättningskyldighet	9 kap. § 1 st SoL	Utskott	Gäller t ex bedrägerier och återkrav enligt 4 kap. 2 § SoL
F 8	Beslut om avskrivning av fordran - upp till 10.000 kr inom eget verksamhetsområde - övrigt	redovisningsL	Verksamhetschef Utskott	Anmäls till nämnd
F 9	Yttrande i körkortsärende	3 kap. 2 § körkortsL	Socialsekreterare	
F 10	Ta emot, besluta om och utreda missförhållande/risk om missförhållande enligt lex Sarah samt anmäla till Inspektionen för vård och omsorg	14 kap. 3-7 §§ SoL, 24 a-g §§ LSS	Chef stöd- och utvecklingsenheten	Anmäls till nämnd
F 11	Beslut om anmälan till IVO av händelser som medfört eller har kunnat medföra allvarlig vårdskada (lex Maria)	3 kap 5 § patientsäkerhetslagen	MAS	Anmäls till nämnd
G	ÖVERKLAGANDEN MM			
G 1	Anmälan om behov av offentligt biträde	3 § lagen om offentligt biträde	Socialsekreterare	
G 2	Yttrande över ansökan om rättshjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsräkning	3 § lagen om offentligt biträde samt 7 § förordningen om offentligt biträde	Sektionschef	
G 3	Avvisande av ombud	9 § FvL	Verksamhetschef	
G 4	Avvisning av ett överklagande som kommit in för sent	24 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	Gäller ej ärenden enligt alkL

G 5	Omprövning av beslut	27 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
G 6	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut och detta ursprungligen fattats av delegaten samt yttrande i SoL, LVU- och LVM-ärenden där ursprungs-beslutet fattas av delegat	10 kap 1 och 2 §§ SoL, 3 kap. 10 §, 6 kap 33 och 34 p 3 §§ KL	Delegaten i ursprungsbeslutet	Ärenden av principiell betydelse ska dock beslutas av nämnd
G 7	Överklagande och yrkande om inhibition samt yttrande i SoL, LVU- och LVM-ärenden där ursprungs-beslutet fattas av utskott	10 kap 1 och 2 §§ SoL, 6 kap 36 § KL	Utskott	
G 8	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut som ursprungligen fattats av delegaten samt avgivande av yttrande i LSS-ärenden	27 § LSS, 6 kap. 33 och 34 §§ p 3 KL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
G 9	Yttranden i ärenden om förordnade om god man eller förvaltare för någon som har fyllt 16 år	11 kap. 16 § FB	Sektionschef	
H	BARN OCH UNGA			
H 1	Beslut om att utredning inte ska inledas eller att inledd utredning ska läggas ned	11 kap. 1 § SoL	Gruppledare	
H 2	Beslut om att utredning inte ska föranleda åtgärd	11 kap. 1 § SoL	Gruppledare	
H 3	Förlängning av	11 kap 2 § SoL	Sektionschef	

	utredningstiden			
H 4	Beslut att polisanmäla/ej polisanmäla brott mot underårig samt vissa grövre brott	12 kap 10 § SoL, 10 kap. 21-23 §§ OSL	Gruppledare	Beslut att inte polisanmäla anmäls till nästa utskott
H 5	Beslut om att anmäla till överförmyndaren om förhållanden beträffande förvaltningen av underårigs egendom	5 kap. 3 § 3 p SoF	Sektionschef	Avser all slags egendom inkl ATP
H 6	Framställan till domstol om behov av målsägandebiträde för underårig	5 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	
H 7	Yttrande till allmän domstol i brottmål		Sektionschef	Text unga lagöverträdare eller ang barns behov av umgänge i samband med prövning av ev utvisning av vårdnadshavare
H 8	Yttrande till åklagarmyndigheten	11 § 1 st LuL	Gruppledare	
H 9	Yttrande till åklagarmyndigheten med anledning av ev utredning beträffande misstänkt under 15 år	31 § LuL	Sektionschef	
H 10	Begäran hos åklagren om förande av bevistalan	31 § LuL	Sektionschef	
H 11	Yttrande till passmyndigheten vid utfärdande av pass utan vårdnadshavares samtycke	3 § 2 st passF	Sektionschef	
H 12	Yttrande i samband med omedelbar äktenskapsskillnad	5 kap. 5 § ÄktB	Sektionschef	
H 13	Beslut om bistånd i form av öppna insatser för barn som har fyllt 15 år utan vårdnadshavarens samtycke	3 kap. 6 a SoL	Utskott	
H 14	Beslut om uppföljning	11 kap. 4 a § SoL	Sektionschef	

	efter att utredning avslutas utan insats			
H 15	Beslut om uppföljning efter placering i familjehem eller HVB upphör	11 kap. 4 b § SoL	Sektionschef	
H 16	Beslut om placering i familjehem	4 kap. 1 § SoL	Utskott	I beslutet innefattas medgivande enligt 6 kap 6 § SoL
H 17	Övervägande om vård i annat hem än det egna behövs	6 kap. 8 § SoL	Utskott	Övervägande ska ske 6 mån efter att placering har inletts. Gäller både SoL-placeringar och s k privata placeringar
H 18	Medgivande att ta emot ett barn för stadigvarande vård i ett enskilt hem	6 kap 6 § SoL	Utskott	Avser medgivande till s k privatplacering. Notera att ett beslut om vård i familjehem (se ovan) är att betrakta som ett medgivande
H 19	Beslut om placering i jourhem eller annat tillfälligt boende <ul style="list-style-type: none"> - dygnskostnad på max 2.400 kr - övrigt 	4 kap. 1 § SoL	Gruppledare Sektionschef	Placeringen ska pågå max 2 mån efter avslutad utredning om det inte finns särskilda skäl. Utskottet ska överväga vården inom 6 mån
H 20	Beslut om medgivande att barn får tas emot i jourhem	6 kap 6 § 3 st SoL	Utskott	Detta är inte ett beslut i det enskilda ärendet, utan ett generellt beslut att ett jourhem är lämpligt
H 21	Beslut om bistånd till sociala boendeformer (ej tillfälligt)	4 kap 1 § SoL	Gruppledare	Efter rekommendation från prioriteringsgruppen. Gäller sociala kontrakt.
H 22	Beslut om bistånd i form av träningslägenhet	4 kap 1 § SoL	Sektionschef	
H 23	Beslut om bistånd åt barn och unga i form av vård i HVB <ul style="list-style-type: none"> - inom ramavtal upp till 4.000 kr/dygn - utom ramavtal upp till 4.000 kr/dygn - övrigt 	4 kap. 1 § SoL	Gruppledare Sektionschef Verksamhetschef	Avtalssekreterare ansvarar för tecknande av kontrakt
H 24	Beslut om ekonomiskt bistånd i samband med	4 kap 1 § soL		Gäller endast akut bistånd som inte kan avvakta beslut från EEB

	utredning, placering och utslussning - upp till 4.000 kr - upp till 6.000 kr - övrigt		Sektionschef Verksamhetschef Utskott	Enligt kommunens riktlinjer för ekonomiskt bistånd så kan undantag göras för umgängesresor för föräldrar upp till ett år efter att placeringen har inletts
H 25	Beslut om ersättning till familjehem (arvode, omkostnadsersättning samt ersättning för förlorad arbetsinkomst) - enligt SKLs rekommendationer samt socialnämndens beslut om familjehemsarvode för personer över 18 år - övrigt		Sektionschef Verksamhetschef	Gäller även ersättning till särskild förordnad vårdnadshavare/tidigare familjehem. Beslut om förlorad arbetsinkomst avser max 6 månader
H 26	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som ej varit familjehemsförälder		Sektionschef	För ersättningsnivå – se socialnämndens beslut 120924. Omkostnadsersättning kan beviljas vid behov.
H 27	Beslut om upphörande av bistånd i form av HVB eller i familjehem	4 kap 1 § SoL	Gruppledare	
H 28	Beslut om bistånd i form av kontaktperson/kontaktfamilj eller särskilt kvalificerad kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Gruppledare	Gäller även förordnande och entledigande
H 29	Beslut att utse en viss person att medverka vid umgänge (umgängesstöd)	6 kap. 15 c § 3 st FB	Socialsekreterare	Gäller även entledigande
H 30	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktfamilj - enligt SKLs rekommendationer om grundkostnad och grundarvode - enligt SKLs		Socialsekreterare Gruppledare	Grundkostnad och grundarvode avser en helg per månad

	<p>rekommendationer om grundkostnad och grundarvode plus tilläggs-kostnad och förhöjt arvode</p> <ul style="list-style-type: none"> - övrigt upp till ett totalt belopp på 10.000 kr/månad - övrigt 		<p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	
H 31	<p>Beslut om arvode till kontaktperson och till person i samband med umgänge (umgängesstöd)</p> <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer - övrigt upp till ett totalt belopp på 4.000 kr/månad - övrigt upp till ett totalt belopp på 7.000 kr/månad - övrigt 		<p>Socialsekreterare</p> <p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	<p>Enligt SKLs rekommendationer för år 2012 så ligger spannet mellan 367 kr -2017 kr/månad</p>
H 32	<p>Beslut om omkostnads-ersättning till kontaktperson och till person i samband med umgänge (umgängesstöd)</p> <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer - övrigt upp till ett totalt belopp på 2.500 kr/månad - övrigt upp till ett totalt belopp på 4.000 kr/månad - övrigt 		<p>Socialsekreterare</p> <p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	<p>Enligt SKLs rekommendationer för år 2012 så ligger spannet mellan 367 kr -1467 kr/månad</p>
H 33	<p>Beslut om arvode och omkostnadsersättning till särskilt kvalificerad eller organiserad kontaktperson</p> <ul style="list-style-type: none"> - upp till ett totalt 		<p>Gruppledare</p>	

	<p>belopp på 5.000 kr/månad</p> <ul style="list-style-type: none"> - upp till ett totalt belopp på 10.000 kr/månad - övrigt 		<p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	
H 34	<p>Beslut om bistånd i form av personligt stöd/öppenvård</p> <ul style="list-style-type: none"> - internt - externt inom ramavtal - extern utom ramavtal 	4 kap. 1 § SoL	<p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p> <p>Utskott</p>	Vårdplan ska vara godkänd av sektionschef
H 35	<p>Beslut om bistånd i form av strukturerad öppenvård</p> <ul style="list-style-type: none"> - internt - inom ramavtal - utom ramavtal 		<p>Socialsekreterare</p> <p>Gruppledare</p> <p>Sektionschef</p>	Avtalssekreterare svarar för tecknande av kontrakt
H 36	<p>Beslut om ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i annat hem än det egna</p>	8 kap. 1 § 2 st SoL och 6 kap. 2-3 §§ SoF	<i>Sektionschef</i>	
H 37	<p>Beslut om framställan till försäkringskassa om ändring av betalningsmottagare för barnbidrag</p>	106 kap 6-7 §§SFB	<i>Administrativ sekreterare</i>	Anmälan till försäkringskassa ska göras omgående vid placeringar, omplaceringar samt vid återflytt till föräldrar
H 38	<p>Underrättelse till försäkringskassa om att barn med underhållsstöd placerats i familjehem eller HVB</p>	2 § förordning om underhållsstöd, 11 § lag om underhållsstöd	<i>Administrativ sekreterare</i>	Underrättelse ska ske omgående när barnet placeras i familjehem (även jourhem) eller HVB samt då placering upphör
H 39	<p>Beslut om framställan till CSN om ändring av betalningsmottagare för studiehjälp</p>	2 kap. 33 § studiestödsförordningen	<i>Administrativ sekreterare</i>	
I	LVU			
I 1	<p>Beslut om ansökan om vård enligt LVU</p>	4 § LVU	Utskott	

I 2	Övervägande om vård med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs	13 § 1 och 2 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte månad
I 3	Prövning av om vård med stöd av 3 § LVU ska upphöra	13 § 1 och 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte månad
I 4	Övervägande om beslut om umgänge eller hemlig-hållande av vistelseort fortfarande behövs	14 § 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var tredje månad
I 5	Beslut om att vård enligt LVU ska upphöra	21 § 1 st LVU	Utskott	
I 6	Beslut om regelbunden kontakt med särskilt utsedd kontaktperson eller behandling i öppna former	22 § 1 st LVU	Utskott	
I 7	Prövning av om beslut om förebyggande insats ska upphöra att gälla	22 § 3 st LVU	Utskott	Detta ska ske minst var sjätte månad
I 8	Ansökan hos förvaltningsrätt om flyttningsförbud	24 § LVU	Utskott	
I 9	Övervägande om flyttningsförbud fortfarande behövs	26 § 1 st LVU	Utskott	
I 10	Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra	26 § 2 st LVU	Utskott	
I 11	Beslut om omedelbart omhändertagande av ungdom under 20 år	6 § LVU	Utskott	Kompletterande beslutande-rätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde.
I 12	Beslut att begära förlängd tid hos förvaltningsrätten för ansökan om vård enligt LVU	8 § LVU	Gruppledare	
I 13	Beslut om upphörande av	9 § 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt –

	omedelbart omhändertagande			ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 14	Beslut om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas under vårdtiden	11 § 1 och 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 15	Beslut om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden	11 § 2 och 3 st LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 16	Beslut rörande den unges personliga förhållanden i den mån beslutet inte är att hänföra till 11 § 1 och 2 st LVU	11 § 4 st LVU	Gruppledare	Text kortare vistelse utanför familjehem eller HVB
I 17	Beslut om hur rätt till umgänge med den unga utövas när överenskommelse inte kan nås med förälder eller vårdnads-havare - I avvaktan på utskottets beslut	14 § 2 st 1 p LVU	Utskott Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	Anmäls till utskott
I 18	Beslut om att den unges vistelseort inte ska röjas för förälder eller vårdnads-havare - I avvaktan på utskottets beslut	14 § 2 st 2 p LVU	Utskott Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	Anmäls nästa utskott
I 19	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud	27 § LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
I 20	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU ska upphöra	30 § 2 st LVU	Ordf, 1:e vice ordf och 2:e vice ordf i utskott	Anmäls nästa utskott

I 21	Beslut om den unges umgänge med förälder eller vårdnadshavare efter beslut om flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud när överenskommelse ej kan nås (umgängesbegränsning)	31 § LVU	utskott	
I 22	Beslut om läkarundersökning, att utse läkare samt plats för läkarundersökning	32 § 1 st LVU	Gruppledare	Anmäls nästa utskott
I 23	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra läkarundersökning	43 § 1 p LVU	Utskott	
I 24	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU	43 § 2 p LVU	Utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten eller tjänsteman som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
J	FAMILJERÄTT			
J 1	Medgivande att ta emot ett barn för adoption	6 kap 6 och 12 §§ SoL	Utskott	
J 2	Återkallelse av medgivande att ta emot ett adoptivbarn	6 kap. 13 § SoL	Utskott	
J 3	Vägran att samtycka att adoptionsförfarande får fortsätta	6 kap. 14 § SoL	Utskott	
J 4	Samtycke till fortsatta adoptionsförfarande	6 kap. 14 § SoL	Socialsekreterare	
J 5	Godkännande av faderskapsbekräftelse	1 kap. 4 § FB	Socialsekreterare	
J 6	Inleda faderskapsutredning och sörja för att faderskapet fastställs	2 kap. 1 och 9 §§ FB	Socialassistent Socialsekreterare	

	- i de fall föräldrarna sammanbor			
J 7	Beslut om att återuppta nedlagd faderskaps- utredning	2 kap 1 § FB	Sektionschef	
J 8	Beslut att inleda utredning om fastställande av faderskap när dom eller bekräftelse finns och faderskapet kan ifrågasättas	2 kap. 1 § FB	Sektionschef	
J 9	Beslut att väcka och föra barnets talan i mål om faderskap	3 kap. 5-6 §§ FB	Socialsekreterare	
J 10	Godkänna föräldrars avtal om vårdnad, boende och umgänge	6 kap. 6 § FB, 14 a § sat 15 a § FB	Socialsekreterare	Beslut att ej godkänna avtal ligger på utskott
J 11	Beslut om medgivande till en viss åtgärd mot den ena vårdnadshavarens samtycke	6 kap. 13 a § FB	Utskott	Det gäller barnpsykiatrisk och psykologisk utredning och behandling (HSL), behandling i öppna former samt utseende av en kontaktperson eller familj enligt SoL. Vården ska krävas för barnets bästa.
J 12	Lämna snabbupplysningar till tingsrätt beträffande vårdnad, boende eller umgänge	6 kap. 19 § 2 st FB	Socialsekreterare	
J 13	Beslut att utse utredare i mål och ärenden om vårdnad, boende och umgänge	6 kap 19 § 3 st FB	Sektionschef	
J 14	Yttrande beträffande barns efternamn	45 och 46 §§ namnL	Socialsekreterare	
J 15	Yttrande beträffande äktenskapsdispens	15 kap. 1 § äktB	Socialsekreterare	
	VUXNA			

K	EKONOMISKT BISTÅND			EEB och Sektionen för nyanlända
K 1	Beslut i ärenden om försörjningsstöd a) enligt riksnorm och riktlinjer b) över riksnorm och enligt riktlinjer c) under riksnorm och enligt riktlinjer - avslag - med villkor om kompetenshöjande åtgärder - vägran av eller nedsättning av fortsatt försörjningsstöd	4 kap 1 och 3 § SoL 4 kap 4 § SoL 4 kap 5 § SoL	Socialassistent Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Sektionschef	
K 2	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 2 § SoL	4 kap 2 § SoL	Utskott	
K 3	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt (faktiska kostnader enligt riktlinjer för barnomsorg, hemtjänst, läkarvård inkl medicin, sjukvårdsavgift, akut tandvård, glasögon)	4 kap 1 § SoL	Socialassistent	
K 4	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; nödvändig tandvård (ej akut) - upp till 10.000 kr - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 5	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; vid hyresskuld - upp till 3 månader - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 6	Beslut om bistånd för	4 kap. 1 § SoL		

	livsföring i övrigt; flyttkostnader - upp till 15.000 kr - övrigt		Sektionschef Utskott	
K 7	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; saneringskostnader - upp till 20.000 kr - övrigt	4 kap 1 § SoL	Sektionschef Utskott	
K 8	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; - hemutrustning - enligt prislista - övrigt	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef samt av verksamhetschef utsedd handläggare Utskott	
K 9	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; begravningskostnader - enligt hand- läggningsrutiner - övrigt		Socialsekreterare Utskott	
K 10	Beslut om bistånd för livsföring i övrigt; Övrigt - upp till 3.000 kr - upp till 10.000 kr - mer än 10.000 kr - avslag	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef samt av verksamhetschef utsedd handläggare Utskott Socialsekreterare	
K 11	Beslut om fritidspeng till barn som lever i familjer som är långvarigt biståndsberoende	4 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	Se kommunens riktlinjer för ekonomiskt bistånd
K 12	Beslut om bistånd till asylsökande (dagersättning och särskilt bidrag)	1 § 3 p 17 och 18 §§ LMA (SFS 1994:971)	Socialsekreterare	
K 13	Beslut om nedsättning av dagersättning till asylsökande	10 § LMA (SFS 1994:971)	Sektionschef	

K 14	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL	9 kap 1 § SoL	Sektionschef	Detta gäller oriktiga uppgifter utbetalning med för högt belopp mm.
K 15	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL med återkrav	4 kap. 1 §, 9 kap. 2 § 1 st SoL	Socialsekreterare	Text förskott på förmån Beslutet ska innehålla uppgift om återbetalningsplikten
K 16	Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med återkrav	4 kap. 2 §, 9 kap. 2 § SoL	Utskott	Beslutet ska innehålla uppgift om återbetalningsplikten
L	INSATSER ENLIGT SOL			
L 1	Beslut om bistånd i form av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Gäller VE, SPE
L 2	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson <ul style="list-style-type: none"> - enligt SKLs rekommendationer - övrigt 		Socialsekreterare Sektionschef	Gäller VE, SPE
L 3	Beslut om bistånd i form av sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	SPE Omfattar ej beslut enligt LSS
L 4	Beslut om intern öppenvård	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	VE
L 5	Beslut om extern öppenvård <ul style="list-style-type: none"> - Inom ramavtal - Utom ramavtal 	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	VE Avtalskonsult svarar för tecknande av avtal
L 6	Beslut att överta kostnad för vård efter villkorlig frigivning och för kontraktsvård <ul style="list-style-type: none"> - Inom ramavtal - Utom ramavtal 	4 kap 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	VE
L 7	Beslut om bistånd i form av akut boende <ul style="list-style-type: none"> - upp till en månad 	4 kap 1 § SoL	Sektionschef SPE Socialsekreterare	Ej HVB eller särskilt boende

	- mer än en månad		VE utskott	
L 8	Beslut om bistånd i form av akut boende - upp till 3 månader - mer än 3 månader	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef	EEB, sektionen för nyanlända
L 9	Beslut om bistånd i form av HVB eller stödboende - Inom ramavtal - Utom ramavtal	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	OBS! Avgiftsbeslut enligt 8 kap 1 § SoL. Även personer utan missbruk innefattas
L 10	Beslut om avgift för uppe-hålle (egenavgift) vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär när bistånd ges i form av plats på HVB eller familjehem	8 kap. 1 § 1 st SoL och 6 kap. 1 § SoF	Socialsekreterare	När beslut om avgift fattas kan avgiften alltså variera mellan 0 kr - maxbelopp.
L 11	Beslut om bistånd i form av träningslägenhet	4 kap 2 § SoL	Sektionschef	VE, SPE
L 12	Beslut om boende i kommunkontrakt	4 kap. 2 § SoL	Sektionschef	Boenheten
L 13	Beslut om bistånd i form av familjehem (organiserade) - Inom ramavtal - Utom ramavtal	4 kap. 1 § SoL	Sektionschef Verksamhetschef	
L 14	Beslut om bistånd i form av särskilt boende för psykiskt funktionshindrade, service och omvårdnad	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	SPE Omfattar ej beslut enligt LSS eller beslut om HVB. Avgiftsbeslut fattas enligt 8 kap 2 § SoL (maxtaxa.
L 15	Beslut om avgift för särskilt boende, service och omvårdnad	8 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	Obs! Ej HVB
L 16	Beslut om nedsättning eller befrielse från avgift inom psykiatriverksamhet	8 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	Prövning av förbehållsbelopp
L 17	Jämkning av avgift för	8 kap. 4-9 §§ SoL	Socialsekreterare	Prövning av förbehållsbelopp

	service, omvårdnad samt boende inom psykiatri			
L 18	Beslut om ekonomiskt bistånd i samband med utredning, placering eller omplacering - upp till 3.000 kr - upp till 5.000 kr - upp till 6.000 kr - övrigt	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Sektionschef Verksamhetschef Utskott	Avser kostnader för kläder, aktiviteter, resor och dylikt
L 19	Beslut om att underrätta försäkringskassa om att nämnden ska uppbära ersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB)	9 kap 2 § SoL och 107 kap 5 § SFB	Socialassistent	
L 20	Beslut om anmälan till försäkringskassa om att nämnden ska uppbära sjukpenning för den som bereds vård i sådant HVB eller familjehem enligt SoL som ger vård och behandling för personer med missbruk	106 kap. 38 § SFB	Socialsekreterare	
L 21	Beslut om bistånd i form av förmedling av egna medel	4 kap 1 § SoL	Sektionschef	
L 22	Upplysningar i vapenärenden		Socialsekreterare	Uppgifter får endast lämna ut om den enskilde samtycker
L 23	Beslut om rekvisition av utdrag ur belastnings/misstanke-registret	6 § lag om belastnings-register och 5 § om misstanke-register	Socialsekreterare	
L 24	Beslut om polisanmälan vid misstanke om brott mot den egna verksamheten	12 kap 10 § SoL, 10 kap. 2 § OSL	Utskott	
L 25	Beslut om avskrivning av hyresskuld upp till 5.000 kr		Verksamhetschef BoE	Anmäls till nämnd
L 26	Uppgiftslämnande till smittskyddsläkare	29 § smittskyddsL	Sektionschef	

L 27	Dödsboanmälan	20 kap. 8 a ärvdabalken	Handläggare för dödsboanmälan	
M	LVM			Utredningsenheten/Vuxenenheten
M 1	Beslut att inleda utredning om det finns skäl för tvångsvård	7 § LVM	Sektionschef	
M 2	Beslut om att utredning inte ska inledas eller att inledd utredning ska läggas ned alternativt övergå i en utredning enligt 11 kap. § 1 SoL	7 § LVM	Sektionschef	
M 3	Beslut om vilken tjänsteman som ska vara kontaktman	8 § LVM	Socialsekreterare	
M 4	Beslut om läkar- undersökning samt utse läkare samt undersökning	9 § LVM	Socialsekreterare	Beslut om läkarundersökning ska fattas om en sådan inte är uppenbart obehövlig
M 5	Beslut om omedelbart omhändertagande av person med missbruk	13 § LVM	utskott	Kompletterande beslutanderätt – ordf, vice ordf eller annan ledamot i utskotten som nämnden har förordnat. Anmäls vid utskottets nästa sammanträde
M 6	Beslut om att begära polis-handräckning för att föra en person med missbruk till läkarundersökning	45 § p 1 LVM	Ordf, 1:e vice och 2:e vice i utskott	Anmäls till utskott
M 7	Beslut om att begära polis- handräckning för inställelse vid vårdinstitution	45 § p 2 LVM	Sektionschef	Anmäls till utskott
M 8	Yttrande till åklagare vid åtalsprövning	46 § LVM	Sektionschef	
M 9	Yttrande till allmän domstol då den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM- vård	31 kap. 2 § brB	Sektionschef	

N	LSS			SPE
N 1	Beslut om personkretstillhörighet	1 och 7 §§ LSS	Socialsekreterare	Beslut fattas inte särskilt, utan är en del av en insats enligt 9 § LSS. Beslutet kan inte överklagas separat.
N 2	Biträde av personlig assistent (permanent) <ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 20 tim/vecka 	9 a p 2 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 3	Biträde av personlig assistent (tillfällig) <ul style="list-style-type: none"> - upp till 200 tim/vecka - mer än 200 tim/vecka 	9 a p 2 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 4	Ledsagarservice (permanent) <ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 20 tim/vecka 	9 a p 3 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 5	Ledsagarservice (tillfälligt) <ul style="list-style-type: none"> - upp till 20 tim/vecka - mer än 200 tim/vecka 	9 a p 3 LSS	Socialsekreterare Utskott	
N 6	Biträde av kontaktperson <ul style="list-style-type: none"> - ersättning 15-25 % av prisbasbeloppet samt omkostnader enligt SKLs rekommendationer - ersättning över SKLs rekommendationer 	9 § p 4 LSS	Sektionschef Utskott	
N 7	Avlösarservice (permanent) upp till 20	9 § p 5 LSS	Socialsekreterare	

	timmar/vecka			
N 8	Avlösarservice (permanent) mer än 20 timmar/vecka	9 § p 5 LSS	Utskott	
N 9	Avlösarservice (tillfälligt) upp till 20 timmar/vecka	9 § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 10	Avlösarservice (tillfälligt) mer än 20 timmar/vecka	9 § p 5 LSS	Utskott	
N 11	Korttidsvistelse utanför hemmet inom kommunen	9 b § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 12	Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna inom kommunen	9 b § p 5 LSS	Socialsekreterare	
N 13	Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna utom kommunen	9 b § p 9 LSS	Utskott	
N 14	Förhandsbesked om LSS-insats	16 § LSS	Utskott	
N 15	Akuta LSS-ärenden i avvaktan på utskottssammanträde		Ordf, 1:e vice och 2:e vice ordf. i utskott	Anmäls till utskott

7**Långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning (SN 2016:198)****Beslut**

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att godkänna arbetsgruppens bedömningar för ett långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning 2017-2020.

Sammanfattning

Med den nya bostättningslagen som trädde i kraft den 1 mars 2016 tydliggjordes kommunens åtagande att ta emot nyanlända på anvisning för bostättning. Möjligheten för en kommun att tacka nej till anvisningar togs bort. Vidare ökade antalet anvisade för 2016 jämfört med tidigare år. Regelförändringarna har tillkommit samtidigt som en besvärande bostadsbrist utvecklats till ett reellt hinder för utvecklingen i Stockholmsregionen.

Ansvar för mottagandet av nyanlända på anvisning ligger på socialnämnden. I ansvaret ingår att lösa boendet. För att lösa uppgiften har socialförvaltningen som stöd samlat en arbetsgrupp med tjänstemän från samhällsbyggnadsförvaltningen, Botkyrkabyggen och kommunledningsförvaltningen.

Syftet med arbetsgruppens arbete har varit att bidra till att skapa en beredskap för åren 2017-2020 gällande bostäder för nyanlända på anvisning. Bedömningen är att kommunen annars ständigt kommer att arbeta i akutlägen och ha svårt med framförhållning och god planering i arbetet.

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

Referens
Susanne Hedlund

Mottagare
Socialnämnden

Långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning.

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att godkänna arbetsgruppens bedömningar för ett långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning 2017-2020.

Sammanfattning

Med den nya bostättningslagen som trädde i kraft den 1 mars 2016 tydliggjordes kommunens åtagande att ta emot nyanlända på anvisning för bostättning. Möjligheten för en kommun att tacka nej till anvisningar togs bort. Vidare ökade antalet anvisade för 2016 jämfört med tidigare år. Regelförändringarna har tillkommit samtidigt som en besvärande bostadsbrist utvecklats till ett reellt hinder för utvecklingen i Stockholmsregionen.

Ansvar för mottagandet av nyanlända på anvisning ligger på socialnämnden. I ansvaret ingår att lösa boendet. För att lösa uppgiften har socialförvaltningen som stöd samlat en arbetsgrupp med tjänstemän från samhällsbyggnadsförvaltningen, Botkyrkabyggen och kommunledningsförvaltningen.

Syftet med arbetsgruppens arbete har varit att bidra till att skapa en beredskap för åren 2017-2020 gällande bostäder för nyanlända på anvisning. Bedömningen är att kommunen annars ständigt kommer att arbeta i akutlägen och ha svårt med framförhållning och god planering i arbetet.

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

Bakgrund och syfte – en ny svår uppgift att lösa

Med den nya bostättningslagen som trädde i kraft den 1 mars 2016 tydliggjordes kommunens åtagande att ta emot nyanlända på anvisning för bostättning. Möjligheten för en kommun att tacka nej till anvisningar togs bort. Vidare ökade antalet anvisade för 2016 jämfört med tidigare år. Regelförändringarna har tillkommit samtidigt som en besvärande bostadsbrist utvecklats till ett reellt hinder för utvecklingen i Stockholmsregionen.

Flyktingsituationen i kombination med läget på bostadsmarknaden innebär att läget skärpts markant för kommunen att skapa boendelösningar för 158 nyanlända på anvisning för 2016 och 201 för 2017 samt ungefär samma nivå för 2018. Kommunen kommer inte klara sin lagstadgade skyldighet utan att skapa nya lösningar.

Ansvar för mottagandet av nyanlända på anvisning ligger på socialnämnden. I ansvaret ingår att lösa boendet. För att lösa uppgiften har socialförvaltningen som stöd samlat en grupp med tjänstemän från samhällsbyggnadsförvaltningen, Botkyrkabyggen och kommunledningsförvaltningen.

Syftet med gruppens arbete har varit att bidra till att skapa en beredskap för åren 2017-2020 gällande bostäder för nyanlända på anvisning. Bedömningen är att kommunen annars ständigt kommer att arbeta i akutlägen och ha svårt med framförhållning och god planering i arbetet.

Förutsättningar för mottagande på anvisning ändras över tid beroende på situationen i världen samt inströmning till Sverige som regleras utifrån lagstiftningar, senast lagen om tillfälliga uppehållstillstånd. Detta medför att planering av bostäder för nyanlända på anvisning behöver hållas levande och ständigt följa den utveckling som sker för att på bästa sätt möta den bostadsituation som uppstår i just Botkyrka kommun.

För 2016 anvisas kommunen 158 nyanlända personer med uppehållstillstånd.

För 2017 anvisas kommunen 201 nyanlända personer med uppehållstillstånd.

Det betyder i princip att kommunen behöver få fram boendelösningar för nära 500 nya botkyrkabor under en treårsperiod, i en jämn takt av ungefär 15 varje månad. Vi har sedan tidigare antagit att ungefär halva antalet är familjer och halva antalet ensamhushåll. Det innebär i sin tur ett behov av runt 50-70 familjelägenheter och runt 250 små bostäder.

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

Antalet asylsökande påverkas förstås av de skarpa konflikt- och krigssituationerna i Europas närhet, men i hög grad också av politiska beslut och kontrollåtgärder i en rad länder. Till följd av många beslut i EU-länderna har antalet asylsökande minskat kraftigt till Sverige under 2016. Dock är det viss eftersläpning i Migrationsverkets arbete vilket gör att vi nu och för några år fram ser och kommer att se effekterna av det stora antalet asylsökande som kommit tidigare år till Sverige. Minskningen av asylsökande till Sverige ser vi alltså effekter av först möjligtvis under slutet av 2018 och framåt.

Värt att observera är också att drivkrafterna att ta sig vidare antas ha ökat enligt UNHCR samt att smugglare har en tendens att hitta nya vägar runt lag- och kontrollåtgärder. Detta skulle kunna innebära att vi trots allt inte alls kommer att se en minskning under slutet av 2018 och fram. Dessa och liknande faktorer gör det mycket svårt att göra en säker prognos för 2019-2020.

En ytterligare osäkerhetsfaktor är fördelningen mellan ensamhushåll och barnfamiljer. Här ändras uppgifterna som Migrationsverket lämnar till kommunerna. De allra senaste uppgifterna innebär en förändring från en fördelning på 50-50 till 80-20. Samtidigt har vi egna uppgifter som tyder på att många av ”ensamhushållen” i själva verket är delar av splittrade familjer som finns på olika platser i Sverige eller inom EU. Det här behöver följas noggrant så att vi har beredskap för rätt behov.

Sammanfattande slutsats är att vi tills vidare inriktar oss på att lösa uppgiften för 2016-2018 med de antaganden vi gjort hittills. Principlösningen för familjerna är kommunkontrakt och för ensamhushållen nybyggda små bostäder (tillfälliga boenden, flyttbara modulhus, halvpermanenta hus). En ny bedömning av läget med ett scenario för åren 2019-20 behöver tas fram under 2017.

Arbetsgruppens bedömningar

- Principer för hyressättning för modulbostäderna behöver utredas ytterligare. Dagens hyror är satta till och med 31 december 2016. Kommunens ekonomichef får i uppdrag att utreda vidare.
- Fördelningen mellan ensamhushåll och barnfamiljer som anvisas till kommunen bör ligga kvar på 50-50 som planeringssiffra. Detta dels eftersom kommunen behöver bygga upp en planering och beredskap och därmed är i behov av ett planeringstal och dels för att många ensamhushåll beräknas vänta på anknytning.

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

- I de fall där anknytning innefattar barn ska barnperspektivet styra kommunens arbete. Anknytningar där barn ingår erbjuds kommunkontrakt precis som de barnfamiljer som anvisas i sin helhet från början. Kommunen ska arbeta med att hitta långsiktiga och hållbara lösningar så långt som möjligt i de fall där det går. Det skapar i längden ett tryggare och effektivare mottagande.

- Modulhusen ska betraktas som en boendelösning om minst fem år. Denna riktning innebär att det parallellt byggs nya bostäder i kommunen för att individen ska ha reell möjlighet att söka sig vidare efter fem år, det vill säga en rimligare faktisk etableringstid för arbete och inkomster.

Femårs-principen bygger på uppgifter från Botkyrkabyggen om en ungefärlig kötid på 6-7 år i deras bostadskö.

Gruppen uppfattar att kortare boendetider skulle kunna medföra att individen istället söker sig till Socialtjänstens andra verksamheter för hjälp med bostad vilket vi bör försöka undvika både för den enskilde individens skull men också för kommunen som helhet med tanke på integrationsaspekter.

- Mixat boende är en möjlighet vid en mer permanent lösning och förespråkas om ett större antal tillfälliga bostäder byggs på samma plats. Det innebär att en viss andel viks till nyanlända medan resten viks till studenter, ungdomar, gruppboenden etc. Mixat boende kan bidra till att minska stigmatisering, minska risk för skadegörelse på och runt bostäderna samt bidra till ökad integration.

- Planering och uppförande av modulbostäder från och med 2017 kan sägas ha tre ben, som alla tre är i beroendeställning till varandra;

- Socialförvaltningen ansvarar för att så snart som möjligt ta fram ett samarbetsavtal Socialförvaltningen och Botkyrkabyggen. Liknande det avtal som redan finns gällande kommunkontrakt. Socialförvaltningen ansvarar för att ta rollen som beställare av volym, storlek på lägenheter, tidsaspekter etc. Socialförvaltningen är alltså kund och beställare för förhyrning av modulbostäderna.

- Samhällsbyggnadsförvaltningen tar emot platsbeställning från Botkyrkabyggen samt levererar platser, enligt de kriterier som arbetsgruppen tidigare arbetat fram, se sidan 5 i detta dokument, för att Botkyrkabyggen ska kunna uppföra modulbostäder i den takt och enligt de behov som Socialförvaltningen presenterar för Botkyrkabyggen.

- Botkyrkabyggen upphandlar, bygger och förvaltar. Detaljer för tillvägagångssätt justeras i samarbetsavtalet och som även framgår av nya ägardirektiv till Botkyrkabyggen (KS 2 maj, KF 26 maj).

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

Hanteringen blir således precis som vid vilken byggnation som helst.

Ansvarsområden

- Från och med 2017 ska bostadssituationen för nyanlända på anvisning klaras i det ordinarie linjeansvaret inom kommunkoncernen.
- Nya ägardirektiv till Botkyrkabyggen klargör att Botkyrkabyggen ansvarar för bostäder till nyanlända (KS 2 maj, KF 26 maj). Botkyrkabyggen har ansvaret för att bygga och förvalta modulbostäderna. (Följer av nya ägardirektiv från april 2016)
- Samhällsbyggnadsnämnden har ansvaret att tillhandahålla platser för modulhus genom markupplåtelser.
- Socialnämnden har som ansvar att för kommunens räkning se till att tillfälliga bostäder tillkommer i en omfattning som motsvarar behovet. (Följer av kommunfullmäktiges uppdrag 2015-10-22§151)
- Sektion för nyanlända inom Socialförvaltningen ansvarar för och hanterar alla kontakter med de nyanlända på anvisning och upprättar hyresavtal utan besittningsrätt. De arbetar enligt befintliga rutiner för socialtjänstens övriga lägenheter.

Kriterier för markupplåtelser för modulhus

Mark har identifierats i kommunen för uppförande av modulbostäder 2017-2020 enligt följande kriterier:

- volymen på modulbostäder utgår från hur många som kommer på anvisning
- modulbostäder ska uppföras på platser som inte är detaljplanerade
- undvika de områden där många egenbosatta redan bor
- byggs ut successivt i etapper om mindre enheter på flera platser istället för större enheter på ett fåtal platser
- boendeform bör inte styra kontraktsform istället bör typ av hushåll styra kontraktsformen

Avslutande kommentar

Den här tjänsteskrivelsen behandlar olika moment som olika delar av kommunkoncernen behöver genomföra för att kommunen sammantaget ska uppfylla sina skyldigheter enligt Bosättningslagen. Var för sig är momenten inte komplicerade utan tvärtom snarast lätta att hantera med kompetens och rutiner som finns och fungerar. Utmaningarna kommer bestå i att dels sätta ett processinriktat arbetssätt i verket där "överlämningarna" fungerar, dels att resursmässigt/intresse-mässigt prioritera den här uppgiften i konkurrens med andra större/viktigare mål för varje berörd organisationsdel.

2016-10-20

Dnr SN/2016:198

Socialnämnden föreslår således kommunstyrelsen att godkänna arbetsgruppens bedömningar för ett långsiktigt planerande av bostäder för nyanlända på anvisning 2017-2020.

Marie Lundqvist
Socialchef

8

Remiss av Ds 2016:37 Åldersbedömning tidigare i asylprocessen KS/2016:663 (SN 2016:174)

Beslut

Socialnämnden tillstyrker förslaget.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regeringskansliet har föreslagit ändringar i utlänningslagen som innebär att Migrationsverket ska bedöma en utlännings ålder tidigare i asylprocessen än vad som görs idag. Förslaget innebär att i de fall Migrationsverket är osäker på en asylsökandes ålder ska de göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om åldern. Det gäller enbart för de personer som uppger sig vara minderårig. Beslutet om den asylsökandes ålder ska fattas så snart det är möjligt och inte i samband med beslutet om uppehållstillstånd, vilket görs idag.

Förvaltningen anser att förslaget är positivt eftersom det förbättrar asylprocessen och ökar förutsättningarna för att det blir rätt från början.

2016-10-13

Dnr SN/2016:174

Referens
Malin ErikssonMottagare
Socialnämnden

Remiss av Ds 2016:37 Åldersbedömning tidigare i asylprocessen KS/2016:663

Förslag till beslut

Socialnämnden tillstyrker förslaget.

Sammanfattning

Regeringskansliet har föreslagit ändringar i utlänningslagen som innebär att Migrationsverket ska bedöma en utlännings ålder tidigare i asylprocessen än vad som görs idag. Förslaget innebär att i de fall Migrationsverket är osäker på en asylsökandes ålder ska de göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om åldern. Det gäller enbart för de personer som uppger sig vara minderårig. Beslutet om den asylsökandes ålder ska fattas så snart det är möjligt och inte i samband med beslutet om uppehållstillstånd, vilket görs idag.

Förvaltningen anser att förslaget är positivt eftersom det förbättrar asylprocessen och ökar förutsättningarna för att det blir rätt från början.

Bakgrund

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen, Åldersbedömning tidigare i asylprocessen Ds 2016:37. Remissen ska vara besvarad senast 23 november 2016.

Socialförvaltningen har besvarat ärendet.

Ärendet

Förslaget

Regeringskansliet har i en promemoria, Ds 2016:37, lämnat förslag till ändringar i utlänningslagen som innebär att Migrationsverket ska bedöma en utlännings ålder tidigare i asylprocessen än vad som görs idag.

I de fall som det råder oklarhet om en asylsökandes ålder, som uppger sig vara ensamkommande barn under 18 år, ska Migrationsverket så snart som möjligt göra en åldersbedömning. När Migrationsverket har uppfyllt sin ut-

2016-10-13

Dnr SN/2016:174

redningsskyldighet kan de fatta ett tillfälligt beslut om den sökandes ålder. Det anses tillräckligt med att Migrationsverket har gett den sökande möjligheten att komma in med skriftliga och muntliga uppgifter samt erbjudit sökande att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Detta ska gälla i de fall Migrationsverket överväger att fatta ett beslut om att sökande anses ha fyllt 18 år. Åldersbedömningen ska leda till ett tillfälligt beslut om sökandes ålder som är möjligt att överklaga.

En medicinsk åldersbedömning får enbart genomföras om den sökande har gett ett skriftligt samtycke. Förslaget innebär därför även ändringar i utlänningsförordningen som ger Migrationsverket en skyldighet att informera om konsekvensen av ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning. Informationen ska även innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet kan få för prövningen av uppehållstillståndet. Kostnaden för den medicinska åldersbedömningen ska betalas av staten.

Underlaget från den medicinska åldersbedömningen ska tillsammans med övrig bevisning utgöra underlag för beslut. I de fall den sökande nekar till att genomgå en medicinsk åldersbedömning ska Migrationsverket kunna fatta beslut på befintligt underlag.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

Nuvarande ordning

I ett asylärende är det den sökande som har bevisbördan bl.a. vad gäller frågan om ålder. Migrationsverket har däremot en allmän utredningsskyldighet och serviceskyldighet vilket innebär att Migrationsverket ansvarar för att se till att beslutsunderlaget är tillräckligt för beslut. Migrationsverket fattar ett beslut om den asylsökandes ålder först i samband med beslutet om uppehållstillstånd.

I första hand gäller skriftlig bevisning. Om det saknas skriftlig bevisning kan bedömningen av ålder göras utifrån muntliga uppgifter.

Det finns idag inga bestämmelser i utlänningslagen som reglerar hur bedömningen av en asylsökandes ålder ska gå till. Enligt utlänningsförordningen ska Migrationsverket däremot informera ensamkommande barn som ansöker om uppehållstillstånd om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa sin ålder.

I maj 2016 gav regeringen Rättsmedicinalverket i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar i asylprocessen. De medicinska åldersbedömningarna kommer att genomföras med hjälp av tandmognadsbedömning

2016-10-13

Dnr SN/2016:174

samt bedömning av mognadsgraden av tillväxtzonen i lårbenets nedre del. Den samlade medicinska åldersbedömningen som Rättsmedicinalverket lämnar kommer att göras av rättsläkare.

Behovet av ändrade regler

Anledningen till de föreslagna förändringarna är för att det idag är skillnader i vilka rättigheter man har som barn i asylprocessen jämfört som vuxen. För ensamkommande asylsökande barn gäller en särskild mottagningsprocess. En anvisningskommun ansvarar för det ensamkommande barnet och barnet får ett boende, har rätt till god man, skolgång och hälso-, sjuk- och tandvård. Vuxna ska istället erbjudas plats på en förläggning och har inte rätt till vård i samma utsträckning.

För närvarande gäller barnets uppgivna ålder till dess att Migrationsverket fattar beslut om uppehållstillståndet vilket innebär att asylsökande som i ett senare skede bedöms vara vuxna behandlas som barn under asylprocessen och får del av rättigheter och förmåner som ska tillkomma barn. Det bedöms inte vara lämpligt att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn på boende som är anpassade för barn. Resurser avsatta för barn bör inte heller gå till vuxna asylsökande. Utifrån både ett barnrättsperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv bedöms inte nuvarande ordning som tillfredsställande.

Yttrandet

Förvaltningen anser att förslaget är positivt eftersom det förbättrar asylprocessen och ökar förutsättningarna för att det blir rätt från början. Kommunernas mottagande av ensamkommande barn underlättas, både utifrån ett barnrättsperspektiv så som ett ekonomiskt perspektiv.

Marie Lundqvist
Förvaltningschef

Expedieras till
Regeringskansliet
Kommunledningsförvaltningen

2016-09-26

Dnr KS/2016:663

Referens
/Robina Dar/

Mottagare
Socialnämnden

Uppdrag att svara på remiss för kommunens räkning

Kommunledningsförvaltningen har mottagit remissen ”Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37)” från Regeringskansliet och överlåter remissen att besvaras av Socialnämnden för kommunens räkning.

Svaret ska senast besvaras den 23 november 2016.

Expediera även nämndens svar till registrator på kommunledningsförvaltningens registrator för kännedom.

Med vänliga hälsningar
/Robina Dar /

Åldersbedömning tidigare i asylprocessen

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2016

ISBN 978-91-38-24509-5

ISSN 0284-6012

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag	5
1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	5
1.2 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97).....	7
2 Nuvarande ordning för bedömning av ålder i asylprocessen	9
2.1 Allmänt om betydelsen av att vara barn i asylprocessen	9
2.2 Bedömning av ålder.....	10
2.3 Särskilt om medicinsk åldersbedömning	13
3 Behovet av ändrade regler	17
4 Bedömning av ålder i ett tidigare skede i asylprocessen	19
4.1 Tillfälligt beslut om ålder.....	19
4.2 Medicinsk åldersbedömning innan ett tillfälligt beslut om ålder	21
4.3 Information om medicinsk åldersbedömning	25
4.4 Rätt att överklaga tillfälligt beslut om ålder	26
4.5 Offentligt biträde.....	27

5	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	29
6	Kostnader och andra konsekvenser	31
7	Författningskommentar	35
7.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	35
Bilaga 1	Det omarbetade asylprocedurdirektivet	39

Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till ändringar i utlänningslagen som innebär att Migrationsverket ska bedöma en utlännings ålder tidigare i asylprocessen än vad som görs i dag. Det föreslås att om det råder oklarhet om en asylsökande utlänning som uppger sig vara ett ensamkommande barn är under 18 år eller inte, ska Migrationsverket så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Migrationsverket ska enligt förslagen i promemorian ge sökanden tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning innan ett tillfälligt beslut fattas om att den sökande ska anses ha fyllt 18 år. Det föreslås också att Migrationsverkets tillfälliga beslut ska kunna överklagas.

Promemorian innehåller dessutom förslag till ändringar i utlänningsförordningen som bl.a. innebär att Migrationsverket ska informera utlänningen om att konsekvensen av ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning utan godtagbar anledning kan bli att han eller hon bedöms ha fyllt 18 år.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att det i utlänningslagen (2005:716) ska införas tre nya paragrafer, 13 kap. 17 och 18 §§ och 14 kap. 8 b §, och närmast före 13 kap. 17 § och 14 kap. 8 b § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

Åldersbedömning

17 §

Om ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år men samtidigt inte är uppenbart att sökanden fyllt 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i

samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

18 §

Innan Migrationsverket fattar ett tillfälligt beslut enligt 17 § som innebär att sökanden ska anses ha fyllt 18 år ska Migrationsverket ge sökanden tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning.

En medicinsk åldersbedömning får utföras endast om sökanden har gett sitt skriftliga samtycke.

Kostnaden för den medicinska åldersbedömningen ska betalas av staten.

14 kap.

Åldersbedömning

8 b §

Migrationsverkets tillfälliga beslut om ålder enligt 13 kap. 17 § får överklagas till en migrationsdomstol.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

2. De nya föreskrifterna tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket före den 1 februari 2017.

1.2 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 10 h § utlänningsförordningen (2006:97) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

10 h §¹

Migrationsverket ska i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) informera barnet om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa barnets ålder.

Migrationsverket ska i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) informera sökanden om att han eller hon kan komma att erbjudas en medicinsk åldersbedömning.

Informationen ska innehålla upplysningar om

1. undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet av den medicinska åldersbedömningen kan få för prövningen av ansökan om uppehållstillstånd, och

2. att konsekvensen av ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning utan godtagbar anledning kan bli att sökanden bedöms ha fyllt 18 år.

Informationen ska lämnas på ett språk som den sökande kan

¹ Senaste lydelse 2014:185.

förstå.

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2017.

2 Nuvarande ordning för bedömning av ålder i asylprocessen

2.1 Allmänt om betydelsen av att vara barn i asylprocessen

Av 1 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716), förkortad UtlL, framgår att med barn avses i utlänningslagen en person som är under 18 år. Enligt 1 kap. 10 § UtlL, som har sin grund i artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. När frågor om tillstånd ska bedömas och ett barn berörs av ett beslut i ärendet ska barnet höras om det inte är olämpligt (1 kap. 11 § UtlL). Det finns även särskilda bestämmelser i utlänningslagen gällande barns rätt till uppehållstillstånd (se t.ex. 5 kap. 6 § andra stycket UtlL).

För ensamkommande asylsökande barn gäller också en särskild mottagningsprocess. En anvisningskommun ansvarar för att det ensamkommande barnet får ett boende som är anpassat till barnets behov (3 § lagen [1994:137] om mottagande av asylsökande m.fl.) och barnet har rätt till en god man (2 § lagen [2005:429] om god man för ensamkommande barn). Ett ensamkommande asylsökande barn har även rätt till skolgång (jfr 7 kap. 2 § skollagen [2010:800]) och hälso-, sjuk- och tandvård (jfr 5 § lagen [2008:344] om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.). Vuxna asylsökande ska i stället erbjudas plats på en förläggning och har inte rätt till vård i samma utsträckning som barn.

2.2 Bedömning av ålder

Allmänt

Det finns inga bestämmelser i utlänningslagen som reglerar hur bedömningen av en asylsökandes ålder ska gå till. Däremot framgår det av utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtlF, att Migrationsverket, i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande, ska informera barnet om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa hans eller hennes ålder (8 kap. 10 h §). Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det första asylprocedurdirektivet² och regeringen anförde då att läkarundersökning inte är en utredningsmetod som Migrationsverket använder sig av för att kunna fatta beslut rörande en asylansökan från ett barn utan något som den enskilde erbjuds för att styrka sin ålder (prop. 2009/10:31 s. 199).

Justitieombudsmannen (JO) har i ett flertal beslut uttalat att utgångspunkten vid en bedömning av om en sökande är vuxen eller underårig bör vara att bedömningen ska göras i samband med att beslut fattas i asylärendet. Fram till dess bör den ålder som sökanden uppgett vid ansökningstillfället godtas, om det inte är alldeles uppenbart att uppgiften är felaktig. (Se bl.a. JO 2013/14 s. 361, dnr 4107-2011 och JO 2015/16 s. 361, dnr 6942-2013. Se även JO:s beslut den 16 maj 2016, dnr 539-2015). Skälen för JO:s bedömning kan sammanfattas med att det med hänsyn till de konsekvenser som en åldersbedömning får för ensamkommande asylsökande som uppger att de är underåriga är av stor vikt att bedömningen genomförs på ett så rättssäkert sätt som möjligt. En grundläggande förutsättning för det är enligt JO att den baseras på ett tillfredsställande underlag. Eftersom beslutsunderlaget kan förändras under asylärendets gång anser JO att utgångspunkten bör vara att bedömningen görs i samband med att beslut i asylärendet fattas.

I Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2014:1 bekräftar domstolen JO:s ställningstagande att bedömningen av om den

² Rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus.

asylsökande är vuxen eller underårig ska ske i samband med att beslut i asylärendet fattas eftersom beslutsunderlaget gällande den asylsökandes ålder kan förändras under asylärendets gång. Domstolen konstaterar vidare att en asylsökande som påstår sig vara underårig men inte kan göra detta sannolikt med hjälp av handlingar och skriftliga eller muntliga uppgifter kan erbjudas möjligheten att använda en läkarundersökning som ett bevismedel för att uppfylla sin bevisbörda. Det finns dock ingen skyldighet för Migrationsverket att erbjuda en läkarundersökning, endast en skyldighet att informera om möjligheten att genomgå en sådan. Domstolen påpekar även att en medicinsk åldersbedömning endast är ett av flera bevismedel som den enskilde kan använda sig av för att uppfylla sin bevisbörda vad åldern beträffar.

Bevisbörda och utredningsskyldighet

Det är den asylsökande som har bevisbördan för sitt påstådda skyddsbehov och som ska göra både sin berättelse och sin identitet, av vilken åldern är en del, sannolik (se t.ex. MIG 2007:9 och MIG 2011:11).

Migrationsverket har emellertid en allmän utredningsskyldighet och i ärenden som rör asyl, särskilt när det gäller barn, har Migrationsverket ett större utredningsansvar än vad som gäller i många andra ansökningsärenden (jfr prop. 2004/05:170 s. 155). Migrationsverkets utredningsskyldighet och serviceskyldighet gäller under hela asyلفörfarandet. Utredningsansvaret innefattar att Migrationsverket ska se till att beslutsunderlaget är tillräckligt och i förekommande fall ange vad som behöver kompletteras.

I svensk rätt gäller principen om fri bevisföring och fri bevisvärdering. I svensk rätt gäller vidare den inom asylrätten internationellt vedertagna bevislätnadsregeln *benefit of the doubt* (även kallad tvivelsmålets fördel), som framgår av bl.a. UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning. Principen innebär att en sökandes uppgifter ska läggas till grund för beslut om han eller hon gjort vad som varit möjligt för att göra sin berättelse sannolik och den inte präglas av bristande trovärdighet

eller inkonsekvens. Principen om benefit of the doubt gäller även i fråga om sökandens eventuella underårighet. Av UNHCR:s handbok framgår att sökanden måste anstränga sig att underbygga sina uppgifter genom att använda all tillgänglig bevisning och i förekommande fall ge tillfredsställande förklaringar till varför bevisning saknas. Om nödvändigt måste sökanden göra en ansträngning att skaffa fram ytterligare bevisning.

Migrationsverkets rutiner för åldersbedömning

Migrationsverket utfärdade den 3 september 2015 en rättslig kommentar angående bedömning av ålder i asylärenden (SR 35/2015). I den rättsliga kommentaren anges att Migrationsverket i normalfallet har uppfyllt sin utredningsskyldighet genom att informera den sökande om möjligheten att genomgå en läkarundersökning, att hålla en muntlig utredning samt att t.ex. hämta in ett yttrande från socialtjänsten. Om en medicinsk bedömning inte ges in kan ärendet avgöras utifrån befintlig bevisning. Huvudregeln enligt kommentaren är att Migrationsverket ska ta ställning till frågan om en sökande har gjort sin ålder sannolik och är underårig eller vuxen i samband med beslutet om uppehållstillstånd. Den ålder som sökanden uppger vid ansökningstillfället ska registreras i Migrationsverkets system. Skäl att göra undantag från denna huvudregel finns i uppenbara fall och i fall där det finns bevisning som strider mot sökandens muntliga uppgifter (t.ex. en träff i VIS³). Vidare finns skäl att ändra registreringen av en sökandes födelsetid under handläggningen för att möjliggöra slagningar i Eurodac och handläggning i enlighet med Dublinförordningen⁴. Även i dessa fall ska dock Migrationsverket ta ställning till åldern i det slutliga beslutet i asylärendet. Beslutet att under handläggningen ändra födelsetiden i databasen kan inte överklagas särskilt.

³ Visa Information System.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning).

Utifrån ett regeringsuppdrag har Migrationsverket i april 2016 redovisat vidtagna och planerade åtgärder för att i ökad utsträckning bedöma åldern på ensamkommande barn vid registreringen och för att få bättre beslutsunderlag inför bedömningen av om sökanden har gjort sin identitet och ålder sannolik vid prövningen av asylärendet.⁵ Genom att bl.a. införa en omarbetad skyddsprocess har man skapat bättre förutsättningar för att tidigt samla in ett bredare underlag om barnets identitet och ålder.

2.3 Särskilt om medicinsk åldersbedömning

Asylprocedurdirektivet

I artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet⁶ finns en bestämmelse om att medlemsstaterna får använda sig av läkarundersökningar för att fastställa åldern på ensamkommande barn i samband med prövningen av en asylansökan i sådana fall där det, efter sökandens allmänna uttalanden eller på grund av andra relevanta indikationer, finns tvivel om sökandens ålder. Om det fortfarande finns tvivel om sökandens ålder efter läkarundersökningen ska medlemsstaten utgå från att sökanden är underårig. Av samma artikel framgår att barnet före prövningen ska informeras om att en åldersbedömning (åldersbestämning enligt direktivets språkbruk) kan komma att göras och att informationen ska ges på ett språk som denne förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Informationen ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet kan få för prövningen av ansökan. Information ska också lämnas om konsekvenserna av en vägran att genomgå en läkarundersökning. Barnets och/eller dennes företrädares samtycke krävs för att undersökningen ska få genomföras. Ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd får inte enbart basera sig på att ett ensamkommande barn har vägrat att undergå en

⁵ Migrationsverkets återrapportering den 27 april 2016 enligt uppdrag i regleringsbrev, dnr 1.1.1.2-2016-60281.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbeting).

läkarundersökning. Det omarbetade asylprocedurdirektivet finns som *bilaga* till denna promemoria.

Regeringen har den 11 augusti 2016 beslutat om lagrådsremissen Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet. I lagrådsremissen föreslås inte några lagändringar med anledning av artikel 25.5.

Rättsmedicinalverkets uppdrag

Rättsmedicinalverket genomför medicinska åldersbedömningar inom ramen för brottmålsprocessen på förfrågan från bl.a. åklagare och polis. Sådana görs i dag genom tandröntgenundersökningar.⁷ Rättsmedicinalverket har också haft möjlighet att bistå Migrationsverket med medicinska åldersbedömningar i den mån den övriga verksamheten medgett det.

Regeringen har den 19 maj 2016 gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet med stor skyndsamhet påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område. Regeringen har också gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att utveckla sin förmåga att genomföra medicinska åldersbedömningar inom ramen för brottmålsprocessen. I beslutet anges att medicinska åldersbedömningar ska ske med full respekt för den personliga värdigheten. Vid val av metod ska särskilt beaktas intresset av att undersökningen innebär ett så litet ingrepp som möjligt i den personliga integriteten. Uppdraget ska genomföras efter samråd med Migrationsverket, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Socialstyrelsen. Rättsmedicinalverket ska senast den 15 november 2016 redovisa hur medicinska åldersbedömningar görs och, inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd, beskriva hur sådana ska genomföras över tid och processen för dessa.

⁷ I detta sammanhang kan nämnas att Högsta domstolen i dom den 11 juli 2016 (mål nr B1346-16) har uttalat att en tandmognadsundersökning som är gjord på det sätt som skett i målet och som grundar sig på tänder som är fullt utvecklade utgör ett användbart underlag för påföljdsbestämningen när den tilltalades ålder är oklar.

I en skrivelse den 14 juni 2016 har Rättsmedicinalverket angett att myndighetens utgångspunkt i arbetet med metodval är att genomföra medicinska åldersbedömningar med hjälp av tandmognadsbedömning, undersökning av knä med magnetkamera och i vissa fall även röntgen av hand eller handled.⁸

Socialstyrelsens uppdrag

Socialstyrelsen har gjort en genomlysning av forskning på området där olika metoder för medicinsk åldersbedömning analyserats, däribland magnetkameraundersökningar av olika tillväxtzoner för att bedöma 18-årsgränsen. Socialstyrelsen konstaterade därvid att aktuell forskning visar att undersökning med magnetkamera kan minska risken för att barn bedöms som vuxna jämfört med traditionell röntgen samt att åldersbedömningar med icke-radiologiska metoder saknar vetenskapligt stöd.⁹

Regeringen har den 14 juli 2016 gett Socialstyrelsen i uppdrag att fördjupa kunskapen om magnetkameraundersökning som metod för medicinska åldersbedömningar av 18-årsgränsen inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och brottmålsprocessen. Utgångspunkten för uppdraget är att metoden ska vara vetenskaplig, tillförlitlig och etisk. Uppdraget ska samordnas med det arbete som görs inom ramen för det uppdrag som Rättsmedicinalverket fått gällande att genomföra medicinska åldersbedömningar. I Socialstyrelsens uppdrag ingår det att se över om de metoder som Rättsmedicinalverket avser att använda skulle kunna kompletteras. Uppdraget ska genomföras i samråd med Rättsmedicinalverket, Migrationsverket, Åklagarmyndigheten och andra berörda myndigheter. Socialstyrelsen ska lämna en delrapport senast den 30 april 2017 och slutredovisa uppdraget senast den 30 november 2017.

⁸ Rättsmedicinalverkets delredovisning av myndighetens kostnader för att genomföra medicinska åldersbedömningar, dnr X16-90206.

⁹ Socialstyrelsen, Metoder för radiologisk åldersbedömning, En systematisk översikt, 2016.

3 Behovet av ändrade regler

Barn har särskilda rättigheter enligt bl.a. barnkonventionen. Åldern på ett ensamkommande asylsökande barn är av betydelse för handläggningen av asylärendet och för frågan om uppehållstillstånd. Åldern har även betydelse för mottagandet av den asylsökande. Enligt nuvarande ordning tar Migrationsverket som huvudregel ställning till den sökandes ålder först i samband med det slutliga beslutet i asylärendet. Fram till dess godtas den ålder som den asylsökande uppgett. En följd av detta är att även de asylsökande som senare bedöms vara vuxna behandlas som barn under asylprocessen och får del av de rättigheter och förmåner som ska tillkomma barn.

Det är inte lämpligt att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn på boenden som är anpassade för barn. Resurser avsatta för barn ska inte heller gå till vuxna asylsökande. Utifrån såväl ett barnrättsperspektiv som ett ekonomiskt perspektiv är nuvarande ordning därför inte tillfredsställande. Det är mot den bakgrunden mycket angeläget att se över möjligheten att göra åldersbedömningar tidigare i asylprocessen.

4 Bedömning av ålder i ett tidigare skede i asylprocessen

4.1 Tillfälligt beslut om ålder

Förslag: Om ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år men samtidigt inte är uppenbart att sökanden har fyllt 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Beslutet ska gälla omedelbart. Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Skälen för förslaget: Som anförts ovan finns det utifrån såväl ett barnrättsperspektiv som ett ekonomiskt perspektiv skäl att ändra nuvarande ordning som innebär att Migrationsverket som huvudregel tar ställning till en asylsökandes ålder först i samband med det slutliga beslutet i asylärendet.

I ärenden som rör asyl har Migrationsverket ett större utredningsansvar än vad som gäller i många andra ansökningsärenden (se prop. 2004/05:170 s. 155). Migrationsverkets utredningsskyldighet gäller under hela asylförfarandet och innebär att Migrationsverket måste se till att ärendet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver och i förekommande fall upplysa sökanden om vad som behöver kompletteras. Även i sådana fall där myndigheten har ett utvidgat utredningsansvar ankommer det dock på sökanden själv att presentera sina yrkanden och grunder och att ta fram eventuella åberopade bevis.

När det gäller uppgifter om ålder är det i likhet med vad som gäller för övriga uppgifter om en sökandes identitet i första hand skriftlig bevisning som är relevant. Uppgifter som lämnas skriftligen eller muntligen under utredningen kan tjäna som komplement till den skriftliga bevisningen. En utlänning kan dock normalt sett inte endast genom muntliga uppgifter göra sin uppgivna ålder sannolik och det är inte heller möjligt att avgöra en asylsökandes ålder genom att göra en bedömning av hans eller hennes utseende (jfr MIG 2014:1).

För att en bedömning av en asylsökandes ålder ska kunna göras tidigare i asylprocessen måste det finnas ett tillfredställande beslutsunderlag. Med hänsyn till den utveckling som nu sker i fråga om metoderna för medicinsk åldersbedömning (se avsnitt 2.3) finns förutsättningar att införa en ordning som innebär att bedömningen av ålder ska göras tidigare i asylprocessen. Om ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande och det finns skäl att ifrågasätta uppgiften om att sökanden är ett barn bör Migrationsverket inleda en utredning om sökandens ålder i syfte att så snart som möjligt kunna fatta ett tillfälligt beslut i frågan om sökanden ska anses ha fyllt 18 år eller ej.

Ett tillfälligt beslut om sökandens ålder bör kunna fattas så snart Migrationsverket har uppfyllt sin utredningsskyldighet. Det får anses tillräckligt att myndigheten har gett den sökande möjlighet att komma in med skriftliga och muntliga uppgifter beträffande sin påstådda underårighet samt erbjudit sökanden att genomgå en medicinsk åldersbedömning i de fall där verket överväger att fatta ett beslut om att den sökande ska anses ha fyllt 18 år (se avsnitt 4.2 nedan). Precis som hittills bör Migrationsverket därutöver ha möjlighet att begära in uppgifter från socialtjänsten i enlighet med 17 kap. 1 § UtlL i de fall där det kan anses befogat och kan antas bidra till utredningen.

Det bör inte krävas att Migrationsverket gör en åldersbedömning och fattar ett tillfälligt beslut om ålder om det är uppenbart att sökanden är vuxen. I de fallen bör Migrationsverket, i enlighet med nuvarande ordning, direkt kunna registrera den sökande som vuxen. I övriga fall föreslås, i enlighet med principen om barnets bästa och benefit of the doubt, att sökandens uppgivna

ålder godtas till dess att det finns tillräckligt med underlag för att fatta ett tillfälligt beslut om ålder.

Som anförts ovan är det en grundläggande princip inom asylrätten att det är den asylsökande som ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Därav följer att sökanden också måste göra sin identitet sannolik (MIG 2007:9). Ålder ingår som en del i en sökandens identitet (MIG 2011:11). En slutlig bedömning av sökandens ålder bör därför göras i samband med det slutliga beslutet i asylärendet där även utredning som tillkommit efter det tillfälliga beslutet kan beaktas. Även i de fall där bedömningen av ålder har gjorts efter att sökanden genomgått en medicinsk åldersbedömning bör en slutlig bedömning av sökandens ålder göras i samband med beslutet i asylärendet. Utrymmet för att i dessa fall frångå den bedömning om sökandens ålder som har gjorts i det tillfälliga beslutet torde dock i praktiken vara begränsat till främst de fall då den sökande kommer in med tillförlitliga identitetshandlingar. I samtliga fall måste dock förstås en samlad bedömning göras av vad som har kommit fram i ärendet.

Det tillfälliga beslutet om ålder bör gälla omedelbart.

4.2 Medicinsk åldersbedömning innan ett tillfälligt beslut om ålder

Förslag: Innan Migrationsverket fattar ett tillfälligt beslut om ålder som innebär att sökanden ska anses ha fyllt 18 år ska Migrationsverket ge sökanden tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning. En medicinsk åldersbedömning får utföras endast om sökanden har gett sitt skriftliga samtycke. Kostnaden för den medicinska åldersbedömningen ska betalas av staten.

Skälen för förslaget

Erbjudande om medicinsk åldersbedömning i vissa fall

För att åldersbedömningar ska kunna utföras tidigare i asylprocessen bör det införas en skyldighet för Migrationsverket att erbjuda ensamkommande barn att genomgå en medicinsk

åldersbedömning i vissa fall. Enligt artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet får läkarundersökningar för att fastställa åldern på ensamkommande barn användas endast i sådana fall där det efter sökandens allmänna uttalanden eller på grund av andra relevanta indikationer finns tvivel om sökandens ålder. I de fall där Migrationsverket, inom ramen för den åldersbedömning som ska göras enligt förslaget ovan, bedömer att den sökande inte genom skriftlig eller muntlig bevisning har gjort sannolikt att han eller hon är underårig bör den sökande erbjudas att genomgå en medicinsk åldersbedömning i syfte att styrka sin uppgivna ålder. Erbjudandet om medicinsk åldersbedömning innebär att sökanden får tillgång till ytterligare ett bevismedel för att uppfylla sin bevisbörd i de fall där det annars kan förväntas att myndigheten kommer att göra bedömningen att han eller hon har fyllt 18 år. Det är alltså inte fråga om att införa ett krav på att ålder alltid ska göras sannolik genom medicinsk åldersbedömning. Genom erbjudandet om medicinsk åldersbedömning talar Migrationsverket om för den sökande att han eller hon inte har gjort sin uppgift om ålder sannolik.

Precis som i dag måste resultatet värderas tillsammans med övrig bevisning i enlighet med gällande bevisregler. Av sista meningen i det första stycket i artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet framgår att om det efter en medicinsk åldersbedömning fortfarande finns tvivel om den enskildes ålder ska beslutsfattaren utgå från att han eller hon är underårig. Bestämmelsen måste ses som ett uttryck för principen om *benefit of the doubt* som gäller inom svensk rätt.

Kostnaden för att genomgå en medicinsk åldersbedömning som har erbjudits sökanden bör betalas av staten.

Samtycke till medicinsk åldersbedömning

För att en läkarundersökning ska få genomföras i syfte att fastställa åldern krävs enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet att det ensamkommande barnet och/eller dennes företrädare ger sitt samtycke (artikel 25.5 b). Medverkan till en medicinsk åldersbedömning bör därför vara frivillig. Den frivilliga medverkan bör dokumenteras genom ett skriftligt samtycke. Kravet på

samtycke innebär också att förslaget inte kan anses stå i strid med det grundlagsstadgade skydd som enskilda åtnjuter gentemot det allmänna vad avser påtvingade kroppsliga ingrepp (2 kap. 6 § regeringsformen). Den sökande bör få skäligt rådrum för att ta ställning till frågan om samtycke till medicinsk åldersbedömning.

Utgångspunkten enligt svensk rätt är att ett barns vårdnadshavare har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga förhållanden (6 kap. 11 § föräldrabalken). I fråga om ensamkommande asylsökande barn gäller enligt 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn att en god man ska förordnas om det inte är uppenbart obehövt. I de ärenden som berörs av förslagen i denna promemoria torde det alltid förordnas en god man. Den gode mannen har till uppgift att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. När fråga om medicinsk åldersbedömning av ett ensamkommande barn uppkommer i ett ärende om uppehållstillstånd är alltså den gode mannen behörig att lämna samtycke för barnets räkning (jfr prop. 2005/06:72 s. 74 ff). I den gode mannens uppdrag ligger att ta den hänsyn till barnets synpunkter och önskemål som dess ålder och utveckling kan ge anledning till (prop. 2004/05:136 s. 29).

Enligt 18 kap. 3 § UtlL är den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det ärende som förordnandet avser, om det inte finns en god man för barnet. Om frågan om samtycke till medicinsk åldersbedömning skulle bli aktuell innan en god man har förordnats kan det offentliga biträdet, om sådan förordnats för barnet, lämna samtycke till medicinsk åldersbedömning för barnets räkning. Även det offentliga biträdet ska då naturligtvis ta den hänsyn till barnets synpunkter och önskemål som dess ålder och utveckling kan ge anledning till.

Det kan i detta sammanhang finnas skäl att erinra om att det enligt gällande rätt inte finns några möjligheter att, inom ramen för asylprocessen, tvinga någon till att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Detta gäller även om ett skriftligt samtycke tidigare har lämnats av den gode mannen eller det offentliga biträdet. Förslaget innebär inte någon ändring i denna del.

Nekat samtycke till att genomgå medicinsk åldersbedömning

Även om förslaget är utformat som en skyldighet för Migrationsverket att erbjuda en medicinsk åldersbedömning i vissa fall får, som framgår ovan, utredningsansvaret anses uppfyllt genom att sökanden erbjuds att genomgå en medicinsk åldersbedömning. I de fall där den sökande nekar till att genomgå en medicinsk åldersbedömning bör Migrationsverket alltså kunna fatta beslut på befintligt underlag.

Det är den sökande som har bevisbördan för att denne är underårig och som har att göra detta sannolikt. Principen om benefit of the doubt gäller som framgått ovan även i fråga om sökandens eventuella underårighet. En förutsättning för att den sökande ska få förmånen av denna bevislätnadsregel är dock att sökanden har gjort vad han eller hon kan för att styrka sin berättelse och att hans eller hennes allmänna trovärdighet inte ifrågasatts.

En medicinsk åldersbedömning är ett bevismedel som kan hjälpa till att klarlägga en sökandes ålder. Vilken betydelse som ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning får vid bevisvärderingen som görs vid bedömningen av ålder måste naturligtvis avgöras av Migrationsverket i varje enskilt fall. Vid den bedömningen får myndigheten ta ställning till om det finns godtagbara skäl till att den sökande inte vill genomgå en medicinsk åldersbedömning, t.ex. att sökandens fysiska eller psykiska hälsotillstånd är sådant att en medicinsk åldersbedömning inte är lämplig. I de flesta fall där myndigheten bedömer att sökanden inte har gjort sin underårighet sannolik med hjälp av skriftlig och muntlig bevisning och därför erbjuder sökanden att genomgå en medicinsk åldersbedömning torde dock ett nekat samtycke utan godtagbar anledning leda till att myndighetens preliminära bedömning kvarstår, dvs. att sökanden inte har gjort sannolikt att han eller hon är under 18 år. I avsnittet nedan föreslås att sökanden ska informeras om att detta kan bli följden av ett nekat samtycke.

4.3 Information om medicinsk åldersbedömning

Förslag: Bestämmelsen i utlänningsförordningen att Migrationsverket ska lämna information till ett ensamkommande asylsökande barn om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa barnets ålder ska justeras så att den överensstämmer med förslaget om att Migrationsverket ska erbjuda medicinska åldersbedömningar.

Informationen ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden, eventuella konsekvenser som resultatet av den medicinska åldersbedömningen kan få för prövningen av ansökan om uppehållstillstånd och att konsekvensen av ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning utan godtagbar anledning kan bli att den sökande bedöms ha fyllt 18 år. Informationen ska lämnas på ett språk som den sökande kan förstå.

Skälen för förslaget: Enligt 8 kap. 10 h § UtLF ska Migrationsverket, i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtIL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtIL, informera barnet om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa barnets ålder. Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det första asylprocedurdirektivet.

I avsnittet ovan föreslås att det ska införas en bestämmelse i utlänningslagen om att Migrationsverket i vissa fall ska erbjuda ensamkommande barn att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Bestämmelsen i 8 kap. 10 h § UtLF om informationsskyldighet bör därför justeras så att den överensstämmer med det förslaget.

Enligt förslaget ska Migrationsverket erbjuda sökanden att genomgå en medicinsk åldersbedömning i de fall där sökanden inte lyckats göra sin underårighet sannolik på annat sätt och myndigheten därför överväger att fatta ett tillfälligt beslut om att denne ska anses ha fyllt 18 år. Om den sökande utan godtagbar anledning nekar till att genomgå en medicinsk åldersbedömning kommer detta sannolikt att leda till att den preliminära bedömningen av sökandens ålder kvarstår, dvs. att han eller hon ska

anses ha fyllt 18 år. För att den sökande ska kunna överblicka konsekvenserna av ett eventuellt nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning bör denna ordning klargöras i förväg. Det framgår också av artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet att information ska lämnas om konsekvenserna av en vägran att genomgå en läkarundersökning. Migrationsverket bör därför tydligt informera den sökande om att ett nekat samtycke till medicinsk åldersbedömning utan godtagbar anledning kan leda till att denne bedöms ha fyllt 18 år. I enlighet med artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet bör den sökande också informeras om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet av den medicinska åldersbedömningen kan få för prövningen av ansökan om uppehållstillstånd. Informationen bör lämnas på ett språk som den sökande kan förstå. Bestämmelser med denna innebörd bör föras in i 8 kap. 10 h § UtlF.

Av Migrationsverkets allmänna serviceskyldighet följer att informationen ska lämnas på ett för den sökande anpassat sätt (jfr även 1 kap. 10 § UtlL).

4.4 Rätt att överklaga tillfälligt beslut om ålder

Förslag: Migrationsverkets tillfälliga beslut om ålder ska kunna överklagas till en migrationsdomstol.

Skälen för förslaget: Av 14 kap. 1 § UtlL följer att Migrationsverkets beslut enligt utlänningslagen endast får överklagas i de fall som anges i det kapitlet.

Ett tillfälligt beslut om ålder kan få stor betydelse för den enskilde. Beslutet kan innebära att den enskilde går miste om förmåner som han eller hon annars skulle ha haft under tiden till dess att asylärendet avgörs (t.ex. boende, skolgång och hälso- och sjukvård). Enbart en möjlighet att senare få frågan om ålder prövad i samband med överklagandet av det slutliga beslutet i asylärendet är därför inte tillräcklig för att tillgodose den enskildes behov av rättsskydd. Migrationsverkets tillfälliga beslut om ålder bör därför kunna överklagas till en migrationsdomstol. Den omständigheten att ett tillfälligt beslut om ålder är föremål för prövning i domstol

utgör inte hinder för Migrationsverket att fatta ett slutligt beslut i ärendet om uppehållstillstånd.

Införandet av en överklagandemöjlighet skulle kunna medföra en risk för att syftet med förslaget att tidigarelägga åldersbedömningen motverkas på så sätt att ärendet drar ut på tiden och att den sökande blir kvar i asyl- och mottagningsprocessen för barn under en längre tid. Som framgått ovan ska dock det tillfälliga beslutet om ålder gälla omedelbart. En domstol kan visserligen med stöd av 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) inhibera beslutet. För att det ska finnas förutsättningar för inhibition krävs dock som huvudregel en hög grad av sannolikhet för att beslutet ska komma att ändras. I ärenden där en part riskerar betydande skada kan kravet sänkas till att utgången framstår som oviss (Wennergren och von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m., 6:e uppl., s. 264). I de fall där det finns ett resultat från en medicinsk åldersbedömning torde förutsättningarna för att besluta om inhibition i praktiken vara mycket begränsade om inte sökanden kommer in med bevis om tillförlitliga identitetshandlingar. Migrationsöverdomstolen har vidare uttalat att en muntlig förhandling vanligtvis inte i sig är en meningsfull utredningsmetod vad gäller att bedöma den sökandes ålder (MIG 2014:1).

4.5 Offentligt biträde

Bedömning: Förslagen i promemorian medför inget behov av ändringar i utlänningslagens regler om offentligt biträde.

Skälen för bedömningen: Enligt 18 kap. 1 § första stycket 1 och 2 UtlL ska ett offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, bl.a. i mål och ärenden om avvisning eller utvisning hos Migrationsverket. Ett förordnande av offentligt biträde gäller även vid ett överklagande av ett beslut i det ärende som förordnandet avser. Ett tillfälligt beslut om ålder ingår som ett led i handläggningen av ett ärende om uppehållstillstånd. Om ett offentligt biträde har förordnats i ett sådant ärende kan han eller hon därmed biträda den sökande även i frågan om ålder såväl hos Migrationsverket som vid

ett eventuellt överklagande till domstol. Förslagen i promemorian medför inget behov av ändringar i utlänningslagens regler om offentligt biträde.

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsändringarna ska träda i kraft den 1 maj 2017. De nya föreskrifterna i utlänningslagen ska inte tillämpas om ansökan om uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket före den 1 februari 2017.

Bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser till ändringarna i utlänningsförordningen.

Skälen för förslaget och bedömningen: De föreslagna författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Författningsändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 maj 2017.

Utan övergångsbestämmelser kommer de ärenden om uppehållstillstånd för ensamkommande barn som har inletts men inte avgjorts före den 1 maj 2017 också att omfattas av de föreslagna ändringarna i utlänningslagen. För att inte fördröja handläggningen av de ärenden där ett slutligt avgörande är nära förestående bör så många som möjligt av dessa undantas från kravet på åldersbedömning i ett tidigare skede. En övergångsbestämmelse bör därför införas som innebär att de nya bestämmelserna i utlänningslagen inte ska tillämpas om ansökan om uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket före den 1 februari 2017.

Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser till ändringarna i utlänningsförordningen.

6 Kostnader och andra konsekvenser

Bedömning: Förslagen i promemorian medför att statens kostnader för mottagande av ensamkommande barn minskar.

De kostnadsökningar som förslagen kan leda till kan finansieras inom befintliga anslag.

Skälen för bedömningen

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen i promemorian innebär att åldersbedömningar ska göras tidigare i asylprocessen än vad som görs i dag. Förslagen bedöms därigenom medföra att färre vuxna asylsökande kommer att hanteras inom asyl- och mottagningssystemen för ensamkommande barn än vad som är fallet enligt nuvarande ordning. Boendekostnaden per dygn för ensamkommande barn är väsentligt mycket högre än för övriga inskrivna i Migrationsverkets mottagande. Den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden gällande asylsökande ensamkommande barn är för närvarande cirka nio månader men förväntas under 2016 öka till tolv månader för att därefter minska. Genom att åldersbedömningarna tidigareläggs bör den tid som en vuxen asylsökande befinner sig inom mottagningssystemet för ensamkommande barn kunna förkortas väsentligt. Förslagen bedöms därmed medföra en besparing för staten.

De handläggningsåtgärder som följer av förslaget att Migrationsverket ska göra en åldersbedömning tidigare i asylprocessen och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder är i huvudsak sådana som ändå skulle ha utförts men som nu ska göras

vid en tidigare tidpunkt. De handläggningsåtgärder som tillkommer är framför allt kopplade till att Migrationsverket ska fatta ett tillfälligt beslut. Dessa handläggningsåtgärder bedöms inte vara av sådan karaktär eller omfattning att Migrationsverkets arbetsbörda ökar i någon större utsträckning. I den mån som det nu aktuella förslaget kan komma att medföra en kostnadsökning för Migrationsverket bör denna kunna hanteras inom ramen för befintliga anslag.

Regeringen har den 19 maj 2016 gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att med stor skyndsamhet påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område. Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 lämnat förslag till finansiering av genomförandet av fler medicinska åldersbedömningar. Förslagen i denna promemoria som rör medicinska åldersbedömningar bedöms inte medföra några ytterligare kostnader för staten.

Förslaget att Migrationsverkets beslut om ålder ska kunna överklagas till migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen innebär att Migrationsverket får fler överklaganden att hantera och att domstolarna får en ökad måltillströmning. Antalet överklaganden är dock mycket svårbedömt. Osäkerheten i prognosen över antalet ensamkommande asylsökande barn och hur många av dessa som bedöms ha fyllt 18 år gör att det är svårt att bedöma hur många beslut som kommer att kunna överklagas som en följd av förslaget. En annan osäkerhetsfaktor gäller hur många som kommer att välja att överklaga dessa beslut, särskilt om en medicinsk åldersbedömning har gjorts. Utredningen i målen om ålder i domstol torde dock i normalfallet inte vara särskilt omfattande.

Osäkerheten i prognosen över antalet ensamkommande asylsökande barn och svårigheten att bedöma antalet överklaganden medför även svårigheter att bedöma hur stora kostnadsökningar för offentligt biträde som förslagen i promemorian kan medföra.

Det går mot denna bakgrund inte att nu bedöma att de kostnadsökningar som förslagen kan medföra är av sådan omfattning att Migrationsverket eller domstolarna behöver tillföras

extra medel. Utvecklingen på detta område får dock följas noggrant.

Konsekvenser för barn

Förslaget att en åldersbedömning ska göras tidigare i asylprocessen syftar bl.a. till att motverka att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn på boenden som är avsedda för barn. Förslaget bedöms därmed innebära att säkerheten ökar för de barn som bor i boenden för barn. Förslaget medför också att de resurser som är avsatta för barn kommer dessa tillgodo i större utsträckning.

Konsekvenser för flickor och pojkar samt kvinnor och män

Övervägande andelen ensamkommande barn som söker asyl i Sverige är av manligt kön. Även om förslagen i promemorian är könsneutralt utformade kommer därför fler pojkar och män än flickor och kvinnor att direkt beröras av förslagen.

7 Författningskommentar

7.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

13 kap.

17 § Om ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år men samtidigt inte är uppenbart att sökanden fyllt 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om åldersbedömning i ärenden om ensamkommande asylsökande barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Av första stycket framgår att Migrationsverket ska göra en bedömning av ett ensamkommande barns ålder så snart som möjligt efter att barnet ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande, om det finns skäl att ifrågasätta att han eller hon är under 18 år. Genom kravet på att det ska finnas skäl att ifrågasätta att den sökande är under 18 år undantas de fall då det klart framgår att den sökande är ett barn trots att han eller hon saknar identitetshandlingar. Av bestämmelsen framgår vidare att någon åldersbedömning inte ska göras om det är uppenbart att sökanden har fyllt 18 år. Det kan vara fallet antingen om var och en kan se att det rör sig om en vuxen eller om det finns bevisning som klarlägger sökandens ålder. Rekvisitet uppenbart innebär att det ska röra sig om fall där det utan närmare överväganden kan konstateras

att den sökande har fyllt 18 år. Precis som hittills kommer Migrationsverket i de fallen att registrera sökanden som vuxen.

Åldersbedömningen ska i första hand göras utifrån skriftlig bevisning tillsammans med sökandens egna muntliga uppgifter. Av bestämmelsen i 18 § framgår att i de ärenden där denna bevisning inte är tillräcklig och Migrationsverket därför överväger att fatta ett beslut om att sökanden ska anses ha fyllt 18 år ska sökanden erbjudas att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Migrationsverkets åldersbedömning ska manifesteras i ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Även i de fall där Migrationsverket efter viss utredning i samband med att sökanden ger in sin ansökan bedömer att den sökande har gjort sannolikt att han eller hon är underårig och det därmed inte längre finns skäl att ifrågasätta uppgiften om ålder ska Migrationsverket fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder som då får baseras på sökandens uppgifter. Om det tillfälliga beslutet innebär att sökanden ska anses ha fyllt 18 år blir bl.a. reglerna om rätt till logi på förläggning i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. tillämpliga.

Av *andra stycket* framgår att ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Enligt *tredje stycket* ska Migrationsverkets tillfälliga beslut gälla omedelbart.

18 § Innan Migrationsverket fattar ett tillfälligt beslut enligt 17 § som innebär att sökanden ska anses ha fyllt 18 år ska Migrationsverket ge sökanden tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning.

En medicinsk åldersbedömning får utföras endast om sökanden har gett sitt skriftliga samtycke.

Kostnaden för den medicinska åldersbedömningen ska betalas av staten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om medicinsk åldersbedömning innan ett tillfälligt beslut om ålder. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Enligt *första stycket* ska Migrationsverket erbjuda en sökande att genomgå en medicinsk åldersbedömning i de ärenden där Migrationsverket överväger att fatta ett tillfälligt beslut enligt 17 § som innebär att sökanden ska anses ha fyllt 18 år. En medicinsk

åldersbedömning ska bara erbjudas om det behövs för att den sökande ska kunna göra sin ålder sannolik. Ett erbjudande om att genomgå en medicinsk åldersbedömning ska göras först om det mot bakgrund av sökandens muntliga och skriftliga uppgifter fortfarande finns tvivel kring sökandens uppgift om sin ålder.

Av *andra stycket* framgår att en medicinsk åldersbedömning är frivillig och att det krävs ett skriftligt samtycke från sökanden för att en medicinsk åldersbedömning ska få utföras. Det är det ensamkommande barnets gode man, eller i vissa fall barnets offentliga biträde, som är behörig att lämna ett sådant samtycke för barnets räkning. Den omständigheten att den sökande inte samtycker till medicinsk åldersbedömning utgör inte hinder för Migrationsverket att fatta ett tillfälligt beslut enligt 17 §.

Enligt *tredje stycket* ska kostnaden för den medicinska åldersbedömningen betalas av staten.

14 kap.

8 b § Migrationsverkets tillfälliga beslut om ålder enligt 13 kap. 17 § får överklagas till en migrationsdomstol.

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Av paragrafen följer att Migrationsverkets tillfälliga beslut enligt 13 kap. 17 § i fråga om ålder får överklagas till en migrationsdomstol. Bestämmelser om överklagande av migrationsdomstolens beslut och förutsättningarna för prövning i Migrationsöverdomstolen finns i 16 kap.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2013/32/EU

av den 26 juni 2013

om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 78.2 d,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Ett antal väsentliga ändringar bör göras av rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus ⁽³⁾. Av tydlighetsskäl bör det direktivet omarbetas.
- (2) En gemensam asylpolitik, inklusive ett gemensamt europeiskt asylsystem, är en del av Europeiska unionens målsättning att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för dem som av olika omständigheter legitimt tvingas söka skydd inom unionen. En sådan politik bör bygga på principerna om solidaritet och rättvis fördelning av ansvar, inklusive ekonomiska konsekvenser, mellan medlemsstaterna.

⁽¹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 79.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 6 april 2011 (EUT C 296 E, 2.10.2012, s. 184) och rådets ståndpunkt vid första behandlingen av den 6 juni 2013 (ännu ej offentliggjord i EUT). Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 juni 2013 (ännu ej offentliggjord i EUT).

⁽³⁾ EUT L 326, 13.12.2005, s. 13.

- (3) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem, grundat på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (nedan kallad *Genèvekonventionen*), och på så sätt bekräfta principen om "non-refoulement" och på så sätt säkerställa att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse.

- (4) I slutsatserna från Tammerfors fastställs att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör omfatta gemensamma normer för rättvisa och effektiva asylförfaranden i medlemsstaterna och, på längre sikt, unionsbestämmelser som leder till ett gemensamt asylförfarande i unionen.

- (5) Den första etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet slutfördes genom antagandet av relevanta rättsakter enligt fördragen, däribland direktiv 2005/85/EG, som utgjorde en första åtgärd i fråga om asylförfaranden.

- (6) Vid Europeiska rådets möte den 4 november 2004 antogs Haagprogrammet, som anger de mål som skulle genomföras för området med frihet, säkerhet och rättvisa för perioden 2005–2010. I Haagprogrammet uppmannades Europeiska kommissionen i detta avseende att slutföra utvärderingen av den första etappens instrument, och att förelägga Europaparlamentet och rådet den andra etappens instrument och åtgärder. I enlighet med Haagprogrammet är målet med att inrätta ett gemensamt europeiskt asylsystem att fastställa ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status som gäller i hela unionen.

- (7) I den europeiska paktens för invandring och asyl, som antogs den 16 oktober 2008, konstaterade rådet att skillnaderna i förfaranden är stora mellan medlemsstaterna när det gäller beviljande av skydd och efterlyste nya initiativ, däribland ett förslag om att införa ett enda asylförfarande med gemensamma garantier, och därigenom slutföra inrättandet av det gemensamma europeiska asylsystemet i enlighet med Haagprogrammet.

- (8) Vid Europeiska rådets möte den 10–11 december 2009 antogs Stockholmsprogrammet, som upprepade åtagandet att uppnå målet att till 2012 skapa ett gemensamt område för skydd och solidaritet grundat på ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för dem som beviljats internationellt skydd, med höga skyddsnivåer och rättvisa och ändamålsenliga förfaranden. I Stockholmsprogrammet fastställdes att personer som är i behov av internationellt skydd måste garanteras tillgång till rättssäkra och effektiva asylförfaranden. Enligt Stockholmsprogrammet bör individer erbjudas likvärdig behandling i fråga om förfaranderegler och fastställande av status, oberoende av i vilken medlemsstat deras ansökan om internationellt skydd har lämnats in. Målet är att liknande fall bör behandlas lika och leda till samma resultat.
- (9) De medel som avdelas för Europeiska flyktingfonden samt för Europeiska stödkontoret för asylfrågor (nedan kallat *stödkontoret*) bör användas som stöd för medlemsstaternas ansträngningar när det gäller att genomföra de normer som fastställts för den andra etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet, särskilt för de medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionellt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska läge eller demografiska situation.
- (10) Vid genomförandet av detta direktiv bör medlemsstaterna ta hänsyn till relevanta riktlinjer som utarbetats av stödkontoret.
- (11) För att säkerställa en uttömmande och effektiv prövning av de sökandes behov av internationellt skydd i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet⁽¹⁾ bör unionsramen för hur internationellt skydd beviljas eller återkallas utgå från konceptet med ett enda förfarande.
- (12) Huvudsyftet med detta direktiv är att ytterligare utveckla miniminormerna för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylförfarande i unionen.
- (13) Tillnärmningen av reglerna om förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd bör bidra till att begränsa sekundära förflyttningar för personer som ansöker om internationellt skydd mellan medlemsstaterna
- när sådana förflyttningar motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna och att skapa likvärdiga villkor för medlemsstaternas tillämpning av direktiv 2011/95/EU.
- (14) Medlemsstaterna bör få införa eller bibehålla förmånligare bestämmelser för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningarna att personen i fråga är i behov av internationellt skydd i den mening som avses i direktiv 2011/95/EU.
- (15) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i.
- (16) Det är av yttersta vikt att beslut om alla ansökningar om internationellt skydd fattas på grundval av fakta och, i första instans, av myndigheter vars personal har lämpliga kunskaper eller har erhållit nödvändig utbildning om internationellt skydd.
- (17) För att säkerställa att ansökningar om internationellt skydd prövas och beslut fattas objektivt och opartiskt är det nödvändigt att personal som utför uppgifter inom ramen för de förfaranden som avses i detta direktiv gör detta med vederbörlig respekt för tillämpliga etiska principer.
- (18) Det ligger i såväl medlemsstaternas som de som ansöker om internationellt skydds intresse att beslut om ansökningar om internationellt skydd fattas så fort som möjligt, dock utan åsidosättande av kraven på att en adekvat och fullständig prövning utförs.
- (19) I syfte att förkorta den totala tidsåtgången för förfarandet i vissa fall bör medlemsstaterna i enlighet med sina nationella behov kunna vara flexibla och prioritera prövningen av en viss ansökan genom att behandla den före andra, tidigare inkomna ansökningar, utan att frångå de för förfarandet normalt tillämpliga tidsfristerna, principerna och garantierna.
- (20) Under klart angivna omständigheter där det är sannolikt att en ansökan är ogrundad eller där det föreligger allvarlig oro för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen bör medlemsstaterna kunna påskynda prövningen, särskilt genom att införa kortare men rimliga tidsfrister för vissa steg i förfarandet, utan att det påverkar en adekvat och fullständig prövning eller sökandes faktiska tillgång till de grundläggande principer och garantier som föreskrivs i detta direktiv

⁽¹⁾ EUT L 337, 20.12.2011, s. 9.

- (21) Så länge en sökande kan uppvisa godtagbara skäl bör avsaknad av handlingar vid inresan eller användning av förfälskade handlingar i sig inte automatiskt medföra gränsförfarande eller påskyndade förfarande.
- (22) Det ligger också i såväl medlemsstaternas som de sökandes intresse att säkerställa en korrekt bedömning av det internationella skyddsbehovet redan i första instans. Därför bör sökande i första instans erbjuda kostnadsfri information om de rättsliga förutsättningarna och förfarandet, med hänsyn till deras särskilda omständigheter. Tillhandahållandet av sådan information bör bland annat göra det möjligt för sökande att förstå förfarandet bättre och därmed hjälpa dem att följa gällande regler. Det skulle vara oproportionellt att begära att medlemsstaterna tillhandahåller sådan information endast via kvalificerade jurister. Medlemsstaterna bör därför ha möjlighet att använda de lämpligaste medlen för att tillhandahålla sådan information, till exempel genom icke-statliga organisationer, personal vid myndigheter eller särskilda statliga organ.
- (23) Sökande som överklagar ett beslut bör på vissa villkor beviljas kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde av personer som enligt nationell rätt är behöriga att tillhandahålla sådana tjänster. Sökande bör dessutom under alla faser av förfarandet ha rätt att på egen bekostnad samråda med juridiska rådgivare och biträden godkända eller tillåtna enligt nationell rätt.
- (24) Begreppet allmän ordning kan bland annat omfatta en fällande dom för ett allvarligt brott.
- (25) För att personer som behöver skydd enligt artikel 1 i Genèvekonventionen ska erkännas som flyktingar eller som subsidiärt skyddsbehövande på riktiga grunder, bör alla sökande få faktisk tillgång till förfarandet, möjlighet att samarbeta och effektivt kommunicera med de behöriga myndigheterna för att lägga fram alla relevanta omständigheter i sitt ärende och de förarandegarantier som krävs för att de ska kunna föra sin talan genom alla skeden av förfarandet. Dessutom bör förfarandet vid prövning av en ansökan om internationellt skydd åtminstone ge sökanden rätt att stanna kvar i avvaktan på beslut av behörig myndighet, rätt till tolk för att kunna lägga fram sin sak när han eller hon hörs av myndigheterna, möjlighet att meddela sig med en företrädare för Förenta nationernas flyktingkommissarie (UNHCR) och med organisationer som tillhandahåller rådgivning till eller biträde för personer som ansöker om internationellt skydd, rätt till korrekt delgivning av beslut och rätt till en saklig och rättslig motivering av beslutet, möjlighet att rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan rådgivare samt rätt att under avgörande skeden i förfarandet informeras om sin rättsliga ställning på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå samt, vid ett eventuellt avslag, rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol eller en tribunal.
- (26) För att säkerställa faktisk tillgång till prövning bör tjänstemän som först kommer i kontakt med personer som söker internationellt skydd, i synnerhet tjänstemän som övervakar land- eller sjögränser eller som utför gränskontroller, få relevant information och nödvändig utbildning i hur man känner igen och hanterar ansökningar om internationellt skydd, varvid hänsyn bland annat ska tas till relevanta riktlinjer som utarbetats av stödkontoret. De bör kunna förse sådana tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som befinner sig på medlemsstaternas territorium – även i gränzoner, i territorialvatten eller i transitzoner – och som ansöker om internationellt skydd med relevanta upplysningar om var och hur ansökningar om internationellt skydd kan lämnas in. När sökanden befinner sig på medlemsstatens territorialvatten bör de få landstiga och få ansökan prövad i enlighet med detta direktiv.
- (27) Med tanke på att tredjelandsmedborgare och statslösa personer som uttryckt önskan om att ansöka om internationellt skydd är personer som ansöker om internationellt skydd, bör de uppfylla sina skyldigheter och komma i åtnjutande av sina rättigheter enligt detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd⁽¹⁾. I detta syfte bör medlemsstaterna snarast möjligt registrera att dessa personer är personer som ansöker om internationellt skydd.
- (28) För att underlätta tillgången till prövningsförfarandet vid gränsövergångsställen och i anläggningar för förvar bör information göras tillgänglig om möjligheterna att ansöka om internationellt skydd. Den grundläggande kommunikation som krävs för att de behöriga myndigheterna ska kunna förstå om en person vill ansöka om internationellt skydd ska säkerställas genom tolkningsarrangemang.
- (29) Vissa sökande kan vara i behov av särskilda förarandegarantier bland annat på grund av ålder, kön, sexuell läggning, könsidentitet, funktionshinder, svår sjukdom, mental ohälsa eller sviter av tortyr, våldtäkt eller andra

⁽¹⁾ Se sidan 96 i detta nummer av EUT.

- allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Medlemsstaterna bör försöka identifiera sökande i behov av särskilda förfarandegarantier innan beslut fattas i första instans. Dessa sökande bör ges det stöd som behövs, inbegripet tillräckligt med tid, för att de faktiskt ska få tillgång till förfarandena och kunna lägga fram det underlag som krävs för att styrka sin ansökan om internationellt skydd.
- (30) Om en sökande i behov av särskilda förfarandegarantier inte kan ges det stöd som behövs inom ramen för påskyndade förfaranden eller gränsförfaranden bör sådana sökande undantas från dessa förfaranden. Behov av särskilda förfarandegarantier av ett slag som skulle kunna förhindra tillämpningen av påskyndade förfaranden eller gränsförfaranden bör även innebära att sökanden får ytterligare garantier om hans eller hennes överklagande inte automatiskt har suspensiv verkan, så att rättsmedlet blir effektivt i hans eller hennes särskilda situation.
- (31) Nationella åtgärder för att identifiera och dokumentera symptom på tortyr eller andra allvarliga former av fysiskt eller psykiskt våld, däribland sexuellt våld, i förfaranden som omfattas av detta direktiv får bland annat bygga på principerna för effektiv utredning och dokumentation av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Istanbulprotokollet).
- (32) För att åstadkomma verklig jämställdhet mellan kvinnliga och manliga sökande bör prövningsförfarandet ta hänsyn till könsrelaterade aspekter. I synnerhet bör personliga intervjuer utformas på ett sätt som gör det möjligt för såväl kvinnliga som manliga sökande att tala om sina erfarenheter i fall som involverar könsrelaterad förföljelse. Komplexa könsrelaterade aspekter bör tillmätas vederbörlig vikt i förfaranden som avser begreppen säkert tredjeland, säkert ursprungsland eller efterföljande ansökan.
- (33) I överensstämmelse med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter från 1989 bör barnets bästa komma i främsta rummet när medlemsstaterna tillämpar detta direktiv. Vid bedömningen av vad som är barnets bästa bör medlemsstaterna i synnerhet ta vederbörlig hänsyn till den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, inklusive hans eller hennes bakgrund.
- (34) Förfaranden för att pröva behovet av internationellt skydd bör göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att göra en noggrann prövning av ansökningar om internationellt skydd.
- (35) Om medlemsstaterna använder sig av kroppsvisitering inom ramen för handläggningen av ansökan bör denna genomföras av en person av samma kön som sökanden. Detta ska inte påverka kroppsvisiteringar som genomförs av säkerhetsskäl på grundval av nationell rätt.
- (36) Om en sökande gör en efterföljande ansökan utan att nya bevis eller skäl läggs fram, skulle det vara orimligt om medlemsstaterna vore skyldiga att genomföra ett nytt fullständigt prövningsförfarande. I dessa fall bör medlemsstaterna ha rätt att avvisa ansökan i enlighet med res judicata-principen.
- (37) Vad avser medverkan av personal vid en annan myndighet än den beslutande myndigheten när det gäller att genomföra intervjuer i tid om innehållet i ansökan bör begreppet "i tid" bedömas mot bakgrund av de tidsfrister som anges i artikel 31.
- (38) Många ansökningar om internationellt skydd görs vid gränsen eller i en transitzon i en medlemsstat före ett beslut om sökandens inresa. Medlemsstaterna bör kunna införa rutiner för bedömningen av om en ansökan ska prövas eller ej och/eller sakprövningen som gör det möjligt att fatta beslut om ansökningar på platsen under klart definierade omständigheter.
- (39) När det fastställs huruvida situationen i sökandens ursprungsland alljämt är osäker bör medlemsstaterna säkerställa att de erhåller exakt och aktuell information från relevanta källor som stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra relevanta internationella organisationer. Medlemsstaterna bör säkerställa att ett senareläggande av förfarandets avslutande är fullt förenligt med deras skyldigheter enligt direktiv 2011/95/EU och artikel 41 i stadgan, utan att det påverkar effektiviteten och rättvisan hos förfarandena enligt detta direktiv.
- (40) En nyckelfråga när det gäller att bedöma hur välgrundad en ansökan om internationellt skydd är, är sökandens säkerhet i det egna ursprungslandet. Om ett tredjeland kan anses vara ett säkert ursprungsland bör medlemsstaterna kunna fastställa dess säkerhet och förutsätta att det är säkert för en särskild sökande, såvida han eller hon inte lägger fram motbevis.

- (41) Med tanke på den harmoniseringsnivå som nåtts för när tredjelandsemborgare och statslösa personer ska betraktas som personer som beviljats internationellt skydd, bör gemensamma kriterier upprättas för att fastställa tredjeländer som säkra ursprungsländer.
- (42) Fastställande av ett tredjeland som säkert ursprungsland med avseende på tillämpningen av detta direktiv garanterar inte någon absolut säkerhet för medborgare i dessa länder. Det ligger i sakens natur att vid den bedömning som ligger till grund för detta fastställande kan hänsyn tas endast till de allmänna civila, rättsliga och politiska förhållandena i landet samt till huruvida aktörer som utövar förföljelse, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, i praktiken åläggs sanktioner om de befins skyldiga i det landet. Om en sökande visar att det föreligger giltiga skäl till att anse att landet inte är säkert när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter är det därför viktigt att fastställa landet som säkert inte längre kan anses vara relevant för honom eller henne.
- (43) Medlemsstaterna bör pröva alla ansökningar i sak, det vill säga bedöma om sökanden i fråga har rätt till internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU, förutom då det här direktivet föreskriver något annat, särskilt om det är rimligt att anta att ett annat land skulle göra prövningen eller lämna tillräckligt skydd. Medlemsstaterna bör i synnerhet inte vara skyldiga att bedöma sakskälen i en ansökan om internationellt skydd om ett första asylansökan har beviljats sökanden flyktingstatus eller tillräckligt skydd av annat slag och sökanden kommer att tillåtas resa in på nytt i det landet.
- (44) Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att bedöma en ansökan om internationellt skydd i sak om sökanden på grund av tillräcklig anknytning till ett tredjeland enligt definitionen i nationell rätt rimligtvis kan förväntas söka skydd i detta tredjeland, och det finns anledning att anta att sökanden kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet. Medlemsstaterna bör endast gå vidare på denna grund om denna särskilda sökande skulle vara säker i det berörda tredjelandet. För att undvika sekundära förflyttningar bland sökande bör gemensamma principer fastställas för medlemsstaternas övervägande eller fastställande av säkra ursprungsländer.
- (45) När det gäller vissa europeiska tredjeländer som iakttar särskilt strikta normer avseende mänskliga rättigheter och skydd av flyktingar bör medlemsstaterna tillåtas att inte pröva eller inte fullständigt pröva ansökningar om internationellt skydd för sökande som reser in på deras territorium från sådana europeiska tredjeländer.
- (46) De medlemsstater som tillämpar begreppet säkert land från fall till fall eller betecknar länder som säkra genom att anta förteckningar i detta syfte bör bland annat ta hänsyn till de riktlinjer och handledningar och den information om ursprungsländer och åtgärder, inbegripet rapporteringsmetoden från stödkontoret avseende information om ursprungsländer, som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 439/2010 av den 19 maj 2010 om inrättande av ett europeiskt stödkontor för asylfrågor⁽¹⁾, samt relevanta riktlinjer från UNHCR.
- (47) För att underlätta ett regelbundet utbyte av information om den nationella tillämpningen av begreppen säkert ursprungsland, säkert tredjeland och europeiskt säkert tredjeland, liksom en regelbunden översyn från kommissionens sida av medlemsstaternas användning av dessa begrepp, och för att förbereda eventuell ytterligare harmonisering i framtiden, bör medlemsstaterna regelbundet meddela kommissionen vilka tredjeländer som omfattas av dessa begrepp. Kommissionen bör regelbundet underätta Europaparlamentet om resultaten av sina översyner.
- (48) I syfte att säkerställa korrekt tillämpning av begreppen säkert land på grundval av aktuell information bör medlemsstaterna göra regelbundna översyner av situationen i dessa länder på grundval av ett urval av informationskällor, särskilt information från andra medlemsstater, stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra relevanta internationella organisationer. Om en medlemsstat får kännedom om en betydande förändring av människorättsituationen i ett land som det betecknat som säkert bör medlemsstaten säkerställa att en översyn av situationen genomförs så snart som möjligt och att beteckningen som säkert land ändras vid behov.
- (49) När det gäller återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör medlemsstaterna se till att de personer som har beviljats internationellt skydd vederbörligen informeras om en eventuell ny bedömning av deras status och får tillfälle att lägga fram sina synpunkter innan nyndigheterna fattar ett motiverat beslut att återkalla deras status.
- (50) En grundläggande princip i unionsrätten återspeglas i det faktum att beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, beslut om att inte ta upp prövningen av en ansökan på nytt efter det att den har avbrutits och beslut om återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande är föremål för ett effektivt rättsmedel inför domstol eller tribunal.

⁽¹⁾ EUT L 132, 29.5.2010, s. 11.

29.6.2013

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 180/65

- (51) I enlighet med artikel 72 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) påverkar detta direktiv inte medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (52) Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽¹⁾ reglerar den behandling av personuppgifter som utförs i medlemsstaterna i enlighet med det här direktivet.
- (53) Förfaranden mellan medlemsstater i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat⁽²⁾ behandlas inte i detta direktiv.
- (54) Detta direktiv bör vara tillämpligt på sökande som omfattas av förordning (EU) nr 604/2013 utöver, och utan att det påverkar, bestämmelserna i den förordningen.
- (55) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas med regelbundna intervall.
- (56) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av detta direktivs omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (57) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument av den 28 september 2011⁽³⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (58) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (59) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (60) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns i stadgan. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten samt till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24, och 47 i stadgan, och bör genomföras i enlighet med detta.
- (61) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2005/85/EG. Skyldigheten att införliva de bestämmelser som är oförändrade följer av det direktivet.
- (62) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller tidsfristen för införlivande med nationell lagstiftning av direktiv 2005/85/EG som anges i bilaga II del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att fastställa gemensamma förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- a) *Genèvekonventionen*: konventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ Se sidan 31 i detta nummer av EUT.

⁽³⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

- b) *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en ansökan om skydd som lämnas in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför tillämpningsområdet för direktiv 2011/95/EU och som kan omfattas av en separat ansökan.
- c) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.
- d) *sökande i behov av särskilda förfarandegarantier*: sökande vars förmåga att utnyttja de rättigheter eller uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv är begränsad på grund av individuella omständigheter.
- e) *slutligt beslut*: ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt direktiv 2011/95/EU och som inte längre kan överklagas i enlighet med kapitel V i det här direktivet, oberoende av om ett sådant överklagande innebär att sökandena får stanna i de berörda medlemsstaterna i avvaktan på resultatet.
- f) *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden.
- g) *flykting*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 2 d i direktiv 2011/95/EU.
- h) *person som uppfyller kraven för subsidiärt skydd*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 2 f i direktiv 2011/95/EU.
- i) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden j och k.
- j) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som flykting.
- k) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som en person som uppfyller kraven för subsidiärt skydd.
- l) *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.
- m) *ensamkommande barn*: ett ensamkommande barn enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2011/95/EU.
- n) *företrädare*: en person eller organisation som av behöriga organ utsetts att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfarandena enligt detta direktiv, för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt. Om en organisation utses till företrädare ska den utse en person som ansvarig för att uppfylla företrädarens ansvar för det ensamkommande barnet i enlighet med detta direktiv.
- o) *återkallande av internationellt skydd*: ett beslut av en behörig myndighet om att återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med direktiv 2011/95/EU.
- p) *stanna kvar i medlemsstaten*: att stanna kvar på den medlemsstats territorium där ansökan om internationellt skydd har lämnats in eller håller på att prövas, inbegripet vid gränsen eller i denna medlemsstats transitzoner.
- q) *efterföljande ansökan*: en ytterligare ansökan om internationellt skydd som lämnas in efter det att ett slutgiltigt beslut har fattats om en tidigare ansökan, inklusive fall där sökanden uttryckligen har dragit tillbaka sin ansökan och fall där den beslutande myndigheten har avslagit en ansökan efter ett implicit återkallande enligt artikel 28.1.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på alla ansökningar om internationellt skydd som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen, i deras territorialvatten eller i deras transitzoner, samt på återkallande av internationellt skydd.
2. Detta direktiv är inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar.
3. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa detta direktiv på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av skydd som inte ingår i tillämpningsområdet för direktiv 2011/95/EU.

Artikel 4

Ansvariga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska för alla förfaranden utse en beslutande myndighet som ska ansvara för en korrekt prövning av ansökningarna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna ska se till att denna myndighet förses med de resurser som krävs, inbegripet tillräckligt med kompetent personal, för att utföra sina uppgifter i enlighet med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en annan myndighet än den som anges i punkt 1 ska vara ansvarig då syftet är att

a) handlägga ärenden enligt förordning (EU) nr 604/2013,

b) bevilja eller neka inresa inom ramen för det förfarande som avses i artikel 43, på de villkor som anges i de punkterna och på grundval av den beslutande myndighetens motiverade yttrande.

3. Medlemsstaterna ska se till att personalen vid den beslutande myndighet som avses i punkt 1 har den utbildning som krävs. Därför ska medlemsstaterna tillhandahålla relevant utbildning som ska omfatta de moment som anges i artikel 6.4 a–e i förordning (EU) nr 439/2010. Medlemsstaterna ska också ta hänsyn till den relevanta fortbildning som har tagits fram och utvecklets av Europeiska stödkontoret för asylfrågor (nedan kallat *stödkontoret*). Personer som intervjuar sökande i enlighet med detta direktiv ska även ha tillägnat sig allmänna kunskaper om problem som kan ha en negativ inverkan på sökandens förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att sökanden tidigare kan ha varit utsatt för tortyr.

4. Om en myndighet utses enligt punkt 2 ska medlemsstaterna se till att personalen vid den myndigheten har lämpliga kunskaper eller får den utbildning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid genomförandet av detta direktiv.

5. Ansökningar om internationellt skydd som görs i en medlemsstat till myndigheterna i en annan medlemsstat som där utför inresekontroller ska behandlas av den medlemsstat på vars territorium ansökan lämnas in.

Artikel 5

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare normer för förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd, förutsatt att de normerna är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH GARANTIER

Artikel 6

Rätt till prövning av ansökan

1. Om en person ansöker om internationellt skydd vid en myndighet som enligt nationell rätt är behörig att registrera sådana ansökningar ska denna diarieföring ske senast tre arbetsdagar efter det att ansökan gjorts.

Om ansökan om internationellt skydd görs vid en annan myndighet som kan förväntas få ta emot sådana ansökningar men som inte är behörig att registrera dem i enlighet med nationell rätt ska medlemsstaterna säkerställa att diarieföringen sker senast sex arbetsdagar efter det att ansökan gjorts.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de andra myndigheter som kan förväntas få ta emot ansökningar om internationellt skydd, till exempel polisen, gränsbevakningen, invandringsmyndigheterna och personalen vid förvarsanläggningar har relevant information och att deras personal erhåller nödvändig utbildning med hänsyn till utförandet av sina uppgifter och sitt ansvar och instrueras att upplysa sökande om var och hur ansökningar om internationellt skydd kan lämnas in.

2. Medlemsstaterna ska se till att en person som har ansökt om internationellt skydd har en faktisk möjlighet att lämna in sin ansökan så snart som möjligt. Om sökanden inte lämnar in sin ansökan får medlemsstaterna tillämpa artikel 28 i enlighet därmed.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 får medlemsstaterna ställa som krav att ansökningar om internationellt skydd ska lämnas in personligen och/eller på en angiven plats.

4. Utan hinder av punkt 3 ska en ansökan om internationellt skydd anses ha lämnats in när en blankett har lämnats in av sökanden eller en officiell rapport inkom till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt.

5. Om ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ansöker om internationellt skydd samtidigt, med följden att det i praktiken blir mycket svårt att respektera den tidsfrist som föreskrivs i punkt 1, får medlemsstaterna besluta att tidsfristen ska förlängas till tio arbetsdagar.

Artikel 7

Ansökningar som görs för beredning eller för underåriga

1. Medlemsstaterna ska se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en sökande får lämna in asylansökningar för personer i beroendeställning. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att vuxna personer i beroendeställning samtycker till att en ansökan lämnas in för deras räkning och, om de inte skulle godta detta, att de ges möjlighet att själva lämna in en ansökan.

Samtycke ska begäras när ansökan lämnas in eller senast i samband med den personliga intervju med den vuxna personen i beroendeställning. Innan samtycke begärs ska alla vuxna personer i beroendeställning enskilt informeras om de relevanta förfarandemässiga följderna av inlämnandet av ansökan för deras räkning och om deras rätt att göra en separat ansökan om internationellt skydd.

3. Medlemsstaterna ska se till att en underårig har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning, om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt den berörda medlemsstatens rätt, eller genom sina föräldrar eller andra vuxna familjemedlemmar, eller genom en vuxen person som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten har ansvar för henne eller honom, eller genom en företrädare.

4. Medlemsstaterna ska se till att de lämpliga organ som avses i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna⁽¹⁾ har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för ensamkommande barns räkning om organen efter en individuell prövning av barnets situation anser att barnet kan ha sådant behov av skydd som avses i direktiv 2011/95/EU.

5. Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa

- a) i vilka fall en underårig har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning,
- b) i vilka fall en ansökan för ett ensamkommande barn måste lämnas in av en företrädare enligt artikel 25.1 a,
- c) i vilka fall inlämnandet av en ansökan om internationellt skydd även anses innebära inlämnande av en ansökan om internationellt skydd för eventuella ogifta underåriga.

⁽¹⁾ EUT L 348, 24.12.2008, s. 98.

Artikel 8

Information och rådgivning i förvarсанläggningar och vid gränsövergångsställen

1. Om det finns indikationer på att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som hålls i förvarсанläggningar eller som finns vid gränsövergångsställen, inbegripet transitzzoner vid de yttre gränserna, kan vilja ansöka om internationellt skydd ska medlemsstaterna ge dem information om möjligheten att göra detta. I dessa förvarсанläggningar och vid dessa gränsövergångsställen ska medlemsstaterna tillhandahålla tolkning i den utsträckning som behövs för att underlätta tillgång till asylförfarandet.

2. Medlemsstaterna ska se till att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning till sökande har faktiskt tillträde till sökande som befinner sig vid gränsövergångsställen, däribland transitzzoner, vid de yttre gränserna. Medlemsstaterna får anta bestämmelser om sådana organisationer och personers närvaro på gränsövergångsställen och i synnerhet om att tillträdet är föremål för en överenskommelse mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Tillträdet får endast begränsas om detta objektivt och på grundval av nationell rätt är nödvändigt av skäl som har att göra med säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av det berörda gränsövergångsstället under förutsättning att tillträdet därigenom inte begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

Artikel 9

Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan

1. Sökande ska ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten enbart så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd.

2. Medlemsstaterna får avvika från denna regel endast när en person gör en efterföljande ansökan enligt artikel 41 eller när de kommer att överlämna eller i förekommande fall utlämna en person antingen till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder⁽²⁾ eller på annat sätt, eller till ett tredjeländ eller till internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler.

3. En medlemsstat får utlämna en sökande till ett tredjeländ i enlighet med punkt 2 endast om de behöriga myndigheterna är säkra på att ett utlämningsbeslut inte kommer att resultera i direkt eller indirekt *refoulement* i strid med den medlemsstatens internationella och unionsrättsliga åtaganden.

⁽²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämning mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

Artikel 10

Krav som ställs på prövningen av asylsökningar

1. Medlemsstaterna ska se till att ansökningar om internationellt skydd inte avslås eller nekas prövning enbart på den grunden att de inte har lämnats in så snart som möjligt.

2. Vid prövning av ansökningar om internationellt skydd ska den beslutande myndigheten först fastställa om sökande uppfyller kraven på flyktingstatus och, om så inte är fallet, besluta om sökande kan komma i fråga för subsidiärt skydd.

3. Medlemsstaterna ska se till att den beslutande myndigheten fattar sina beslut om ansökningar om internationellt skydd efter en korrekt prövning. Medlemsstaterna ska därför se till att

a) ansökningar prövas och beslut fattas individuellt, objektivt och opartiskt,

b) exakt och aktuell information erhålls från olika källor, t.ex. från stödkontoret, UNHCR och relevanta internationella människorättsorganisationer, om den allmänna situation som råder i de sökandes ursprungsländer och, vid behov, i de länder som de sökande har rest igenom, och att denna information görs tillgänglig för den personal som ansvarar för att pröva asylsökningar och fatta beslut om dessa,

c) den personal som prövar asylsökningar och fattar beslut om har kunskap om tillämpliga normer på området för asyl- och flyktinglagstiftning,

d) den personal som prövar ansökningar och fattar beslut om dessa har möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor, t.ex. medicinska frågor, kulturella frågor och religionsfrågor samt barn- eller könsrelaterade frågor.

4. De myndigheter som avses i kapitel V ska, genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt, få tillgång till den allmänna information som avses i punkt 3 b, när denna behövs för att de ska kunna utföra sitt arbete.

5. Medlemsstaterna ska föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökningar.

Artikel 11

Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten

1. Medlemsstaterna ska se till att beslut om ansökningar om internationellt skydd meddelas skriftligen.

2. När en ansökan avslås med avseende på flyktingstatus och/eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska medlemsstaterna dessutom se till att de faktiska och rättsliga skälen för detta anges i beslutet och att det ges skriftlig information om hur ett beslut som går sökanden emot kan överklagas.

Medlemsstaterna behöver inte lämna skriftlig information om hur ett negativt beslut ska överklagas tillsammans med beslutet om sökanden har försetts med sådan information i ett tidigare skede antingen skriftligen eller med hjälp av elektroniska medel som är tillgängliga för sökanden.

3. För de ändamål som avses i artikel 7.2, och när ansökan grundar sig på samma skäl, får medlemsstaterna fatta ett enda beslut som omfattar samtliga personer i beroendeställning, såvida inte detta skulle leda till att en persons individuella förhållanden röjs på ett sätt som riskerar att skada hans eller hennes intressen, särskilt vid risk för förföljelse som grundar sig på kön, sexuell läggning, könsidentitet eller ålder. I sådana fall ska ett separat beslut fattas om den berörda personen.

Artikel 12

Garantier för sökande

1. Medlemsstaterna ska se till att alla sökande omfattas av följande garantier i samband med de förfaranden som föreskrivs i kapitel III:

a) Sökandena ska upplysas på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om det förfarande som ska följas och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande och de tänkbara konsekvenserna av att inte uppfylla sina skyldigheter och inte samarbeta med myndigheterna. De ska upplysas om den tidsram och de medel som står till deras förfogande för att uppfylla skyldigheten att lägga fram de fakta som avses i artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, liksom om konsekvenserna av ett uttryckligt eller implicit tillbakadragande av ansökan. Informationen ska tillhandahållas i så god tid att de kan utöva de rättigheter som garanteras genom det här direktivet och uppfylla de skyldigheter som anges i artikel 13.

b) Sökandena ska närhelst så är nödvändigt få hjälp av en tolk som kan framföra deras argument till de behöriga myndigheterna. Medlemsstaterna ska anse det vara nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när sökanden ska intervjuas i enlighet med artiklarna 14, 15, 16, 17 och 34 och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. I detta fall, liksom i andra situationer då de behöriga myndigheterna kallar in sökanden, ska kostnaderna för tolken täckas med offentliga medel.

c) Sökandena får inte nekas möjlighet att meddela sig med UNHCR eller någon annan organisation som erbjuder juridisk eller annan rådgivning till sökande i enlighet med nationellt rätt i den berörda medlemsstaten.

- d) Sökandena och i förekommande fall deras juridiska rådgivare eller andra rådgivare, i enlighet med artikel 23.1, ska ha tillgång till den information som avses i artikel 10.3 b eller den information som tillhandahålls av de experter som avses i artikel 10.3 d, om den beslutande myndigheten har tagit hänsyn till denna information när den fattar beslut om deras ansökan.
- e) Sökandena ska inom skälig tid underrättas om vilket beslut den beslutande myndigheten har fattat om deras ansökan. Om en juridisk rådgivare eller annan rådgivare rättsligt företräder sökanden, får medlemsstaterna välja att underrätta honom eller henne om beslutet i stället för sökanden.
- f) Sökandena ska på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå informeras om resultatet av det beslut som fattats av den beslutande myndigheten, om de inte biträds eller företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare. Denna information ska i enlighet med bestämmelserna i artikel 11.2 innefatta upplysningar om möjligheterna att överklaga ett beslut som går dem emot.

2. Medlemsstaterna ska i fråga om de förfaranden som föreskrivs i kapitel V se till att alla sökande omfattas av garantier som är likvärdiga dem som anges i punkt 1 b–e.

Artikel 13

Skyldigheter för sökande

- Medlemsstaterna ska ålägga sökande en skyldighet att samarbeta med de behöriga myndigheterna för att fastställa sin identitet och andra förhållanden som avses i artikel 4.2 i direktiv 2011/95/EU. Medlemsstaterna får ålägga sökande andra skyldigheter att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver sådana skyldigheter.
- Medlemsstaterna får särskilt föreskriva att
 - sökande ska rapportera till de behöriga myndigheterna eller infinna sig där personligen, antingen genast eller vid en angiven tidpunkt,
 - sökande måste överlämna handlingar de innehar som är av betydelse för prövning av ansökan, t.ex. egna pass,
 - sökande ska informera de behöriga myndigheterna om sin aktuella bostadsort eller adress samt om ändringar av dessa snarast möjligt; medlemsstaterna får föreskriva att sökanden måste ta emot eventuella underrättelser på den senaste bostadsort eller adress som han eller hon sålunda har uppgivit,

d) de behöriga myndigheterna får kroppsvisitera sökanden och söka igenom de föremål han eller hon bär med sig; utan att det påverkar den kroppsvisitation som genomförs av säkerhetsskäl ska en kroppsvisitation av sökanden som företas enligt detta direktiv utföras av en person av samma kön som sökanden under fullständigt beaktande av principerna om mänsklig värdighet samt fysisk och psykisk integritet,

e) de behöriga myndigheterna får ta ett fotografi av sökanden, och

f) de behöriga myndigheterna får registrera sökandens muntliga utsagor, förutsatt att han eller hon blivit upplyst om detta i förväg.

Artikel 14

Personlig intervju

1. Innan den beslutande myndigheten fattar något beslut ska sökanden ges tillfälle att höras om sin ansökan om internationellt skydd av en person som är behörig att genomföra en sådan intervju enligt nationell rätt. Intervjuer om innehållet i en ansökan om internationellt skydd ska genomföras av personal vid den beslutande myndigheten. Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artikel 42.2 b.

Om ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer samtidigt ansöker om internationellt skydd, vilket gör det praktiskt omöjligt för den beslutande myndigheten att i tid genomföra intervjuer om innehållet i varje ansökan, får medlemsstaterna besluta att personalen vid en annan myndighet tillfälligt engageras för att genomföra sådana intervjuer. I sådana fall ska personalen vid den andra myndigheten på förhand erhålla relevant fortbildning, som ska omfatta de moment som anges i artikel 6.4 a–e i förordning (EU) nr 439/2010. Personer som genomför personliga intervjuer med sökande i enlighet med detta direktiv ska även ha tillägnat sig allmänna kunskaper om problem som kan ha en negativ inverkan på en sökandes förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att sökanden tidigare kan ha varit utsatt för tortyr.

När en person har lämnat in en ansökan om internationellt skydd för personer i beroendeställning ska varje vuxen person i beroendeställning beredas tillfälle till en personlig intervju.

Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa i vilka fall en underårige ska ges möjlighet till en personlig intervju.

2. Den personliga intervjun om innehållet i ansökan behöver inte genomföras om

- a) den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut om flyktingstatus på grundval av tillgänglig bevisning, eller
- b) den beslutande myndigheten anser att sökanden inte bör eller kan höras på grund av varaktiga omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll. Om oklarhet råder ska den beslutande myndigheten anlita en medicinsk yrkesutövare för att fastställa om tillståndet som gör att sökanden inte bör eller kan höras är övergående eller varaktigt.
- Om en personlig intervju inte genomförs i enlighet med led b eller, i förekommande fall, med en person i beroendeställning, ska skäliga ansträngningar göras för att ge sökanden eller personen i beroendeställning möjlighet att lämna ytterligare upplysningar.
3. Även om någon personlig intervju som avses i denna artikel inte har genomförts, ska den beslutande myndigheten kunna fatta beslut om en ansökan om internationellt skydd.
4. Även om någon personlig intervju enligt punkt 2 b inte har genomförts, ska detta inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning.
5. Oberoende av artikel 28.1 får medlemsstaterna när de fattar beslut om en ansökan om internationellt skydd beakta att sökanden inte har funnit sig för en personlig intervju, såvida inte han eller hon haft godtagbara skäl för att inte infinna sig.
- b) om möjligt ordna så att intervjun med sökanden genomförs av en person av samma kön, om sökanden så begär, såvida inte den beslutande myndigheten har skäl att anta att en sådan begäran grundar sig på omständigheter utan koppling till sökandens eventuella svårigheter att på ett uttömmande sätt lägga fram grunderna för sin ansökan,
- c) utse en tolk som kan säkerställa en fungerande kommunikation mellan sökanden och den person som genomför intervjun; kommunikationen ska äga rum på det språk som sökanden föredrar, såvida det inte finns något annat språk som han eller hon förstår och som han eller hon kan kommunicera tydligt på; när det är möjligt ska medlemsstaterna tillhandahålla en tolk av samma kön som sökanden, om sökanden så begär, såvida inte den beslutande myndigheten har skäl att anta att en sådan begäran grundar sig på omständigheter utan koppling till sökandens eventuella svårigheter att på ett uttömmande sätt lägga fram grunderna för sin ansökan,
- d) se till att den som intervjuar en person som ansökt om internationellt skydd om innehåll i ansökan inte bär militär eller brottsbekämpande myndigheters uniform,
- e) se till att intervjuer med underåriga genomförs på ett barn-tillvänt sätt.
4. Medlemsstaterna får fastställa regler för tredje parts närvaro vid den personliga intervjun.

Artikel 16

Den personliga intervjuens innehåll

När den beslutande myndigheten genomför en personlig intervju om innehåll i en ansökan om internationellt skydd ska myndigheten se till att sökanden har lämpliga möjligheter att lägga fram underlag som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU så fullständigt som möjligt. Detta ska inbegripa en möjlighet för sökanden att förklara eventuella saknade uppgifter och/eller eventuella oförenligheter och motsägelser i sökandens utsagor.

Artikel 17

Rapportering och upptagning av personliga intervjuer

1. Medlemsstaterna ska se till att det i samband med varje personlig intervju antingen upprättas en ingående, objektiv rapport som innehåller alla väsentliga uppgifter eller att det görs en utskrift.
2. Medlemsstaterna får föreskriva ljud- eller videoupptagning av den personliga intervjun. Om en sådan upptagning görs ska medlemsstaterna se till att upptagningen eller utskriften av denna finns tillgänglig i anslutning till sökandens akt.
- a) se till att den person som genomför intervjun har den kompetens som krävs för att kunna beakta de personliga och allmänna omständigheter som ligger bakom ansökan, inklusive sökandens kulturella ursprung, kön, sexuell läggning, könsidentitet eller utsatta ställning.

3. Medlemsstaterna ska se till att sökanden ges möjlighet att muntligen och/eller skriftligen kommentera eller förtydliga eventuella felöversättningar eller missuppfattningar i rapporten eller utskriften, antingen i samband med att den personliga intervjun avslutas eller inom en fastställd tidsfrist innan den beslutande myndigheten fattar beslut. För detta ändamål ska medlemsstaterna säkerställa att sökanden underrättas om rapportens hela innehåll eller innehållet i de väsentliga delarna av utskriften, om nödvändigt med bistånd av en tolk. Medlemsstaterna ska där efter begära att sökanden bekräftar att rapportens eller utskriftens innehåll återger intervjun korrekt.

Om den personliga intervjun tas upp i enlighet med punkt 2 och om upptagningen får användas som bevisning i sådana överklaganden som avses i kapitel V behöver inte medlemsstaterna begära att sökanden bekräftar att rapportens eller utskriftens innehåll återger intervjun korrekt. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 kan medlemsstaterna, om de tillhandahåller både en utskrift och upptagning av den personliga intervjun, neka sökanden att lämna in kommentarer och/eller förtydliganden med avseende på utskriften.

4. Om en sökande vägrar bekräfta att innehållet i rapporten eller utskriften återger den personliga intervjun korrekt, ska skälen till vägran noteras i sökandens akt.

En sådan vägran ska inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan.

5. Sökande och deras juridiska rådgivare eller andra rådgivare, såsom dessa definieras i artikel 23, ska ha tillgång till rapporten eller utskriften och, i förekommande fall, upptagningen innan den beslutande myndigheten fattar beslut.

Om en medlemsstat föreskriver både en utskrift och en upptagning av den personliga intervjun behöver medlemsstaten inte ge tillgång till upptagningen under de förfaranden i första instans som avses i kapitel III. I sådana fall ska medlemsstaten likväl ge tillgång till upptagningen vid de överklaganden som avses i kapitel V.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3 i denna artikel får medlemsstaterna, om ansökan behandlas i enlighet med artikel 31.8, föreskriva att tillgång till rapporten eller utskriften och, i förekommande fall, upptagningen beviljas vid den tidpunkt då beslutet fattas.

Artikel 18

Läkarundersökning

1. Om den beslutande myndigheten bedömer att det är relevant för bedömningen av en ansökan om internationellt skydd i

enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU ska medlemsstaterna, med förbehåll för sökandens medgivande, anordna en läkarundersökning av sökanden med avseende på tecken som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada. Alternativt får medlemsstaterna föreskriva att sökanden anordnar en sådan läkarundersökning.

De läkarundersökningar som avses i första stycket ska utföras av kvalificerade medicinska yrkesutövare och resultatet därav ska överlämnas till den beslutande myndigheten, så snart som möjligt. Medlemsstaterna får utse de medicinska yrkesutövare som får utföra sådana läkarundersökningar. En sökandes vägran att genomgå en sådan läkarundersökning ska inte hindra den beslutande myndigheten att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

Läkarundersökningar som utförs i enlighet med denna punkt ska täckas av offentliga medel.

2. Om ingen läkarundersökning utförs i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna informera sökande om att de på eget initiativ och på egen bekostnad får genomföra en läkarundersökning med avseende på tecken som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada.

3. Resultaten av de läkarundersökningar som avses i punkterna 1 och 2 ska vägas in i den beslutande myndighetens bedömning tillsammans med övriga delar av ansökan.

Artikel 19

Kostnadsfritt tillhandahållande i första instans av rättslig information och information om förfarandet

1. När det gäller de förfaranden i första instans som avses i kapitel III ska medlemsstaterna se till att sökande på begäran får kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet, vilket åtminstone inbegriper information om förfarandet mot bakgrund av sökandens särskilda förhållanden. Om beslutet angående en ansökan i första instans skulle gå sökanden emot ska medlemsstaterna också på begäran ge sökande information utöver den information som ges i enlighet med artiklarna 11.2 och 12.1 f i syfte att tydliggöra skälen till beslutet och förklara hur det kan överklagas.

2. Det kostnadsfria tillhandahållandet av rättslig information och information om handläggningen i ärendet ska omfattas av de villkor som anges i artikel 21.

Artikel 20

Kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden

1. Medlemsstaterna ska se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde beviljas på begäran i sådana överklaganden som föreskrivs i kapitel V. Detta ska åtminstone omfatta utarbetande av de nödvändiga inlagorna och deltagande i förhandlingarna i domstol eller tribunal i första instans på sökandens vägnar.

2. Medlemsstaterna får också tillhandahålla kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde i sådana förfaranden i första instans som avses i kapitel III. I sådana fall ska artikel 19 inte tillämpas.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde inte ska beviljas om en domstol, tribunal eller annan behörig myndighet anser att sökandens överklagande saknar rimliga utsikter till framgång.

Om en myndighet som inte är en domstol beslutar att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde med hänvisning till denna punkt ska medlemsstaterna se till att sökanden har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot det beslutet.

Vid tillämpningen av denna punkt ska medlemsstaterna se till att det rättsliga biståndet och biträdet inte inskränks godtyckligt och att sökandens faktiska tillgång till rättslig prövning inte hindras.

4. Kostnadsfri tillgång till rättsligt bistånd och biträde ska omfattas av de villkor som anges i artikel 21.

Artikel 21

Villkor för kostnadsfritt tillhandahållande av rättsligt information och information om förfarandet och av rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna får föreskriva att den kostnadsfria rättsliga information och information om förfarandet som avses i artikel 19 ska tillhandahållas av icke-statliga organisationer, av personal vid myndigheter eller av särskilda statliga organ.

Det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 ska tillhandahållas av dessa personer i enlighet med vad som är godkänt eller tillåtet i nationell rätt.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet enligt artikel 19 och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde enligt artikel 20 ska beviljas

a) endast personer som saknar tillräckliga medel, och/eller

b) endast genom tjänster som tillhandahålls av juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genom nationell rätt särskilt har utsetts att bistå och företräda sökande.

Medlemsstaterna får fastställa att det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 beviljas endast för överklagandeförfaranden i enlighet med kapitel V vid en domstol eller tribunal i första instans och inte för ytterligare överklagande eller omprövning som föreskrivs i nationell rätt, inbegripet förnyad behandling eller en ytterligare omprövning.

Medlemsstaterna får också föreskriva att det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 inte beviljas sökande som inte längre befinner sig på territoriet vid tillämpning av artikel 41.2 c.

3. Medlemsstaterna får fastställa närmare föreskrifter för hur en sådan begäran om kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet enligt artikel 19 och om kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde enligt artikel 20 ska lämnas in och handläggas.

4. Medlemsstaterna får även

a) införa belopps- och/eller tidsgränser för tillhandahållandet av sådan kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet som avses i artikel 19 och sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde som avses i artikel 20, förutsatt att dessa gränser inte innebär att tillgången till rättslig information och information om förfarandet och rättsligt bistånd och biträde godtyckligt begränsas,

b) när det gäller avgifter och andra kostnader, föreskriva att behandlingen inte ska vara mer förmånlig än den behandling som deras medborgare vanligtvis får i frågor som gäller rättsligt bistånd.

5. Medlemsstaterna får begära att helt eller delvis få ersättning för beviljade kostnader om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att bevilja sådana kostnader fattades på grundval av falska uppgifter från sökanden.

Artikel 22

Rätt till rättsligt bistånd och biträde i alla skeden av förfarandet

1. Sökande ska ges en faktisk möjlighet att på egen bekostnad rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt nationell rätt godkänd eller tillåten rådgivare i frågor som rör ansökningar om internationellt skydd i alla skeden av förfarandet, också efter ett beslut som gått sökanden emot.

2. Medlemsstaterna får tillåta icke-statliga organisationer att lämna kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde till sökande i förfaranden som avses i kapitel III och kapitel V i enlighet med nationell rätt.

Artikel 23

Räckvidden för rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna ska se till att en juridisk rådgivare eller en annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare som bistår eller företräder en sökande i enlighet med villkoren i nationell rätt har tillgång till den information i sökandens akt som ligger eller kommer att ligga till grund för ett beslut.

Medlemsstaterna får göra undantag för sådana fall där offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten, säkerheten för de organisationer eller den eller de personer som tillhandahåller uppgifterna eller säkerheten för den eller de personer som uppgifterna hänför sig till eller där utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandling av ansökningar om internationellt skydd eller medlemsstaternas internationella relationer skulle äventyras. I sådana fall ska medlemsstaterna

- a) ge de myndigheter som avses i kapitel V tillgång till uppgifterna eller källorna, och
- b) fastställa förfaranden i nationell rätt som garanterar att sökandens rätt till försvar iaktas.

När det gäller led b får medlemsstaterna i synnerhet bevilja juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifterna eller källorna i fråga, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller beslutet om att återkalla internationellt skydd.

2. Medlemsstaterna ska se till att den juridiska rådgivaren eller en annan rådgivare som bistår eller företräder en sökande har tillträde till områden med begränsat tillträde som försvarsenheter och transitsoner för att kunna rådgöra med denne, i enlighet med artiklarna 10.4 och 18.2 b och c i direktiv 2013/33/EU.

3. Medlemsstaterna ska tillåta sökanden att till den personliga intervjun medföra en juridisk rådgivare eller annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare.

Medlemsstaterna får föreskriva att den juridiska rådgivaren eller den andra rådgivaren endast får göra inlägg i slutet av intervjun.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av denna artikel eller artikel 25.1 b får medlemsstaterna föreskriva regler för juridiska rådgivares eller andra rådgivares närvaro vid alla intervjuer under asylförfarandet.

Medlemsstaterna får begära att sökanden är närvarande vid den personliga intervjun även om han eller hon i enlighet med villkoren i nationell rätt företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare och får kräva att sökanden personligen besvarar de frågor som ställs.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 25.1 b, ska frånvaron av juridisk rådgivare eller annan rådgivare inte hindra den behöriga myndigheten från att genomföra en personlig intervju med sökanden.

Artikel 24

Sökande i behov av särskilda förfarandegarantier

1. Medlemsstaterna ska inom rimlig tid efter det att en ansökan om internationellt skydd har gjorts bedöma huruvida sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier.

2. Den bedömning som avses i punkt 1 får integreras i befintliga nationella förfaranden och/eller i den bedömning som avses i artikel 22 i direktiv 2013/33/EU och behöver inte ske genom ett administrativt förfarande.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande som har identifierats som sökande i behov av särskilda förfarandegarantier får det stöd som behövs för att de ska kunna utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv under hela asylförfarandet.

Om det stöd som behövs inte kan ges inom ramen för de förfaranden som avses i artiklarna 31.8 och 43, särskilt i de fall där medlemsstaterna anser att sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier på grund av tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, ska medlemsstaterna antingen inte tillämpa eller upphöra att tillämpa artiklarna 31.6 och 43. Om medlemsstaterna tillämpar artikel 46.6 på sökande på vilka artiklarna 31.6 och 43 inte kan tillämpas i enlighet med detta stycke ska medlemsstaterna åtminstone ge de garantier som föreskrivs i artikel 46.7.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att behovet av särskilda förfarandegarantier även uppfylls, i enlighet med detta direktiv, om behovet framkommer i ett senare skede av förfarandet, utan att nödvändigtvis börja om förfarandet.

Artikel 25

Garantier för ensamkommande barn

1. När det gäller alla förfaranden som fastställs i detta direktiv ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14–17,

a) snarast möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att en företrädare företräder och biträder det ensamkommande barnet, för att göra det möjligt för honom eller henne att utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv; det ensamkommande barnet ska omedelbart informeras om att en företrädare har utsetts; denna företrädare ska utföra sitt uppdrag i enlighet med principen om barnets bästa och ska ha de nödvändiga sakkunskaper för detta; företrädaren ska endast bytas ut om det är nödvändigt; organisationer eller personer som befinner sig i eller skulle kunna befinna sig i en intressekonflikt med det ensamkommande barnet ska inte kunna utses till företrädare; företrädaren kan också vara den företrädare som avses i direktiv 2013/33/EU,

b) se till att företrädaren ges tillfälle att informera det ensamkommande barnet om innebörden och de tänkbara konsekvenserna av den personliga intervjun och, i förekommande fall, om hur han eller hon kan förbereda sig inför den personliga intervjun. Medlemsstaterna ska se till att företrädaren och/eller en juridisk rådgivare eller annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare är närvarande vid denna intervju och har möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter, inom den ram som fastställs av den person som genomför intervjun.

Medlemsstaterna får kräva att det ensamkommande barnet ska närvara vid den personliga intervjun, även om företrädaren är närvarande.

2. Medlemsstaterna får avstå från att utse någon företrädare om det ensamkommande barnet med största sannolikhet kommer att fylla 18 innan ett beslut fattas i första instans.

3. Medlemsstaterna ska se till att

a) om ett ensamkommande barn intervjuas om sin ansökan om internationellt skydd i enlighet med artiklarna 14–17 och 34, ska denna intervju genomföras av en person som har nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov,

b) den beslutande myndighetens beslut om en asylansökan från ett ensamkommande barn förbereds av en tjänsteman med nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

4. Ensamkommande barn och deras företrädare ska kostnadsfritt förses med rättslig information och information om

förfarandet enligt artikel 19 också i sådana förfaranden om återkallande av internationellt skydd som föreskrivs i kapitel IV.

5. Medlemsstaterna får använda sig av läkarundersökningar för att fastställa åldern på ensamkommande barn i samband med prövningen av en ansökan om internationellt skydd i sådana fall där medlemsstaterna, efter sökandens allmänna uttalanden eller andra relevanta indikationer hyser tvivel beträffande sökandens ålder. Om medlemsstaterna därefter fortfarande hyser tvivel när det gäller sökandens ålder ska de utgå ifrån att sökanden är underårig.

Alla läkarundersökningar ska ske med full respekt för den personliga värdigheten varvid den minst invasiva typen av undersökning bör föredras och utföras av kvalificerade medicinska yrkesutövare, för att i möjligaste mån medge ett tillförlitligt resultat.

När läkarundersökningar används ska medlemsstaterna se till att

a) ensamkommande barn före prövningen av ansökan om internationellt skydd informeras om att en åldersbestämning genom en läkarundersökning kan komma att göras och att denna information ges på ett språk de förstår eller rimligen kan förväntas förstå; denna information ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet av läkarundersökningen kan få för prövningen av ansökan om internationellt skydd och också om konsekvenserna av en vägran från det ensamkommande barnet att genomgå en läkarundersökning.

b) ensamkommande barn och/eller deras företrädare ger sitt samtycke till att en läkarundersökning görs för att fastställa de berörda underårigas ålder, och

c) ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd från ett ensamkommande barn som har vägrat att undergå en läkarundersökning inte baseras sig enbart på denna vägran.

Det faktum att ett ensamkommande barn har vägrat att genomgå en läkarundersökning ska inte vara ett hinder för den beslutande myndigheten att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

6. Barnets bästa ska komma i främsta rummet när medlemsstaterna genomför detta direktiv.

Om en medlemsstat under asylförfarandet fastställer att en person är ett ensamkommande barn får den

a) tillämpa eller fortsätta att tillämpa artikel 31.8 endast om

i) sökanden kommer från ett land som uppfyller kriterierna för säkra ursprungsländer enligt detta direktiv,

- ii) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan om internationellt skydd som inte kan nekas prövning i enlighet med artikel 40.5, eller
- iii) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller med tvång har utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt,
- b) tillämpa eller fortsätta att tillämpa artikel 43 i enlighet med artiklarna 8–11 i direktiv 2013/33/EU endast om
- i) sökanden kommer från ett land som uppfyller kriterierna för säkra ursprungsländer enligt detta direktiv,
- ii) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan,
- iii) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller med tvång har utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt,
- iv) det finns rimlig anledning att anta att ett land som inte är en medlemsstat är ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 38,
- v) sökanden har vilselett myndigheterna genom att visa upp falska handlingar, eller
- vi) sökanden i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap.
- Medlemsstaterna får tillämpa leden v och vi endast i enskilda fall där det föreligger starka skäl att anta att sökanden försöker dölja relevanta faktorer som sannolikt skulle medföra ett negativt beslut och under förutsättning att sökanden har fått full möjlighet, med hänsyn tagen till de särskilda rätts-säkerhetsbehoven för ensamkommande barn, att uppvisa godtagbara skäl för de handlingar som avses i leden v och vi, inbegripet genom samråd med sin företrädare.
- c) neka prövning av ansökan i enlighet med artikel 33.2 c om ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 38 under förutsättning att detta är för den underåriges bästa,
- d) tillämpa det förfarande som avses i artikel 20.3 om den underåriges företrädare har juridisk utbildning i enlighet med nationell rätt.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 41 ska medlemsstaterna vid tillämpningen av artikel 46.6 på ensamkommande barn åtminstone ge de garantier som föreskrivs i artikel 46.7 i samtliga fall.

Artikel 26

Förvar

1. Medlemsstaterna får inte hålla en person i förvar endast av det skälet att han eller hon är en sökande. Skäl och villkor för förvar samt garantier för sökande i förvar ska utformas i enlighet med direktiv 2013/33/EU.

2. I de fall en sökande hålls i förvar ska medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning i enlighet med direktiv 2013/33/EU.

Artikel 27

Förfarande om ansökan återkallas

1. I den mån som medlemsstaterna i sin nationella rätt föreskriver en möjlighet att uttryckligen återkalla ansökan ska de se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan om internationellt skydd om en sökande uttryckligen återkallar ansökan.

2. Medlemsstaterna får också bestämma att den beslutande myndigheten ska ha rätt att avbryta prövningen utan att fatta beslut. I så fall ska medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten inför en tjänsteanteckning i sökandens akt.

Artikel 28

Förfarande om sökanden implicit återkallar eller avstår från sin ansökan

1. Om det finns skäligen grund att anta att en sökande implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan, ska medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller, förutsatt att den beslutande myndigheten finner ansökan orgrundad på grundval av en adekvat utredning av sakförhållandena i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, avslå ansökan.

Medlemsstaterna får förutsätta att sökanden implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan om internationellt skydd, i synnerhet om det har kunnat fastställas att

- a) sökanden har underlåtit att besvara en begäran om att lämna information av betydelse för ansökan i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, eller har underlåtit att infinna sig till en personlig intervju enligt artiklarna 14–17 i det här direktivet, om inte sökanden inom rimlig tid kan visa att hans eller hennes underlåtenhet beror på omständigheter som han eller hon inte räddade över,

- b) sökanden har avvikit eller utan tillstånd lämnat den plats där han eller hon bodde eller hölls i förvar utan att inom skälig tid kontakta den behöriga myndigheten eller han eller hon har underlåtit att inom skälig tid fullgöra sin anmälnings-skyldighet eller annan skyldighet att meddela sig om sökanden inte kan visa att detta berodde på omständigheter som han eller hon inte rådde över.

För att genomföra dessa bestämmelser får medlemsstaterna fastställa tidsfrister eller riktlinjer.

2. Medlemsstaterna ska se till att en sökande som efter ett beslut om att avbryta prövningen enligt punkt 1 i denna artikel åter anmäler sig hos den behöriga myndigheten har möjlighet att begära att ärendet tas upp på nytt eller att lämna in en ny ansökan, som inte ska omfattas av förfarandet i artiklarna 40 och 41.

Medlemsstaterna får besluta om en tidsfrist på minst nio månader efter vilken sökandens ärende inte längre kan tas upp på nytt eller den nya ansökan får behandlas som en efterföljande ansökan som omfattas av förfarandet i artiklarna 40 och 41. Medlemsstaterna får föreskriva att sökandens ärende endast får tas upp på nytt en gång.

Medlemsstaterna ska se till att en sådan person inte avlägsnas i strid med principen om "non-refoulement".

Medlemsstaterna får föreskriva att den beslutande myndigheten ska kunna återuppta prövningen i det skede där prövningen av ansökan avbröts.

3. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) nr 604/2013.

Artikel 29

UNHCR:s roll

1. Medlemsstaterna ska ge UNHCR möjlighet att
- ta kontakt med sökande, även de som hålls i förvar, befinner sig vid gränsen och i transitzoner,
 - få tillgång till information om enskilda ansökningar om internationellt skydd, om förfarandets gång och om vilka beslut som har fattats, under förutsättning att sökanden samtycker till detta,
 - vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i Genèvekonventionen lägga fram synpunkter till vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda ansökningar om internationellt skydd i alla skeden av förfarandet.
2. Punkt 1 ska även vara tillämplig på en organisation som för UNHCR:s räkning verkar i den berörda medlemsstaten i enlighet med ett avtal med medlemsstaten i fråga.

Artikel 30

Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Medlemsstaterna får inte vid prövning av enskilda ärenden

- röja uppgifter om enskilda ansökningar om internationellt skydd, eller det faktum att en ansökan har lämnats in, till den eller de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada,
- inhämta uppgifter från den eller de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får direkt information om att en ansökan har lämnats in av sökanden i fråga, och som skulle äventyra den fysiska integriteten hos sökanden eller hos personer i beroendeställning, eller skulle äventyra friheten och säkerheten för hans eller hennes familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet.

KAPITEL III

FÖRFARANDEN I FÖRSTA INSTANS

AVSNITT 1

Artikel 31

Prövningsförfarande

- Medlemsstaterna ska handlägga ansökningar om internationellt skydd genom ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.
- Medlemsstaterna ska se till att ett prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.
- Medlemsstaterna ska säkerställa att prövningsförfarandet avslutas inom sex månader från det att ansökan lämnats in.

Om en ansökan är föremål för det förfarande som föreskrivs i förordning (EU) nr 604/2013 ska tidsfristen på sex månader inledas vid den tidpunkt då det i enlighet med den förordningen fastställs vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen samt sökanden befinner sig på den medlemsstatens territorium och har tagits om hand av den behöriga myndigheten.

Medlemsstaterna får förlänga den tidsfrist på sex månader som anges i denna punkt med en period på högst ytterligare nio månader om

- ärendet involverar komplicerade faktiska och/eller rättsliga omständigheter,

- b) ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer samtidigt ansöker om internationellt skydd, med följderna att det i praktiken blir mycket svårt att avsluta förfarandet inom sexmånadersfristen,
- c) förseningen uppenbart kan hänföras till sökandens underlätenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.
- I vederbörligen motiverade undantagsfall får medlemsstaterna överskrida de tidsfrister som föreskrivs i denna punkt med högst tre månader om det krävs för att säkerställa tillräcklig och fullständig prövning av ansökan om internationellt skydd.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 13 och 18 i direktiv 2011/95/EU får medlemsstaterna skjuta upp avslutandet av prövningsförfarandet om den beslutande myndigheten, på grund av osäkra förhållanden i ursprungslandet som förväntas vara av tillfällig natur, inte rimligen kan fatta beslut inom de tidsfrister som fastställs i punkt 3. I dessa fall ska medlemsstaterna
- a) se över situationen i det berörda ursprungslandet minst var sjätte månad,
- b) i rimlig tid informera de berörda sökandena om skälen till senareläggandet, och
- c) i rimlig tid informera kommissionen om uppskjutandet av förfarandena för det ursprungslandet.
5. Medlemsstaterna ska under alla omständigheter slutföra prövningsförfarandet inom högst 21 månader från det att ansökan inkommit.
6. Om inget beslut kan fattas inom sex månader ska medlemsstaterna se till att sökanden
- a) informeras om förseningen, och
- b) på begäran erhåller information om skälen för förseningen och om den tidsfrist inom vilken beslut om hans eller hennes ansökan är att vänta.
7. Medlemsstaterna får prioritera en prövning av en ansökan om internationellt skydd i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, i synnerhet,
- a) om ansökan kan förväntas vara välgrundad,
- b) om sökanden är utsatt i den mening som avses i artikel 22 i direktiv 2013/33/EU eller är i behov av särskilda förfarandegarantier, särskilt ensamkommande barn.
8. Medlemsstaterna får även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II ska påskyndas och/eller genomföras vid gränsen eller i transitizoner i enlighet med artikel 43 om
- a) sökanden vid inlämnandet av sin ansökan och framläggandet av de faktiska omständigheterna endast tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, eller
- b) sökanden kommer från ett säkert ursprungsland enligt detta direktiv, eller
- c) sökanden har vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar som rör hans eller hennes identitet och/eller medborgarskap och som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller
- d) det är troligt att sökanden i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap, eller
- e) sökanden har lämnat uppenbart inkonsekventa och motsägelserfulla, klart falska eller uppenbart osannolika uppgifter som motsäger tillräckligt kontrollerad information om ursprungslandet på ett sätt som gör att hans eller hennes påstående om rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU uppenbart är föga övertygande, eller
- f) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan om internationellt skydd som inte kan nekans prövning i enlighet med artikel 40.5, eller
- g) sökanden lämnar in en ansökan enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett redan fattat eller förestående beslut som skulle leda till att sökanden avlägsnats, eller
- h) sökanden olagligen anlände till medlemsstatens territorium eller olagligen förlängde sin vistelse och, utan goda skäl, varken har anmält sig till myndigheterna eller lämnat in en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan, eller

- i) sökanden vägrar att fullgöra sin skyldighet att lämna fingeravtryck i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EG) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har gett in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med uppgifter i Eurodac för brottsbekämpande ändamål⁽¹⁾, eller
- j) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten och den allmänna ordningen i den aktuella medlemsstaten eller har med tvång utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt.
9. Medlemsstaterna ska fastställa tidsfrister för att fatta ett beslut i första instans i enlighet med punkt 8. Dessa tidsfrister ska vara rimliga.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3, 4 och 5 får medlemsstaterna överskrida dessa tidsfrister om det krävs i syfte att säkerställa en adekvat och fullständig prövning av ansökan om internationellt skydd.

Artikel 32

Ogrundade ansökningar

- Om inte annat följer av artikel 27 får medlemsstaterna endast anse en ansökan som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.
- Vid ogrundade ansökningar, där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 31.8 är tillämplig, får medlemsstaterna även anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning.

AVSNITT II

Artikel 33

Ansökningar som inte kan tas upp till prövning

- Utöver de fall då en ansökan inte prövas enligt förordning (EU) nr 604/2013 behöver inte medlemsstaterna pröva om sökanden uppfyller kraven för internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, om en ansökan inte anses kunna tas upp till prövning enligt denna artikel.
- Medlemsstaterna får anse att en ansökan om internationellt skydd inte kan tas upp till prövning endast om

⁽¹⁾ Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

- en annan medlemsstat har beviljat internationellt skydd,
- ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden enligt artikel 35,
- ett land som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 38,
- ansökan är en efterföljande ansökan, där inga nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen av sökandens rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU har framkommit eller lagts fram av sökanden, eller
- en person i beroendeställning lämnar in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 7.2 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar och det inte finns några omständigheter kring situationen för personen i beroendeställning som motiverar en separat ansökan.

Artikel 34

Särskilda bestämmelser om intervjuer för att avgöra om ansökan ska upptas till prövning

1. Medlemsstaterna ska ge sökande möjligheten att lägga fram sina synpunkter på tillämpningen av de grunder som avses i artikel 33 på de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall, innan den beslutande myndigheten beslutar huruvida ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning eller inte. Medlemsstaterna ska därför genomföra en personlig intervju för att avgöra om ansökan ska upptas till prövning. Om medlemsstaterna vill avvika från denna regel i samband med en efterföljande ansökan, får detta endast ske med stöd av artikel 42.

Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artikel 4.2 a i detta direktiv och artikel 5 i förordning (EU) nr 604/2013.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att personal vid andra myndigheter än den beslutande myndigheten ska genomföra den personliga intervjun för att avgöra om ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning eller inte. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att sådan personal i förväg får nödvändig grundläggande utbildning, särskilt om internationell människorättslagstiftning, unionens asylregelverk och intervju-teknik.

AVSNITT III

Artikel 35

Begreppet första asylland

Ett land kan betraktas som första asylland för en enskild sökande, om

- a) han eller hon har erkänts som flykting i landet och fortfarande kan erhålla detta skydd, eller
- b) han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i landet, inbegripet enligt principen om "non-refoulement",

försatt att han eller hon kommer att tillåtas resa in på nytt i det landet.

När medlemsstaterna tillämpar begreppet första asylland på en sökandes särskilda omständigheter, får de ta hänsyn till artikel 38.1. Sökanden ska beredas tillfälle att bestrida tillämpningen av begreppet första asylland med hänvisning till de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall.

Artikel 36

Begreppet säkert ursprungsland

1. Om det fastställs att ett tredjeland är ett säkert ursprungsland enligt detta direktiv kan landet, efter en enskild prövning av ansökan, betraktas som ett säkert ursprungsland för en enskild sökande endast om

- a) han eller hon är medborgare i det landet eller
- b) han eller hon är en statslös person som tidigare hade sitt hemvist i det landet,

och han eller hon inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte ska anses som ett säkert ursprungsland med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter och i fråga om hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU.

2. Medlemsstaterna ska i den nationella lagstiftningen fastställa närmare regler och föreskrifter för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland.

Artikel 37

Nationellt fastställande av tredjeländer som säkra ursprungsländer

1. Medlemsstaterna får behålla eller införa lagstiftning som, i enlighet med bilaga I, gör det möjligt att på nationell nivå fastställa säkra ursprungsländer i samband med prövning av ansökningar om internationellt skydd.

2. Medlemsstaterna ska regelbundet se över situationen i tredjeländer som fastställts som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

3. Bedömningen av huruvida ett land är ett säkert ursprungsland i enlighet med denna artikel ska grunda sig på ett urval av informationskällor, särskilt information från andra medlemsstater, stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra berörda internationella organisationer.

4. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de länder som betraktas som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

Artikel 38

Begreppet säkert tredjeland

1. Medlemsstaterna får tillämpa begreppet säkert tredjeland endast om de behöriga myndigheterna är övertygade om att en person som ansöker om internationellt skydd kommer att behandlas i enlighet med följande principer i det berörda tredjelandet:

- a) Sökandens liv och frihet är inte hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse.
- b) Det föreligger ingen risk för allvarlig skada enligt definitionen i direktiv 2011/95/EU.
- c) Principen om "non-refoulement" iakttas i enlighet med Genèvekonventionen.
- d) Förbudet mot varje återsändande som innebär åsidosättande av förbudet mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med folkrätten iakttas.
- e) Sökanden har möjlighet att ansöka om flyktingstatus och, om de befinns vara flyktingar, erhålla skydd i enlighet med Genèvekonventionen.

2. Begreppet säkert tredjeland ska tillämpas i enlighet med bestämmelser i nationell rätt, inbegripet

- a) bestämmelser enligt vilka sökanden måste ha en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denne att resa till det landet,
- b) bestämmelser om vilka metoder de behöriga myndigheterna ska använda för att säkerställa att begreppet säkert tredjeland kan tillämpas på ett enskilt land eller en enskild sökande; sådana metoder ska inbegripa att i varje enskilt fall bedöma huruvida landet är säkert för en enskild sökande och/eller att på nationell nivå fastställa länder som i allmänhet betraktas som säkra,
- c) bestämmelser i enlighet med internationell rätt som gör det möjligt att genom en enskild prövning fastställa huruvida det berörda tredjelandet är säkert för en enskild sökande, och vilka minst ska göra det möjligt för sökanden att överklaga tillämpningen av begreppet säkert tredjeland med anledning av att tredjelandet i fråga inte är säkert med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter; sökanden ska också tillåtas att invända mot sin anknytning till tredjelandet i enlighet med led a.

3. Om ett beslut genomförs endast på grundval av denna artikel ska medlemsstaterna

a) informera sökanden om detta, och

b) förse sökanden med en handling på tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak.

4. Om tredjelandet nekar en sökande tillstånd att resa in på dess territorium, ska medlemsstaterna se till att rätt till prövning ges i enlighet med de grundläggande principer och garantier som beskrivs i kapitel II.

5. Medlemsstaterna ska regelbundet underrätta kommissionen om tredjeländer på vilka detta begrepp tillämpas enligt bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 39

Begreppet europeiska säkra tredjeländer

1. Medlemsstaterna får föreskriva att en ansökan om internationellt skydd och säkerheten för sökanden när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter enligt beskrivningen i kapitel II inte ska prövas eller inte ska prövas fullständigt i fall där en behörig myndighet på grundval av sakförhållanden har fastställt att sökanden försöker att resa in eller har rest in olagligt på territoriet från ett säkert tredjeland i enlighet med punkt 2.

2. Ett tredjeland kan endast anses vara ett säkert tredjeland enligt punkt 1 om

a) det har ratificerat och följer bestämmelserna i Genèvekonventionen utan geografiska begränsningar,

b) det har inrättat ett lagstadgat asylförfarande, och

c) det har ratificerat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och följer bestämmelserna i denna, inklusive normerna med avseende på effektiva rättsmedel.

3. Sökanden ska beredas tillfälle att bestrida tillämpningen av begreppet europeiska säkra tredjeländer med hänvisning till att det berörda tredjelandet inte är säkert på grund av de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall.

4. De berörda medlemsstaterna ska i nationell rätt fastställa villkoren för genomförande av bestämmelserna i punkt 1 och följderna av de beslut som fattas enligt dessa bestämmelser i enlighet med principen om "non-refoulement", inbegripet bestämmelser om undantag från tillämpningen av denna artikel av humanitära, politiska eller folkrättsliga skäl.

5. Vid genomförande av ett beslut som enbart grundas på denna artikel ska de berörda medlemsstaterna

a) informera sökanden om detta, och

b) förse sökanden med en handling på tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak.

6. Om det säkra tredjelandet inte återtar sökanden ska medlemsstaterna se till att rätt till prövning ges i enlighet med de grundläggande principer och garantier som anges i kapitel II.

7. Medlemsstaterna ska regelbundet underrätta kommissionen om tredjeländer på vilka detta begrepp tillämpas i enlighet med denna artikel.

AVSNITT IV

Artikel 40

Efterföljande ansökan

1. När en person som har ansökt om internationellt skydd i en medlemsstat lämnar ytterligare utsagor eller lämnar in en efterföljande ansökan i samma medlemsstat ska medlemsstaten pröva dessa ytterligare utsagor eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med prövningen av det omprövade beslutet eller överklagandet i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare utsagor eller den efterföljande ansökan inom denna ram.

2. När beslut fattas enligt artikel 33.2 d om huruvida en ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning ska en efterföljande ansökan om internationellt skydd först bli föremål för en preliminär prövning om nya fakta eller uppgifter har framkommit eller har lagts fram av sökanden vad avser sökandens rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.

3. Om den preliminära prövningen enligt punkt 2 leder fram till slutsatsen att nya fakta eller uppgifter har framkommit eller lagts fram av sökanden vilka på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, ska ansökan prövas på nytt enligt kapitel II. Medlemsstaterna får också ange andra skäl till att gå vidare med en efterföljande ansökan.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att ansökan endast kommer att prövas vidare om sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att göra gällande de situationer som avses i punkterna 2 och 3 i denna artikel, i synnerhet genom att använda sin rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 46.

5. När en efterföljande ansökan inte prövas vidare enligt denna artikel ska den nekas prövning enligt artikel 33.2 d.

6. Det förfarande som avses i denna artikel får också tillämpas på

- a) en person i beroendeställning som lämnat in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 7.2 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar, och/eller
- b) en ogift underårig som lämnat in en ansökan efter det att en ansökan lämnats in på hans eller hennes vägnar enligt artikel 7.5 c.

I sådana fall ska man vid den preliminära prövningen enligt punkt 2 undersöka om det finns fakta avseende ifrågavarande persons eller den ogifte underåriges situation som motiverar en separat ansökan.

7. Om en person avseende vilken ett beslut om överföring ska verkställas i enlighet med förordning (EU) nr 604/2013 gör ytterligare framställningar eller lämnar in en efterföljande ansökan i den medlemsstat som ska verkställa överföringen, ska dessa framställningar eller efterföljande ansökningar utredas av den ansvariga medlemsstat som avses i den förordningen i enlighet med detta direktiv.

Artikel 41

Undantag från rätten att stanna kvar vid efterföljande ansökningar

1. Medlemsstaterna får göra undantag från rätten att stanna kvar på territoriet om en person
 - a) har lämnat in en första efterföljande ansökan som inte prövas vidare i enlighet med artikel 40.5, enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att han eller hon omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten, eller
 - b) lämnar in ytterligare en efterföljande ansökan i samma medlemsstat som redan fattat ett slutligt beslut om att inte pröva en första efterföljande ansökan enligt artikel 40.5 eller ett slutligt beslut om att avslå den ansökan såsom ogrundad.

Medlemsstaterna får göra ett sådant undantag endast om den beslutande myndigheten anser att avlägsnandet inte direkt eller indirekt resulterar i *refoulement* i strid med medlemsstatens internationella och unionsrättsliga åtaganden.

2. I de fall som avses i punkt 1 får medlemsstaterna också

- a) göra undantag från de tidsfrister som normalt är tillämpliga på påskyndade förfaranden, i enlighet med nationell rätt, om prövningsförfarandet påskyndas i enlighet med artikel 31.8 g,
- b) göra undantag från de tidsfrister som normalt är tillämpliga i prövningsförfaranden enligt artiklarna 33 och 34, i enlighet med nationell rätt, och/eller
- c) göra undantag från artikel 46.8.

Artikel 42

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande vilkas ansökningar är föremål för en preliminär prövning enligt artikel 40 omfattas av de garantier som anges i artikel 12.1.

2. Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva bestämmelser om den preliminära prövningen enligt artikel 40. Dessa bestämmelser får bland annat

- a) lägga den berörda sökanden att ange de sakförhållanden och lägga fram de bevis som motiverar ett nytt förfarande,
- b) tillåta att den preliminära prövningen genomförs enbart på grundval av skriftliga inlagor utan krav på att sökanden ska intervjuas personligen, förutom i de fall som avses i artikel 40.6.

Dessa regler får inte göra det omöjligt för en sökande att få tillgång till ett nytt förfarande och de får inte heller innebära att tillgången till ett nytt förfarande i praktiken sätts ur spel eller allvarligt inskränks.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökanden informeras på lämpligt sätt om utfallet av den preliminära prövningen och, om ansökan inte kommer att prövas vidare, skälen till detta och möjligheterna att överklaga eller begära en omprövning av det beslutet.

AVSNITT V

Artikel 43

Gränsförfaranden

1. Medlemsstaterna får föreskriva förfaranden, i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, för att vid medlemsstatens gräns eller i transitzoner besluta om

- a) huruvida en ansökan som lämnas in där ska tas upp till prövning, enligt artikel 33, och/eller

b) innehållet i en ansökan i ett förfarande enligt artikel 31.8.

2. Medlemsstaterna ska se till att ett beslut inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i punkt 1 fattas inom rimlig tid. Om ett beslut inte har fattats inom fyra veckor, ska sökanden beviljas inresa till medlemsstatens territorium så att hans eller hennes ansökan kan handläggas i enlighet med andra bestämmelser i detta direktiv.

3. I händelse av ankomster som omfattar ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som lämnar ansökningar om internationellt skydd vid gränsen eller i en transitzon, vilket gör det omöjligt i praktiken att där tillämpa bestämmelserna i punkt 1, får dessa förfaranden även tillämpas om och under den tid dessa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer normalt är förlagda på platser i närheten av gränsen eller i transitzonen.

KAPITEL IV

FÖRFARANDEN FÖR ÅTERKALLANDE AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 44

Återkallande av internationellt skydd

Medlemsstaterna ska se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons internationella skydd så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes internationella skydd.

Artikel 45

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna ska se till att när den behöriga myndigheten överväger att återkalla en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons internationella skydd i enlighet med artikel 14 eller 19 i direktiv 2011/95/EU, ska denna person åtnjuta följande garantier:

a) Han eller hon ska underrättas skriftligen om att den behöriga myndigheten omprövar hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd och skälen för en sådan omprövning.

b) Han eller hon ska ges möjlighet att i en personlig intervju enligt artikel 12.1 b och artiklarna 14–17 eller i en skriftlig förklaring ange sina skäl till varför hans eller hennes internationella skydd inte bör återkallas.

2. Dessutom ska medlemsstaterna inom ramen för det förfarande som anges i punkt 1 se till att

a) den behöriga myndigheten kan erhålla korrekta och uppdaterade uppgifter från olika källor, vid behov t.ex. från stödkontoret och UNHCR, om den allmänna situationen i de berörda personernas ursprungsländer, och

b) om uppgifter samlas i ett enskilt fall för att ompröva en persons internationella skydd, får dessa inte inhämtas från en aktör som utövar förföljelse eller orsakar allvarlig skada på ett sådant sätt att en sådan aktör får direkt information om att den berörda personen är en person som beviljats internationellt skydd vars status är under omprövning, eller att den fysiska integriteten för den berörda personen eller personer i beroendeställning eller friheten och säkerheten för de familjemedlemmar som fortfarande är bosatta i ursprungslandet äventyras.

3. Medlemsstaterna ska se till att den behöriga myndighetens beslut att återkalla det internationella skyddet lämnas skriftligen. De faktiska och rättsliga skälen ska anges i beslutet och information om hur beslutet kan överklagas ska lämnas skriftligen.

4. Så snart den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att återkalla det internationella skyddet ska artiklarna 20, 22, 23.1 och 29 även vara tillämpliga.

5. Genom avvikelse från punkterna 1–4 i denna artikel får medlemsstaterna besluta att det internationella skyddet upphör genom lag om den som beviljats internationellt skydd otvetydigt av sagt sig detta skydd. Medlemsstaterna får också föreskriva att det internationella skyddet ska upphöra genom lag om den som beviljats internationellt skydd blir medborgare i den medlemsstaten.

KAPITEL V

ÖVERKLAGANDE

Artikel 46

Rätten till ett effektivt rättsmedel

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande:

a) Ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, inbegripet ett beslut

i) att anse en ansökan ogrundad med avseende på flyktingstatus och/eller subsidiärt skydd,

ii) att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2,

iii) som fattas vid gränsen eller i en medlemsstats transitzoner enligt artikel 43.1,

- iv) att inte pröva en ansökan enligt artikel 39.
- b) En vägran att ta upp prövningen av en asylansökan på nytt efter det att den har avbrutits i enlighet med artiklarna 27 och 28.
- c) Ett beslut att återkalla internationellt skydd enligt artikel 45.
2. Medlemsstaterna ska se till att personer som av den beslutande myndigheten anses ha rätt till subsidiärt skydd tillförsäkras rätt till ett effektivt rättsmedel i enlighet med punkt 1 mot beslut som innebär att ansökan betraktas som ogrundad med avseende på flyktingstatus.
- Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 c får en medlemsstat neka prövning av ett överklagande av ett beslut som innebär att en ansökan anses vara ogrundad med avseende på flyktingstatus på grund av otillräckligt intresse från sökandens sida att fullfölja förfarandet, om den status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av medlemsstaten ger samma rättigheter och förmåner som flyktingstatus i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.
3. I syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU, åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans.
4. Medlemsstaterna ska fastställa skäligena tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser så att sökanden kan utöva sin rätt till effektiva rättsmedel enligt punkt 1. Tidsfristerna får inte göra detta omöjligt eller orimligt svårt.
- Medlemsstaten får även föreskriva att beslut som fattats i enlighet med artikel 43 ska bli föremål för granskning *ex officio*.
5. Utan hinder av punkt 6 ska medlemsstaterna låta sökande stanna på deras territorium till dess att tidsfristen för utövande av rätten till ett effektivt rättsmedel har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av omprövningen.
6. Vid beslut om
- a) att anse en ansökan uppenbart ogrundad i enlighet med artikel 32.2 eller ogrundad efter prövning i enlighet med artikel 31.8, utom i fall där dessa beslut grundar sig på de omständigheter som avses i artikel 31.8 h,
- b) att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2 a, b eller d,
- c) att vägra att återuppta prövningen av sökandens ärende efter att det har avbrutits i enlighet med artikel 28, eller
- d) om att ansökan inte ska prövas eller inte ska prövas fullständigt enligt artikel 39,
- ska en domstol eller tribunal ha rätt att avgöra om den sökande får stanna kvar i medlemsstaten, antingen på begäran av sökanden eller *ex officio*, om beslutet leder till att sökandens rätt att stanna kvar i medlemsstaten upphör, och när i sådana situationer rätten att stanna kvar i medlemsstaten, i avvaktan på resultatet av prövningen inte regleras i nationell rätt.
7. Punkt 6 ska endast tillämpas på de förfaranden som anges i artikel 43 under förutsättning att
- a) sökanden har tillgång till nödvändig tolkning och nödvändigt rättsligt bistånd och biträde samt har minst en vecka på sig att förbereda sin begäran och att för domstolen lägga fram de argument som talar för att låta honom eller henne stanna kvar på territoriet i avvaktan på resultatet av förfarandet,
- b) inom ramen för prövningen av den begäran som avses i punkt 6, domstolen eller tribunalen prövar den beslutande myndighetens negativa beslut med avseende på faktiska och rättsliga omständigheter.
- Om de villkor som avses i leden a och b inte är uppfyllda ska punkt 5 tillämpas.
8. Medlemsstaterna ska tillåta sökanden att stanna kvar på deras territorium i avvaktan på resultatet av förfarandet enligt punkterna 6 och 7 för att avgöra om sökanden får stanna kvar på territoriet.
9. Punkterna 5, 6 och 7 ska inte påverka tillämpningen av artikel 26 i förordning (EU) nr 604/2013.
10. Medlemsstaterna får fastställa tidsfrister för domstolen enligt punkt 1 för att pröva den beslutande myndighetens beslut.
11. Medlemsstaterna får även i nationell lagstiftning fastställa under vilka förhållanden det kan anses att en sökande implicit har återkallat eller avstått från sitt rättsmedel enligt punkt 1, tillsammans med regler om det förfarande som ska följas.

KAPITEL VI

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 47

Överklagande från offentliga myndigheter

Detta direktiv påverkar inte offentliga myndigheters möjlighet att överklaga administrativa och/eller rättsliga beslut enligt nationell lagstiftning.

Artikel 48

Konfidentialitet

Medlemsstaterna ska se till att de myndigheter som genomför detta direktiv är bundna av tystnadsplikt enligt nationell lagstiftning vad avser alla uppgifter de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Artikel 49

Samarbete

Varje medlemsstat ska utse en nationell kontaktpunkt och underrätta kommissionen om dess adress. Kommissionen ska översända dessa upplysningar till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätta ett direkt samarbete och ett informationsutbyte mellan behöriga myndigheter.

Om de åtgärder som avses i artiklarna 6.5, 14.1 andra stycket och 31.3 b tillgrips ska medlemsstaterna så snart skälen för tillämpningen av dessa undantagsåtgärder inte längre föreligger, och minst årligen, informera kommissionen om detta. Denna information ska om möjligt innefatta uppgifter om den andel av ansökningarna för vilken undantag tillämpats jämfört med det totala antalet ansökningar som behandlats under perioden.

Artikel 50

Rapport

Senast den 20 juli 2017 ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och föreslå nödvändiga ändringar. Medlemsstaterna ska till kommissionen översända alla uppgifter som behövs för att utarbeta denna rapport. Efter det att rapporten har lagts fram ska kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna.

Som en del av den första rapporten ska kommissionen också särskilt ta upp tillämpningen av artikel 17 och de olika verktyg som används när det gäller protokollet från den personliga intervju.

Artikel 51

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa

artiklarna 1–30, artikel 31.1, 31.2, 31.6–31.9, artiklarna 32–46, artiklarna 49 och 50 och bilaga I senast den 20 juli 2015. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

2. Medlemsstaterna ska senast den 20 juli 2018 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 31.3, 31.4 och 31.5. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

3. När en medlemsstat antar de bestämmelser som anges i punkterna 1 och 2 ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 52

Övergångsbestämmelser

Medlemsstaterna ska tillämpa de bestämmelser i lagar och andra författningar som anges i artikel 51(1) på ansökningar om internationellt skydd som lämnats in och på förfaranden för återkallande av internationellt skydd som inlett efter den 20 juli 2015 eller vid ett tidigare datum. Ansökningar som lämnats in före den 20 juli 2015 och förfaranden för återkallande av flyktingstatus som inlett före den dagen ska omfattas av de lagar och andra författningar som antagits enligt direktiv 2005/85/EG.

Medlemsstaterna ska tillämpa de lagar och andra författningar som avses i artikel 51.2 på ansökningar om internationellt skydd som lämnats in efter den 20 juli 2018 eller ett tidigare datum. Ansökningar som lämnats in före den dagen ska omfattas av de lagar och andra författningar som anges i direktiv 2005/85/EG.

Artikel 53

Upphävande

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska direktiv 2005/85/EG upphöra att gälla den 21 juli 2015, dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller den tidsfrist för införlivande med nationell lagstiftning av direktivet som anges i del B i bilaga II.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas in enlighet med jämförelsetabellen i bilaga III.

*Artikel 54***Ikraftträdande och tillämpning**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 47 och 48 ska tillämpas från och med den 21 juli 2015.

*Artikel 55***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i den 26 juni 2013.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
A. SHATTER
Ordförande

BILAGA I

Fastställande av säkra ursprungsländer enligt artikel 37.1

Ett land ska betraktas som ett säkert ursprungsland om det på grundval av den rättsliga situationen, tillämpningen av lagstiftningen inom ett demokratiskt system och de allmänna politiska förhållandena framgår att det allmänt och genomgående inte förekommer någon förföljelse enligt artikel 9 i direktiv 2011/95/EU, samt ingen tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och inget hot på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Vid denna bedömning ska man bland annat beakta i vilken utsträckning skydd mot förföljelse eller misshandel ges genom att undersöka

- a) landets berörda lagar och förordningar och på vilket sätt de tillämpas,
- b) hur landet iakttar de rättigheter och friheter som är fastställda i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och/eller i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och/eller Förenta nationernas konvention mot tortyr, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i nämnda Europeiska konvention,
- c) hur landet iakttar principen om "*non-refoulement*" i enlighet med Genèvekonventionen,
- d) om landet tillhandahåller ett system med effektiva rättsmedel mot överträdelse av dessa rättigheter och friheter.

BILAGA II

DEL A

Upphävt direktiv

(som det hänvisas till i artikel 53)

Rådets direktiv 2005/85/EG

(EUT L 326, 13.12.2005, s. 13)

DEL B

Tidsfrist för införlivande med nationell lagstiftning

(som det hänvisas till i artikel 51)

Direktiv	Tidsfrister för införlivande
2005/85/EG	Första tidsfrist: den 1 december 2007 Andra tidsfrist: den 1 december 2008

BILAGA III

Jämförelsetabell

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2 a–c	Artikel 2 a–c
—	Artikel 2 d
Artikel 2 d–f	Artikel 2 e–g
—	Artikel 2 h och i
Artikel 2 g	Artikel 2 j
—	Artikel 2 k och l
Artikel 2 h–k	Artikel 2 m–p
—	Artikel 2 q
Artikel 3.1 och 3.2	Artikel 3.1 och 3.2
Artikel 3.3	—
Artikel 3.4	Artikel 3.3
Artikel 4.1 första stycket	Artikel 4.1 första stycket
Artikel 4.1 andra stycket	—
Artikel 4.2 a	Artikel 4.2 a
Artikel 4.2 b–d	—
Artikel 4.2 e	Artikel 4.2 b
Artikel 4.2 f	—
—	Artikel 4.3
Artikel 4.3	Artikel 4.4
—	Artikel 4.5
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6.1	Artikel 6.1
—	Artikel 6.2–6.4
Artikel 6.2 och 6.3	Artikel 7.1 och 7.2
—	Artikel 7.3
—	Artikel 7.4
Artikel 6.4	Artikel 7.5
Artikel 6.5	—
—	Artikel 8
Artikel 7.1 och 7.2	Artikel 9.1 och 9.2

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
—	Artikel 9.3
Artikel 8.1	Artikel 10.1
—	Artikel 10.2
Artikel 8.2 a–c	Artikel 10.3 a–c
—	Artikel 10.3 d
Artikel 8.3 och 8.4	Artikel 10.4 och 10.5
Artikel 9.1	Artikel 11.1
Artikel 9.2, första stycket	Artikel 11.2 första stycket
Artikel 9.2, andra stycket	—
Artikel 9.2, tredje stycket	Artikel 11.2 andra stycket
Artikel 9.3	Artikel 11.3
Artikel 10.1 a–c	Artikel 12.1 a–c
—	Artikel 12.1 d
Artikel 10.1 d och 10.1 e	Artikel 12.1 e och f
Artikel 10.2	Artikel 12.2
Artikel 11	Artikel 13
Artikel 12.1 första stycket	Artikel 14.1 första stycket
Artikel 12.2 andra stycket	—
—	Artikel 14.1 andra och tredje stycket
Artikel 12.2 tredje stycket	Artikel 14.1 fjärde stycket
Artikel 12.2 a	Artikel 14.2 a
Artikel 12.2 b	—
Artikel 12.2 c	—
Artikel 12.3 första stycket	Artikel 14.2 b
Artikel 12.3 andra stycket	Artikel 14.2 andra stycket
Artikel 12.4–6	Artikel 14.3–14.5
Artikel 13.1–2	Artikel 15.1 och 15.2
Artikel 13.3 a	Artikel 15.3 a
—	Artikel 15.3 b
Artikel 13.3 b	Artikel 15.3 c
—	Artikel 15.3 d
—	Artikel 15.3 e
Artikel 13.4	Artikel 15.4

29.6.2013

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 180/91

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 13.5	—
—	Artikel 16
Artikel 14	—
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
Artikel 15.1	Artikel 22.1
Artikel 15.2	Artikel 20.1
—	Artikel 20.2–20.4
—	Artikel 21.1
Artikel 15.3 a	—
Artikel 15.3 b och c	Artikel 21.2 a och b
Artikel 15.3 d	—
Artikel 15.3 andra stycket	—
Artikel 15.4–6	Artikel 21.3–21.5
—	Artikel 22.2
Artikel 16.1 första stycket	Artikel 23.1 första stycket
Artikel 16.1 andra stycket första meningen	Artikel 23.1 andra stycket inledande orden
—	Artikel 23.1 a
Artikel 16.1 andra stycket andra meningen	Artikel 23.1 b
Artikel 16.2 första meningen	Artikel 23.2
Artikel 16.2 andra meningen	—
—	Artikel 23.3
Artikel 16.3	Artikel 23.4 första stycket
Artikel 16.4 första stycket	—
Artikel 16.4 andra och tredje stycket	Artikel 23.4 andra och tredje stycket
—	Artikel 24
Artikel 17.1	Artikel 25.1
Artikel 17.2 a	Artikel 25.2
Artikel 17.2 b och c	—
Artikel 17.3	—
Artikel 17.4	Artikel 25.3
—	Artikel 25.4
Artikel 17.5	Artikel 25.5

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
—	Artikel 25.6
Artikel 17.6	Artikel 25.7
Artikel 18	Artikel 26
Artikel 19	Artikel 27
Artikel 20.1 och 20.2	Artikel 28.1 och 28.2
—	Artikel 28.3
Artikel 21	Artikel 29
Artikel 22	Artikel 30
Artikel 23.1	Artikel 31.1
Artikel 23.2, första stycket	Artikel 31.2
—	Artikel 31.3
—	Artikel 31.4 och 31.5
Artikel 23.2, andra stycket	Artikel 31.6
Artikel 23.3	—
—	Artikel 31.7
Artikel 23.4 a	Artikel 31.8 a
Artikel 23.4 b	—
Artikel 23.4 c i	Artikel 31.8 b
Artikel 23.4 c ii	—
Artikel 23.4 d	Artikel 31.8 c
Artikel 23.4 e	—
Artikel 23.4 f	Artikel 31.8 d
Artikel 23.4 g	Artikel 31.8 e
—	Artikel 31.8 f
Artikel 23.4 h och i	—
Artikel 23.4 j	Artikel 31.8 g
—	Artikel 31.8 h och i
Artikel 23.4 k och l	—
Artikel 23.4 m	Artikel 31.8 j
Artikel 23.4 n och o	—
—	Artikel 31.9
Artikel 24	—
—	Artikel 32 (flyttad artikel 28)
Artikel 25	Artikel 33
Artikel 25.1	Artikel 33.1

29.6.2013

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 180/93

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 25.2 a–c	Artikel 33.2 a–c
Artikel 25.2 d och e	—
Artikel 25.2 f och g	Artikel 33.2 d och e
—	Artikel 34
Artikel 26	Artikel 35
Artikel 27.1 a	Artikel 38.1 a
—	Artikel 38.1 b
Artikel 27.1 b–d	Artikel 38.1 c–e
Artikel 27.2–5	Artikel 38.2–5
Artikel 28	Artikel 32
Artikel 29	—
Artikel 30.1	Artikel 37.1
Artikel 30.2–30.4	—
—	Artikel 37.2
Artikel 30.5 och 30.6	Artikel 37.3 och 37.4
Artikel 31.1	Artikel 36.1
Artikel 31.2	—
Artikel 31.3	Artikel 36.2
Artikel 32.1	Artikel 40.1
Artikel 32.2	—
Artikel 32.3	Artikel 40.2
Artikel 32.4	Artikel 40.3 första meningen
Artikel 32.5	Artikel 40.3 andra meningen
Artikel 32.6	Artikel 40.4
—	Artikel 40.5
Artikel 32.7 första stycket	Artikel 40.6 a
—	Artikel 40.6 b
Artikel 32.7 andra stycket	Artikel 40.6 andra stycket
—	Artikel 40.7
—	Artikel 41
Artikel 33	—
Artikel 34.1 och 34.2 a	Artikel 42.1 och 42.2 a
Artikel 34.2 b	—
Artikel 34.2 c	Artikel 42.2 b

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 34.3 a	Artikel 42.3
Artikel 34.3 b	—
Artikel 35.1	Artikel 43.1 a
—	Artikel 43.1 b
Artikel 35.2 och 35.3 a–f	—
Artikel 35.4	Artikel 43.2
Artikel 35.5	Artikel 43.3
Artikel 36.1–36.2 c	Artikel 39.1–39.2 c
Artikel 36.2 d	—
Artikel 36.3	—
—	Artikel 39.3
Artikel 36.4–6	Artikel 39.4–39.6
—	Artikel 39.7
Artikel 36.7	—
Artikel 37	Artikel 44
Artikel 38	Artikel 45
—	Artikel 46.1 a i
Artikel 39.1 a i och ii	Artikel 46.1 a ii och iii
Artikel 39.1 a iii	—
Artikel 39.1 b	Artikel 46.1 b
Artikel 39.1 c och d	—
Artikel 39.1 e	Artikel 46.1 c
—	Artikel 46.2 och 46.3
Artikel 39.2	Artikel 46.4 första stycket
—	Artikel 46.4 andra och tredje stycket
Artikel 39.3	—
—	Artikel 46.5–46.9
Artikel 39.4	Artikel 46.10
Artikel 39.5	—
Artikel 39.6	Artikel 41.11
Artikel 40	Artikel 47
Artikel 41	Artikel 48
—	Artikel 49
Artikel 42	Artikel 50

29.6.2013

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 180/95

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 43 första stycket	Artikel 51.1
—	Artikel 51.2
Artikel 43 andra och tredje stycket	Artikel 51.3 och 51.4
Artikel 44	Artikel 52 första stycket
—	Artikel 52 andra stycket
—	Artikel 53
Artikel 45	Artikel 54
Artikel 46	Artikel 55
Bilaga I	—
Bilaga II	Bilaga I
Bilaga III	—
—	Bilaga II
—	Bilaga III

Departementsserien 2016

Kronologisk förteckning

1. Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Fi.
2. Några frågor om offentlighet och sekretess. Ju.
3. Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. Ju.
4. Effektivare hyres- och arrendenämnder. Ju.
5. Mer tydlighet och aktivitet i sjuk- och aktivitetsersättningen. S.
6. Entreprenörsansvar och svenska kollektivavtalsvillkor vid utstationering. A.
7. Tolktjänst för vardagstolkning. S.
8. Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna. S.
9. Ny lag om tilläggsavgift i kollektivtrafik. N.
10. Nya regler för europeiska småmål – lättare att pröva tvister inom EU. Ju.
11. Anpassningar av svensk rätt till EU-förordningen om kliniska läkemedelsprövningar. S.
12. Etisk granskning av klinisk läkemedelsprövning. U.
13. Nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater. Ju.
14. Förtydliganden av lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Byte av benämningar på lönebidrag, utvecklingsanställning och trygghetsanställning. A.
15. Normgivningen inom åklagarväsendet m.m. Ju.
16. Ersättning vid expropriation av bostäder. Ju.
17. Otillåtna bosättningar. Ju.
18. Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler. S.
19. Jämställda pensioner? S.
20. Strada. Transportstyrelsens olycksdatabas. N.
21. Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn. A.
22. Polisens tillgång till information om vissa it-incidenter. Ju.
23. Vissa frågor om kommersiell radio. Ku.
24. Validering med mervärde. U.
25. Miljöbedömningar. M.
26. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Ku.
27. Frågor kring 2009 års renskötselkonvention. N.
28. Driftsformer för universitetssjukhus. S.
29. Privata sjukvårdsförsäkringar inom offentligt finansierad hälso- och sjukvård. S.
30. Sweden's seventh national report under the Convention on Nuclear Safety. Sweden's implementation of the obligations of the Convention. M.
31. Behandling av personuppgifter inom Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Ju.
32. Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser. Ju.
33. Reglering av distanshandel med alkoholdrycker. S.
34. Ytterligare anpassning av svensk rätt till Dublinförordningen. Ju.
35. Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. A.
36. Bokföringsbrott i filialer. Ju.
37. Åldersbedömning tidigare i asylprocessen. Ju.

Departementsserien 2016

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Entreprenörsansvar och svenska kollektivavtalsvillkor vid utstationering. [6]
- Förttydliganden av lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.
Byte av benämningar på lönebidrag, utvecklingsanställning och trygghetsanställning. [14]
- Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn. [21]
- Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. [35]

Finansdepartementet

- Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. [1]

Justitiedepartementet

- Några frågor om offentlighet och sekretess. [2]
- Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. [3]
- Effektivare hyres- och arrendenämnder. [4]
- Nya regler för europeiska småmål – lättare att pröva tvister inom EU. [10]
- Nya möjligheter till operativt polisarbete med andra stater. [13]
- Normgivningen inom åklagarväsendet m.m. [15]
- Ersättning vid expropriation av bostäder. [16]
- Otillåtna bosättningar. [17]
- Polisens tillgång till information om vissa it-incidenter. [22]
- Behandling av personuppgifter inom Nationellt centrum för terrorhotbedömning. [31]

- Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser. [32]
- Ytterligare anpassning av svensk rätt till Dublinförordningen. [34]
- Bokföringsbrott i filialer. [36]
- Åldersbedömning tidigare i asylprocessen. [37]

Kulturdepartementet

- Vissa frågor om kommersiell radio. [23]
- Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. [26]

Miljö- och energidepartementet

- Miljöbedömningar. [25]
- Sweden's seventh national report under the Convention on Nuclear Safety.
Sweden's implementation of the obligations of the Convention. [30]

Näringsdepartementet

- Ny lag om tilläggsavgift i kollektivtrafik. [9]
- Strada.
Transportstyrelsens olycksdatabas. [20]
- Frågor kring 2009 års renskötselkonvention. [27]

Socialdepartementet

- Mer tydlighet och aktivitet i sjuk- och aktivitetsersättning. [5]
- Tolktjänst för vardagstolkning. [7]
- Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna. [8]
- Anpassningar av svensk rätt till EU-förordningen om kliniska läkemedelsprövningar. [11]
- Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler. [18]
- Jämställda pensioner? [19]
- Driftsformer för universitetssjukhus. [28]

Privata sjukvårdsförsäkringar inom
offentligt finansierad hälso-
och sjukvård. [29]

Reglering av distanshandel med
alkoholdrycker. [33]

Utbildningsdepartementet

Etisk granskning av klinisk
läkemedelsprövning. [12]

Validering med mervärde. [24]

9

Remiss: Samverkan kring personer med missbruk/beroende, överenskommelse KS/2016:530 (SN 2016:125)

Beslut

Socialnämnden antar överenskommelsen mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län, Samverkan kring personer med missbruk/beroende.

Sammanfattning

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) och hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har tagit fram ett förslag till överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Stockholms läns landsting om samverkan kring personer med missbruk/beroende. KSL rekommenderar kommunerna att anta överenskommelsen.

Förvaltningen föreslår att Botkyrka kommun ska anta överenskommelsen.

2016-10-05

Dnr SN/2016:125

Referens
Malin Eriksson

Mottagare
Socialnämnden i Botkyrka kommun
Kommunförbundet Stockholms län (KSL)

Remiss: Samverkan kring personer med missbruk beroende överenskommelse KS/2016:530

Förslag till beslut

Socialnämnden antar överenskommelsen mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län, Samverkan kring personer med missbruk/beroende.

Sammanfattning

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) och hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har tagit fram ett förslag till överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Stockholms läns landsting om samverkan kring personer med missbruk/beroende. KSL rekommenderar kommunerna att anta överenskommelsen.

Förvaltningen föreslår att Botkyrka kommun ska anta överenskommelsen.

Bakgrund

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen, Samverkan kring personer med missbruk beroende överenskommelse KS/2016:530. Kommunernas ställningsstagande ska vara inlämnat till KSL senast den 31 december 2016.

Socialförvaltningen har besvarat ärendet.

Ärendet

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL), beslutade i juni 2016, att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelsen kring personer med missbruk/beroende.

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) och hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har tagit fram ett förslag till överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Stockholms läns landsting om samverkan kring personer med missbruk/beroende. Landstinget och kommunerna ska ha en gemensam överenskommelse enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen kring denna målgrupp.

2016-10-05

Dnr SN/2016:125

Kommunerna och landstinget har tidigare beslutat om samarbete genom ett gemensamt policydokument, Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende från 2008. Policyn har förlängts vid flera tillfällen, senast till årsskiftet 2015/2016 i avvaktan på de nationella riktlinjerna för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015). I samband med nuvarande revidering har tidigare begreppet policy ändrats till överenskommelse. Överenskommelsen börjar gälla den 1 januari 2017.

Överenskommelsen ska främja samverkan mellan huvudmännen genom ett effektivt utnyttjande av resurser och gemensam verksamhets- och kunskapsutveckling. Syftet är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet för den enskilde som är behov av huvudmännens insatser.

Överenskommelsen gäller följande målgrupper:

- Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntande barnet)
- Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende
- Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet
- Äldre med missbruk/beroende
- Personer med missbruk av dopningsmedel

Genom att anta överenskommelsen åtar sig kommunerna och landstinget att gemensamt arbeta med:

- gemensamma utgångspunkter och åtagande för de särskilda målgrupperna
- uppföljning genom struktur och processindikatorer

De åtagande som kommun och landstinget överenskommer att samverka kring gäller främst selektiva insatser och indikerade insatser vid missbruk/beroende av alkohol och droger.

Landstinget och kommunerna ansvarar för implementering av överenskommelsen. Verksamhetschefer i landstinget och förvaltningschefer i kommunen har ett särskilt ansvar för att tillsammans med berörda chefer på alla nivåer bedriva informations- och utbildningsarbete kring innehållet i överenskommelsen så att den blir känd och följs i respektive verksamheter.

Yttrande

Överenskommelse ersätter tidigare policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende vilken antogs av Botkyrka kommun 2008. När förslaget till den nya överenskommelsen togs fram var Botkyrka kommun re-

2016-10-05

Dnr SN/2016:125

missinstans och yttrade sig över förslaget, dnr 2016:63. Förvaltningen var överlag positiv till överenskommelsen.

Kommunerna och landstinget är enligt lag skyldiga att ha en överenskommelse om samverkan för personer med missbruk/beroende. Den gemensamma överenskommelsen ska främja samverkan och ett effektivt utnyttjande av resurser. Syftet är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet.

Förvaltningen föreslår att Botkyrka kommun ska anta överenskommelsen kring personer med missbruk/beroende.

Marie Lundqvist
Förvaltningschef

Expedieras till

Kommunledningsförvaltningen
Kommunförbundet Stockholms län (KSL)

2016-06-29

Dnr KS/2016:530

Referens
Jenny Jonasson

Mottagare
Socialnämnden

Uppdrag att svara på remiss för kommunens räkning

Kommunledningsförvaltningen har mottagit remissen ”Samverkan kring personer med missbruk/beroende” från Kommunerna i Stockholms län (KSL) och överlåter remissen att besvaras av Socialnämnden för kommunens räkning.

Kom ihåg att även skicka nämndens svar till registrator på kommunledningsförvaltningen.

Med vänliga hälsningar
Jenny Jonasson

För kännedom

Socialnämnd eller motsvarande

Förvaltningschef inom socialtjänst

eller motsvarande

Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län kring personer med missbruk/beroende

Rekommendation

KSLs styrelse beslutade på sammanträdet den 16 juni 2016 att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelsen kring personer med missbruk/beroende.

Ärendebeskrivning

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) och hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har tagit fram ett förslag till överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Stockholms läns landsting om samverkan kring personer med missbruk/beroende.

Landstinget och kommunerna ska enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) § 8 b och Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap, § 9a ha gemensamma överenskommelser kring personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel.

Stockholms läns samarbete kring personer med ett missbruk eller beroende har sedan 1998 formulerats och antagits politiskt i kommunerna och landstinget genom gemensamma policydokument. Policy "för att förebygga och behandla missbruk och beroende. Samverkan mellan kommunerna och landstinget" från 2008 förlängdes 2013 till och med årsskiftet 2015/2016. Förlängningen gjordes i avvaktan på Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015).

I samband med revideringen har det tidigare begreppet policy ändrats till överenskommelse.

Syftet med överenskommelsen är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet för den enskilde som är i behov av huvudmännens insatser samt bidra till att minska sjuklighet och dödlighet samt förebygga suicid för målgrupperna

Innehåll och målgrupp

I samband med antagande åtar sig kommunerna och landstinget att arbeta med ett antal gemensamma utgångspunkter och åtaganden för särskilda målgrupper.

Följande målgrupper ingår i överenskommelsen;

- Föräldrar och gravida med missbruk/beroende (inklusive det väntade barnet)
- Ungdomar (13-17 år) och unga vuxna (18-25 år) med missbruk/beroende
- Personer med samsjuklighet
- Personer med missbruk/beroende och samtidig social problematik
- Äldre personer (65+) med missbruk/beroende
- Personer med missbruk av dopningspreparat
- Personer med läkemedelsberoende

Implementering

Landstinget och kommunerna ansvarar för implementering av överenskommelse. Verksamhetschefer i landstinget och förvaltningschefer i kommunen har ett särskilt ansvar att tillsammans med underställda chefer på alla nivåer bedriva informations- och utbildningsarbete kring innehållet i överenskommelsen så att den blir känd och följs i respektive verksamheter. Information om överenskommelsen ska även spridas till de målgrupperden berör.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. KSL överlåter till kommunen att fatta beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till KSL.

Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande.

Överenskommelsen börjar gälla den 1 januari 2017.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas ställningstagande senast den 31 december 2016 med e-post till registrator@ksl.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av Emma Fredriksson, emma.fredriksson@ksl.s

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Mats Gerdau

Ordförande

Madeleine Sjöstrand

Förbundsdirektör

Bilaga

Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län kring personer med missbruk/beroende

Samverkan kring personer med missbruk/beroende

Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommuner i Stockholms län

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte	5
1.2 Målgrupper	5
1.3 Parter	6
1.4 Giltighetstid	6
1.5 Implementering och kunskapsspridning	6
1.6 Avgränsning – förebyggande insatser	6
2. Gemensamma utgångspunkter	8
2.1 Individnära samverkan	8
2.2 Evidens- och kunskapsbaserade insatser	9
2.3 Ledningssystem	9
2.4 Digitalisering	10
2.5. Jämlik och jämställd missbruks- och beroendevård.....	10
2.6 Våld i nära relationer	10
3. Prioriterade målgrupper	11
3.1 Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet).....	11
3.2 Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.....	12
3.3 Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet	13
3.4 Äldre med missbruk/beroende.....	16
3.5 Personer med missbruk av dopningsmedel.....	17
4. Strukturer och ansvar för samverkan	18
4.1 Samverkan på regional nivå.....	18
4.2 Samverkan på lokal nivå.....	18
4.3 Brukarinflytande på verksamhets- och systemnivå	19
5. Verksamheter som ingår i överenskommelsen	20
6. Åtaganden	22
7. Struktur och processindikatorer	25
Bilaga 1 Begrepp	26
Bilaga 2 Arbetsprocessen	27
Referenser	28

Innehållet i denna överenskommelse är framtaget av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Stockholms läns landsting och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) på uppdrag av presidierna för landstingets Hälso- och sjukvårdsnämnd och KSLs styrelse.

1. Inledning

Insatser för personer med missbruk/beroende ska ges med respekt för individens behov, särskilda förutsättningar och erfarenheter. Vården och stödet ska ges med god kvalitet och vara likvärdig, jämlik, jämställd och tillgänglig. Det kräver tillgång till ett brett utbud av kunskapsbaserade insatser som planeras tillsammans med den enskilde. Dessa faller inom både det sociala och det medicinska området. Samverkan och samarbete kring individen och dennes närstående har en central roll för att kommuner och landsting ska kunna genomföra sitt uppdrag och för att den enskilde ska få sammanhållna vård- och stödinsatser.

Stockholms läns samarbete kring personer med missbruk/beroende har sedan 1998 formulerats och antagits politiskt i kommunerna och landstinget genom gemensamma policydokument. En omarbetning av policyn från 2008 är nödvändig med anledning av kunskapsläget och reviderade Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015).

I samband med en lagändring 2013 ska landstinget och kommunen enligt HSL (8 b) och SoL (5 kap. 9a) ha gemensamma överenskommelser kring personer som missbrukar/är beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel. Till skillnad från Stockholms läns tidigare policy ingår därmed läkemedel och dopning. I samband med revideringen har det tidigare begreppet policy ändrats till överenskommelse.

I överenskommelsen används begreppet droger som ett samlingsnamn för narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel som används på ett felaktigt sätt samt dopningsmedel. De begrepp som används i överenskommelsen finns definierade i bilaga 1

1.1 Syfte

Överenskommelsen ska främja samverkan och samarbete mellan huvudmännen genom ett effektivt utnyttjande av huvudmännens resurser och gemensam verksamhets- och kunskapsutveckling mellan parterna. Syftet är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet för den enskilde som är i behov av huvudmännens insatser.

Överenskommelsen ska också bidra till att minska sjuklighet och dödlighet samt förebygga suicid för målgrupperna.

Målet är att i samverkan hitta former för att personer med missbruk/beroende (samt berörda närstående) ska:

- Förbättra sin hälsa samt uppnå en förändring inom livsområden som boende, arbete, sysselsättning, studier, ekonomi och relationer med närstående.
- Ges en kvalitativ och tillgänglig vård samt stöd och behandling, med såväl kortsiktiga som långsiktiga mål, som upplevs som attraktiv av den enskilde.
- Få ett bemötande som präglas av respekt för individen där den enskilde erbjuds delaktighet i planering och beslut om stödinsatser, vård och behandling.

I samband med antagande av överenskommelsen åtar sig kommunerna och landstinget att gemensamt arbeta med:

- Ett antal gemensamma utgångspunkter och åtaganden för särskilda målgrupper (samlat i avsnitt 6).
- Uppföljning genom struktur och processindikatorer (avsnitt 7).

1.2 Målgrupper

I länets uppföljningar, ställda till verksamheter inom missbruks- och beroendevården under perioden 2008–2014, har följande prioriterade målgrupper lyfts upp:

- Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet).
- Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.
- Personer med samsjuklighet.

Utöver ovanstående, med utgångspunkt från lagstiftning och tidigare överenskommelser, ingår följande målgrupper i överenskommelsen:

- Personer med missbruk/beroende och samtidig social problematik.
- Äldre med missbruk/beroende.
- Personer med missbruk av dopningsmedel.
- Personer med läkemedelsberoende.

1.3 Parter

Parter är Stockholms läns landsting (SLL) och ansvariga nämnder i länets kommuner. Om landstinget eller kommunen tecknar avtal med någon annan part och överlåter uppgifter de har ansvar för, ska denna överenskommelse tillämpas.

1.4 Giltighetstid

Överenskommelsen börjar gälla från parternas undertecknande och gäller tills vidare. Omförhandling ska ske om någon part så begär.

1.5 Implementering och kunskapsspridning

Landstinget och kommunerna ansvarar för implementering av denna överenskommelse. Verksamhetschefer i landstinget och förvaltningschefer i kommunen har ett särskilt ansvar att tillsammans med underställda chefer på alla nivåer bedriva informations- och utbildningsarbete kring innehållet i överenskommelsen så att den blir känd och följs i respektive verksamheter. Information om överenskommelsen ska även spridas till de målgrupper den berör.

1.6 Avgränsning – förebyggande insatser

De åtaganden som kommun och landstinget överenskommer att samverka kring enligt den här överenskommelsen gäller främst *selektiva insatser* och *indikerade insatser* vid missbruk/beroende av alkohol och droger¹.

Nationellt finns en strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-strategin)

för åren 2016–2020. Den nationella strategin omfattar såväl tillgänglighetsbegränsning och förebyggande insatser som tidig upptäckt, stöd, vård och behandling. ANDT-arbetet ska genomsyras av ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk utgör grunden för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

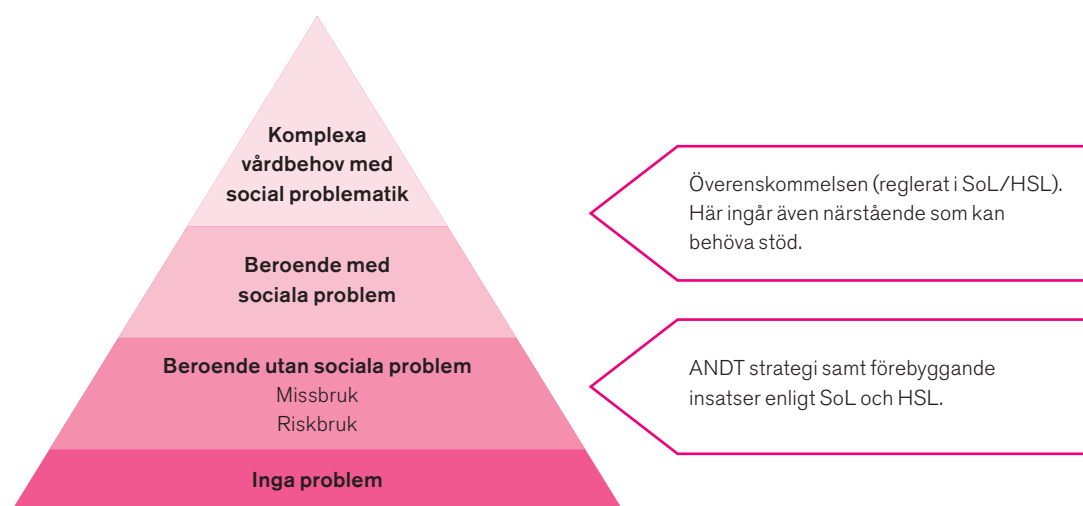
Ett av målen i den nationella strategin är "Personer med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet" (mål 4, se tabell 1). I Stockholms län svarar den här överenskommelsen på detta mål. Delvis svarar även överenskommelsen på mål 5, "Antalet personer som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska".

För övriga mål i den nationella strategin hänvisas på regional nivå till den handlingsplan för ANDT-frågor i Stockholms län som finns för SLL, Tullverket, Polismyndigheten, Kriminalvården och Länsstyrelsen i Stockholms län. På lokal nivå behöver varje kommun/stadsdel ha egna planer för att arbetet inom övriga mål ska nås. Den målstruktur som finns i den nationella strategin kan utgöra underlag för lokala prioriteringar av vilka insatsområden som behöver utvecklas, stärkas eller bibehållas inom ramen för landstingets och kommunernas verksamheter men även andra myndigheter och aktörer.

Tabell 1: Mål i ANDT strategin

1. Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska.	2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska.	3. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.	4. Personer med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.	5. Antalet personer som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.	6. En folkhälso-baserad syn på ANDT inom EU och internationellt.
---	--	---	--	--	---

¹ Det preventiva arbetet kan beskrivas utifrån tre olika nivåer, universell, selektiv och indikerad prevention: Universella insatser riktar sig till hela befolkningen innan problemen har utvecklats, utan hänsyn till riskfaktorer. Selektiva insatser riktar till identifierade riskgrupper (en eller fler kända riskfaktorer). Indikerade insatser riktar till individer; där ingår behandling av missbruk/beroende eller återfallsprevention.

Landstinget samt kommunerna har ett ansvar för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Länsstyrelsen har ett uppdrag att samordna länets förebyggande arbete kring alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT).

2. Gemensamma utgångspunkter

Nedan beskrivs gemensamma utgångspunkter som gäller för samtliga målgrupper som huvudmännen åtar sig att samverka kring enligt denna överenskommelse.

2.1 Individnära samverkan

Individens hela situation och behov ska vägas in och huvudmännens olika verksamheter involveras utifrån dessa. I samband med planering av vård och insatser har personalen en viktig roll att ge vägledning om möjliga alternativ samt att informera om den enskildes rättigheter enligt SoL och vårdens skyldigheter enligt HSL.

Samverkan kring individen innebär vanligtvis fem faser:

- *Behoven identifieras och uppmärksammas*
Vilka behov har den enskilde individen och vilka verksamheter är engagerade? Behöver vård och insatser samordnas med stöd som han eller hon redan har från dessa? Behövs ytterligare stöd från andra verksamheter? Finns det barn som behöver uppmärksammas?
- *Vård och insatser planeras och samordnas*
Planeringen görs tillsammans med den enskilde och/eller dennes närstående/annan företrädare.
- *Planeringen dokumenteras*
Planeringen av parternas vård och insatser för den enskilde och eventuella barn dokumenteras, till exempel i form av en samordnad individuell plan (SIP).
- *Vård och insatser genomförs*
Under pågående insatser upprätthåller berörda verksamheter kontakten och samverkar kring insatser vid återfall och oplanerade avbrott i vård- och stödinsatser.
- *Uppföljning och utvärdering*
Den gemensamt upprättade planen följs upp fort-löpande och revideras vid behov.

2.1.1 Ett anhörig- och närståendeperspektiv

Stöd från det personliga nätverket har visat sig positivt för benägenheten att söka hjälp för missbruk/beroende av alkohol och droger likväl som det kan spela en betydande roll i den enskildes återhämtningsprocess.

Enligt SoL ska socialnämnden erbjuda stöd för att underlätta för den som vårdar en person² som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en person som har funktionshinder. Närstående till personer med missbruk/beroende omfattas av den bestämmelsen, dock inte personer under 18.

Socialtjänsten har ett allmänt ansvar för barns förhållanden och ska enligt SoL (5 kap, 1 §) verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden. Det kan bland annat innebära att i nära samarbete med hemmet se till att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver, till exempel insatser för att de ska kunna befrias från omsorgsansvar som inte är rimligt i förhållande till deras ålder och mognad.

För barn som växer upp med föräldrar som har beroendesjukdom eller personer i sin omgivning med missbruk/beroende finns en skyldigheten i HSL att beakta dessa barns behov av information, råd och stöd (2g § HSL; 6 kap, 5 § patientsäkerhetslagen) samt att vid misstanke om att ett barn far illa göra en anmälan enligt SoL (14 kap).

Hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa, och den som vänder sig till hälso- och sjukvården ska när det är lämpligt ges upplysningar om metoder för att förebygga sjukdom eller skada. Det inkluderar också närstående som riskerar att drabbas av ohälsa på grund av att de vårdar eller stödjer en person med missbruk/beroende.

2.1.2 Samordnad individuell plan (SIP)

För att personer som behöver insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska få sina samlade behov tillgodosedda kan en SIP behöva upprättas enligt HSL (3f §) och SoL (1 kap, 7 §). Det

2) I SoL 5 kap 10 §, omnämns den person som tar emot omsorg, vård och stöd som *närstående*. I denna överenskommelse används *närstående* som en del av den enskildes nätverk. Det kan vara en person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna eller en person som den enskilde anser sig ha en nära relation till.

räcker med att en part bedömer att en planering krävs för att lagen ska gälla.

Utgångspunkten är att den enskilde ska ha inflytande och vara delaktig i planeringen och genomförandet av sin vård och omsorg. Den enskilde kan själv initiera att en plan tas fram och ska alltid godkänna att en sådan görs.

Bestämmelsen gäller för alla kommun- och landstingsfinansierade verksamheter och riktar sig till alla personer som verksamheterna kommer i kontakt med, såväl barn, vuxna som äldre. Även andra samverkansparter kan vara aktuella att medverka i en SIP.

Som stöd i arbetet med SIP har vägledningsdokument tagits fram i länet för barn, vuxna och äldre.

Ett utvecklingsområde för kommunerna och landstinget är att hitta gemensamma kvalitetsindikatorer för SIP. Brukarmedverkan är betydelsefull vid framtagande av dessa.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Verka för att utveckla arbetet med SIP – utifrån kraven i lagstiftningen samt med stöd i de vägledningsdokument som finns i länet.
- Utse samordnare med uppdrag att koordinera vård och stöd till personer med missbruk/beroende vid upprättande av SIP.

2.2 Evidens- och kunskapsbaserade insatser

I enlighet med en evidensbaserad praktik ska en medveten och systematisk sammanvägning göras av tre kunskapskällor:

- bästa tillgängliga kunskap/forskning
- professionell expertis och
- den berörda personens situation, erfarenhet och önskemål.

Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015) bör vara vägledande för kommunerna och landstinget i Stockholms län. Socialstyrelsen bedömer att rekommendationerna kommer att kräva förändringar i fråga om samverkan, utbildning och fortbildning samt resurser för att fler ska få tillgång till de rekommenderade åtgärderna.

De nationella riktlinjerna ger rekommendationer baserad på vetenskaplig kunskap för åtgärders

effekter på gruppnivå. Det är därmed inte självklart att åtgärderna fungerar lika för alla individer. Därför behövs även annan kunskap. En sammanvägning behöver göras utifrån de professionellas kompetens samt information om den enskildes situation, erfarenhet och önskemål. Hur professionella organisationer inhämtar och integrerar brukarnas kunskap och skapar inflytande är en del av evidensbaserad praktik som är i behov av utveckling.

2.3 Ledningssystem

2.3.1 Systematisk uppföljning

För att förbättra värden och stödet för den enskilde samt utveckla verksamheterna är ett systematiskt uppföljningsarbete av stor betydelse. Den kan ge svar på frågor om hur patienternas/klienternas behov ser ut, om situationen förändrats efter insatsen, vad patienterna/klienterna tycker om insatserna och om de speglar deras behov.

I uppföljningsarbetet är det viktigt att beakta ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Socialstyrelsen (SOSFS 2011:9) har beslutat att hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och verksamheter enligt LSS ska handlägga, dokumentera och säkra verksamhetens kvalitet. Vidare finns lagstöd i enlighet med SoL (3 kap, 3 §), LSS (6 §) och HSL (5 kap) om att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

2.3.2 Samverkan

För att säkra kvaliteten på de insatser som ges ska verksamheter som arbetar enligt SoL identifiera processer där det behövs samverkan. Vårdgivare har enligt HSL samma krav på att identifiera de processer där det behövs samverkan för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada.

2.3.3 Avvikelseberapportering

Enligt SOSFS 2011:9 ska verksamheterna ta emot och utreda avvikelser och synpunkter på verksamhetens kvalitet från vård- och omsorgstagare och deras närstående, personal och samarbetsparter. Avvikelsehantering kopplat till respektive verksamhet dokumenteras och hanteras inom respektive organisation enligt lokal rutin.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Säkerställa processer och rutiner för systematisk uppföljning av de åtaganden som ingår i överenskommelsen samt för avvikelser i samverkan.

2.4 Digitalisering

Den digitala utvecklingen inom offentlig sektor har en stor potential att möta invånarens och omvärldens förväntningar på förändring och utveckling i verksamheterna.

I samarbetet kring personer med missbruk/beroende samt deras närstående är det relevant att se över hur man på bästa sätt nyttjar de digitala förutsättningarna. Det kan till exempel handla om allmän information, tidsbokningar, egenanmälningar, självtester, internetbaserad stöd och behandling.

Ett utvecklingsarbete kring digitalisering av Samordnad individuell plan (SIP) pågår nationellt via Sveriges Kommuner och Landsting.

Användning av modern kommunikationsteknik via till exempel video är ytterligare ett utvecklingsområde för kommun och landsting i deras planering kring gemensamma patienter/klienter.

I Stockholms län har Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), landstinget och länsstyrelsen antagit ett övergripande måldokument, en Regional digital agenda för åren 2015–2020 med syfte att öka samsynen och det digitala samarbetet samt ge vägledning för offentliga aktörer kring prioriteringar.

2.5 Jämlik och jämställd missbruks- och beroendevård

Hälsoklyftorna mellan olika socioekonomiska grupper är tydlig när det gäller hälsoproblem orsakade av alkohol och droger. Skillnader i bruk, riskbruk, missbruk och beroende hänger inte bara samman med socioekonomisk situation utan påverkas även av andra demografiska förhållanden som kön, ålder, etnisk bakgrund, boendeort et cetera.

I förhållande till kön kan det finnas vissa skillnader som bör beaktas i bemötande och i vård, stöd och behandling. Det kan till exempel gälla fysiska förutsättningar, sjukdomsbild samt familjesituation.

Ett utvecklingsområde är kunskap och bemötande hos vård- och omsorgspersonal gällande homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner (Hbtq). Hbtq-personer är överrepresenterade bland personer med psykisk ohälsa och/eller missbruk/beroende. Insatser för att förstärka hbtq-personers möjlighet att förbättra sin livskvalitet bör ingå som en del i stöd, vård och behandling.

2.6 Våld i nära relationer

Det är vanligt att våldssituationer utspelar sig i miljöer där alkohol och droger är förekommande. Upplevelsen av våld, vare sig det gäller att se våld eller själv vara utsatt för våld, har visat sig höja sårbarheten för både fysisk och psykisk ohälsa.

Våld i nära relationer kan ta sig många olika uttryck. WHO har fastställt en definition av våld utifrån fyra olika våldstyper. Det handlar om fysiskt, sexuellt och psykiskt våld samt försummelse.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOF 2014:4) innefattar både SoL och HSL.

Att motverka våld i nära relationer är en folkhälsofråga och ett prioriterat område för flera myndigheter. På uppdrag av regeringen stödjer länsstyrelsen i Stockholms län utvecklingen av kvinnofrid på lokal, regional och nationell nivå. Operation Kvinnofrid är en samverkansplattform som drivs gemensamt av Stockholms stad och Stockholm läns övriga kommuner, Polisen, länsstyrelsen, SLL, Kriminalvården och KSL.

Länets myndigheter har i samarbete byggt upp ett resurscentrum (Origo) mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Insatser som riktar sig till våldsutövare är även en viktig del i arbetet för att bekämpa och förebygga våld. Socialnämnden bör kunna erbjuda våldsutövare insatser som syftar till att de förändrar sitt beteende och upphör med att utöva våld. Insatserna bör genomföras med beaktande av behovet av trygghet och säkerhet hos våldsutsatta och barn som bevittnat våld.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Höja kunskapen inom området våld i nära relationer i relevanta verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- I sitt systematiska kvalitetsarbete säkerställa att personal har kännedom om vart de kan hänvisa en vuxen våldsutsatt person som vill ha stöd alternativt om ett barn upplever våld och upprätta lokala rutiner för detta.

3. Prioriterade målgrupper

Utgångspunkten är att målgrupperna är i behov av landstingets, kommunernas och andra aktörers gemensamma insatser.

3.1 Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)

Målgruppen är föräldrar/vårdnadshavare/ annan vuxen som varaktigt bor med barnet/ blivande föräldrar (beskrivs fortsättningsvis som närstående vuxna) med missbruk/beroende samt barn.

Det väntade barnet och de blivande föräldrarna

Alkoholkonsumtion hos gravida kan oberoende av omfattning ses som risk- eller missbruk med hänsyn till skaderiskerna för fostret. I jämförelse med internationella data finns i Sverige en betydande underdiagnostik av omfattningen av alkoholskador både vad gäller den svåraste formen, fetalt alkoholsyndrom (FAS) och för de mindre synliga formerna, fetalt alkohol spektrumstörningar (FASD) som är cirka 5 gånger vanligare än FAS. Därutöver saknas det en samlad bild av vilka pedagogiska, sociala och medicinska åtgärder som erbjuds barn med FASD. Missbruk/beroende av droger medför allvarliga konsekvenser för fostret och kan medföra långtidskonsekvenser hos barnet. Dessa kan inte förutsägas vid födelsen men är dock viktiga att ta hänsyn till när rådgivning under graviditet är aktuell.

Barn till föräldrar med missbruk/beroende

En stor andel barn växer upp med en närstående vuxen med missbruk/beroende. Skattningar visar att 4–5 procent av alla barn under 18 år i Sverige bor med en förälder som har missbruk/beroende. En förälders missbruk/beroende har visat sig ge allvarligt försämrade förutsättningar i livet för barnen och påverkar deras hälsa, skolgång och kommande arbetsliv.

Tidig identifiering av de vuxnas missbruk/beroende samt att barnet/det väntade barnet identifieras och insatser sätts in tidigt är viktigt för att minska risker för utveckling av ohälsa hos barnet. Här kan socialtjänst och hälso- och sjukvård arbeta både internt och gemensamt för att förstärka ett barn- och familjeperspektiv. Nära samverkan mellan socialtjänst och mödra- och barnhälsovård (även barn-

hälsovård med särskild kompetens) är betydande, likväl som samarbetet mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård.

SIP är ett viktigt verktyg för att, tillsammans med den enskilde och närstående samt berörda aktörer, göra en samlad planering och sätta in stöd och vårdinsatser.

Relationen till barnet kan motivera bägge föräldrarna till alkohol- och drogfrihet. I männens fall är vårdens fokus mer begränsat till att häva missbruket än att fokusera på föräldraskapet. Ett utvecklingsområde är att stärka och lyfta fram betydelsen av faderskapet.

För de små barnen där information inte är möjlig att ge (enligt HSL, 2 §), är det särskilt viktigt att hälso- och sjukvården ser över vilka andra stödinsatser som istället kan behövas samt se över behov av kontakt med socialtjänsten för att utreda eventuella behov.

Målsättning

Delmål:

- Att de närstående vuxnas missbruk/beroende identifieras i hälso- och sjukvården, socialtjänsten, förskolan/skolan och kriminalvården (frivården) och att adekvat stöd ges tidigt till både vuxna och barn.
- Barn/väntade barn identifieras och uppmärksammas i de fall närstående vuxna med missbruk/beroende har kontakt med socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.
- Barnens hemmiljö med missbruk/beroende och eventuell samsjukligheten och våld identifieras inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten, förskolan/skolan, kriminalvården (frivården).

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Vid upptäckt att en gravid kvinna har ett missbruk/beroende, tillsammans med kvinnan, ta kontakt med beroendevården och socialtjänsten för vidare utredning och bedömning av hjälpbehovet.
- Regelbundet och i samverkan anordna utbildning om föräldrastöd och/eller närståendestöd (barn och vuxna) enligt manualbaserad metod.
- Identifiera alla minderåriga/väntade och/eller närstående barn till klienter/patienter inom missbruks- och beroendevården, MHV, BHV och primärvården.

- Utveckla samverkan mellan de lokala samråden för missbruk/beroende (i vissa kommuner även psykiatri/socialpsykiatri) och de lokala BUS-grupperna (Barn och unga i behov av särskilt stöd).
- Informera varandra om hur man inom respektive huvudman låter barn komma tills tals och ger barnen information och stöd. För socialtjänsten gäller det även tillvägagångssätt vid orosanmälningar och barnutredningar. För landstinget till exempel möjligheten för blivande föräldrar med missbruk/beroende att få rådgivande samtal i specialistmödravården.

Landstinget åtar sig att:

- Samverka internt mellan primärvård (MHV, BHV, primärvård), beroendevård och psykiatri avseende information, råd och stöd för barn (2g § HSL).

Kommunerna åtar sig att:

- Ta fram/uppdatera interna rutiner för samverkan inom socialtjänsten mellan de som arbetar med barn respektive vuxna, men också med andra förvaltningar som möter barn och ungdomar.

Utvecklingsbehov

- Förstärka ett barn- och familjeperspektiv inom socialtjänsten och landstinget samt mellan huvudmännen.
- Kunskap om vilka metoder för stöd till föräldrar, barn och unga som lever i familjer med missbruk/beroende som har evidens och är effektiva.

Barn och unga (0–18 år), som växer upp i familjer där det förekommer beroende av alkohol eller annat beroendeframkallande medel, har rätt till information, råd och stöd (HSL, § 2g och 6 kap, 5 § patientsäkerhetslagen). För barn och ungdomar har kommunen ett särskilt ansvar. Socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden (SoL, 5 kap).

Enligt SoL (14 kap) är anställda inom hälso- och sjukvården skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Det är socialtjänstens uppgift att utreda ärendet och ta ställning till vilka åtgärder som lämpligen ska vidtas för barnet.

Sekretessen kan brytas mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst när det gäller uppgifter om en gravid kvinna eller närstående till henne om det behövs för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet (OSL, 25 kap, 12 §, 26 kap, 9 §).

3.2 Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende

Målgruppen är ungdomar 13–17 år och unga vuxna 18–25 år med missbruk/beroende

Ungdomar 13–17 år

De ungdomar som har missbruk/eller beroende-diagnos har i hög grad även annan samtidig psykiatrisk diagnos. Ungdomar med samsjuklighet har oftare ett allvarligare missbruk och svårare social situation med föräldrar som har ett eget missbruk/beroende jämfört med ungdomar utan samtidig psykisk sjukdom. Vanligen uppträder den psykiska problematiken hos dessa ungdomar långt innan missbruket, men få har haft kontakt med barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Den viktigaste källan för att beskriva förekomst av bruk och missbruk/beroende hos ungdomar är droganeundersökningar i skolan.

Av de ungdomar som dricker alkohol behöver fler vårdas i länet för akut alkoholförgiftning inom hälso- och sjukvården. Alkoholvanor bland pojkar och flickor blir allt mer likartade. Landstinget ser en utveckling av allt tyngre och mer avancerat skadligt bruk som kryper ner i åldrarna.

Sambanden mellan cannabisanvändning och ökad risk för psykisk ohälsa är väl kända. Cannabis är den drog som missbrukas mest i länet, särskilt bland ungdomar och unga vuxna personer. Ett ökat antal ungdomar med akuta psykotiska tillstånd kommer till Maria Ungdom.

Unga Vuxna 18–25 år

Antal unga vuxna personer som får heldygnsvård för psykisk funktionsnedsättning kopplad till användning av cannabis, eller kombination av droger, har mer än fördubblats sedan 2004. Idag är det vanligt att unga vuxna använder flera olika sorters droger, det vill säga de har ett blandmissbruk.

Inom landstinget ser man en utveckling där droganvändningen hos unga vuxna ligger bakom utlösandet av psykotiska episoder. Vissa droger ökar känsligheten för att insjukna i en psykotisk episod och ökar dessutom risken för självmordsbenägenhet.

Risk- och skyddsfaktorer

Tidig alkoholdebut, före 14 års ålder, är en riskfaktor för missbruk/beroende senare i tonåren och

beroende i vuxen ålder. Den starkaste riskfaktorn för ett fortsatt eget missbruk/beroende är föräldrars missbruk/beroende.

I det förebyggande och stödjande arbetet för ungdomar och unga vuxna personer behöver hänsyn tas både inom landstinget och kommunerna till kända risk- och skyddsfaktorer såsom familjen/föräldrar, boende, skolan, arbete och meningsfull fritid. En hög andel ungdomar med missbruks-/beroendeproblem har, eller har haft omfattande problem under sin skolgång som påverkat både deras närvaro och skolresultat.

Målsättning

Delmål:

- Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende och/eller samsjuklighet ska upptäckas så tidigt som möjligt samt erbjudas gemensamma insatser mellan huvudmännen.
- Jämlig vård, stöd och behandling för ungdomar och unga vuxna i länet ska utvecklas.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Rutiner ska finnas kring externt samarbete och samverkan i syfte att erbjuda ett sammanhållet och tillgängligt stöd och vård för ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.
- Samordna utbildningsinsatser utifrån rekommendationer i de nationella riktlinjerna för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015) kring ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.
- Verka för att tillsammans med SiS ta fram rutin kring LVU och LVM med fokus på avslut, utskrivning och fungerande hemsituation.
- Göra en analys av vilka behov av samverkan som finns samt identifiera och genomföra gemensamma kunskaphöjande insatser kring målgrupperna.

Landstinget åtar sig att:

- Ta fram rutiner för samordning och samverkan internt mellan BUP, Maria ungdom/Mini Maria, beroendevården och psykiatrin.
- Kartlägga den somatiska hälsan för att tillgodose kroppsliga vårdbehov och bedöma den enskildes behov av psykioterapeutiska insatser så att dessa tillgodoses.

Kommunerna åtar sig att:

- Ta fram rutiner för samverkan vid överföring mellan enheterna barn och ungdom, vuxen/missbruk, socialpsykiatri, LSS-enheter och ekonomiskt bistånd.

Utvecklingsbehov

Utvecklingsbehov så att ungdomar och unga vuxna personer får sammanhållet och välfungerande stöd, vård och behandling:

- Webbaserade stödprogram riktade till ungdomar vars föräldrar har missbruk/beroende.
- Uppsökande arbete för personer fyllda 18 år.
- Övergången mellan tvångsvård (LVU/LVM/LPT/LRV) och den efterföljande frivilliga vården.
- De lokala BUS-grupperna bör innehålla representanter från Maria Ungdom/Mini Maria.
- Barn- och ungdomspsykiatrisk kompetens behöver involveras i samverkan kring ungdomar med missbruk/beroende och psykiatrisk samsjuklighet.
- Personalen på ungdomsmottagningarna ska ha kunskap om riskbruk, droger och rutiner för hänvisning till annan instans inom landstinget och/eller kommunen.

3.3 Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet

Målgruppen omfattar personer 18 år och äldre som är i behov av samverkan, stöd och behandling på grund av:

- missbruk/beroende
- samsjuklighet
- läkemedelsberoende.

Missbruk/beroende och samsjuklighet

Personer med missbruk och beroende utgör en heterogen grupp med olika svåra tillstånd och där förekomsten av samtidig psykisk sjukdom och social problematik varierar.

Samsjuklighet är vanligt förekommande i målgruppen. Bland de som vårdas för missbruk eller beroenden har mellan 30–50 procent en samtidig psykisk sjukdom och av dem som vårdas för psykisk sjukdom har 20–30 procent samtidigt missbruk eller beroende.

Det är även vanligt att personer med alkohol- och drogberoende samtidigt har kroniska somatiska sjukdomar, som till exempel hjärt- och kärlsjukdomar och leversjukdomar. Droger ökar risken för ett tidigt åldrande och det är vanligt med relaterade sjukdomar som hepatit och infektioner såsom blodförgiftning. Många får även komplikationer kopplat till andra riskfaktorer, till exempel undernäring. Många med missbruk/beroendesjukdom dör i förtid på grund av tobaksbruk.

Samverkan kring personer som har en samsjuklighet, eller misstänkt samsjuklighet bör prioriteras. Med samsjuklighet avses här personer med missbruk eller beroende som samtidigt uppfyller kriterierna för psykiatriska och/eller somatiska tillstånd.

Personer som med anledning av funktionsnedsättning eller social problematik har svårt att få tillgång till, och tillgodogöra sig, ordinarie vård och stödinsatser på grund av att de inte klarar av att leva upp till de krav som huvudmännen ställer är en viktig del av målgruppen.

Att erbjuda tidig vård och behandling till personer som injicerar droger är en insats för att motverka svår sjukdom och även minska risk för smittspridning. Sprututbytet i länet är ett komplement till beroendevården och är en smittskyddsåtgärd för att minska smittspridning av blodburna infektioner, framför allt hiv och hepatit C. Syftet på sikt är att motivera till behandling.

Vid identifiering av beroende eller samsjuklighet är motivationshöjande insatser ofta en förutsättning för att den enskilde ska få tillgång till utredning och diagnostisering. Utredning och diagnostisering är avgörande för att kunna erbjuda individanpassade insatser utifrån den enskildes behov. Huvudmännen ska samverka kring hela processen från identifiering via utredning och diagnostisering till stöd och vård. Det är viktigt att i ett tidigt skede komma överens om vem som gör vad samt utse en samverkansansvarig för den enskilde. Om den enskilde är förälder/vårdnadshavare eller bor med barn varaktigt bör detta vägas in i utredning och bedömning.

Vård och stöd för personer med missbruk och beroende ska vara långsiktigt. Överlappande insatser internt och mellan huvudmännen är avgörande för en god kvalitet i vård och stöd. Behovet av att minska gränser som utgör hinder för den enskilde gäller så väl mellan huvudmän som inom respektive huvudmans område. Till exempel mellan heldygnsvård och öppenvård, beroendevård och psykiatri respektive vuxen-/missbruksenhet och försörjningsstöd. I de fall som tvångsvård förekommer såsom LVM, LPT och LRV ska samverkan omfatta även denna.

Långsiktigt stabilt boende och sysselsättning är avgörande för livskvalitet och återhämtning. Boendestöd ska erbjudas utifrån individuella behov. För detta behövs boendestödare med rätt kompetens. Stabila boendeförhållanden är i vissa fall en förutsättning för att individen ska kunna delta i vård och stödinsatser.

Vägen till återhämtning är inte alltid rak och återfall är vanligt förekommande. Uppnås inte följsamhet till vård och stöd riskerar den enskilde att kontakten avslutas. Detta medför en stor risk för negativa konsekvenser för den enskilde samt för närstående. Huvudmännen ska därför sträva efter att så långt det är möjligt upprätthålla kontakt och samverka kring insatser vid återfall och oplanerade avbrott i vård- och stödinsatser.

Läkemedelsberoende

Missbruk/beroende av opioidanalgetika (smärtstillande läkemedel) kan utvecklas vid behandling men även uppkomma genom illegal användning eller vid annat missbruk/beroende.

Missbruk/beroende av muskelavslappnande, sömngivande och ångestdämpande läkemedel, oftast så kallade bensodiazepiner kan uppkomma vid behandling men även via illegal konsumtion och som en del av annat beroende av alkohol eller droger.

Läkemedelsassisterad Rehabilitering vid opioidberoende (LARO) kan förebygga återfall, förbättra social funktion och minska medicinska komplikationer och dödlighet.

Enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015) bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten erbjuda läkemedelsassisterad behandling med buprenorfin, naloxon eller metadon vid de fall där nedtrappning inte har lett till opioidfrihet vid beroende av opioidanalgetika.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:1) reglerar behandling vid allvarligt beroende av bland annat heroin, morfin, opium samt smärtstillande läkemedel. Läkemedelsassisterad behandling får även ges under vård som sker enligt LVM.

Målsättning**Delmål***Missbruk/beroende/samsjuklighet*

- Att de patienter/klienter som det sker samverkan kring har en samordnad individuell plan där det ingår hur insatser kring återfall och avbrott i behandlingen ska genomföras.

Läkemedelsberoende

- Ge fler tillgång till behandling och stöd samt rehabilitering och därigenom öka social funktion, minska missbruk/beroende, sjuklighet samt dödlighet.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Vara tillgängliga för samverkanspartner och bidra till att underlätta för medaktörerna att genomföra nödvändiga insatser.
- Prioritera samverkan för att undvika avbrott i behandling/stödinsatser även när den enskilde ej uppnår följsamhet till behandling/stödinsatser.
- Arbeta för att personer med samsjuklighet, komplexa behov och långsiktigt stöd- och vårdbehov erbjuds insatser enligt rekommendationer i nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015). Former för arbetet ska framgå i lokala rutiner.

Landstinget åtar sig att:

- Erbjudas basutredningar till alla personer som söker vård inom beroendevård och psykiatri.
- Beroendevården och psykiatrin åtar sig att utveckla samverkansformer kring patienter med psykiatriska vårdbehov som inte kan tillgodoses inom beroendevården.
- För de patienter som genom nedtrappning inte lyckats bli fria från missbruk, beroende av opioider, ska ställningstagande göras till läkemedelsassisterad behandling. Ordination får endast ske om även psykologisk, psykosocial behandling eller rehabilitering ges. Beroendevården ska innan ordination av läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende göra en sammanvägd bedömning av patientens beroende, hälsotillstånd och sociala situation.
- Erbjudas patienter med beroende av muskelavslappande, sömngivande, ångestdämpande läkemedel nedtrappning och i samverkan med kommunens socialtjänst verka för att psykosocialt stöd samt rehabilitering ges.

- I samarbete med kriminalvården, polisen, SiS och kommunerna ta fram riktlinjer för patienttransport från beroendevården till SiS-institution efter beslut enligt LVM.
- Landstingets beroendevård ska erbjuda de som röker tobak, och har ett beroende, behandling för att uppnå rökstopp.

Kommunerna åtar sig att:

- Arbeta med förebyggande insatser så att risken för hemlöshet minskar samt att arbeta för att erbjuda stabilt långsiktiga boendelösningar, i enlighet med nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015), för personer i hemlöshet.
- Tillsammans med andra berörda huvudmän arbeta för att utveckla former för arbetslivsinriktad rehabilitering anpassad för personer med missbruk och/eller samsjuklighet, i enlighet med nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015). För personer som inte har möjlighet att återgå till arbetslivet bör erbjudas en, för den enskilde, adekvat sysselsättning.
- Etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning för personer med missbruk/beroende.
- Enligt Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2016:1), om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende, ge psykosocialt stöd eller psykosocial behandling när det behövs för att behandling ska kunna ordinerars. Vidare att öka upptäckt och motivera till kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning.
- Uppmärksamma och erbjuda aktuella klienter som röker tobak stöd i att kontakta hälso- och sjukvården.

Utvecklingsbehov*Spelberoende (spel om pengar)*

Samsjuklighet med annat missbruk/beroende och psykiska besvär är vanligt bland personer med spelproblem. Spelberoende är en psykiatrisk diagnos och en allvarlig form av spelproblem.

Hälso- och sjukvården har ett ansvar för att förebygga och behandla spelberoende. Landstingets beroendevård erbjuder öppenvårdsbehandling för ungdomar, vuxna och närstående till spelberoende. Socialtjänsten får ofta hantera konsekvenser av spelproblem, till exempel problem som rör ekonomi, relationer och psykisk hälsa.

Identifiering av läkemedelsberoende

Ett utvecklingsbehov är att öka upptäckt, identifiering och behandling av personer med läkemedelsberoende och opioidberoende.

Beroendevården behöver utveckla en vårdprocess, till att omfatta även personer med beroende av opioidanalgetika. Kommunernas socialtjänst behöver i samverkan med landstingets beroendevård delta i utvecklande av en vårdprocess för personer med missbruk/beroende av läkemedel och opioider.

Rökning

Rökning orsakar sjukdomar i hjärta, kärl och lungor samt flera typer av cancer. Målgruppen har hög rökrelaterad dödlighet. Därmed bör de som röker tobak erbjudas rådgivning och stöd för rökstopp.

Samarbete kring transport till SIS-institution

Ett gemensamt utvecklingsarbete är nödvändigt mellan landstingets beroendevård, kriminalvården, polisen, SiS och kommunerna kring patienttransport från beroendevården till SiS-institution efter beslut enligt LVM. Syftet är att värna om rätts- och patientsäkerhet och främja samarbetet.

3.4 Äldre med missbruk/beroende

Målgruppen omfattar personer som är 65 år och äldre och som har eller riskerar att utveckla missbruk eller beroende.

Antal äldre personer med riskfylld alkoholkonsumtion ökar. Symtomen kan vara svåra att identifiera och kan missuppfattas som åldersrelaterade. Sedan början av 2000-talet har andelen äldre som vårdats för en diagnos som kan relateras till hög alkoholkonsumtion ökat och antal äldre med dödlighet i sjukdomar relaterade till alkohol samt självmord ökar. I alla andra åldersgrupper minskar de alkoholrelaterade dödsfallen men den nedgången syns inte i åldrarna 65–79 år.

Med stigande ålder följer fler sjukdomar. Hög läkemedelskonsumtion ökar risk för läkemedelsberoende och biverkningar. Sömnmedel, smärtstillande och lugnande medel konsumeras i ökande grad av äldre personer.

Livslängden ökar, även för personer som har olika sociala problem. Av dessa är många socialt isolerade och uppvisar kroniska fysiska och psykosociala konsekvenserna av ett långvarigt drogberoende, till

exempel leversjukdomar, överdosrelaterade skador och depressioner. Äldre hemlösa personer är ytterligare en grupp som behöver uppmärksammas.

Området befinner sig i gränslandet mellan psykiatri, geriatrik, beroendevård, primärvård, socialtjänstens äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg, vilket ställer höga krav på samverkan mellan olika verksamheter samt på personalens kompetens.

Det är viktigt att det finns kontinuitet och sammanhållande insatser även för dem som har fyllt 65 år. Det förutsätter flexibilitet inom och mellan verksamheter samt inom och mellan huvudmännen.

Målsättning

- Personer över 65 år ska ha samma tillgång till evidensbaserad vård, stöd och behandling för missbruk/beroende/samsjuklighet som övriga åldersgrupper inom kommunerna och landstinget.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Ta fram överenskommelse om rutiner mellan huvudmännen i syfte att erbjuda ett sammanhållet och tillgängligt stöd för äldre personer med missbruk/beroende. Överenskommelserna bör beskriva vilka insatser som ska göras gemensamt för att öka medarbetarnas kompetens i att möta målgruppens behov.
- Att i varje enskilt fall när det gäller äldre personer med missbruk/beroende vid behov kalla till och delta i upprättandet av en SIP.
- Erbjudna kunskaphöjande insatser för medarbetare kring missbruk/beroende/samsjuklighet hos äldre personer.
- Vid behov ordna anhörigutbildningar.

Landstinget åtar sig att:

- Ta emot och samverka kring äldre personer med ett missbruk/beroende.
- Ge konsultationsinsats (vårdkontakt) inom landstinget där patienten bedömts från annat medicinskt verksamhetsområde, där vårdansvaret kvarstår hos remitterande vårdpersonal.
- Handleda personal inom landstinget kring äldre personer med ett beroende/samsjuklighet.

Kommunerna åtar sig att:

- Etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning för äldre personer med ett missbruk/beroende.
- Ha en struktur för erfarenhetsutbyte och konsultation/handledning inom socialtjänstens kopplat till missbruk/beroende.

Utvecklingsbehov

Beroende/missbruk kräver komplex behandling, stöd och kunskap inom både landstinget och kommunerna och är grundläggande för att kunna erbjuda adekvat vård, omsorg och stöd till äldre personer över 65 år med ett riskbruk eller missbruk/beroende. Teamarbete mellan huvudmännen behöver bland annat utvecklas.

3.5 Personer med missbruk av dopningsmedel

Målgruppen är personer 18 år och äldre som är i behov av samverkan, stöd och behandling på grund av dopning.

Missbruk av dopningsmedel, framför allt anabola steroider och tillväxthormon kan uppstå bland personer med tidiga sociala och psykologiska problem, annat missbruk/beroende samt kriminalitet. Det förekommer även bland atleter och av estetiska skäl. Missbruket ökar risken för annat missbruk/beroende, sociala problem, våld och kriminalitet.

Målsättning

- På kort sikt minskad användning genom behandling.
- På lång sikt minskad förekomst, sjuklighet och sociala komplikationer.

Landstinget åtar sig att:

- Inom primärvård upptäcka, identifiera och behandla samt enligt regionalt vårdprogram remittera till beroendevård vid behov.
- Beroendevård ska upptäcka, behandla och remittera till relevant somatisk vård samt beakta barn och närstående.

Kommunerna åtar sig att:

- Uppmärksamma och ge stöd enligt SoL, samt etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning vid behov det vill säga klientens önskan om hjälp, samtidigt annat missbruk/beroende och/eller samsjuklighet. I övriga fall hänvisa till Dopingjouren.

Utvecklingsbehov

Ett utvecklingsområde är ökad kunskap avseende screening, tecken och symtom som leder till upptäckt av missbruket. Kommunens socialtjänst behöver ökad kunskap för att upptäcka och hänvisa. Beroendevården behöver ökad kunskap för att behandla. En specialiserad mottagning med samverkande team; socialtjänst, beroendevård och somatik kan vara ett sätt att utveckla stöd och behandling. Ett nationellt kunskapscentrum med uppdraget att ta fram metoder för att förebygga, upptäcka och behandla dopningsmissbruk är under uppbyggnad i region Örebro.

4. Strukturer och ansvar för samverkan

Samverkan på ledningsnivå mellan huvudmännen är viktig för att samarbetet kring enskilda individer ska fungera. Kommun, landsting och andra aktörer behöver träffas för att tillsammans diskutera och besluta om gemensamma frågor. Sådana mötesplatser behöver finnas på olika nivåer.

Samverkan är en ständigt pågående process som behöver underhållas och anpassas till omvärldens och verksamheternas förändringar. De styrdokument som respektive verksamhet har att förhålla sig till, som exempelvis ledningssystemen, lyfter betydelsen av att identifiera de processer där samverkan behövs för att säkra kvalitén på vård och stöd för den enskilde. Däremot finns ingen ledning för hur själva samverkan ska kvalitetssäkras.

Erfarenheter och uppföljningar från olika samverkansarbeten pekar på ett antal viktiga faktorer för en kvalitetssäkring av samverkan.

Följande områden belyses särskilt:

- bygg upp en god samverkanskompetens
- identifiera de mekanismer som underlättar samverkan
- planera för att understödja dessa mekanismer
- identifiera de mekanismer som försvårar samverkan
- planera för att motverka dessa mekanismer
- följ löpande utvecklingen.

4.1 Samverkan på regional nivå

Regional politisk samverkan

En politisk ledningsgrupp, Vård i samverkan (VIS), finns mellan kommunerna och landstinget via KSL och SLL.

Ledningsgruppens uppdrag är att:

- Initiera samverkan inom gemensamma utvecklingsområden och skapa gemensamma målbilder.
- Uppmärksamma brister i samverkan och undanröja hinder i syfte att stödja utvecklingen av vård och omsorg.
- Ömsesidig informera varandra om parternas verksamhet och insatser för målgrupperna.
- Följa och vid behov regionalisera nationella initiativ och satsningar av relevans för samverkan inom Stockholms län.

Regional chefssamverkan

Med uppdrag att utveckla och följa denna överenskommelse och *Samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning (2012)* finns ett regionalt samråd med chefstjänstemän från kommun, landsting, privata vårdgivare, kriminalvård, polis och länsstyrelse. KSL och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen leder samrådet och bemanar även gemensamt det sekretariat som är knutet till samrådet.

Det regionala samrådet åtar sig att:

- Bidra till regional kunskapsuppbyggnad genom att ta fram förslag till uppföljning av överenskommelsen.
- Erbjudare arenor för erfarenhetsutbyte och dialog för att sprida länsövergripande kunskap och goda exempel.
- Ta fram förslag till årliga handlingsplaner kring prioriterade områden/utvecklingsarbeten.
- Årligen sammanställa avvikelser i samverkan inkomna från lokala samråden.
- Bjuda in brukar- och närståendeföreningar 1–2 gånger per år i samband med framtagande och uppföljning av den regionala handlingsplanen.

4.2 Samverkan på lokal nivå

Lokal chefssamverkan

Det finns god erfarenhet av samverkan där verksamhetsansvariga från kommun-/stadsdels- och landstingsverksamheter regelbundet möts för att diskutera och besluta om samverkansfrågor.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Ha ett lokalt/delregionalt samråd med representanter från kommun-/stadsdels- och landstingsverksamheter.
- Kriminalvården (även andra aktörer relevanta för samverkan) adjungeras till samverkansgrupperna när aktuella frågor finns. När rutiner tas fram och följs upp deltar kriminalvården.
- De som ingår i det lokala/delregionala samrådet har mandat från verksamhetsledning.
- Avvikelsehantering i samverkan finns.
- Ha rutiner för samverkan kring identifiering, bedömning/utredning, behandling/stöd och uppföljning (se bilaga 1 för specificering).

- Bjuda in brukare/brukar- och närståendeföreningar för synpunkter vid framtagande och uppföljning av rutiner och handlingsplaner.
- Ha rutiner för samarbetet med brukare/brukar- och närståendeföreningar.
- Följa upp struktur och processindikatorer (avsnitt 7).

4.3 Brukarinflytande på verksamhets- och systemnivå

Ett brukarinflytande förutsätter att individer kan påverka beslut som rör dem eller påverka utformningen och styrningen av de verksamheter som ger insatserna. Brukarinflytande kan ske på olika nivåer; individuellt, på verksamhetsnivå och på organisations- och systemnivå. På individnivå handlar det om den enskildes möjlighet att påverka den vård och det sociala stöd som han eller hon får. På verksamhetsnivå kan det till exempel handla om möjlighet till medverkan i utveckling och beslut inom en viss verksamhet, exempelvis ett boende eller en vårdklinik. På organisations- eller systemnivå kan det innebära inflytande eller medverkan när det gäller att ta fram vårdprogram och olika typer av riktlinjer.

Undersökningar pekar på ett antal grundläggande förutsättningar för ett stärkt brukarinflytande på verksamhets och systemnivå:

- Kunskap om olika grupper av brukare och hur man når dem.
- Bemötande och helhetssyn. Här kan även ingå att analysera maktrelationer och attityder.

- Ett tydligt mandat från verksamhetsledningen samt en klarhet i vilka frågor man ska samarbeta kring samt vad målet med samverkan är.
- Resurser i form av tid, pengar och administrativt stöd. Ersättning till representanter för deltagare eller deras föreningar är en viktig markering att arbetet är betydelsefullt.
- Rutiner för samarbetet samt hur de synpunkter som kommer fram tas om hand och följs upp.
- Långsiktighet och uthållighet genom planering, genomförande och uppföljning.
- Utbildning. Personal kan behöva utbildning i hur det är att leva med en funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, missbruks- och beroendeproblematik likväl som brukarrepresentanterna kan behöva utbildning om arbets- och beslutsprocesser i de aktuella verksamheterna.

Det finns många sätt att arbeta med brukarinflytande såsom brukarråd, referensgrupper, brukarforum, brukarrevisioner och särskilda funktioner/tjänster.

Vid samarbete med till exempel brukar- och närståendeföreningar behöver hänsyn tas till lokala förutsättningar hos de föreningar som är aktuella i området samt i de verksamheter som arbetet gäller. Om det inte finns aktuella föreningar att samarbeta med i närområdet kan en möjlig väg vara att gå ihop delregionalt alternativt att använda sig av regionala eller nationella sammanslutningar.

5. Verksamheter som ingår i överenskommelsen

Många aktörer kan vara involverade i vård och stödinsatser för personer med missbruk/beroende. Utöver kommunerna och landstinget som skrivit under överenskommelsen är det utifrån den enskildes perspektiv ett flertal andra aktörer som är relevanta att samarbeta med.

Myndigheter har även en allmän lagstadgad skyldighet att samverka med stöd av 6 § förvaltningslagen. Myndigheterna ska enligt lagbestämmelserna inte bara samverka med andra myndigheter utan även med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Det innebär exempelvis att ideella

organisationer och andra offentliga och privata företrädare för olika samhällsintressen omfattas av kravet på samverkan.

Nedanstående verksamheter bör ingå i någon form av strukturerad samverkan på lokal nivå eller delregional nivå.

Åldern i målgrupperna för kommunernas och landstingets verksamheter varierar vilket ställer ytterligare krav på samverkan. Kontinuiteten i insatserna och uppföljningen ska särskilt beaktas vid övergången mellan olika verksamheter.

Målgrupp	Landstinget	Kommunen	Andra viktiga samarbetsparter kan vara
Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)	Beroendevård, psykiatri, primärvård (primärvård, MHV, BHV), BUP, BUMM	Förvaltningar med ansvar för – socialtjänst – utbildning	Kriminalvården/frivården, polisen, ideella organisationer, brukar- och närståendeföreningar
Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende	Beroendevård, psykiatri, BUP, primärvård	Förvaltningar med ansvar för – socialtjänst – utbildning	Kriminalvården, polisen, SiS AF och FK Kriminalvården
Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet	Beroendevård, psykiatri, primärvård	Förvaltningar med ansvar för socialtjänst och arbetsmarknadsinriktade åtgärder	Kriminalvården, polisen, ideella organisationer, brukar- och närståendeföreningar, AF och FK
Äldre med missbruk/beroende	Primärvård inklusive primärvårdsrehabilitering och hemsjukvård, psykiatri (öppen- och slutenvård), äldrepsykiatri, geriatrik, avancerad sjukvård i hemmet (ASIH), beroendevården.	Förvaltningar med ansvar för socialtjänst	Brukar- och närståendeföreningar, ideella organisationer
Personer med missbruk av dopningsmedel	Primärvård, psykiatri, beroendevård	Förvaltningar med ansvar för socialtjänst	Dopingjouren, kriminalvården, brukar- och närståendeföreningar, ideella organisationer

Samarbete med kriminalvården och polisen

Kriminalvården och polisen är viktiga samarbetsparter för kommunerna och landstinget när det gäller personer med missbruk/beroende.

Kriminalvården

I enlighet med normaliseringsprincipen ska kriminalvårdens klienter ha samma rättigheter och möjligheter som befolkningen i allmänhet har till till exempel arbete, sjukvård och bostad.

Med utgångspunkt från behoven hos kriminalvårdens klienter med ett missbruk/beroende har det varit nödvändigt att i länet skapa särskilda samverkanslösningar för att de ska få tillgång till rätt behandling.

Nedan ges några exempel:

- Samverkan med de lokala beroendemottagningarna i länet.
- Integrerat team för opiatberoende kriminalvårdsklienter (ITOK). Ett samlokalerat team bestående av bland annat frivårdsinspektör, läkare, psykolog från socialtjänsten och Beroendecentrum Stockholm. Teamet erbjuder läkemedelsassisterad behandling för opiatberoende klienter från Kriminalvårdens Stockholms region. Teamet arbetar också med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, där klienter med ADHD utgör en stor grupp. För att underlätta ingången tas remisser emot direkt från socialtjänsten, inte bara från beroendemottagning.
- Integrerad beroendemottagning, Fridhemsmottagningen, för klienter dömda för våld i nära relation och sexualbrott som har ett samtidigt missbruk/beroende.
- Omhändertagande för personer som åtalats för grovt rattfylleri. Samarbete mellan kriminalvården, beroendevården och frivården. Klienterna genomgår en beroendeutredning innan rättegången. Om det finns förutsättningar för vård kan då en så kallad kontraktsvård föreslås.

Polisen

Nedan ges några exempel på samarbete mellan polisen och andra aktörer för personer med missbruk/beroende.

- *Smadit (samverkan mot alkohol och droger i trafiken)*
Smadit är ett samarbete mellan polisen och flera myndigheter, bland annat sjukvården, för att minska antalet alkohol- och drogpåverkade i trafiken. Syftet är att påverka förarna att ta emot hjälp mot sitt alkohol- eller drogproblem direkt, när de är som mest mottagliga, för att minska risk för återfall. De förare som ertappas påverkade erbjuds kontakt med beroendevården inom 24 timmar.
- *LOB (lagen om omhändertagande av berusade personer)*
Landstinget och kommunerna ska tillsammans med polisen gemensamt utveckla alternativa lösningar till förvaring i arrest av de personer som omhändertas enligt LOB så att den medicinska säkerheten och omvårdnaden förbättras. Sådana lösningar är särskilt angelägna då barn under 18 år omhändertas. Genom att stärka vård- och omsorgsinsatserna för personer som omhändertas kan efterföljande behandling underlättas.
- *Metod för arbete med ungdomar som misstänks för narkotikabrott – Mumin*
Mumin är en metod för ungdomar som misstänks för narkotikabrott. Ungdomarna erbjuds akut vård och stöd tillsammans med anhöriga. Ungdomar som misstänkts för ringa narkotikabrott medtas till en särskild polisstation på Maria Ungdom där urinprov, förhör och andra utredningsåtgärder vidtas. Ett motiverande samtal hålls med den unge i syfte att motivera denna till ett frivilligt besök på akutavdelningen på Maria Ungdom.
- *Sociala insatsgrupper (SIG)* är en lokal samarbetsform mellan polis och socialtjänst med syftet att förhindra nyrekrytering till en kriminell livsstil samt underlätta för personer att lämna kriminella nätverk.

6. Åtaganden

Sammanställning av samtliga åtaganden i överenskommen nedan.

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

Samordnad individuell plan (SIP)

- Verka för att utveckla arbetet med SIP – utifrån kraven i lagstiftningen samt med stöd i de vägledningsdokument som finns i länet.
- Utse samordnare med uppdrag att koordinera vård och stöd till personer med missbruk/beroende vid upprättande av SIP.

Ledningssystem

- Säkerställa processer och rutiner för systematisk uppföljning av de åtaganden som ingår i överenskommen samt för avvikelser i samverkan.

Väld i nära relationer

- Höja kunskapen inom området våld i nära relationer i relevanta verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- I sitt systematiska kvalitetsarbete säkerställa att personal har kännedom om vart de kan hänvisa en vuxen våldsutsatt person som vill ha stöd alternativt om ett barn upplever våld och upprätta lokala rutiner för detta.

Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)

- Vid upptäckt att en gravid kvinna har ett missbruk/beroende, tillsammans med kvinnan, ta kontakt med beroendevården och socialtjänsten för vidare utredning och bedömning av hjälpbehovet.
- Regelbundet och i samverkan anordna utbildning mellan huvudmännen om föräldrastöd och/eller närstående stöd (barn och vuxna) enligt manualbaserad metod.
- Identifiera alla minderåriga/väntade och/eller närstående barn till klienter/patienter inom missbruks- och beroendevården, MHV, BHV och primärvården.
- Utveckla samverkan mellan de lokala samråden för missbruk/beroende (i vissa kommuner även psykiatri/socialpsykiatri) och de lokala BUS-grupperna (Barn och unga i behov av särskilt stöd).

- Informera varandra om hur man inom respektive huvudman låter barn komma tills tals och ger barnen information och stöd. För socialtjänsten gäller det även tillvägagångssätt vid orosanmälningar och barnutredningar. För landstinget till exempel och möjligheten för blivande föräldrar med missbruk/beroende att få rådgivande samtal i specialistmödravården.

Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende

- Rutiner ska finnas kring externt samarbete och samverkan i syfte att erbjuda ett sammanhållet och tillgängligt stöd och vård för ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.
- Samordna utbildningsinsatser utifrån rekommendationer i de nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015) kring ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende.
- Verka för att tillsammans med SiS ta fram rutin kring LVU och LVM med fokus på avslut, utskrivning och fungerande hemsituation.
- Göra en analys av vilka behov av samverkan som finns samt identifiera och genomföra gemensamma kunskapshöjande insatser kring målgrupperna.

Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet

- Vara tillgängliga för samverkansparter och bidra till att underlätta för medaktörerna att genomföra nödvändiga insatser.
- Prioritera samverkan för att undvika avbrott i behandling/stödinsatser även när den enskilde ej uppnår följsamhet till behandling/stödinsatser.
- Arbeta för att personer med samsjuklighet, komplexa behov och långsiktigt stöd- och vårdbehov erbjuds insatser enligt rekommendationer i nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015). Former för arbete ska framgå i lokala rutiner.

Äldre med missbruk/beroende

- Ta fram överenskommelse om rutiner mellan huvudmännen i syfte att erbjuda ett sammanhållet och tillgängligt stöd för äldre personer med missbruk/beroende. Överenskommelserna bör

beskriva vilka insatser som ska göras gemensamt för att öka medarbetarnas kompetens i att möta målgruppens behov.

- Att i varje enskilt fall när det gäller äldre personer med missbruk/beroende vid behov kalla till och delta i upprättandet av en SIP.
- Erbjudna kunskapshöjande insatser för medarbetare kring missbruk/beroende/samsjuklighet hos äldre personer.
- Vid behov ordna anhörigutbildningar.

Landstinget åtar sig att:

Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)

- Samverka internt mellan primärvård (MHV, BHV, primärvård), beroendevård och psykiatri avseende information, råd och stöd för barn (2g § HSL).

Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende

- Ta fram rutiner för samordning och samverkan internt mellan BUP, Maria ungdom/Mini Maria, beroendevården och psykiatrin.
- Kartlägga den somatiska hälsan för att tillgodose kroppsliga vårdbehov och bedöma den enskildes behov av psykoterapeutiska insatser så att dessa tillgodoses.

Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet

- Erbjudna basutredningar till alla personer som söker vård inom beroendevård och psykiatri.
- Beroendevården och psykiatrin i länet åtar sig att utveckla samverkansformer kring patienter med psykiatriska vårdbehov som inte kan tillgodoses inom beroendevården.
- För de patienter som inte, genom nedtrappning, lyckats bli fria från missbruk, beroende av opioider, ska ställningstagande göras till läkemedelsassisterad behandling. Ordination får endast ske om även psykologisk, psykosocial behandling eller rehabilitering ges. Beroendevården ska innan ordination av läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende göra en sammanvägd bedömning av patientens beroende, hälsotillstånd och sociala situation.
- I samarbete med kriminalvården, polisen, SiS och kommunerna ta fram riktlinjer för patienttransport från beroendevården till SiS-institution efter beslut enligt LVM.

- Landstingets beroendevård ska erbjuda de som röker och har ett beroende, behandling för att uppnå rökstopp.

Äldre med missbruk/beroende

- Ta emot och samverka kring äldre personer med ett missbruk/beroende.
- Ge konsultationsinsats (vårdkontakt) inom landstinget där patienten bedömts från annat medicinskt verksamhetsområde, där vårdansvaret kvarstår hos remitterande vårdpersonal.
- Handleda personal inom landstinget kring äldre personer med ett beroende/samsjuklighet.

Personer med missbruk av dopningsmedel

- Inom primärvård ska upptäcka, identifiera och behandla samt enligt regionalt vårdprogram remittera till beroendevård vid behov.
- Beroendevård ska upptäcka, behandla och remittera till relevant somatisk vård samt beakta barn och närstående.

Kommunerna åtar sig att:

Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)

- Ta fram/uppdatera interna rutiner för samverkan inom socialtjänsten mellan de som arbetar med barn respektive vuxna, men också med andra förvaltningar som möter barn och ungdomar.

Ungdomar och unga vuxna med missbruk/beroende

- Ta fram rutiner för samverkan vid överföring mellan enheterna barn och ungdom, vuxen/missbruk, socialpsykiatri, LSS-enheter och ekonomiskt bistånd.

Vuxna personer med missbruk/beroende av alkohol och droger (inklusive läkemedel) och personer med samsjuklighet

- Arbeta med förebyggande insatser så att risken för hemlöshet minskar samt att arbeta för att erbjuda stabilt långsiktiga boendelösningar, i enlighet med nationella riktlinjer för personer i hemlöshet.
- Tillsammans med andra berörda huvudmän arbeta för att utveckla former för arbetslivsinriktad rehabilitering anpassad för personer med missbruk och/eller samsjuklighet, i enlighet med nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015). För personer som inte har möjlighet att återgå till arbetslivet bör erbjudas en, för den enskilde, adekvat sysselsättning.

- Etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning för personer med missbruk/beroende.
- Enligt Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF_FS 2016:1), om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende, ge psykosocialt stöd eller psykosocial behandling när det behövs för att behandling ska kunna ordineras. Vidare att öka upptäckt och motivera till kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning.
- Uppmärksamma och erbjuda aktuella klienter som röker tobak stöd i att kontakta hälso- och sjukvården.

Äldre med missbruk/beroende

- Etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning för äldre personer med ett missbruk/beroende.
- Ha en struktur för erfarenhetsutbyte och konsultation/handledning inom socialtjänstens kopplat till missbruk/beroende.

Personer med missbruk av dopningsmedel

- Uppmärksamma och ge stöd enligt SoL, samt etablera kontakt med landstingets beroendevård för individuell bedömning vid behov det vill säga klientens önskan om hjälp, samtidigt annat missbruk/beroende och/eller samsjuklighet. I övriga fall hänvisa till Dopingjouren.

Regional chefssamverkan

Det regionala samrådet åtar sig att:

- Bidra till regional kunskapsuppbyggnad genom att ta fram förslag till uppföljning av överenskommelsen.
- Erbjudare arenor för erfarenhetsutbyte och dialog för att sprida länsövergripande kunskap och goda exempel.
- Ta fram förslag till årliga handlingsplaner kring prioriterade områden/utvecklingsarbeten.
- Årlig sammanställning av avvikelser i samverkan inkomna från lokala samråden.
- Bjuda in brukar- och närståendeföreningar 1–2 gånger per år i samband med framtagande och uppföljning av den regionala handlingsplanen.

Lokal chefssamverkan

Kommunerna och landstinget åtar sig att:

- Ha ett lokalt/delregionalt samråd med representanter från kommun-/stadsdels- och landstingsverksamheter.
- Kriminalvården (även andra aktörer relevanta för samverkan) adjungeras till samverkansgruppen när aktuella frågor finns. När rutiner tas fram och följs upp deltar kriminalvården.
- De som ingår i det lokala/delregionala samrådet har mandat från verksamhetsledning.
- Avvikelsehantering i samverkan finns.
- Ha rutiner för samverkan kring identifiering, bedömning/utredning, behandling/stöd och uppföljning (se bilaga 1 för specificering).
- Bjuda in brukare/brukar- och närståendeföreningar för synpunkter vid framtagande och uppföljning av rutiner och handlingsplaner.
- Ha rutiner för samarbetet med brukare/brukar- och närståendeföreningar.
- Följa upp struktur och processindikatorer (avsnitt 7).

7. Struktur och processindikatorer

Verksamheterna inom kommunerna och landstinget ska säkerställa processer och rutiner för systematisk uppföljning av de åtaganden som finns i överenskommelsen. Regionala samrådet kommer årligen göra urval från åtagandena och följa upp överenskommelsen med utgångspunkt från framtagna rutiner, samverkan samt genomförda utbildningsinsatser lokalt/delregionalt. Vidare kommer urval göras från befintliga datakällor som till exempel öppna jämförelser med utgångspunkt från prioriterade målgrupper.

Bilaga 1 Begrepp

Anhöriga och närstående

I dokumentet används begreppet närstående som en övergripande term som avser person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna eller en person som den enskilde anser sig ha en nära relation till.

Beroende

Enligt ICD-10 menas "en grupp av fysiologiska, beteendemässiga och kognitiva fenomen, där substansen får en mycket högre prioritet av individen än andra beteenden som tidigare haft större betydelse".

För att ställa diagnosen krävs att minst tre av följande sex kriterier är uppfyllda under det senaste året:

1. Stark längtan efter drogen.
2. Svårighet att kontrollera intaget.
3. Fortsatt användning trots skadliga effekter.
4. Prioritering av droganvändning är högre än andra aktiviteter och förpliktelser.
5. Ökad tolerans.
6. Fysiska abstinenssymtom.

Brukarinflytande, -medverkan och -delaktighet

Används för att beskriva att individer på något sätt kan ta del av eller påverka beslut som rör dem, eller när de kan påverka utformningen och styrningen av de verksamheter som ger insatserna, såväl för den enskilde som på verksamhetsnivå. Brukarinflytande förutsätter att delaktigheten påverkar processen.

Droger

I överenskommelsen används begreppet droger som ett samlingsnamn för narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel som används på ett felaktigt sätt samt dopningsmedel.

Missbruk

- I juridiska sammanhang betecknas all icke medicinsk användning av narkotika som "missbruk".
- I Socialtjänstlagen används bara termen missbruk. I det sammanhanget får man i regel förstå alkoholmissbrukare som personer med alkoholberoende och social problematik. Inom social-

tjänsten betecknas vanligen all användning av narkotika som "missbruk" oavsett om man har utvecklat beroende eller ej.

Psykisk ohälsa

Begreppet psykisk ohälsa är ett brett begrepp och används ofta som en samlad beteckning för mindre allvarliga psykiska besvär som till exempel oro och nedstämdhet, och mer allvarliga symtom som uppfyller kriterierna för en psykiatrisk diagnos.

Psykiska sjukdomar/funktionsnedsättning

Symtom eller funktionsnedsättningar av den typ eller grad att det kvalificerar till en diagnos (ICD 10/ DSM 5) som till exempel ångestsjukdomar, depression eller personlighetsstörningar.

Rutin

En skriftligt dokumenterad arbetsordning för hur en process/aktivitet ska genomföras för att säkra kvaliteten och nå önskat resultat. Rutinen anger, vad som ska göras, vem som ska göra det, hur det ska göras och när det ska göras.

Samsjuklighet

Innebär att man har två eller flera sjukdomstillstånd samtidigt. Personer med missbruk eller beroende som samtidigt uppfyller kriterierna för psykiatriska och/eller somatiska tillstånd.

Skadligt bruk

Medicinsk term som avser upprepad användning det senaste året som framkallar negativa sociala eller medicinska konsekvenser enligt vissa uppställda kriterier (psykiatrisk definition enligt DSM-5 och ICD-10).

Återfall

Återfall är en term som definieras i relation till patientens/klientens tillstånd före behandling och patientens individuella behandlingsmål. I princip är ett återfall en återgång till det konsumtionsbeteende som motiverade behandlingen.

Bilaga 2 Arbetsprocessen

Styrgrupp

Styrgruppen har letts av Gunilla Hjelm Wahlberg, KSL och Conny Gabrielsson, HSF

Övriga deltagare i styrgruppen har varit:

Margareta Heimer, Danderyd kommun

Marianne Krook, Huddinge kommun

Tina Heinsoo, Stockholms stad

Annika Andersson, Capio Maria

Helena von Schewen, Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), Maria Ungdom

Johan Franck, SLSO, Beroendecentrum Stockholm

Arbetsgrupper

Tre arbetsgrupper har medverkat i framtagandet av överenskommelsen.

Ungdomar/unga vuxna

Kommunerna:

Anne Holmqvist Stålholm, Huddinge kommun

Benita Öfverström-Wedin, Norrtälje kommun (halva tiden)

Carina Gillgren, Stockholms stad

Gunilla Olofsson, Stockholms stad

Lars Ferner Larsson, Täby kommun

Sussi Thaysen, Vallentuna kommun

Landstinget:

Annika Ahlstedt, Capio Maria

Gisela Baumgren, SLSO, Maria Ungdom

Helena von Schewen (sakkunnig), SLSO,

Maria Ungdom

Anna Lindskog, KSL

Jocelyne Ängeslevä, HSF

Föräldrar och gravida med missbruk/beroende samt barn (inklusive det väntade barnet)

Kommunerna:

Anneli Sjöberg, Stockholms stad

Carina Gillgren, Stockholms stad

Lars Ferner Larsson, Täby kommun.

Landstinget:

Ann-Britt Hjelm, SLSO, Rosenlunds

mödravårdsteam

Christina Scheffel Birath, SLSO,

Beroendecentrum Stockholm

Ihsan Sarman, SLSO, Rosenlunds

barnhälsovårdsteam

Tim Bomanson, HSF

Åsa Edberg, HSF

Emma Fredriksson, KSL

Jocelyne Ängeslevä, HSF

Vuxna personer med missbruk/beroende och personer med samsjuklighet

Daniel Uppström, SLSO, Beroendecentrum Stockholm

Maria Andersson, KSL

Texterna för målgrupperna *personer med läkemedelsberoende* och *personer med missbruk av dopningsmedel* är framtagna av Lars Blomström, Capio Maria.

Texten kring äldre utgår från "Tilläggsöverenskommelse om samverkan kring att förebygga och behandla missbruk och beroende hos äldre". Kompletterande delar framtagna av Lars Blomström, Capio Maria och Jocelyne Ängeslevä, HSF.

Referensgrupp

Referensgruppen har bestått av representanter från brukarorganisationerna; RFHL, Stockholms brukarförening, SPES, Attention, Musketörerna, Länkarna och Verdandi samt BISAM från psykiatri södra och norra. De har kontinuerligt bjudits in för att ta del av och ge synpunkter på överenskommelsen.

Projektgrupp

Anna Lindskog, KSL

Daniel Uppström, SLSO, Beroendecentrum Stockholm

Emma Fredriksson, KSL (projektledare)

Helena von Schewen, SLSO, Maria ungdom

Lars Blomström, Capio Maria (sakkunnig för överenskommelsen)

Jocelyne Ängeslevä, HSF (projektledare)

Remiss

Ett förslag till överenskommelse har sänts på remiss till länets kommuner, landstinget, länsstyrelsen, polisen och brukar- och närståendeorganisationer. Överenskommelsen har därefter arbetats om med utgångspunkt från remissvaren.

Referenser

- Hälsa- och sjukvårdslag (1982:763).
- HSLF-FS 2016:1 Läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.
- Proposition 2012/13:77. God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården.
- Socialtjänstlag (2001:453).
- Socialstyrelsen (2015). Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende.
- Socialstyrelsen. Meddelandeblad, Hälsa- och sjukvårdens ansvar för information, råd och stöd till vissa barn under 18 år, 2010.
- SOFS 2014:4, Våld i nära relationer.
- SOSFS 2011:9, Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- SOU 2011:35, Bättre insatser vid missbruk och beroende. Individ, kunskapen och ansvaret. Fritzes offentliga publikationer.
- SOU:2011:6 Missbruket, Kunskapen, Vården – Missbruksutredningens forskningsbilaga, Stockholm.

Stockholms läns landsting
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen
Box 6909, 102 39 Stockholm

Telefon: 08-123 132 00
www.vardivarguiden.se

Kommunförbundet Stockholms län
Box 38145, 100 64 Stockholm

Telefon: 08-615 94 00
www.ksl.se

10**Krishanteringplan för socialförvaltningen (SN 2016:128)****Beslut**

Socialnämnden godkänner den reviderade krishanteringsplanen.

Ärendet

Under sommaren 2015 inträffade en rad brandattentat mot socialtjänsten i Botkyrka. På uppdrag av socialchefen tillsattes en utredning med syfte att klarlägga styrkor och svagheter i den särskilda krisledning som etablerades och föreslå utveckling för framtida etablering av krisorganisation. Utredningen presenterades i en rapport med förslag till åtgärder. Förvaltningen presenterade åtgärder utifrån rapporten, det kommungemensamma krishanteringsprogrammet samt de kommungemensamma riktlinjerna för kriskommunikation. Socialnämnden godkände förslagen till åtgärder.

Socialförvaltningen har genomfört föreslagna förändringar, i enlighet med beslut i socialnämnden 2016-04-26, genom att revidera befintlig krishanteringsplan.

Rapporten och socialförvaltningens åtgärdsförslag finns i ärende Krishantering inom socialförvaltningen i Botkyrka kommun - förslag till åtgärder (SN 2015:213).

Referens
Anneli Sjöberg

Mottagare
Socialnämnden

Krishanteringplan för socialförvaltningen (SN 2016:128)

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner den reviderade krishanteringsplanen.

Ärendet

Under sommaren 2015 inträffade en rad brandattentat mot socialtjänsten i Botkyrka. På uppdrag av socialchefen tillsattes en utredning med syfte att klarlägga styrkor och svagheter i den särskilda krisledning som etablerades och föreslå utveckling för framtida etablering av krisorganisation. Utredningen presenterades i en rapport med förslag till åtgärder. Förvaltningen presenterade åtgärder utifrån rapporten, det kommungemensamma krishanteringsprogrammet samt de kommungemensamma riktlinjerna för kriskommunikation. Socialnämnden godkände förslagen till åtgärder.

Socialförvaltningen har genomfört föreslagna förändringar, i enlighet med beslut i socialnämnden 2016-04-26, genom att revidera befintlig krishanteringplan.

Rapporten och socialförvaltningens åtgärdsförslag finns i ärende Krishantering inom socialförvaltningen i Botkyrka kommun - förslag till åtgärder (SN 2015:213).

Marie Lundqvist
Socialchef

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Socialförvaltningens krishanteringsplan

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: SN 2016:128

Dokumentet är beslutat av: skriv namn på högsta beslutade funktion/organ

Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx

Dokumentet gäller för: Socialförvaltningen

Dokumentet gäller till den: tills vidare

BOTKYRKA
KOMMUN

Dokumentansvarig är: Förvaltningschef

För revidering av dokumentet ansvarar: HR-ansvarig

För uppföljning av dokumentet ansvarar: HR-ansvarig

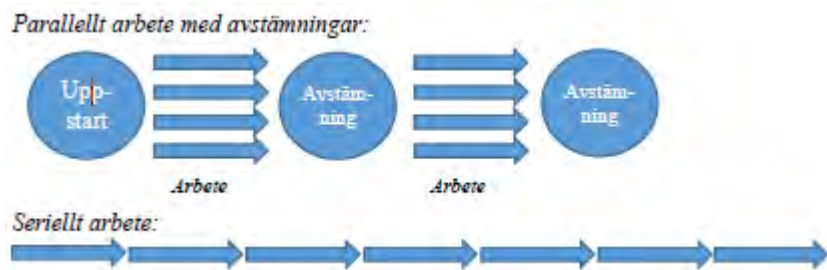
Innehåll

Inledning	4
1. Larm <i>Händelse i kommunen eller omvärlden</i>	5
2. Larmmottagning och faktainsamling, lägesuppfattning	5
3. Bedömning, larm och åtgärder	6
4. Åtgärder vid allvarig händelse.....	7
5. Åtgärder då krisledningsgruppen är samlad.....	8
5.1 Organisera krisledningsarbetet.....	8
6. Roller och uppgifter i krisledningsgruppen	9
6.1. Rollkort för ordförande i krisledningsgruppen	9
6.2. Rollkort för stabschef	10
6.3. Rollkort för loggförare	11
6.4. Rollkort för informatör.....	12
6.5. Rollkort för analysfunktion.....	12
6.6. Rollkort för planeringsfunktion.....	13
6.7. Rollkort för administrativ funktion.....	13
7. <i>Larmlistor</i>	14
7.1. Förvaltningens krisledningsgrupp med ersättare	14
8. Utvärdering.....	14
9. Bilaga 1 Informationshantering och beslutslogg.....	16
9. Bilaga 2 Krisledningsrummet	19

Inledning

Socialförvaltningens krishanteringsplan är reviderad 2016-07-01 och beslutad av förvaltningschef. Krisledningsplanen är en startinstruktion för arbetet vid en kris och ordförande i krisledningsgruppen måste vara flexibel och anpassa arbetet utifrån den aktuella situationen. Om utomstående eller deltagare i krisledningen upptäcker systembrister måste de belysa detta snarast till ordförande eller stabschef för analys och eventuell åtgärd.

Socialförvaltningens krisledningsmodell bygger på korta gemensamma möten, stabsorientering, med enskilt eller gruppvis arbete däremellan enligt modellen nedan. På mötena belyses hur respektive funktion ligger till i sitt arbete och ordföranden eller stabschefen kan förmedla nya inriktningar eller beslut.

Frekvens av mötena beror på vart i händelsen man befinner sig, från flera gånger per dag till enstaka möten per dag i ett lugnare läge. Uppstartsmötena kan vara längre, kanske upp till en timme, medan efterföljande bör hållas kortare.

Revidering och övning

Ytterst ansvarig för följande uppgifter är ordförande i förvaltningens ledningsgrupp medan HR-ansvarige ansvarar för det praktiska genomförandet.

- Uppdatera larmlistor i januari och augusti.
- Övning, i januari, för alla som har en roll i krisledningsgruppen eller är tillförordnade. Exempelvis anlitas en extern person som leder övningen.
- Översyn, i februari, av krishanteringsplanen utifrån erfarenheterna vid övningen i januari.
- Ansvara för appen och uppdatera vid behov utifrån krishanteringsplanen.
- Informera om krishanteringsplanen och appen.

1. Larm Händelse i kommunen eller omvärlden

1. Larm Händelse i kommunen eller omvärlden	Ansvarig	Sign
Vid nödläge ring 112	Alla	
Rapportera omgående alla allvarliga händelser eller tillbud till närmaste chef	Alla	
Ta emot larm och ta uppgifter enligt nedan	Chef	

2. Larmmottagning och faktainsamling, lägesuppfattning

2. Larmmottagning och faktainsamling	
Vem har larmat?	
Tid?	
Larmmottagare?	
Händelse: Vad har hänt och var?	
Vilka är konsekvenserna? <ul style="list-style-type: none">• Vilka är drabbade och hur många?• Påverkan på Miljö?• Påverkan på egendom?• Påverkan på verksamhet?• Medialt intresse?• Övrig påverkan?	
Hur kan händelsen utvecklas? <ul style="list-style-type: none">• Det farligaste alternativet?• Det troligaste alternativet?	
Vilka aktörer är igång?	
Vem leder insatsen/arbetet?	
Vilka övriga är informerade?	

Vad behöver ni från oss vad kan/ska vi hjälpa till med?		
Säkerställ att du hålls fortlöpande informerad		
Aktör/ Namn	Mobil	Vanlig telefon

3. Bedömning, larm och åtgärder

3. Bedömning och larmfas	Ansvarig	Sign
Behöver vi kontrollera den information vi har just nu? Kan vi lita på källan? Finns det behov av mer information? Inhämta vid behov mer information	Berörd chef som tagit emot larmet	
Larma omedelbart förvaltningschef vid alla allvarliga händelser där det finns risk för eller konstaterade allvarliga konsekvenser för: <ul style="list-style-type: none"> • människor (personskador/psykosocialt) • miljö • egendom • varumärket 	Berörd chef som tagit emot larmet	
Om inte händelsen är att anse som allvarlig så se till att berörda och drabbade har det stöd de behöver för att hantera händelsen. Se även till att du håller dig fortlöpande informerad om händelseutvecklingen	Berörd chef som tagit emot larmet	

4. Åtgärder vid allvarig händelse

4. Åtgärder vid allvarig händelse	Ansvarig	Sign
Larma/Informera kommundirektör eller annan behörig beslutsfattare	Förvaltningschef	
Larma/informera nämndens presidium	Förvaltningschef	
Besluta om vilka som ska involveras i krisledningsarbetet inom egen förvaltning	Förvaltningschef	
Besluta om vilka som ska involveras i krisledningsarbetet (Förvaltning, central krisledningsgrupp, krisledningsnämnd)	Behörig beslutsfattare	
Larma krisledningsgruppen enligt larmlista		
Larma funktioner i krisledningsgruppen och berörda förvaltningschefer		
Larma och aktivera berörda kris eller resursgrupper, <i>POSOM, information, växel övrigt</i>		
Bedöm om andra <u>interna</u> eller <u>externa</u> aktörer behöver larmas i detta skede <i>Beakta särskilt om det finns behov av att få tillgång till samverkanspersoner som ska ingå i egen krisledningsgrupp</i>		
Bedöm om krisledningsnämnd och/eller berörd nämndordförande ska larmas och/eller informeras	Behörig beslutsfattare	
Ta dig så fort som möjligt till vald ledningsplats	De som larmats in	

5. Åtgärder då krisledningsgruppen är samlad

5. Åtgärder då förvaltningens krisledningsgrupp är samlad	
5.1 Organisera krisledningsarbetet	Sign
a) Ordförande beslutar om krisledningsorganisation där följande roller ingår: <ul style="list-style-type: none"> • Stabschef • Loggförare • Kommunikationsansvarig • Analysfunktion • Planeringsfunktion • Administrativ funktion 	
b) Besluta vem som för protokoll	
c) Beslut vem som ansvarar för personal/brukare	
d) Besluta vem som ansvarar för information	
5.2 Håll ett första möte	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mötet öppnas (OBS: Vid behov fattas nödvändiga beslut omedelbart!) 2. Närvarokontroll <i>Bedöm om ytterligare personer behöver kallas in och beakta särskilt behovet av samverkanspersonal från andra förvaltningar, polis, räddningstjänst etc.</i> 3. Skapa er en bild över vad som hänt (lägesuppfattning) <i>Anteckna på Whiteboard</i> 4. Bedöm hur händelsen kan utvecklas (det farligaste respektive troligaste alternativet) och vilka konsekvenser som kan följa (analysfunktionens ytterst ansvarig) 5. Klargör ert ansvar och mandat i förhållande till eventuell central krisledningsgrupp, krisledningsnämnd samt gentemot andra externa aktörer (rättsläget) 6. Uppgifter för att minska konsekvenserna av händelsen <ul style="list-style-type: none"> • Ordförande beslutar om: Vad är det övergripande målet, vad vill vi uppnå? • Uppgifter för att begränsa skada, rädda, skydda, sörja för hjälpbehövande, ev. stödgrupper? • Resurser: Räcker resurserna för det som sker nu? Vilka resurser behöver vi få in på sikt? • Vilken information behöver vi gå ut med och vilka ska informeras? (berörd 	

nämnd?)

- Vilka behöver vi samverka med eller kontakta (myndigheter, andra intressenter etc.)?
- Meddela växel var samtal ska kopplas (bedöm om särskilda nummer för anhöriga etc. ska upprättas)
- Genomföra behovsanalys och besluta om verkställande stöd till linjechefer i drabbad verksamhet. *Tänk på att minimera påverkan på **ordinarie verksamhet** och säkerställ att **oumbärlig verksamhet** alltid kan genomföras enligt fastställd godtagbar nivå*

7. Klargörande av tidsförhållanden

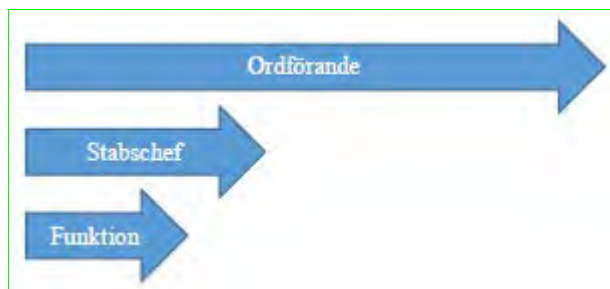
- Styrande faktorer (presskonferens, möten etc.)?
- När måste vi senast gå ut med information?

8. Planera för avlösning i er krisledningsgrupp (vid behov)

9. Tid för nästa möte då lägesavstämning ska ske

10. Mötets avslutande

6. Roller och uppgifter i krisledningsgruppen

Ovan beskrivs önskvärd fördelning av framförhållning i krisledningsgruppen.

6.1. Rollkort för ordförande i krisledningsgruppen

6.1 Rollkort för ordförande i krisledningsgruppen

Ordförande ska leda förvaltningen men inte bedriva operativt arbete utan arbete mer långsiktigt och inriktande.

- Skapa en krisledningsorganisation en tydlig ansvarsfördelning i gruppen. Arbetsuppgifter och roller fördelas utifrån situationens behov och personens kunskap.
 - Formulera mål för krisledningens arbete
 - Närvara vid stabsorientering men i övrigt inte ingå i det operativa arbetet
- Situationen styr hur ofta ni behöver träffas. Om situationen så kräver kallar ordfö-

rande till omedelbara lägesavstämningar.

- Genomföra kontinuerligt lägesavstämningar med krisledningsgruppen.
 - Närvarokontroll
 - Ge information – Vårt läge nu. Använd lägesbilden på whiteboarden
 - Informationsutbyte - Deltagarna i krisledningsgruppen redogör vid behov för vad som gjorts hittills inom eget ansvarsområde. Vilken samverkan som bedrivs och på vilken nivå samverkan sker.
 - Uppföljning av tidigare beslut – Kontroll och uppföljning, egna grupperns uppgifter, samverkande aktörers uppgifter
 - Beslut fattas om arbetsuppgifter och inriktning – Vad ska åstadkommas?
 - Arbetar vi med rätt saker? Försök att så snart som möjligt börja titta längre fram, 24h, en vecka etc.
 - Tid för nästa lägesavstämning
- Kontrollerar att samverkan bedrivs och på vilken nivå den sker
- Kontrollerar att beslut genomdrivs
- Tilldela någon ansvaret att hålla krishanteringsgruppen med mat och dryck
- Bedöm löpande:
 - Om krisledningsgruppen är rätt sammansatt utifrån situationens krav
 - Kommande arbetsuppgifter, avlösningar och tidplan?
 - Behöver krishanteringsgruppen fortsätta arbeta från krisledningscentralen?
 - Om inte;
 - hur och var ska man träffas/hålla kontakten?
 - Behovet av avlösning i krisledningsgruppen
- Ta fram en plan för fortsatt arbete, uppgifter och tidplan, mål, vilka som ska ingå i krisledningsgruppen, var, när och hur man ska träffas
- Vid avlösning genomförs en lägesavstämning och efter detta sker funktionsvisa överlämningar
- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion

6.2. Rollkort för stabschef

6.2 Rollkort för Stabschef

- Stabschefen leder och samordnar det operativa arbetet i krisledningsrummet
- Dokumentera alla beslut i beslutsloggen
- Håll ordföranden uppdaterad om händelseutvecklingen
- Gör löpande en prognos över konsekvenserna och hur läget kan utvecklas
- Biträder vid behov ordföranden i krisledningsgruppen med att genomföra lägesavstämningar
- Håll lägesuppfattningen uppdaterad genom att redovisa en lägesbild och tidsaxel på whiteboard

<u>Händelse</u>	<u>Konsekvenser</u>	<u>Oklarheter</u>	<u>Resurser</u>
Ange vad som har hänt, var, när det hände och orsaker till händelsen	Vilka och hur många är drabbade På vilket sätt är de drabbade <i>Oro, boende, personskador etc.</i> Vad är drabbat och på vilket sätt? Omfattning av medieintresse	Ange de oklarheter som måste klargöras. Vilken information behöver vi inhämta?	Redogör för vilka resurser som är insatta och vilka uppgifter respektive resurs har. Räcker resurserna för det som sker nu? Vilka resurser behöver vi få in på sikt?
<ul style="list-style-type: none"> • Meddela växeln/telefonslussen när lägesavstämning ska ske så att inkommande telefontrafik stoppas • Meddela växeln/telefonslussen när lägesavstämningen är klar så att inkommande telefontrafik kan släppas igenom • Bedöm behovet av avlösningar i din funktion 			

6.3. Rollkort för loggförare

6.3 Rollkort för Loggförare

- Sköt händelseloggen och se till att materialet kontinuerligt sparas (*gäller framförallt logg i elektroniskt format*)
- Ta emot blanketten ”Informationshantering och beslutslogg” från krisledningsgruppens olika funktioner och för in informationen i den gemensamma dokumentationen (minnesanteckningar och beslutslogg). Blanketterna sparas i händelse av elavbrott eller tekniskt fel.
- Se till att samtliga funktioner i krisledningsgruppen har tillgång till händelseloggen (*Loggen förs helst via smartboard eller ljuskanon och dator så att samtliga kan följa vad som loggas*)
- Ha kontinuerlig kontakt med stabschefen och var behjälplig vid återblickar i loggmaterialet
- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion

6.4. Rollkort för kommunikationsansvarig

6.4 Rollkort för kommunikationsansvarig

- Säkerställ att beslut inom eget ansvarsområde **verkställs**.
- Bedöm vilka krav situationen kan komma att ställa på området information och se till att du har det stöd som behövs.
- Klargör eget **ansvar och mandat** i förhållande till andra aktörer (informationsfunktionen centralt)
- Vilka **informationsuppgifter** måste utföras för att *motverka* eller **lindra konsekvenserna** av de skador som inträffat:
 - Målgrupp (vem eller vilka ska informeras, politiker, tjänstemän, brukare)?
 - Hur ska vi informera?
 - Vilka ska vi informera?
 - Vilken information ska vi gå ut med (huvudbudskapet)?
 - Vem informerar (utse **pressansvarig** och besluta om vem eller **vilka som ska uttala sig**)
 - När ska vi senast ha gått ut med information
- Säkerställ att **informationssamverkan** upprättas med andra berörda aktörer, interna/externa och kom överens om vem som gör vad och säkerställ att enhetligt budskap går ut.
- Se till att växeln, upplysningscentralen, och telefonslussen snabbt får ett skriftligt underlag där det framgår hur de ska bemöta media, anhöriga, drabbade.
- Bedömer kontinuerligt behov av att genomföra en presskonferens.
- Bedöm behov av information på annat språk och tolkhjälp.
- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion.

6.5. Rollkort för analysfunktion

6.5 Rollkort för Analysfunktion

- Delta i den centrala krisledningsgruppens arbete.
- Analysera det mest **sannolika alternativet** avseende hur situationen kan utvecklas inom 24 timmar, en vecka, 14 dagar och eventuellt längre tid.
- Analysera det **farligaste alternativet** avseende hur situationen utvecklas inom 24 timmar, en vecka, 14 dagar och eventuellt längre tid.
- Analysera och lämna förslag på vilka **uppgifter** som måste utföras vid dessa händelseutvecklingar och vilka resurser vi måste ha tillgång till för att utföra uppgifterna.
- Ifrågasätt och var **kritisk** till de övergripande beslut om inriktning som krisledningsgruppen fattar (syftet är att säkerställa flexibilitet i krisledningsarbetet så att inte krisledningsgruppen låser fast sig vid valt alternativ).
- Delta vid lägesavstämningar och lämna rapport inom eget ansvarsområde.

- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion.

6.6. Rollkort för planeringsfunktion

6.6 Rollkort för Planeringsfunktion

- Identifiera och planera samordningsbehovet mellan krisledningsgruppen och verksamheterna samt vid behov även mellan kommunerna.
- Planera åtgärder för att ta det geografiska områdesansvaret (se förklarande text nedan).
- Bevaka att arbetet stämmer överens med gällande lagstiftning.
- Gör analyser av kostnader.
- Planera och organisera bemanning i krisledningen.
- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion.

Kommunens geografiska områdesansvar

Områdesansvaret innebär inte på något sätt att kommunen tar över andra aktörers ansvarsområden. Däremot bygger det på att aktörerna av egen vilja medverkar till en samordning av krishanteringen i det geografiska området. Aktörer i det här fallet kan vara externa företag eller andra verksamheter.

Sammanfattningsvis innebär det geografiska områdesansvaret att kommunen ska:

- göra en samlad analys av sådana risker och sådan sårbarhet i kommunens geografiska område som kan leda till en extraordinär händelse och göra denna analys känd för berörda aktörer.
- regelbundet sammankalla representanter för de lokala krisaktörerna
- verka för att de lokala krisaktörernas förberedelser för hanteringen av en extraordinär händelse samordnas
- verka för att informationen till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas
- kunna lämna en samlad information till länsstyrelsen om läget i kommunen i fråga om risker och sårbarhet och om de lokala krisaktörernas förberedelser för hanteringen av en extraordinär händelse
- kunna ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse och om de lokala krisaktörernas vidtagna och planerade åtgärder med anledning av händelsen

6.7. Rollkort för administrativ funktion

6.7 Rollkort för Administrativ funktion

- Ansvara för att krisledningsrummet är rätt utrustat enligt bilaga 2.
- Serva den tekniska utrustningen.

- Ställ i ordning arbetsplatser.
- Svara för mat, dryck och andra förnödenheter för krisledningsorganisationen.
- Ansvara för inpassering till krisledningen.
- Bedöm behovet av avlösningar i din funktion.

6.8. Rollkort för POSOM

6.8 Rollkort för POSOM

POSOM - psykiskt och socialt omhändertagande

POSOM samordnar och leder kommunens insatser för psykosocialt omhändertagande av enskilda vid eller efter allvarliga händelser som olyckor, katastrofer eller att personer utsatts eller bevittnat brott.

POSOM har två uppgifter:

- Samordna och leda kommunens insatser för psykiskt och socialt omhändertagande.
- Vara en stödresurs till kommunens krisorganisation med uppgift att stödja och hjälpa drabbade invånare.

I Botkyrka kommun leds POSOM-gruppen av medarbetare inom socialtjänsten. Varje förvaltning har en POSOM-kontakt. POSOM finns tillgänglig under kontorstid. Övrig tid ansvarar socialjouren.

POSOM kan aktiveras av:

- POSOM-ansvarig
- Socialchefen
- Socialjouren
- Säkerhetsansvarig i kommunen
- Räddningstjänsten

7. Larmlistor

7.1. Förvaltningens krisledningsgrupp med ersättare

Se separat dokument.

8. Utvärdering

8. Utvärdering

Steg 1: Ta fram bakgrundsmaterial

Material från mediebevakningen, frågor från allmänheten, synpunkter från samverkande myndigheter, intern dokumentation som loggbok, mötesprotokoll, utskickade meddelanden.

Steg 2: Utvärdera styrkor och svagheter avseende:

- Hur fungerade larmkedjan från det att händelse inträffade till det att vi inledde intern krisledning med egen krisledningsorganisation?
- Förmåga och kompetens för att utöva strategisk ledning och delegera uppgifter till berörda verksamheter och andra aktörer?
- Förmåga och kompetens för att fatta tidiga och tydliga beslut?
- Hur fungerade rollfördelningen i krisledningsarbetet?
- Hur arbetade vi med att tänka långsiktigt avseende krisens utveckling, åtgärder, omfall, etc.?
- Hur fungerade arbetssättet i krisledningsrummet?
- Hur var vår förmåga till uthållighet i krisledningen och operativa grupper?
- Hur var vår förmåga att skapa relevant lägesuppfattning?
- Hur fungerade vår informationsinhämtning?
- Hur fungerade samverkan med andra aktörer lokalt och regionalt?
- Hur tillämplig var krishanteringsplanen under händelsen?
- Hur fungerade vår interna och externa information avseende:
 1. Att informationen var snabb, korrekt och begriplig internt och externt?
 2. Hur den tillmötesgick medias, allmänhetens och andra gruppers behov?
 3. Att bestå av enhetliga budskap
 4. Att vara samordnad med externa aktörer t ex brandför-svar/räddningstjänst
- Hur upplevde mediernas representanter tillgänglighet och öppenhet
- Fick de hjälpbehövande den hjälp de behövde? (Fanns nödvändiga resurser, POSOM, frivilliga, lokaler)
- Hur upplever invånarna och andra viktiga aktörer det sätt på vilket kommunen hanterat krisen?
- Hur fungerade kontaktcenter och växel?
- Är det någon eller några som särskilt bör lyftas fram och belönas/tackas?
- Finns det ett behov av avlastningssamtal eller annat stöd till den personal som arbetat i krisledningsgruppen eller på fältet (vem hjälper hjälparna)?

Sammanfatta resultatet och beakta särskilt:

1. Kan vi göra något för att förebygga händelsen?
2. Vad behöver vi vidta för åtgärder för att öka vår hanteringsförmåga?
 - Ändra krishanteringsplanen
 - Lokal och regional samverkan
 - Övningar

9. Bilaga 2 Krisledningsrummet

Bilaga 2: Krisledningsrummet

Följande utrustning ska finnas på plats i krisledningsrummet:

- Whiteboardtavlor och nya Whiteboardpennor
- Krisplaner och rollkort
- Telefoner märkta med telefonnummer
- TV och radio
- Ljuskanon
- Pärmar och anteckningsmaterial
- Blädderblock
- Blanketter för informationshantering och beslutslogg

Möblering och utrustning (Rita in möblering, märk upp telefonlinjer med nr, nätverksanslutningar)

11

Utseende av personuppgiftsombud till socialförvaltningen (SN 2016:213)

Beslut

Socialnämnden utser Jennifer Gavin till personuppgiftsombud.

Sammanfattning

Personuppgiftslagen som reglerar hanteringen kring behandlingar av personuppgifter, föreskriver att den personuppgiftsansvarige, som i detta fall är socialnämnden, också är ytterst ansvariga för att dess behandlingar hanteras på ett ur lagen korrekt sätt.

Personuppgiftsombudet har till uppgift enligt personuppgiftslagens 38 § att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för denne.

Anneli Sjöberg har varit personuppgiftsombud under rekryteringen av ny jurist. Då Jennifer Gavin har anställts som socialförvaltningens nya jurist föreslår vi att nämnden utser Jennifer Gavin som personuppgiftsombud.

Referens
Anneli Sjöberg

Mottagare
Socialnämnden

Utseende av personuppgiftsombud till socialförvaltningen (SN 2016:213)

Förslag till beslut

Socialnämnden utser Jennifer Gavin till personuppgiftsombud.

Sammanfattning

Personuppgiftslagen som reglerar hanteringen kring behandlingar av personuppgifter, föreskriver att den personuppgiftsansvarige, som i detta fall är socialnämnden, också är ytterst ansvariga för att dess behandlingar hanteras på ett ur lagen korrekt sätt.

Personuppgiftsombudet har till uppgift enligt personuppgiftslagens 38 § att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för denne.

Anneli Sjöberg har varit personuppgiftsombud under rekryteringen av ny jurist. Då Jennifer Gavin har anställts som socialförvaltningens nya jurist föreslår vi att nämnden utser Jennifer Gavin som personuppgiftsombud.

Marie Lundqvist
Socialchef

12

Sammanträdesordning för socialnämnden 2016 (SN 2015:188)

Beslut

Socialnämnden godkänner ändring av datum för sammanträden 2017 till 22 maj och 12 december.

Ärendet

Socialnämnden beslutade 2016-09-27 om datum för nämndens sammanträden för 2017.

De föreslagna datumen 23 maj och 19 december krockar med kommunfullmäktiges möten, varför vi föreslår att socialnämndens möten istället förläggs den 22 maj respektive 12 december.

Datumen för socialnämndens sammanträden blir då:

31 januari, 21 februari, 21 mars, 18 april, 22 maj, 13 juni,
29 augusti, 26 september, 24 oktober, 21 november och 12 december.

13**Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (SN 2015:90)****Beslut**

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Sammanfattning

Kommunerna har en skyldighet att enligt 16 kap 6 f socialtjänstlagen (SoL) och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Som en yttersta konsekvens om beslut ej verkställts i tid kan IVO gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift till kommunen. Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till IVO. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter under sammanträdet samt hos nämndsekreteraren.

2016-10-18

Dnr SN/2015:90

Referens
Jennifer GavinMottagare
Socialnämnden

Rapportering enl 16 kap § SoL av ej verkställda beslut enl 4 kap 1§ SoL och 28 f § LSS, kvartal 3 2016

Förslag till beslut

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Sammanfattning

Kommunerna har en skyldighet att enligt 16 kap 6 f socialtjänstlagen (SoL) och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Som en yttersta konsekvens om beslut ej verkställts i tid kan IVO gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift till kommunen. Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till IVO. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter under sammanträdet samt hos nämndsekreteraren.

Rapport ej verkställda beslut kvartal 2, 2016

Beslut enligt socialtjänstlagen (SoL)

160411, man/pojke, kontaktfamilj

Beslutet har inte verkställts då specifik kontaktfamilj önskades. Utredning har dröjt då familjen under en längre period varit bortrest.

160520, kvinna/flicka, kontaktperson

Kontaktperson är rekryterad. Uppstartsmöte är planerat till 2/11.

160523, man/pojke, Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Klienten är remitterad till ARB där det är kö. Klienten väntar på plats innan beslutet kan verkställas.

160526, kvinna/flicka, träningslägenhet

Beslutet har inte verkställts då det råder resursbrist på lediga lägenheter.

2016-10-18

Dnr SN/2015:90

160602, kvinna/flicka, kontaktperson

Beslutet är inte verkställt på grund av att den tilltänkta kontaktpersonen tackade nej till uppdraget. I dagsläget eftersöks ny kontaktperson.

160602, kvinna/flicka, kontaktperson

Beslutet är inte verkställt på grund av att den tilltänkta kontaktpersonen tackade nej till uppdraget. I dagsläget eftersöks ny kontaktperson. I avvaktan på ny kontaktpersonen har umgängesstöd beviljats.

160602, man/pojke, stödperson YAP

Insatsen har inte kommit igång då klienten varit bortrest.

160602, man/pojke, strukturerat öppenvårdsprogram

Insatsen har inte kommit igång då skolan haft problem med lokaler.

160608, kvinna/flicka, Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Klienten är remitterat till ARB där det är kö. Klienten väntar på plats innan beslutet kan verkställas.

160614, man/pojke, kontaktperson

Beslutet är inte verkställt då det saknas lämplig kontaktperson.

160614, kvinna/flicka, personligt stöd

Klienten har tilldelats två behandlare. Insatsen har dock inte startats upp ännu.

160616, kvinna/flicka, Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Klienten är remitterad till ARB där det är kö. Klienten väntar på plats innan beslutet kan verkställas.

160622, man/pojke, Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Klienten är remitterad till ARB där det är kö. Klienten väntar på plats innan beslutet kan verkställas.

160623, man/pojke, personligt stöd

Uppstartsmöte blev fördröjt på grund av semester. Nytt uppstartsmöte är planerat till 161017.

2016-10-18

Dnr SN/2015:90

160627, man/pojke, personligt stöd

Insats ej påbörjad då mamman inte medverkat på uppstartsmöte. Insatsen planeras komma igång under v. 42 (17-21/10)

160628, kvinna/flicka, Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Klienten är remitterad till ARB där det är kö. Klienten väntar på plats innan beslutet kan verkställas.

Beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Inga beslut enligt LSS finns att rapportera.

Marie Lundqvist
Socialchef

Expedieras till

Kommunens revisorer, Kommunfullmäktige

14

Strategi och riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun (SN 2015:242)

Beslut

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun.

Kommunfullmäktige antar Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

På uppdrag av kommunfullmäktige har förslag till styrdokument för Botkyrka kommuns flyktingmottagande arbetats fram i projektform inom tjänstemannaorganisationen. Tjänsteskrivelsen redovisar resultatet av projektets delmål samt de konsekvenser och behov som ligger till grund för styrdokumentens utgångspunkter och inriktning.

Botkyrka kommun ska bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att främja ett gott flyktingmottagande där integration avser en dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående.

Strategi för flyktingmottagande syftar till att beskriva kommunens mål för flyktingmottagandet och tydliggör till vilka mottagande riktar sig. Riktlinjer för flyktingmottagande syftar till att förtydliga kommunorganisationens uppdrag och genomförande för att lyckas med de mål strategin satt upp.

Referens
Linda Folke

Mottagare
Socialnämnden

Strategi och riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun.

Kommunfullmäktige antar Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

På uppdrag av kommunfullmäktige har förslag till styrdokument för Botkyrka kommuns flyktingmottagande arbetats fram i projektform inom tjänstemannaorganisationen. Tjänsteskrivelsen redovisar resultatet av projektets delmål samt de konsekvenser och behov som ligger till grund för styrdokumentens utgångspunkter och inriktning.

Botkyrka kommun ska bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att främja ett gott flyktingmottagande där integration avser en dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående.

Strategi för flyktingmottagande syftar till att beskriva kommunens mål för flyktingmottagandet och tydliggör till vilka mottagande riktas sig. Riktlinjer för flyktingmottagande syftar till att förtydliga kommunorganisationens uppdrag och genomförande för att lyckas med de mål strategin satt upp.

Ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige har efterfrågat ett styrdokument som beskriver en kommunövergripande genomförandestrategi för reell mottagandekapacitet (se utredning KS/2015:151). Flertalet av kommunorganisationens verksamheter är berörda av ett ökat flyktingmottagande, både av asylsökande och av personer med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd. Bland annat på-

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

verkas förskola, grundskola och gymnasium, vuxenutbildning inklusive Svenska för invandrare, stöd till ensamkommande, ekonomiskt bistånd, hemtjänst, bibliotek, öppen förskola och andra öppna verksamheter samt verksamheter för att möjliggöra bostäder. En strategi samt riktlinjer för flyktingmottagning har därför tagits fram i samverkan mellan alla förvaltningar och Botkyrkabyggen.

Tidigare utredning kring flyktingmottagandet inriktades på att hantera det akuta läget hösten 2015 och att skapa en organisation för mottagandet av personer på anvisning som möter upp mot socialnämndens ansvarsområden. Sektionen för nyanlända inom socialförvaltningen ansvarar för mottagandet och ska vara kontaktyta gentemot såväl Migrationsverket som Arbetsförmedlingen. De ska förbereda för mottagande samt organisera och genomföra det praktiska stödet vid bosättning.

Kommunfullmäktige medgav socialnämndens förslag i samma utredning (KS/2015:151) om att resurser avsätts för att arbeta fram en strategi för flyktingmottagande och att en mer omfattande utredning görs där konsekvenserna och behoven för samtliga kommunens berörda verksamheter tas med.

Framtagande av strategi

Under mars 2016 skapades projektet Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun.

Syftet med projektet var att genom samarbete med alla berörda förvaltningar ta fram en konsekvensbeskrivning och kommunövergripande genomförandestrategi för reell mottagandekapacitet för Botkyrka kommuns flyktingmottagande.

Projektet har arbetat utifrån följande delmål:

1. En kartläggning över kommunens ansvar i flyktingmottagandet finns framtagen.
2. En konsekvensbeskrivning utefter det kartlagda ansvaret för berörda förvaltningar finns dokumenterad.
3. En sammanhållen beskrivning av behovet av utökade resurser samt organisation och verksamhetsstyrning för detta finns framtagen för berörda förvaltningar.

Resultat:

En delrapport som beskriver kommunens ansvar och konsekvenser av ett ökat flyktingmottagande färdigställdes den 1 juli 2016 och inkluderas som underlag i arbetet nämndernas Mål och budget 2017. Delrapporten bifogas tjänsteskrivelsen. En kartläggning över kommunorganisationens arbetsgrup-

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

per som rör flyktingmottagande togs också fram samt en bild över insatser. De utmaningar som framkom i konsekvensbeskrivningen har legat till grund för utformning av styrdokumenterna.

4. En lösning på tillgången till bostäder, både på kort och på lång sikt, utifrån hur tilldelning sker av nuvarande bestånd samt hur ytterligare bostäder kan tillhandahållas finns framtagen.

Resultat:

Den fristående arbetsgruppen för bostäder till nyanlända personer anvisade till kommunen har tagit fram förslag som beslutas av kommunledning under hösten 2016.

5. Ett förslag på en kommunövergripande strategi för flyktingmottagande finns framtagen som beaktar delmål 1-4.

Resultat:

Ett förslag till strategi, som kompletteras med riktlinjer, har tagits fram av projektledare, tillsammans med projektgruppen för projektet och beslutats av styrgrupp. En workshop med 35 deltagare, varav 15 representanter från civilsamhällets organisationer samt tjänstemän och Arbetsförmedlingen, bidrog till innehållet i styrdokumenterna. Projektet har också tagit lärdom av andra kommuners arbete.

6. Ett förslag till implementering av styrdokument samt hur arbetet ska organiseras och följas upp finns framtaget.

Resultat:

Förslaget beskrivs i denna tjänsteskrivelse (se rubriken Organisation och verksamhetsstyrning) samt i riktlinjer för flyktingmottagande.

Utgångspunkter för styrdokumenterna

Enligt FN:s flyktingkonvention är flyktingar människor som har flytt från sina länder på grund av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk uppfattning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp, och som inte kan eller vill återvända¹.

Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt i världen. De stora migrationsströmmarna kommer att påverka Botkyrka både som plats och som organisation de kommande åren. Vi behöver öka fram-

¹ FN:s regionala informationskontor för Västeuropa: <http://www.unric.org/sv>

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

förhållningen både när det gäller bostadssituationen och när det gäller verksamheternas åtaganden².

Många Botkyrkabor har sina rötter i andra länder. Drygt 56 procent är antingen själva födda i ett annat land eller har båda sina föräldrar födda utomlands. Det talas cirka 100 olika språk i Botkyrka. Botkyrka kommun har under de senaste fem åren haft en genomsnittlig inflyttning från utlandet på 1 900 personer per år. Botkyrka kommun förväntas få en fortsatt hög inflyttning från andra länder och den höga flyktinginvandringen från Syrien beräknas ge ytterligare ökad befolkning under de närmaste åren.

De flyktingar som kommer till Botkyrka kommun är inte en homogen grupp. De har olika skäl att lämna sitt land, de kommer från olika länder och kulturer och de har skilda bakgrunder och erfarenheter. För ett kvalitativt mottagande behöver individens olika behov tillgodoses. Ansvaret för detta ligger på flera myndigheter, och därför behöver insatserna samordnas och aktörerna samspela. En trygg bostadssituation, delaktighet i lokalsamhället och tillgodosedda vårdbehov är en förutsättning för individen att lyckas med sin utbildning eller sitt arbete. Hälsan har en avgörande betydelse för flyktingars etablering och möjligheten att leva ett självständigt liv.

Botkyrka kommun ska bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att främja ett gott mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande. Det behövs engagemang och ansvarstagande från alla delar av kommunorganisationen, samverkan med andra aktörer såsom myndigheter, civilsamhälle, etablerade Botkyrkabor och individerna själva. Verksamheter utanför kommunorganisationen är ett viktigt komplement till kommunorganisationens åtaganden och insatser.

Botkyrka kommun är en del av Stockholmsregionen och alla kommuner i regionen behöver tillsammans ta ansvar för både utmaningar och utveckling för att lyckas med ett gott flyktingmottagande.

Integration är en dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående som innebär förändring på individ-, grupp- och samhällsnivå. Etablerade Botkyrkabor välkomnar och inkluderar nya människor i samhället. Nya Botkyrkabor tar aktiva steg för att bli delaktiga i samhället. Kommunorganisationen tar ansvar för lagstadgade skyldigheter och fungerar dessutom som samordnare, möjliggörare och kunskapsspridare. Alla medborgare, oavsett om man är ny eller uppvuxen i Botkyrka, ska känna sig delaktiga i samhället på lika villkor.

² Omvärldsanalys, planeringsförutsättningar 2017-2020, Kommunledningsförvaltningen.

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

Att investera i integration är att förebygga utanförskap. De socioekonomiska vinsterna av ett förebyggande arbete finns det flertalet beräkningar på, som visar att en liten insats ger stora vinster för framtiden. Ett exempel är en studie från 2011 som visar att en aktiv och förebyggande satsning på att 20 % fler unga lyckas i skolan vänder kostnader till en samhällsekonomisk vinst³.

Botkyrka kommuns flyktingmottagande ska leva upp till lagstadgade skyldigheter⁴ på ett kvalitativt sätt, med ambitionen att bidra till individers delaktighet och självständighet.

I flerårsplanen för 2016-2019 har sex avgörande utmaningar formulerats. Inom dessa områden måste en nuvarande svag eller negativ utveckling först bromsas och sedan vändas till en hållbar utveckling. Den generation som föds nu måste kunna växa upp i ett Botkyrka som kännetecknas av att:

- Botkyrkaborna har arbete
- Botkyrkaborna känner sig hemma
- Botkyrka har de bästa skolorna
- Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna
- Botkyrkaborna är friska och mår bra
- Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin⁵

Ett gott mottagande är en del av att ha framgång i ovanstående utmaningar.

Botkyrka kommun tar tillvara på den enskildes förmågor och egenmakt. Vi bemöter varandra med respekt och arbetar för trygghet, jämlikhet och jämställdhet. Vi inbjuder till dialog och delaktighet och tar ett gemensamt ansvar för att lyckas.

Målgrupp

Projektet har utgått ifrån uppdraget att ta fram en strategi för flyktingmottagande. Uppdraget hade sin utgångspunkt i migrationsströmmarna i Europa under hösten 2015. Begrepp som flykting, asylsökande och nyanländ används i olika sammanhang, ibland synonymt och ibland med avseende på olika status/grupper. För att tydliggöra har projektet tagit fram en lista över definitioner samt tydliggjort vilka målgrupper mottagandet riktar sig till.

³ Ingvar Nilsson, Är du lönsam lille vän? En socioekonomisk analys av unga, skolmisslyckanden och arbetsmarknaden, 2011-06-25. www.socioekonomi.se

⁴ Se Behovs och konsekvensbeskrivningar av ett ökat flyktingmottagande. Delrapport projekt Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun, 20160705.

⁵ Flerårsplan 2016–2019 - en plan för hållbar utveckling, Botkyrka kommun.

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

Personer som är nya i Botkyrka och berörs av mottagandet är:

- personer med uppehållstillstånd av asylskäl
- personer med uppehållstillstånd av familjeanknytning till flykting eller skyddsbehövande
- ensamkommande barn och ungdomar (både asylsökande och de som har fått uppehållstillstånd)

Ny lag om ett gemensamt (kommunalt) ansvar för nyanlända trädde i kraft mars 2016. Botkyrka kommun kommer att ta emot 158 nyanlända på anvisning under 2016 och 201 personer under 2017 (personer med uppehållstillstånd som inte ordnat boende själva).

Asylsökande, papperslösa och/eller gömda personer

För asylsökande personer, papperslösa och/eller gömda personer⁶ lever Botkyrka kommun upp till de rättigheter som dessa har enligt gällande lagstiftning (såsom stöd enligt socialtjänstlagen och barns rätt till skolgång). Det är statens uppdrag att ansvara för asylsökande personer samt att ha kostnadsansvar för målgruppen. Botkyrka kommun återsöker medel för skolgång.

Under 2015 bosatte sig 1512 asylsökande i Botkyrka kommun, 90 % av dem har ordnat sitt boende själva. Cirka 35 % av de asylsökande är skolbarn i åldern 6-19 år.

Prognoser över antalet nya asylsökande kännetecknas av en stor osäkerhet som snabbt ökar med ett längre tidsperspektiv. Migrationsverket gör idag inga prognoser utan istället olika scenarion för framtida utveckling. Antalet asylsökande påverkas i hög grad av oförutsägbara politiska beslut, lagändringar och den samlade effekten av kontrollåtgärder i andra länder. Antalet asylsökande påverkar i längden antal personer med uppehållstillstånd.

Antalet personer i kommunen påverkas även av antalet anhöriga till asylsökande som beviljats uppehållstillstånd.

Strategi och riktlinjer för flyktingmottagande

Strategi för flyktingmottagande syftar till att beskriva kommunens mål för flyktingmottagandet. Den ger kommunens verksamheter riktning för dess ansvarsområden och förutsättningar för samverkan som ger ett gott mottagande och som bidrar till integration.

⁶ Personer som överklagat ett beslut eller medverkar till avvísning ingår inte i gruppen papperslösa eller gömda, utan i gruppen asylsökande.

2016-09-28

Dnr SN/2015:242

Riktlinjer för flyktingmottagande syftar till att förtydliga kommunorganisationens uppdrag och genomförande för att lyckas med de mål strategin satt upp.

Styrdokumentet tar inte hänsyn till eventuella intressekonflikter som kan komma att uppstå kring resursfördelning mellan flyktingmottagande och andra målgrupper. För det finns beslutsforum inom mål- och budgetarbetet.

Organisation och verksamhetsstyrning

De ambitioner som slås fast i strategin ska inkluderas i den processtyrda organisationen och ligga till grund för mål och åtaganden, såväl kommunövergripande som på förvaltnings- och verksamhetsnivå.

Strategin gäller hela Botkyrka kommun, inklusive alla nämnder och helägda kommunala bolag. Samtliga delar av kommunorganisationen bidrar i arbetet utifrån sitt kompetens- och ansvarsområde. Kommunorganisationens delar samarbetar för att uppnå målen samt samarbetar med relevanta aktörer och civilsamhället.

För så god implementering som möjligt av styrdokumentet ansvarar flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun för att kontinuerligt leda, samordna och utveckla arbetet utifrån strategins mål och riktlinjernas genomförande. Projektets styrgrupp finns kvar som samordningsgrupp och stöttar flyktingsamordnaren i arbetet. Gruppen representerar sina förvaltningar ansvarar för implementering av strategi och riktlinjer i sina respektive förvaltningar samt för implementering och uppföljning av strategin och riktlinjerna övergripande för organisationen. Gruppen kompletteras med deltagare för berörda helägda kommunala bolag. Flyktingsamordnarens uppdrag är förvaltningsövergripande med syfte att därtill bidra med kunskap och information inom ämnesområdet.

Marie Lundqvist
Socialchef

Sara Hellblom Gustafsson
Verksamhetschef

Expedieras till:
Kommunfullmäktige

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: SN/2015:242
Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige
Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx
Dokumentet gäller för: alla nämnder samt helägda kommunala bolag
Dokumentet gäller till den: skriv datum så här xx månad 20xx

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentansvarig är: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

För revidering av dokumentet ansvarar: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

Relaterade dokument: Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun, Strategi för Jämlikt Botkyrka

Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun

Inledning

Enligt FN:s flyktingkonvention är flyktingar människor som har flytt från sina länder på grund av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk uppfattning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp, och som inte kan eller vill återvända¹. En flykting med uppehållstillstånd är en framtida medborgare, därför är flyktingmottagandet en del av det interkulturella samhällsbyggandet.

Botkyrka kommun är en del av Stockholmsregionen och alla kommuner i regionen behöver tillsammans ta ansvar för både utmaningar och utveckling för att lyckas med ett gott flyktingmottagande. Botkyrka kommun ska bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att främja ett gott mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande. Det behövs engagemang och ansvarstagande från alla delar av kommunorganisationen, samverkan med andra aktörer såsom myndigheter, civilsamhälle, etablerade Botkyrkabor och individerna själva. Verksamheter utanför kommunorganisationen är ett viktigt komplement till kommunorganisationens åtaganden och insatser.

I Botkyrka arbetar vi interkulturellt. Det interkulturella är en utveckling av den i Sverige rådande integrationspolitiken. Det är vårt svar på en nationell introduktions- och integrationspolitik som är för onyanserad oavsett parti. Det interkulturella har fokus på att skapa förutsättningar för att individer och grupper inte bara ska samexistera, utan också samspela för att nå gemensamma mål. Vi ska bidra till mer jämlik och jämställd maktfördelningen inom och mellan grupper med olika social position, identiteter och grupptillhörigheter. Kommunorganisationen tar ansvar för lagstadgade skyldigheter och fungerar dessutom som samordnare, möjliggörare och kunskapsspridare. Alla medborgare, oavsett om man är ny eller upp vuxen i Botkyrka, ska känna sig delaktiga i samhället på lika villkor.

Syftet med en kommunövergripande strategi för flyktingmottagande är att ge kommunorganisationens verksamheter riktning för dess ansvarsområden. Strategin ska också ge förutsättningar för samverkan som ger ett gott mottagande för kvinnor, män, flickor och pojkar och som bidrar till integration. Strategin syftar till att skapa goda förutsättningar för individen att delta i samhället och att leva ett självständigt liv med god hälsa. Dokumentet "Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun" förtydligar kommunorganisationens uppdrag och genomförande för att lyckas med strategins mål.

Strategin gäller hela Botkyrka kommun, inklusive alla nämnder och helägda kommunala bolag.

¹ FN:s regionala informationskontor för Västeuropa: <http://www.unric.org/sv>

Personer som är nya i Botkyrka och berörs av mottagandet är:

- personer med uppehållstillstånd av asylskäl (flykting eller skyddsbehövande)
- personer med uppehållstillstånd av familjeanknytning till flykting eller skyddsbehövande
- ensamkommande barn och ungdomar (både asylsökande och de som har fått uppehållstillstånd)
- personer som anvisas till vår kommun och personer som väljer att egenbosätta sig i vår kommun

För asylsökande personer, papperslösa och/eller gömda personer lever Botkyrka kommun upp till de rättigheter som dessa har enligt gällande lagstiftning (såsom stöd enligt socialtjänstlagen och barns rätt till skolgång).

Definitioner återfinns i bilaga 1.

Strategins mål

1. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun bidrar till individens självständighet.
2. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun har ett helhets- och individperspektiv som utgår ifrån kommunens ansvarsområden och uppdrag.
3. Botkyrka kommun samverkar med myndigheter och med civilsamhället för att skapa möjligheter till möten och förbättrad integration.

Uppföljning

Resultatet av arbetet följs upp årligen. Uppföljningen sker:

- genom processen med flerårsplanen som grund för en rapportering till kommunstyrelsen (kommunövergripande)
- genom förvaltningarnas årsredovisningar

Inför revidering av strategin görs en övergripande sammanställning av resultat samt en behovs- och konsekvensanalys.

Bilaga 1 Definitioner²

Anläggningsboende

Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden.

Asylsökande

En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol.

Eget boende (EBO)

Under väntetiden kan en asylsökande välja att ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.

Ensamkommande barn och ungdomar

Barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan föräldrar eller annan vårdnadshavare. Asylsökande eller med uppehållstillstånd.

Familjeanknytning

Familjeband som en person hänvisar till när han eller hon söker uppehållstillstånd.

Flykting

Utlänning som har ansökt om asyl och fått uppehållstillstånd i Sverige av flyktingkäl.

Gömda personer³

Ordet gömd syftar på personer som sökt asyl och fått avslag, men inte lämnat landet och inte uppger för myndigheter var man befinner sig.

Kvotflykting

Utländsk medborgare som före resan till Sverige fått uppehållstillstånd inom den flyktingkvot som regeringen fastställt. Resan hit organiseras och betalas av Migrationsverket, personerna anvisas sedan till kommun.

² Källa: www.migrationsverket.se 2016-10-19 om inte annat anges.

³ www.migrationsinfo.se

Nyanländ

Inkluderar alla personer med uppehållstillstånd, oavsett grund för beslut (flykting, skyddsbehövande, anhörig, utlandsstudenter, arbetskraft) och i regel varit i Sverige i mindre än två år.⁴

Papperlösa personer⁵

Ordet papperslös används för att beteckna människor som befinner sig i Sverige utan nödvändigt tillstånd att vistas i landet. Barn till papperslösa föräldrar räknas också till gruppen papperslösa.

Personer anvisade till kommunen

Asylsökande som beviljats uppehållstillstånd och inte ordnat eget boende anvisas av migrationsverket till kommunen som ansvarar för mottagning, inklusive boende.

Skyddsbehövande

Andra personer än de som är flyktingar som enligt FN:s flyktingkonvention kan behöva skydd och därför få uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd

En utländsk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige. Ett permanent uppehållstillstånd (PUT) gäller under obegränsad tid så länge utlänningen är bosatt i Sverige. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (TUT) gäller för en viss tid.

Interkultur

Innebär att synliggöra och förändra ojämlika villkor och maktförhållanden, samt att möjliggöra att olika grupper och individer möts och samarbetar över etniska, religiösa och sociala gränser. Grundläggande är att uppmärksamma och motverka diskriminering och segregationens negativa effekter. Ett interkulturellt samhälle präglas av jämlika möten där människor samspelar istället för att bara samexistera. Det interkulturella samhället är en utveckling av det mångkulturella samhället.

⁴ I Skollagen avses nyanländ elev vara den som, varit bosatt utomlands, nu är bosatt i landet och/eller påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara ny-anländ efter fyra års skolgång i landet.

⁵ www.migrationsinfo.se

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: SN/2015:242

Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige

Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx

Dokumentet gäller för: alla nämnder samt helägda kommunala bolag

Dokumentet gäller till den: skriv datum så här xx månad 20xx

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentansvarig är: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

För revidering av dokumentet ansvarar: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun

Relaterade dokument: Strategi för flyktningmottagande i Botkyrka kommun

Innehållsförteckning

Inledning	4
Genomförande	5
Komplement till andra styrdokument	8
Ansvar	8
Uppföljning	9
Bilaga 1 Definitioner	10

Inledning

Botkyrka kommuns flyktingmottagande ska leva upp till lagstadgade skyldigheter på ett kvalitativt sätt, med ambitionen att bidra till kvinnors, mäns, flickor och pojkars delaktighet och självständighet. Med flyktingmottagande avses här två delar;

- dels ett flyktingmottagande som styrs av lag exempelvis anvisning av nyanlända och ensamkommande barn samt erbjudande om skola för asylsökande barn och ungdomar
- dels ett flyktingmottagande av egenbosatta personer med uppehållstillstånd som tar del av kommunens insatser som vilken annan kommunmedborgare som helst

Dokumentet ”Riktlinjer för flyktingmottagande” förtydligar kommunorganisationens uppdrag och genomförande för att lyckas med flyktingmottagande och de mål som Strategi för flyktingmottagande i Botkyrka kommun satt upp.

Strategins mål är att:

1. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun bidrar till individens självständighet.
2. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun har ett helhets- och individperspektiv som utgår ifrån kommunens ansvarsområden och uppdrag.
3. Botkyrka kommun samverkar med myndigheter och med civilsamhället för att skapa möjligheter till möten och förbättrad integration.

Personer som är nya i Botkyrka och berörs av mottagandet är:

- personer med uppehållstillstånd av asylskäl (flykting eller skyddsbehövande)
- personer med uppehållstillstånd av familjeanknytning till flykting eller skyddsbehövande
- ensamkommande barn och ungdomar (både asylsökande och de som har fått uppehållstillstånd)
- personer som anvisas till vår kommun och personer som väljer att egenbosätta sig i vår kommun

För asylsökande personer, papperslösa och/eller gömda personer lever Botkyrka kommun upp till de rättigheter som dessa har enligt gällande lagstiftning (såsom stöd enligt socialtjänstlagen och barns rätt till skolgång).

Se definitioner i bilaga 1.

Genomförande

1. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun bidrar till individens självständighet.

Det här gör vi för att lyckas:

- Personer som berörs av flyktingmottagandet är delaktig i utveckling av Botkyrka kommuns verksamheter.
 - Tidiga förebyggande verksamheter, och möjlighet att kombinera verksamheter, bidrar till att uppfylla målet.
 - Botkyrka kommun skapar hållbara bostadslösningar för personer som anvisas till kommunen, ur ett socialt, ekonomiskt och demokratiskt perspektiv. Bostäder med tillfälliga kontrakt¹ lokaliseras i anslutning till kommunikationer och annan infrastruktur i enlighet med Botkyrka kommuns program för bostadsförsörjning.
 - Botkyrka kommuns förskolor och skolor ger barn och unga personer i flyktingmottagandet möjlighet till utveckling och lärande. Skolan kompenserar för barn och ungas olika förutsättningar.
 - Skolan är en mötesplats där nya och etablerade barn och unga möts.
 - Botkyrka kommun ger stöd till vuxna personer i flyktingmottagandet genom utbildning, kompetensutveckling och matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare.
 - Arbetsgivaren Botkyrka kommun skapar möjligheter till praktik och lärande för personer i flyktingmottagandet i syfte att ge arbetslivserfarenhet och ett utökat nätverk.
 - Botkyrka kommuns stöd till ensamkommande barn och ungdomar stärks med samordnade verksamheter. Arbetet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att klara sig själva som vuxna. Botkyrka kommun arbetar aktivt för att de ensamkommande barn och ungdomar som har anvisats till Botkyrka också ska bo i kommunen.
2. Flyktingmottagande i Botkyrka kommun har ett helhets- och individperspektiv som utgår ifrån kommunens ansvarsområden och uppdrag.

¹ Här avses kontrakt för personer som anvisas till kommunen.

Det här gör vi för att lyckas:

- Varje förvaltning och helägda kommunala bolag ansvarar för att genomföra verksamheten inom sitt ansvarsområde med god kvalitet. Samarbeten mellan förvaltningar är en naturlig del för att klara sitt uppdrag. Transperens, tydliga rutiner och tydlig ansvarsfördelning underlättar flyktingmottagandet.
- Botkyrka kommun bidrar till hälsofrämjande verksamheter i samverkan mellan förvaltningar samt landstinget och civilsamhället².
- Botkyrka kommun ger stöd till personer i flyktingmottagandet genom information om rättigheter och skyldigheter, möjligheter till bostad för anvisade, utbildning, försörjning och fritidssysselsättning.
- Botkyrka kommun samlar kunskap om flyktingmottagande, samordnar arbetet i kommunen samt genomför kompetensutveckling riktade till medarbetare i kommunorganisationen.
- Återsökning av bidrag organiseras effektivt och ändamålsenligt. Varje förvaltning ansvarar för att söka och återsöka bidrag för sin verksamhet.

3. Botkyrka kommun samverkar med myndigheter och med civilsamhället för att skapa möjligheter till möten och till en interkulturell integration.

Det här gör vi för att lyckas:

- Botkyrka kommuns samverkan med arbetsförmedlingen och andra myndigheter utvecklas och tydliggörs.
- Botkyrka kommuns förvaltningar och helägda bolag bjuder aktivt in till, utvecklar och underhåller samarbeten med civilsamhället. Samverkan sker genom gemensamma aktiviteter, föreningsbidrag och/eller offentligt partnerskap.
- Botkyrka kommun sprider kunskap om civilsamhällets verksamheter.
- Botkyrka kommun möjliggör mötesplatser (digitala och fysiska) och sammanhang som bidrar till att nya och etablerade personer möts. Mötesplatserna är neutrala och aktiviteter genomförs i samverkan med civilsamhället.

² Med civilsamhället avses ideella föreningar, trossamfund, folkhögskolor, studieförbund och stiftelser.

- Botkyrka kommun lär av andra och delar med sig av erfarenheter om flyktingmottagande i forum på regional och nationell nivå i syfte att påverka beslutsfattare att ta gemensamt ansvar för flyktingmottagandet.

För asylsökande personer, papperslösa och/eller gömda personer

Asylsökande personer, papperslösa och/eller gömda personer välkomnas till öppna aktiviteter i samarbete med civilsamhället samt att ta del av information om rättigheter och skyldigheter.

Komplement till andra styrdokument

Riktlinjer för flyktingmottagande i Botkyrka kommun kompletteras av andra styrdokument:

- **Strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka**
Under 2016 tas styrdokumenterna fram. Syftet är att ge vägledning och bidra till att Botkyrkabor bemöts och får del av service och resurser på lika villkor, oavsett kön, socioekonomisk position, etnicitet, religion eller andra diskrimineringsgrunder. Personer i flyktingmottagandet berörs även av styrdokumenterna för ett jämlikt Botkyrka. Jämlikhetsarbetet omfattar även medarbetare och arbetsmiljön inom kommunorganisationen. Målet är ett Botkyrka för alla med mindre klyftor i livsvillkor, levnadsförhållanden och hälsa mellan olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män. Styrdokumenterna för ett jämlikt Botkyrka samlar flera olika perspektiv och kommungemensamma styrdokument i ett gemensamt, däribland den tidigare Strategi för ett interkulturellt Botkyrka.
- **Botkyrka kommuns program för bostadsförsörjning**
Programmet lägger fast de politiska riktlinjerna för hur bostäder i Botkyrka ska utvecklas.
- **Strategi för det trygghetsfrämjande arbetet i Botkyrka kommun**
Strategin ska bidra till ett långsiktigt och systematiskt arbete för att främja trygghet och förebygga brott bland flickor och pojkar, kvinnor och män i kommunens olika geografiska områden.

Ansvar

Samtliga delar av kommunorganisationen bidrar i arbetet utifrån sitt kompetens- och ansvarsområde. Organisationens delar samarbetar för att uppnå målen samt samarbetar med berörda aktörer.

Alla medarbetare arbetar och bemöter brukare och medborgare utifrån strategin och riktlinjernas innehåll. För att kunna ta ansvar för genomförandet behöver alla ha tillräcklig kunskap och tillgång till verksamhetsanpassade metoder, arbetssätt och stöd. Fyra områden behöver särskilt beaktas för att lyckas:

- mål och styrning
- utbildning och kunskap
- metoder och arbetssätt
- stöd och samordning

Kommunövergripande nivå

På kommunövergripande nivå ansvarar flyktingsamordnaren i Botkyrka kommun för att kontinuerligt leda, samordna och utveckla arbetet utifrån strategi och riktlinjer. Arbetet genomförs med utsedd förvaltningsövergripande samordningsgrupp och koordineras med den processtyrda kommunorganisationen.

Nämnd- och förvaltningsnivå

Varje nämnd ansvarar för att dess verksamheter lever upp till strategin, vilket synliggörs i nämndernas mål och uppföljning. Förvaltningschefer och chefer för helägda kommunala bolag ansvarar för genomförandet inom sina ansvarsområden. Respektive förvaltning/bolag ansvarar för att identifiera nyckelpersoner som är viktiga för att nå strategins mål. Kommundirektören har det yttersta ansvaret för att genomföra arbetet enligt strategin och riktlinjerna.

Uppföljning

Resultatet av arbetet följs upp årligen. Uppföljningen sker:

- genom processen med flerårsplanen som grund för en rapportering till kommunstyrelsen (kommunövergripande)
- genom förvaltningarnas årsredovisningar

Inför revidering av strategi och riktlinjer görs en övergripande sammanställning av resultat samt en behovs- och konsekvensanalys.

Bilaga 1 Definitioner³

Anläggningsboende

Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden.

Asylsökande

En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol.

Eget boende (EBO)

Under väntetiden kan en asylsökande välja att ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.

Ensamkommande barn och ungdomar

Barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan föräldrar eller annan vårdnadshavare. Asylsökande eller med uppehållstillstånd.

Familjeanknytning

Familjeband som en person hänvisar till när han eller hon söker uppehållstillstånd.

Flykting

Utlänning som har ansökt om asyl och fått uppehållstillstånd i Sverige av flyktingkäl.

Gömda personer⁴

Ordet gömd syftar på personer som sökt asyl och fått avslag, men inte lämnat landet och inte uppger för myndigheter var man befinner sig.

Kvotflykting

Utländsk medborgare som före resan till Sverige fått uppehållstillstånd inom den flyktingkvot som regeringen fastställt. Resan hit organiseras och betalas av Migrationsverket, personerna anvisas sedan till kommun.

Nyanländ

Inkluderar alla personer med uppehållstillstånd, oavsett grund för beslut (flykting, skyddsbehövande, anhörig, utlandsstudent, arbetskraft) och i regel varit i Sverige i mindre än två år.⁵

³ Källa: www.migrationsverket.se 2016-10-19 om inte annat anges.

⁴ www.migrationsinfo.se

⁵ I Skollagen avses nyanländ elev vara den som, varit bosatt utomlands, nu är bosatt i landet och/eller påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara ny-anländ efter fyra års skolgång i landet.

Papperslösa personer⁶

Ordet papperslös används för att beteckna människor som befinner sig i Sverige utan nödvändigt tillstånd att vistas i landet. Barn till papperslösa föräldrar räknas också till gruppen papperslösa.

Personer anvisade till kommunen

Asylsökande som beviljats uppehållstillstånd och inte ordnat eget boende anvisas av migrationsverket till kommunen som ansvarar för mottagning, inklusive boende.

Skyddsbehövande

Andra personer än de som är flyktingar som enligt FN:s flyktingkonvention kan behöva skydd och därför få uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd

En utländsk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige. Ett permanent uppehållstillstånd (PUT) gäller under obegränsad tid så länge utlänningen är bosatt i Sverige. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (TUT) gäller för en viss tid.

Interkultur

Innebär att synliggöra och förändra ojämlika villkor och maktförhållanden, samt att möjliggöra att olika grupper och individer möts och samarbetar över etniska, religiösa och sociala gränser. Grundläggande är att uppmärksamma och motverka diskriminering och segregationens negativa effekter. Ett interkulturellt samhälle präglas av jämlika möten där människor samspelar istället för att bara samexistera. Det interkulturella samhället är en utveckling av det mångkulturella samhället.

⁶ www.migrationsinfo.se

15

Förvaltningschefen informerar - muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Socialchef Marie Lundqvist informerade om aktuella frågor.

16

Uppföljning av Dialogforum (SN 2016:171)

Det finns inga ärenden att redovisa.

17

**Samordningsförbundet i Botkyrka, Huddinge och Salem
(SN 2016:14)**

Det finns inga ärenden att redovisa.

18

Anmälan av delegationsbeslut (SN 2016:13)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärende

Dessa delegationsbeslut anmäls till nämnden.

Socialnämndens ordförande och Kommunstyrelsens ordförande
Projekt privatuthyrning till nyanlända (SN 2016:159)

Förvaltningschef

Studieresa Holland (SN 2016:200)

Ansökan om antagning till Hemvärdet (SN 2016:210)

Socialnämndens presidium

*Beslut om stadigvarande tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering
av alkoholdrycker till slutna sällskap*

Tumba Bruksmuseum i Tumba

*Beslut om stadigvarande tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering
av alkoholdrycker till allmänheten*

Pizza Hut i Norsborg

Socialnämndens ordförande

*Beslut om tillfälligt tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering av al-
koholdrycker till allmänheten*

Treslev AB 2016-11-01, 2016-11-04 och 2016-11-12

Alkoholhandläggare

*Beslut om tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering av alkohol-
drycker till slutet sällskap*

Victory Laker 2016-10-22—2016-10-23

Café Stinsen i Tumba AB/Restaurang Xenter 2016-10-21, 2016-12-07

Nigerian igbo Union in Sweden 2016-10-22---2016-10-23

Westers Catering 6 Arrangeman AB 2016-11-19

Monique Onyango 2016-11-05—2016-11-06

Beslut gällande serveringstillstånd enl 9 kap 18 § alkohollagen

Sabis AB

19

Anmälningssärenden (SN 2016:11)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Dessa ärenden anmäls till nämnden:

§ 68 Vård- och omsorgsnämnden Remiss SKL – finansiering av stödfunktion (von/2016:136)

I sekretessdelen:

Svar på begäran om komplettering till IVO (dnr 8.1.2-20996/2016-6) (SN 2016:114)